

Tilastokeskus
Tilastoarkisto

Osallistuminen aikuiskoulutukseen vuonna 2012

Helena Niemi – Timo Ruuskanen – Tarja Seppänen

Tilastokeskus
Statistikcentralen
Statistics Finland

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Osallistuminen aikuiskoulutukseen vuonna 2012

Helena Niemi – Timo Ruuskanen – Tarja Seppänen

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

*Helena Niemi
Puh. 029 551 2488
helena.niemi@stat.fi*

*Timo Ruuskanen
Puh. 029 551 3620
timo.ruuskanen@stat.fi*

*Tarja Seppänen
Puh. 029 551 3220
tarja.seppanen@stat.fi*

*Kansikuva – Pämbild – Cover photograph: Vastavalo.fi/Hannu Laatonen
Kannen suunnittelu – Pärmpianering – Cover design: Irene Koumolou
Taitto – Ombrytning – Layout: Marita Potila*

© 2014 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

*ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISBN 978-952-244-499-8 (pdf)
ISBN 978-952-244-486-8 (print)*

Esipuhe

Aikuiskoulutustutkimus 2012 on Tilastokeskuksen kuudes aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus, joka kattaa Suomessa asuvan aikuisväestön. Aikuiskoulutustutkimus 2012 on toteutettu Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena. Tätä ennen on kansallisia aikuiskoulutustutkimuksia tehty Suomessa vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000. Ensimmäinen Euroopan laajuinen aikuiskoulutustutkimus, johon oma kansallinen tutkimuksemme integroitiin, tehtiin vuonna 2006.

Vuoden 2012 aikuiskoulutustutkimus on osa eurooppalaista Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin koordinoimaa *Adult Education Survey* -tutkimusprojektia (EU-AES). Vastaava tiedonkeruu tehtiin vuosina 2011–2012 yli kolmessakymmenessä Euroopan maassa. Eurostat on julkaissut aikuiskoulutustutkimuksen tuloksia nettisivuillaan (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database>).

Aikuiskoulutustutkimus 2012:sta on julkaistu Suomen tietoja myös Tilastokeskuksen internetsivuilla (www.tilastokeskus.fi/til/aku).

Aikuiskoulutustutkimuksen perusjoukkona ovat 18–69-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt. Otokseen poimittiin tasavälisellä otannalla yhteensä 6 149 henkilöä ja haastatteluja saatiin 4 114. Aineisto kerättiin vuoden 2012 elo–joulukuun aikana käynti- ja puhelinhaastatteluin. Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT).

Tutkimusaineiston analysoinnista ovat vastanneet tutkijat Helena Niemi, Timo Ruuskanen ja Tarja Seppänen, jotka ovat myös kirjoittaneet tämän raportin. Kirja sisältää tietoja aikuisten koulutukseen osallistumisesta ja opiskelusta, koulutushalukkuudesta ja -tarpeesta sekä koulutukseen osallistumisen esteistä. Lisäksi kuvataan koulutuksen sisältöjä, laajuutta ja vaikutuksia, aikuisten itseohjattua opiskelua, tietokoneen käyttöä ja vieraiden kielten taitoa. Julkaisun loppuun on liitetty yksityiskohtaista tietoa sisältävä taulukkopaketti sekä tutkimusaineiston laatua kuvaava tekninen raportti, joka sisältää muun muassa tutkimuksen katoanalyysin.

Tutkimusaineisto on mahdollista saada tutkimustarkoituksiin eri anomuksesta.

Toivon, että julkaisu tarjoaa aineksia koulutusta koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä antaa virikkeitä lisätutkimukselle. Tulokset tuonevat lisäinformaatiota keskusteluun aikuiskoulutuksesta ja elinikäisestä oppimisesta sekä niiden kansallisesta merkityksestä.

Helsingissä, toukokuussa 2014

Riitta Harala
Tilastojohtaja

Sisällys

Esipuhe	3
Päätulokset	9
Johdanto	15
1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012.....	19
1.1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen	20
1.2 Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen.....	27
1.3 Henkilöstökoulutukseen osallistuminen	32
1.4 Osallistuminen muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen	40
2 Osallistumisen volyyymi.....	45
2.1 Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden	45
2.2 Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden	48
2.3 Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden	52
2.4 Henkilöstökoulutuspäivien määrä palkansaajaa kohden	54
2.5 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen koulutuspäivät	57
3 Koulutuksen sisältö	59
3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö	59
3.2 Henkilöstökoulutuksen sisältö	63
3.3 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö	65
4 Opiskelu ulkomailla	69
5 Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980–2012.....	71
5.1 Osallistumisen ja volyymin muutos aikuiskoulutuksessa	71
5.2 Osallistumisen kehitys työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa	76
5.3 Osallistumisen kehitys henkilöstökoulutuksessa	80
5.4 Osallistumisen kehitys muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa	82
6 Informaali opiskelu.....	85
7 Aikuiskoulutuksesta saatu hyöty.....	91
8 Aikuiskoulutustarve	95
9 Aikuiskoulutusaikomukset	101
10 Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteitä	105

11	Aikuiskoulutukseen osallistumisen syytä	107
12	Työ, koulutus ja oppiminen	111
13	Aikuisten tietokoneen käyttö	127
14	Aikuiset ja vieraat kielet	135
15	Ikääntyneiden aikuiskoulutus	145
	Lähteet	150
	Käsitteet ja luokitukset	151
	Tekninen raportti	157
	Liite 1	
	Aikuiskoulutukseen osallistumiskysymys (kysymys B1)	171
	Liite 2	
	Koulutuksen sisältöluokitus (FET)	173
	Liitetaulukot	177

Liitetaulukot

1	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö) . . .	178
2	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö) . . .	179
3	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias väestö) . . .	180
4	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias väestö) . . .	181
5	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias väestö) . . .	182
6	Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1980 (18–64-vuotias väestö) . . .	183
7	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)	184
8	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)	185
9	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima)	186
10	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima)	187
11	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima)	188
12	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	189
13	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	190
14	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	191
15	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	192
16	Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotiaat palkansaajat)	193
17	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	194
18	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	195
19	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	196
20	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	197
21	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet) . . .	198
22	Aikuiskoulutukseen osallistuneiden osallistumispäivien keskimäärät erityyppisissä aikuiskoulutuksissa vuonna 2012.	199
23	Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö)	200
24	Työnantajan tukemaan aikuiskoulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat ko. koulutukseen osallistuneet palkansaajat)	201

25	Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)	202
26	Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat koko elämän aikana (18–64-vuotiaat, joilla on työkokemusta)	203
27	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset iän mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	204
28	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	204
29	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)	205
30	Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset työnantajasektorin mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen).	205
31	Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista iän mukaan vuonna 2012 (Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat).	206
32	Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	206
33	Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	207
34	Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työnantajan mukaan vuonna 2012 (Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	207
35	Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työpaikan koon mukaan vuonna 2012 (Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)	208
36	Saadun peruskoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2012).	209
37	Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2012).	210
38	Mahdollisuudet saada työnantajan tukemaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2012).	211
39	Työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen kokeminen puutteellisiksi (18–64-vuotias työvoima, pl. työttömät, joilla ei ole työkokemusta, vuosi 2012)	212

40	Opiskelun ehdoksi asetettu sellaisen opintotuen suuruus, jota ei tarvitse maksaa takaisin (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2012).	213
41	Työhön tai ammattiin liittyvä koulutustarve vuonna 2012 (18–64-vuotiaat, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei työkokemusta)	214
42	Työn muuttuminen työtavoiltaan ja -välineiltään seuraavien 5 vuoden aikana (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2012)	215
43	Vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvä koulutustarve vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)	216
44	Aikomukset osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)	217
45	Käyttänyt tietokonetta tai internetiä vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)	218
46	Vieraiden kielten osaaminen ja osattujen kielten määrä vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)	219

Päätulokset

Aikuisopiskelijoiden määrä yli 1,7 miljoonaa

Aikuiskoulutukseen eli erityisesti aikuisia varten järjestettyyn ja organisoituun koulutukseen osallistui vuonna 2012 yli 1,7 miljoonaa henkeä eli noin puolet 18–64-vuotiaasta väestöstä. Aikuiskoulutukseen osallistuminen lisääntyi selkeästi 1980- ja 1990-lukujen taitteessa ja uudestaan 2000-luvulle tultaessa, mutta sen jälkeen osallistuneiden määrän kasvu on pysähtynyt. Vuonna 2012 osallistuneita oli suurin piirtein saman verran kuin vuonna 2000.

Naiset olivat miehiä innokkaampia aikuisopiskelijoita. Naisten ja miesten välinen osallistumisero on ollut vähintään 10 prosenttiyksikköä naisten eduksi ensimmäisestä aikuiskoulutustutkimuksesta (1980) lähtien. Vuosina 2006 ja 2012 naisista lähes kolme viidestä ja miehistä harvempi kuin joka toinen osallistui aikuisille järjestettyyn koulutukseen.

Eniten aikuiskoulutukseen osallistuivat 25–54-vuotiaat, joista lähes 60 prosenttia oli osallistunut aikuiskoulutukseen vuosina 2006 ja 2012. Alle 25-vuotiaat osallistuivat selvästi heitä vähemmän aikuiskoulutukseen (noin 40 %). Myös 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä osallistumisosuus jäi alle 40 prosentin.

Pitkän pohjakoulutuksen saaneet osallistuivat aikuiskoulutukseen eniten. Perus-, kansa- tai keskikoulun suorittaneista joka kolmas, keskiasteen koulutuksen suorittaneista lähes puolet ja korkea-asteen koulutuksen saaneista kaksi kolmesta otti osaa aikuiskoulutukseen vuonna 2012. Vuonna 2000 osallistumisosuudet olivat hiukan korkeammat, mutta ryhmien väliset erot ovat pysyneet samansuuntaisina vuodesta 1990 lähtien.

Aikuiskoulutuspäivien määrä vähentynyt

Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden laskettuna on vähentynyt. Vuonna 2012 aikuiskoulutuksen määrä henkeä kohden laskettuna oli vajaa yhdeksän päivää. Vuonna 2006 sai 18–64-vuotias suomalainen vielä keskimäärin noin 11 päivää aikuiskoulutusta, ja sitä aiemmin vuonna 2000 määrä oli vielä kaksi päivää tätäkin korkeampi.

Naiset saivat vuonna 2012 aikuiskoulutusta enemmän kuin miehet. Suomalaisilla 18–64-vuotiailla naisilla keskimääräinen aikuiskoulutuspäivien määrä oli noin 11 päivää, kun se miehillä oli selvästi alhaisempi, noin seitsemän päivää. Naisilla aikuiskoulutuspäivien määrä on kuitenkin laskenut vuodesta 2006 paljon enemmän kuin miehillä: naisilla vähennystä oli lähes kolme päivää ja miehillä noin puoli päivää.

Vuonna 2012 aikuiskoulutuspäiviä oli eniten 25–44-vuotiailla suomalaisilla. Ikäluokittain tarkasteltuna aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden on laskenut eniten 18–24-vuotiailla, joilla päivien määrä oli puolet siitä, mitä se oli kuusi vuotta aikaisemmin. Myös 25–34-vuotiailla aikuiskoulutuspäivien määrä on laskenut.

Työhön liittyvässä koulutuksessa useampi kuin joka toinen

Suurin osa saadusta aikuiskoulutuksesta oli ammatillista eli koulutukseen oli osallistuttu työhön tai ammattiin liittyvistä syistä. Vuonna 2012 oli tällaisessa

koulutuksessa työvoimasta (työssä käyvistä ja työttömistä) 1,3 miljoonaa eli 54 prosenttia. Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen on kasvanut vuodesta 2006 kolme prosenttiyksikköä.

Naiset osallistuivat ammattiin tai työhön liittyvään koulutukseen aktiivisemmin kuin miehet. Heistä 61 prosenttia oli osallistunut tämältyyppisiin opintoihin, kun miehistä niitä harjoitti alle puolet (47 prosenttia työvoimasta). Ero naisten ja miesten osallistumisosuuksissa on kasvanut 1990-luvun seitsemästä prosenttiyksiköstä 14 prosenttiyksikköön vuonna 2012.

Työssäkäyvät osallistuivat tällaiseen koulutukseen työttömiä enemmän. Vuonna 2012 oli työttömistä osallistunut ammattiin tai työhön liittyvään koulutukseen 20 prosenttia ja työssä olevista 57 prosenttia.

Eniten työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuivat 25–54-vuotiaat työvoimaan kuuluvat. Heistä useampi kuin joka toinen oli osallistunut tällaiseen koulutukseen vuonna 2012. Eniten osallistumistaan vuoteen 2006 verrattuna olivat lisänneet 18–24-vuotiaat, joiden osallistumisosuus oli kasvanut 12 prosenttiyksikköä. Vähiten työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistuivat 55 vuotta täyttäneet.

Henkilöstökoulutuksessa palkansaajista lähes 60 prosenttia

Suurin osa työhön tai ammattiin liittyvästä koulutuksesta on työnantajan tuella tapahtuvaa koulutusta eli henkilöstökoulutusta. Vuonna 2012 tällaista koulutusta sai työssä käyvistä palkansaajista 59 prosenttia, yhteensä 1,1 miljoonaa palkansaajaa. Määrä on samaa tasoa kuin vuosituhannen alussa ja selvästi korkeampi kuin vuonna 1990.

Naiset osallistuivat myös henkilöstökoulutukseen selkeästi miehiä useammin. Naisten ja miesten välinen ero henkilöstökoulutukseen osallistumisessa on kasvanut vuodesta 2000 ja vuonna 2012 ero oli jo 10 prosenttiyksikköä.

Eniten henkilöstökoulutusta olivat saaneet 35–44-vuotiaat palkansaajat, joista kaksi kolmesta oli ollut koulutuksessa vuoden aikana. Eniten kasvua henkilöstökoulutukseen osallistumisessa vuoteen 2006 verrattuna oli ikäryhmässä 18–24-vuotiaat, kuusi prosenttiyksikköä.

Henkilöstökoulutuspäivien määrä laskussa

Henkilöstökoulutuksen määrässä palkansaajaa kohden laskettuna on havaittavissa laskua. Kun vuonna 2006 oli 18–64-vuotias palkansaaja keskimäärin kuusi ja puoli päivää henkilöstökoulutuksessa, niin vuonna 2012 päiviä oli enää reilut viisi palkansaajaa kohden.

Palkansaajamiehillä henkilöstökoulutuksen määrän lasku on ollut jyrkempää kuin palkansaajanaishilla. Vuodesta 2006 miehillä henkilöstökoulutuspäivien määrä palkansaajaa kohden on pudonnut kahdella päivällä, naisilla ainoastaan yhdellä päivällä. Vielä vuonna 2000 miehet ja naiset saivat yhtä paljon henkilöstökoulutuspäiviä, mutta sen jälkeen koulutuspäivien määrä on miehillä vähentynyt selvästi naisia enemmän. Vielä 1990-luvulla miehet olivat naisia edellä saadun henkilöstökoulutuksen määrässä.

Ikäluokittain tarkasteltuna eniten henkilöstökoulutuspäiviä oli 35–44-vuotiailla palkansaajilla, jotka osallistuivat koulutukseen keskimäärin kuusi ja puoli päivää vuonna 2012. Alhaisin henkilöstökoulutuksen määrä oli nuorimmalla ikäluokalla (18–24-vuotiaat), joilla koulutusta oli vajaat kolme päivää sekä iäkkäimmillä, 55–64-vuotiailla palkansaajilla (vajaat neljä päivää). Nuorimmalla ikäluokalla henkilöstökoulutuksen määrä on pudonnut reilusti vuodesta 2006, seitsemästä päivästä kolmeen päivään.

Keskimääräistä enemmän henkilöstökoulutuspäiviä palkansaajaa kohden on ylemmillä toimihenkilöillä, korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla sekä suurissa yrityksissä työskentelevillä.

Harrastustavoitteisessa aikuiskoulutuksessa joka kuudes

Lähes 520 000 iältään 18–64-vuotiasta osallistui vuonna 2012 aikuiskoulutukseen muista kuin työhön liittyvistä syistä. Osallistumisaktiivisuus vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvään koulutukseen ei ole juurikaan muuttunut vuodesta 1990 lähtien.

Tällaiset yleissivistävät tai harrastuksiin liittyvät opinnot kiinnostivat naisia selvästi enemmän kuin miehiä sekä korkea-asteen pohjakoulutuksen omaavia muita enemmän. Henkilön työmarkkina-asemalla ei ollut juurikaan vaikutusta yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen. Työllisistä, työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista noin 16–18 prosenttia opiskeli harrastus- tai yleissivistystavoitteisesti vuonna 2012.

Koulutuksen sisältö

Vuosina 2006 ja 2012 olivat liiketalous- ja oikeustieteet sekä palveluihin ja harrastuksiin liittyvät koulutukset yleisimpiä aikuiskoulutuksen aiheita. Kaikkien aihealueiden sisältömäärät ovat laskeneet jonkin verran, suurin muutos on tapahtunut tietotekniikkakoulutusten vähenemisessä. Vuonna 2012 tietotekniikkaan liittyvää koulutusta oli saanut joka kymmenes aikuiskoulutukseen osallistunut 18–64-vuotias, kun vielä vuonna 2006 tällaista koulutusta oli saanut joka viides.

Henkilöstökoulutukseen osallistuneista palkansaajista oli joka kolmas saanut koulutusta liiketalous- ja oikeustieteisiin liittyen ja lähes joka neljäs palveluihin ja harrastuksiin liittyen. Vuonna 2012 oli 17 prosenttia koulutuksessa olleista palkansaajista käynyt terveydenhoidon ja sosiaalihuollon alaan liittyvässä koulutuksessa.

Lähes joka toinen opiskelee itseohjatusti

Noin 1,4 miljoonaa 18–64-vuotiasta suomalaista (48 prosenttia) opiskeli itseohjatusti vuonna 2012. Yleisintä tällainen opiskelu oli kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla sekä opiskelu tietokonetta tai internetiä hyväksi käyttäen. Neljä kymmenestä 18–64-vuotiaasta suomalaisesta opiskeli edellä mainituilla tavoilla vuonna 2012.

Toisin kuin aikuiskoulutukseen osallistumisessa, ei itseohjatussa (eli informaalisissa) opiskelussa ollut eroja sukupuolten välillä. Lähes joka toinen 18–64-vuotias mies ja nainen oli opiskellut tällä tavoin tutkimusta edeltävien 12 kuukauden aikana. Aktiivisimpia informaalisti opiskelleita olivat 25–45-vuotiaat ja yli

55-vuotiaiden ikäryhmässä tällainen opiskelu oli vähäisintä. Informaali opiskelu oli myös korkeasti koulutettujen suosiossa.

Aikuiskoulutuksessa olleista opiskeli informaalisti 60 prosenttia, muista 35 prosenttia. Informaalia opiskelua voidaankin näin ollen pitää sekä aikuiskoulutusta täydentävänä että sitä korvaavanakin oppimismuotona.

Työtehtävien ja pohjakoulutuksen vastaavuus työllisillä on parantunut.

Lähes kuusi kymmenestä työllisestä koki omien työtehtäviensä vastaavan saamaansa pohjakoulutusta, noin kolmasosalla työtehtävät vaativat enemmän kuin pohjakoulutus edellyttäisi ja noin joka kymmenennellä työtehtävät vaativat pohjakoulutusta vähemmän.

Työtehtävät vastasivat myös hyvin tämänhetkisiä valmiuksia suurella osalla työllisistä (79 %). Liian yksinkertaisiksi työtehtävät koki 14 prosenttia ja lisäkoulutusta koki tarvitsevansa seitsemän prosenttia vastaajista selvitäkseen hyvin työtehtävistä. Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus näytti parantuneen, kun lisäkoulutusta tarvitsevien osuus on puolittunut 14 prosentista vuonna 2000 seitsemään prosenttiin vuonna 2012.

Aikuiskoulutustarve ja -aikomukset

Vajaa puolet (46 %) 18–64-vuotiaista suomalaisista koki tarvitsevansa ammatitaitoa kehittävästä tai uraa edistävää koulutusta vuonna 2012. Osuus on vain hieman korkeampi kuin kuusi vuotta aikaisemmin (43 %). Vielä vuosituhannen alussa koulutustarvetta kokevia oli 54 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista.

Väestöstä puolet aikoi osallistua aikuiskoulutukseen seuraavan 12 kuukauden aikana. Naisista koulutukseen aikovien osuus oli suurempi (56 %) kuin miehistä (43 %). Pidemmälle koulutetuilla oli muita enemmän koulutusaikeita: korkeasteen tutkinnon suorittaneista kaksi kolmasosaa aikoi osallistua koulutukseen, kun keskiasteen tutkinnon suorittaneista aikoi osallistua reilu neljä kymmenestä ja perusasteen tutkinnon suorittaneista noin kolmasosa.

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana oli vahvasti yhteydessä aikuiskoulutukseen osallistumiseen / osallistumattomuuteen vuonna 2012. Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneista lähes seitsemän kymmenestä aikoi osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana. Aikuiskoulutukseen osallistumattomilla vastaava osuus oli noin 40 prosenttiyksikköä pienempi.

Aikomukset osallistua koulutukseen ovat pysyneet samalla tasolla vuodesta 2006. Myöskään sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuosien 2006 ja 2012 välillä ei juuri ole eroja.

Tietokoneen käyttäjien määrä on kasvanut entisestään

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n mukaan 96 prosenttia eli vajaa 3,2 miljoonaa 18–64-vuotiaista suomalaista käyttää tietokonetta. Tietokoneen käyttäjien osuus oli kasvanut seitsemän prosenttiyksikköä vuodesta 2006. Tietokoneen käyttö on

lisääntynyt erityisesti 45-vuotiailla ja sitä vanhemmilla, koska jo lähes kaikki heitä nuoremmat ovat tietokoneen käyttäjiä.

Tietokonetta päivittäin tai lähes päivittäin ilmoitti käyttävänsä 86 prosenttia väestöstä, mikä on lähes 2,9 miljoonaa aikuista. Vuonna 2006 vastaava osuus oli selkeästi pienempi, 70 prosenttia väestöstä. Tietokonetta käyttämättömien osuus oli pudonnut viiteen prosenttiin vuonna 2012.

Yhä useampi suomalainen osaa vieraita kieliä

Vuonna 2012 jopa 93 prosenttia suomalaisista arvioi osaavansa jotain vierasta kieltä. Osuus on noussut vuodesta 2006 lähes kymmenen prosenttiyksikköä. Vieraista kielistä eniten osattiin englantia, ruotsia ja saksaa. Englantia hallitsi yhdeksän kymmenestä vastaajasta, ruotsia seitsemän kymmenestä ja saksaa runsas kolmannes vastaajista.

Lähes kaikki alle 45-vuotiaat ilmoittivat osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä. Mitä pidemmän pohjakoulutuksen vastaaja oli hankkinut, sitä enemmän hän osasi vieraita kieliä. Naiset osasivat kieliä paremmin kuin miehet. Erityisen suuri ero naisten hyväksi oli ruotsin kielen kohdalla, jota naisista osasi lähes neljä viidestä ja miehistä alle kaksi kolmesta.

65–69-vuotiaiden aikuiskoulutus

Reilu viidennes ikääntyneistä, 65–69-vuotiaista suomalaisista osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012. He olivat osallistuneet aikuiskoulutukseen selvästi pidempään kuin nuoremmat, 18–64-vuotiaat aikuiskoulutukseen osallistuneet.

Myös 65–69-vuotiaat naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen selvästi useammin kuin samanikäiset miehet. Pohjakoulutuksen vaikutus osallistumisaktiivisuuteen oli suuri. Ikääntyneillä yleisin aikuiskoulutuksen sisältö oli vuonna 2012 taideaineet, joita opiskeli noin kolme kymmenestä aikuiskoulutukseen osallistuneesta.

Aikuiskoulutustutkimus 2012

Aikuiskoulutustutkimukseen osallistui vuonna 2012 yhteensä 4 114 henkilöä. Tutkimuksen haastattelut tehtiin käynti- ja puhelinhaastatteluin vuoden 2012 elo–joulukuun aikana. Tutkimus toteutettiin Tilastokeskuksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteishankkeena ja osana Euroopan unionin Aikuiskoulutustutkimusta. Aikuiskoulutustutkimusta vastaava tiedonkeruu tehtiin vuosina 2011–2012 noin kolmessakymmenessä Euroopan maassa. Euroopan unioni on julkaissut tuloksia kansainvälisestä aikuiskoulutustutkimuksesta nettisivuillaan (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database>). Aikuiskoulutustutkimus 2012:sta on julkaistu Suomen tietoja myös Tilastokeskuksen internetsivuilla (www.tilastokeskus.fi/til/aku).

Johdanto

Euroopan unionin neuvoston mukaan koulutus antaa kansalaisille taitoja ja osaamista, joita eurooppalainen yhteiskunta tarvitsee pysyäkseen kilpailukykyisenä ja innovoivana. Se auttaa edistämään myös sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Koulutus onkin keskeisessä asemassa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisessa.

Jotta strategian tavoitteet saavutettaisiin, on tärkeää lisätä elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia kaikille koulutustaustasta riippumatta. Tähän pyritään mm. lisäämällä aikuiskoulutuksen osallistujamääriä ja relevanssia (EUVL C 70, 4.3.2011 s.1.)

Koulutukseen osallistumisen ja elinikäisen oppimisen tavoitteiden toteutumisen seurannassa on Eurooppalaisella aikuiskoulutustutkimuksella keskeinen rooli. Tutkimus tuottaa tarpeellista tietoa myös kansallisten koulutuspoliittisten päätösten ja toimenpiteiden suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Aikuiskoulutustutkimus 2012

Aikuiskoulutustutkimus 2012 on Tilastokeskuksen kuudes aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus. Tutkimus kattaa Suomessa vakituisesti asuvan 18–69-vuotiaan aikuisväestön. Tutkimuksen otos vuonna 2012 oli 6 149 henkilöä. Tiedonkeruuta, tutkimusaineistoa ja tietojen käsittelyä selostetaan tarkemmin julkaisun lopussa olevassa teknisessä raportissa.

Aikuiskoulutustutkimus 2012 on toteutettu Tilastokeskuksen, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena. Se on osa kansainvälistä Euroopan tilastoviraston Eurostatin koordinoimaa Adult Education Survey -tutkimusprojektia (EU-AES). Vastaava tiedonkeruu tehtiin vuosina 2011–2012 yli kolmessakymmenessä Euroopan maassa. Euroopan Unioni on julkaissut Eurooppalaisen aikuiskoulutustutkimuksen tuloksia nettisivuillaan.

Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT). Vuoden 2012 aikuiskoulutustutkimus tuottaa vertailukelpoista tietoa keskeisten indikaattorien osalta vuosien 1990–2012, joidenkin indikaattoreiden osalta vuosien 1980–2012 välillä.

Aikuiskoulutuksen määritelmä

Aikuiskoulutustutkimus 2012:ssa selvitetään osallistumista aikuiskoulutukseen. Tämän lisäksi koulutukseen osallistumista kartoitetaan vastaajan koko elämänsä ajalta yleisellä tasolla: mikä on hänen koulutustasonsa ja missä määrin hän on elämänsä aikana osallistunut työhön tai ammattiin liittyvään ja ulkomailta tapahtuneeseen koulutukseen. Siitä aikuiskoulutuksesta, johon henkilö on osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, on lomakkeella tehty yksityiskohtaisempia kysymyksiä. Aikuiskoulutus on rajattu koulutusorganisaation pohjalta.

Kaikki sellaiset opintokokonaisuudet, joihin on osallistuttu vähintään kuusi tuntia, on otettu mukaan. Myös kesken jätetty opiskelu on laskettu mukaan, jos koulutukseen on osallistuttu vähintään kuuden tunnin ajan. Koulutukseksi on pyydetty tulkitsemaan sellainen toiminta, joka on erikseen organisoitu ja järjestetty ja jonka tavoitteena on saada aikaan oppimista. Koulutustoiminnalle on ominaista myös ennalta laadittu opetussuunnitelma tai opetusohjelma ja sille kyetään osoittamaan jokin järjestäjä tai organisoija. Myös osallistuminen konferensseihin, seminaareihin tai vastaaviin on sisällytetty kaikkiin aikuiskoulutuksen muotoihin vuoden 2006 tutkimuksesta lähtien.

Vastaajalle annettiin tutustuttavaksi koulutusorganisaatioiden lista, josta hän sai valita ne koulutusmuodot, joihin hän oli osallistunut haastatteluhetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana (liite 1). Listan tavoitteena oli helpottaa vastaajaa muistamaan eri koulutustapahtumia, mikä vähentää haastatteluun liittyviä mittausvirheitä. Koska tällaisessa tutkimuksessa syntyy helposti myös yliporointia sosiaalisesti hyväksyttävien vastauksien antamisen vuoksi, oli vastaajalla mahdollisuus kertoa osallistuneensa koulutukseen joskus aiemmin, vaikka ei ollutkaan osallistunut viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.

Kaikista niistä aikuiskoulutuskokonaisuuksista tai -kurseista, joihin vastaaja oli osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, tehtiin lisäksymyksiä. Jokaisesta koulutuksesta on kysytty saadun koulutuksen sisältö, järjestäjä, oliko koulutus työhön tai ammattiin liittyvää, oliko koulutukseen käytetty työaikaa vai muuta aikaa, kuka oli koulutuksen kustantanut ja kuinka monta päivää (tuntia) oli opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana saatu.

Lomakkeella selvitettiin myös informaalia opiskelua. Tällainen itseohjattu opiskelu on erikseen järjestetyn ja organisoidun, muodollisen koulutuksen ulkopuolella tapahtuvaa tavoitteellista opiskelua. Kysymys on muuttunut oleellisesti aikaisemmista aikuiskoulutustutkimuksista eikä siitä saada siten vertailutietoa.

Julkaisun sisältö

Julkaisun viidessä ensimmäisessä luvussa käsitellään aikuiskoulutukseen osallistumista. Osallistumistyytit ovat: aikuiskoulutus, työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus, työnantajan tukema aikuiskoulutus (eli henkilöstökoulutus) ja muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus, ja luvut 1–3 onkin jaettu näiden mukaan alaluvuiksi. Koska ammatillista aikuiskoulutusta ja henkilöstökoulutusta koskevat tulokset eivät juurikaan poikkea toisistaan (vaikkakin perusjoukkona on toisessa työvoima ja toisessa palkansaajat), ei ammatillisen aikuiskoulutuksen tuloksia ole aina esitetty erikseen. Ensimmäisessä luvussa kerrotaan, kuinka moni 18–64-vuotias on osallistunut aikuiskoulutukseen vuonna 2012, luvussa kaksi, kuinka monta päivää osallistuneet saivat koulutusta keskimäärin ja luvussa kolme, mistä asioista ja aiheista tuota koulutusta saatiin. Luku neljä käsittelee opiskelua ulkomailla ja luvussa viisi kuvataan aikuiskoulutukseen osallistumisen muutokset vuosina 1980–2012. Jotta vertailu edellisiin tutkimusvuosiin on mahdollista, käytetään tässä raportissa ikärajausta 18–64-vuotiaat (pl. luku 15).

Aikuiset opiskelevat myös varsinaisen muodollisen koulutuksen ulkopuolella niin sanottuja informaalin oppimisen menetelmiä hyväksi käyttäen. Asiaa käsi-

tellään luvussa kuusi. Luvuissa 7–11 tuodaan esille tuloksia siitä, millaisia hyötyjä aikuiskoulutuksesta on koettu saatavan, mikä on aikuiskoulutustarve ja millaisia aikomuksia 18–64-vuotiailla suomalaisilla on aikuiskoulutuksen suhteen. Luvuissa käsitellään myös syitä osallistua aikuiskoulutukseen ja osallistumisen esteitä.

Julkaisun luvussa 12 peilataan työelämää ja siinä tapahtuneita koettuja muutoksia suhteessa koulutukseen. Luvut 13 ja 14 on omistettu suomalaisten kieli- ja tietotekniikkataidoille. Viimeinen luku keskittyy kuvaamaan 65–69-vuotiaiden aikuiskoulutukseen osallistumista ja oppimiskokemuksia.

Julkaisussa on kuvattu tiedonkeruuta ja käytettyjen indikaattorien muodostumista. Tällainen menetelmällinen pohdinta ja kuvaus on erotettu varsinaisista tuloksista sijoittamalla ne erillisiin laatikoihin. Myös keskeiset kysymysmuotoilut on kuvattu. Tutkimukseen liittyvä kysymyslomake on laaja ja moniportainen, joten sitä ei julkaista kokonaisuudessaan. Lomake on kuitenkin saatavissa Tilastokeskuksesta.

Aikuiskoulutustutkimuksen katoanalyysi ja käytetyt tilastotieteelliset menetelmät on kuvattu teknisessä raportissa. Käsitteet ja luokitukset –kappaleeseen on koottu lyhyt kuvaus tutkimuksessa käytetyistä termeistä ja yleisistä luokituksista.

Tutkimuksen tuloksia on julkaistu myös Tilastokeskuksen internetsivuilla, joskin tätä julkaisua suppeammassa muodossa (tilastokeskus.fi/til/aku).

1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012

Aikuiskoulutustutkimuksessa aikuiskoulutus on määritelty koulutusorganisaation pohjalta (katso tarkemmin kohta *käsitteet ja luokitukset* sekä liite 1) eikä esimerkiksi koulutukseen osallistuneen iän mukaan.

Koulutukseen osallistumista kysyttiin 36-osaisella eri koulutusmuodot ja organisaatiot käsittävällä kysymyspatteristolla (kysymys B1, liite 1). Kunkin koulutuksen tuli olla kokonaisukseltaan *vähintään kuusi oppituntia*. Jos haastateltava ilmoitti osallistuneensa johonkin esillä olleen koulutusorganisaation tai koulutusmuodon koulutukseen haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin häneltä kurssikohtaisia lisäkysymyksiä. Näiden tietojen perusteella muodostettiin aikuiskoulutustutkimuksen neljä keskeistä koulutustyyppiä: *aikuiskoulutus, työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus, työnantajan tukema aikuiskoulutus (eli henkilöstökoulutus) ja muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus*.

Aikuiskoulutustutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa aikuiskoulutukseen osallistumisesta sekä osallistumisen rakennetietoja. Tästä johtuen ei tutkimuksella saada luotettavia tietoja eri koulutusorganisaatioiden järjestämään koulutukseen osallistuneiden määrästä. Tällaista tietoa on saatavilla Tilastokeskuksen oppilaitostilastoista (Tilastokeskus a).

Aikuiskoulutustutkimuksesta saadaan suuntaa antavia tietoja koulutuksen järjestäjistä ja koulutusorganisaatioista. Aikuiskoulutustutkimukseen 2012 vastanneista noin joka kolmas (32 prosenttia) ilmoitti osallistuneensa työpaikan tai koulutusyritysten järjestämään aikuiskoulutukseen. (Luvussa on mukana myös työhön läheisesti liittyvät konferenssit ja seminaarit.) Väestötasolla tämä tarkoittaisi hiukan yli miljoonaa 18–64-vuotiasta. Seuraavaksi yleisintä oli aikuiskoulutuksen saaminen ammatillisessa oppilaitoksessa, kansalaisopistossa sekä järjestön, liiton tai yhdistyksen järjestämällä kurssilla. Kaikissa näissä kolmessa osallistumisosuus oli 8–10 prosenttia ja osallistujia väestötasoon suhteutettuna olisi ollut noin 250 000–330 000 henkilöä kussakin. Neljä prosenttia, 125 000 henkilöä sai aikuiskoulutustutkimuksen jaottelun mukaan aikuiskoulutusta korkeakouluissa ja kesäyliopistoissa. Lisäksi lähes 175 000 eli joka kymmenes 18–64-vuotias sai työpaikalla opastusta tai perehdytystä erityisen ohjaajan, kouluttajan tai asiantuntijan johdolla.

1.1 Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2012 noin 1,7 miljoonaa 18–64-vuotiasta suomalaista. Tämä vastaa noin puolta, eli 52 prosenttia tämän ikäisestä väestöstä. Osallistuminen on pysynyt hyvin samalla tasolla koko 2000-luvun; vuonna 2006 osallistujia oli niin ikään 1,7 miljoonaa (52 prosenttia) ja 2000-luvun alussa 1,8 miljoonaa eli noin 54 prosenttia väestöstä.

Naiset osallistuvat aikuiskoulutukseen enemmän kuin miehet. Kun naisista aikuiskoulutukseen osallistuneita oli lähes kuusi kymmenestä vuonna 2012, niin miehistä vastaava osuus oli reilut kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän, 45 prosenttia. Määrinä osuudet vastaavat noin 950 000 naista ja 765 000 miestä.

Myös henkilön ikä vaikuttaa selvästi aikuiskoulutukseen osallistumiseen (kuvio 1.1.1). Vuonna 2012 eniten aikuiskoulutukseen osallistuivat 35–44-vuotiaat, joista osallistuneita oli lähes kaksi henkeä kolmesta. Vähiten puolestaan osallistuttiin ikäluokkien ala- ja yläpäässä, missä osallistuneita oli noin neljä henkeä kymmenestä.

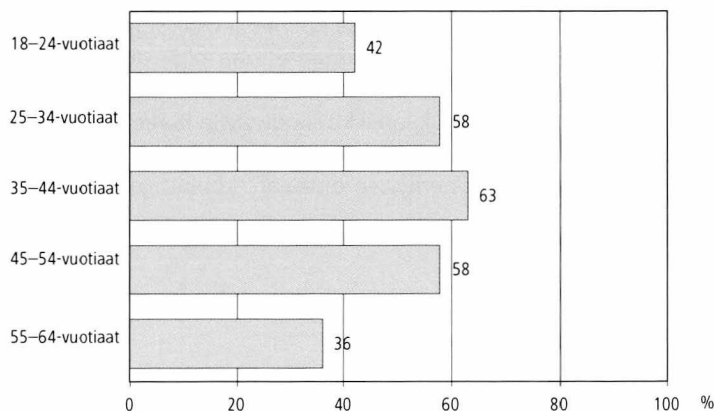
Naiset osallistuvat miehiä useammin aikuiskoulutukseen 35 ikävuodesta ylöspäin (kuvio 1.1.2). Kahdessa nuorimmassa ikäluokassa sukupuolten välinen ero osallistumisasteissa ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Naisten osallistumisen taso säilyykin korkeana myöhemmälle iälle kuin miehillä. Kun miehillä osallistumisaste putoaa selvästi jo 45–54-vuotiailla, pysyy tämän ikäisillä naisilla osallistumisaste vielä hyvinkin korkealla, noin 70 prosentissa. Selvempi aikuiskoulutukseen osallistumisen lasku alkaakin naisilla vasta 55 ikävuoden jälkeen.

Aikuiskoulutus ei tasaa henkilön pohjakoulutukseen perustuvia koulutuseroja, vaan päinvastoin korostaa niitä (kuvio 1.1.3). Kun pelkän perusasteen suorittaneista 18–64-vuotiasta suomalaisista noin yksi kolmesta osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012, osallistui korkea-asteen tutkinnon suorittaneista kaksinkertainen määrä eli kaksi kolmasosaa. Keskiasteen tutkinnon suorittaneista aikuiskoulutukseen osallistui vuonna 2012 noin puolet.

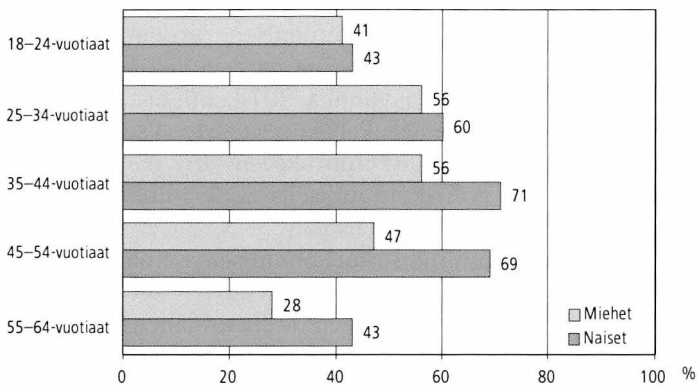
Kuvio 1.1.1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

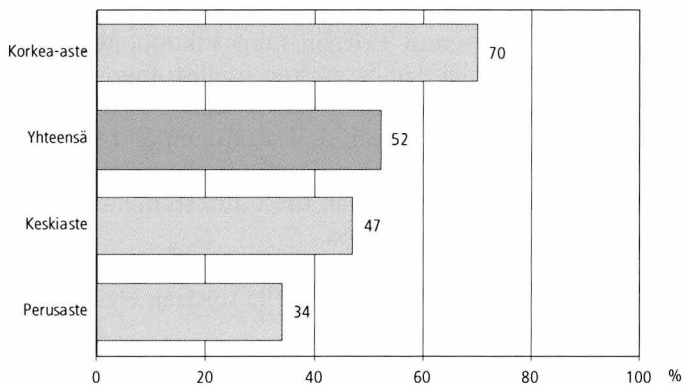

Kuvio 1.1.2

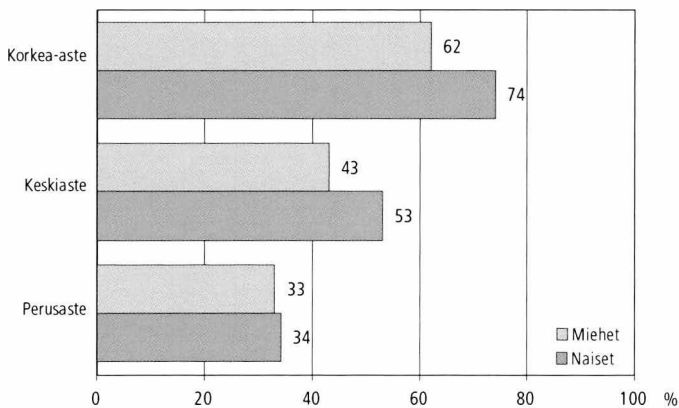
Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.3

Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.4

Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö)

Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneet naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen useammin kuin vastaavan koulutustason omaavat miehet (kuvio 1.1.4). Miesten ja naisten väliset osallistumiserot sekä korkea-asteen että keskiasteen tutkinnon suorittaneiden keskuudessa olivat kymmenisen prosenttiyksikköä naisten eduksi. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista naisista aikuiskoulutukseen osallistui peräti kolme henkeä neljästä vuonna 2012, miehistä vastaava osuus oli noin kaksi kolmesta 18–64-vuotiaasta. Pelkän perusasteen suorittaneet miehet ja naiset sen sijaan osallistuivat aikuiskoulutukseen yhtä paljon. Tämä tarkoittaa sitä, että miehillä henkilön pohjakoulutuksella ei ole yhtä suurta yhteyttä aikuiskoulutukseen osallistumiseen kuin naisilla.

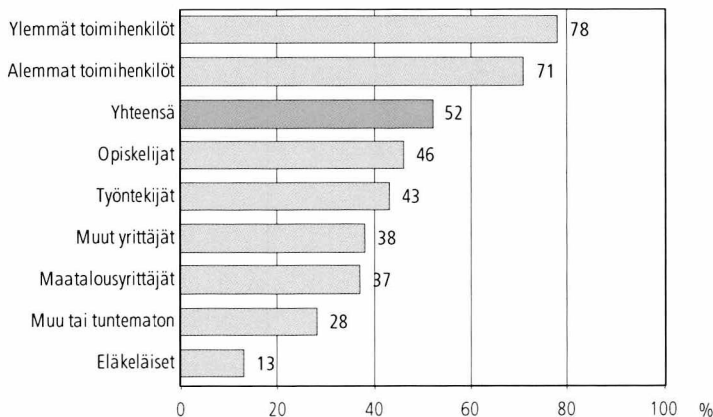
Toimihenkilöt osallistuvat selvästi muihin sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluvia 18–64-vuotiaita useammin aikuiskoulutukseen (kuvio 1.1.5). Vuonna 2012 ylemmistä toimihenkilöistä aikuiskoulutukseen osallistui lähes kahdeksan henkeä kymmenestä, alemmista toimihenkilöistä taas seitsemän kymmenestä. Työntekijöistä aikuiskoulutukseen osallistui alle puolet, yrittäjistä ja maatalousyrittäjistä reilu kolmannes ja eläkeläisistä noin joka kahdeksas.

Ylemmät toimihenkilönaiset osallistuivat selvästi ylempiä toimihenkilömihiä useammin aikuiskoulutukseen (kuvio 1.1.6). Kun ylemmistä toimihenkilönaisista koulutukseen osallistuneita oli peräti 85 prosenttia, oli miesten osallistumisaste 15 prosenttiyksikköä alhaisempi. Erittäin suuri sukupuolten välisten osallistumisasteiden ero oli eläkeläisillä. Heillä naisten osallistumisaste (18 %) oli kaksi kertaa korkeampi kuin eläkeläismiesten vastaava. Myös yrittäjien (pl. maatalousyrittäjät) joukossa aikuiskoulutukseen osallistuminen oli naisilla yleisempää kuin miehillä. Maatalousyrittäjien keskuudessa suurelta näyttävä ero eri sukupuolten osallistumisasteissa ei ole kuitenkaan tilastollisesti merkitsevä joutuksen lähinnä naisten pienestä osuudesta otoksessa.

Työntekijöiden, opiskelijoiden sekä alempien toimihenkilöiden osalta miesten ja naisten osallistumisasteet ovat suhteellisen lähellä toisiaan eivätkä ole tilastollisesti merkitseviä.

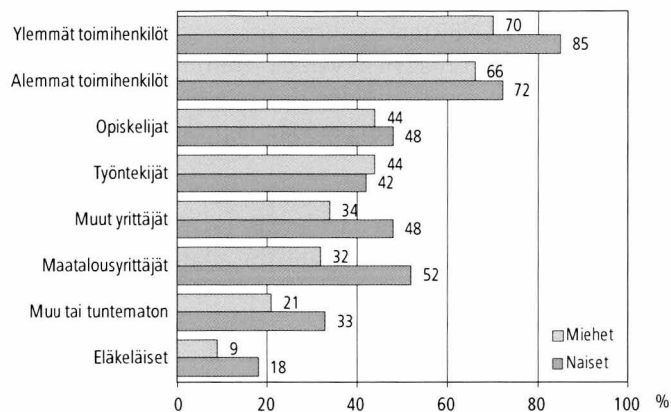
Kuvio 1.1.5

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

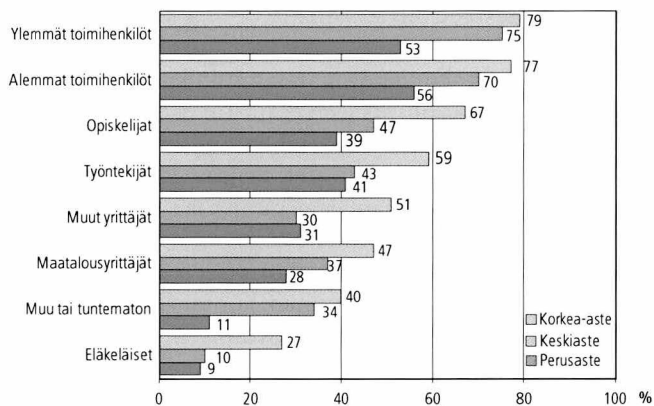
Kuvio 1.1.6

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

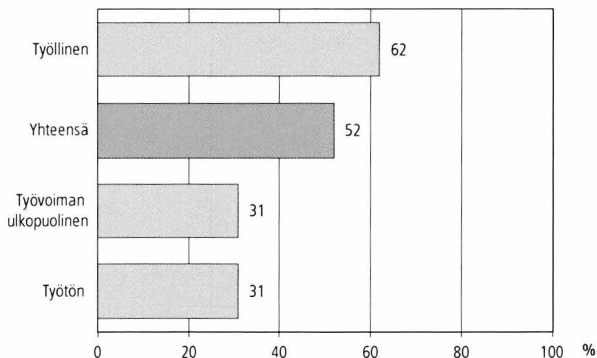
Kuvio 1.1.7

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.8

Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Henkilön pohjakoulutuksen suurta vaikutusta aikuiskoulutuksen osallistumiseen osoittaa se, että vaikka sosioekonomisen asteen luokka on vakioitu, tulevat pohjakoulutuksesta aiheutuvat osallistumisasteiden erot näkyviin (kuvio 1.1.7). Tosin työntekijöiden, yrittäjien ja eläkeläisten osallistumisasteet eivät eroa perus- ja keskiasteen pohjakoulutuksen omaavien välillä. Toimihenkilöillä taas korkea-asteen ja keskiasteen tutkinnon suorittaneiden väliset erot osallistumisasteissa ovat suhteellisen pieniä, eroja löytyy lähinnä heidän ja pelkän perusasteen suorittaneiden osallistumisasteita vertailtaessa.

Aikuiskoulutukseen osallistumisen aste työllisillä on peräti kaksi kertaa niin suuri kuin työttömillä ja työvoiman ulkopuolella olevilla (kuvio 1.1.8). Kun työllisistä 18–64-vuotiaista lähes kaksi kolmesta osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012, oli työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista osallistuneita ainoastaan yksi kolmesta aikuisesta.

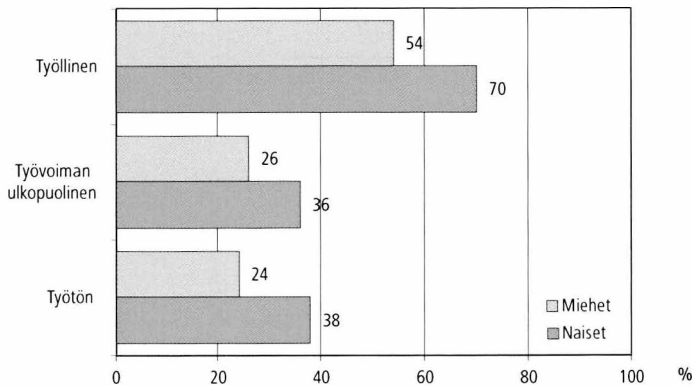
Työllisistä naisista peräti 70 prosenttia osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012 (kuvio 1.1.9). Työlliset miehet kouluttautuivat selvästi naisia harvemmin, heistä osallistuneita oli reilu puolet. Myös työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien joukossa naiset olivat selvästi miehiä aktiivisempia kouluttautujia. Työttömistä naisista useampi kuin joka kolmannes osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012, miehistä taas noin neljännes. Työvoiman ulkopuolella olevien joukossa sukupuolittaiset osallistumisasteet olivat samalla tasolla kuin työttömien joukossa.

Aikuiskoulutukseen osallistuivat keskimääräistä useammin kaupunkimaisissa kunnissa asuvat (kuvio 1.1.10). Heistä koulutukseen osallistui useampi kuin joka toinen. Osallistumiserot eri kuntaryhmissä (tilastollinen kuntaryhmä) asuvien henkilöiden välillä eivät kuitenkaan olleet järin suuret; taajaan asutuissa kunnissa asuvista aikuiskoulutukseen osallistui hieman vajaa puolet ja maaseutumaisissa kunnissa asuvistakin useampi kuin neljä kymmenestä.

Naiset osallistuivat miehiä useammin aikuiskoulutukseen kaikissa kuntaryhmissä (kuvio 1.1.11). Lisäksi naisilla asuinkunnan kuntaryhmä ei vaikuta tilastollisesti merkittävästi aikuiskoulutukseen osallistumisen aktiivisuuteen.

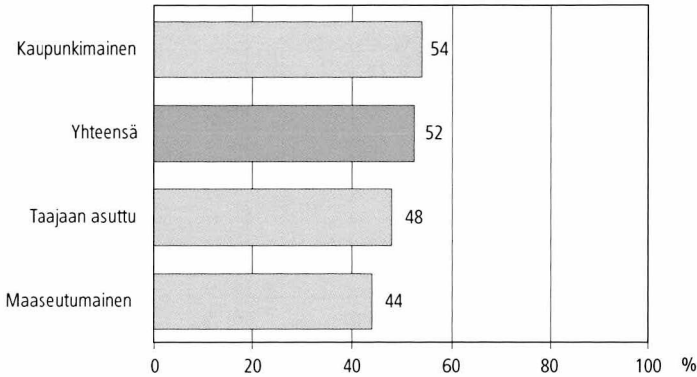
Kuvio 1.1.9

Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

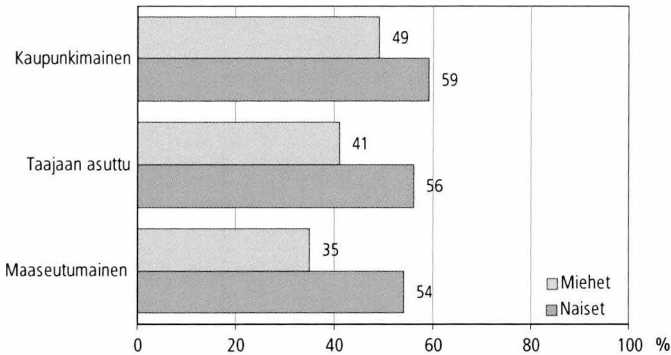

Kuvio 1.1.10

Aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.11

Aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

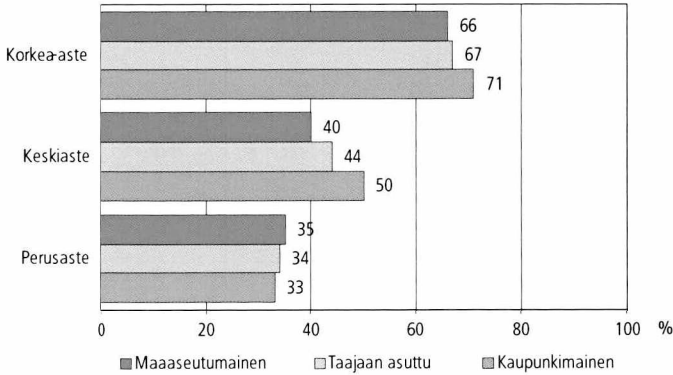

Kaikissa kuntaryhmän luokissa yli puolet naisista osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012. Miehillä asuinkunnan kuntaryhmä taas vaikuttaa aikuiskoulutukseen osallistumisasteeseen. Eniten aikuiskoulutukseen osallistuivat miehistä kaupunkimaisissa kunnissa asuvat, joista osallistuneita oli noin puolet. Taajaan asutuissa kunnissa asuvista 18–64-vuotiaista miehistä osallistuneita oli noin neljä kymmenestä, ja maaseutumaisissa kunnissa asuvista osallistui noin joka kolmas.

Kuntaryhmittäiset erot aikuiskoulutukseen osallistumisessa selittyvät hyvin erityyppisten kuntien erilaisilla koulutusrakenteilla. Kaupunkimaisissa kunnissa on suhteellisesti eniten korkeasti koulutettuja, maaseutumaisissa kunnissa taas vähiten. Kun koulutusaste vakioidaan, huomataankin kuntaryhmittäisten erojen kaventuvan lähes olemattomiin (kuvio 1.1.12). Ainoastaan keskiasteen tutkinnon suorittaneilla asuinkunnan kuntatyyppi vaikuttaa osallistumisasteeseen. Korkea-asteen ja pelkän perusasteen suorittaneiden joukossa aikuiskoulutukseen osallistutaan yhtä usein kuntatyyppistä riippumatta.

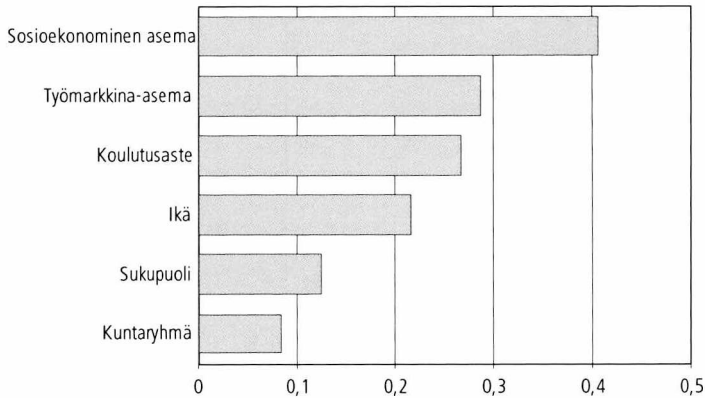
Kuvio 1.1.12

Aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 1.1.13

Aikuiskoulutukseen osallistumisen riippuvuus eri taustamuuttujista vuonna 2012 (Cramerin V-kertoimet)

Aikuiskoulutukseen osallistuminen riippuu tilastollisesti merkitsevästi kaikista edellä esitetyistä taustamuuttujista (sukupuoli, ikä, pohjakoulutus, sosioekonominen asema, työmarkkina-asema ja kuntaryhmä). Riippuvuuden suuruutta tarkastellaan seuraavaksi Cramerin V-kertoimen avulla. Kertoimen arvot -1 ja 1 tarkoittavat täydellistä negatiivista tai positiivista riippuvuutta, 0 taas riippumattomuutta eri muuttujien välillä (katso Tekninen raportti).

Tutkituista muuttujista eniten aikuiskoulutukseen osallistumista selitti henkilön sosioekonominen asema (kuvio 1.1.13). Seuraavaksi eniten osallistumiseen vaikuttivat työmarkkina-asema sekä pohjakoulutus. Vähiten osallistumisaktiivisuutta selittivät sukupuoli, ikä ja kuntaryhmä.

1.2 Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen

Työhön tai ammattiin liittyvään eli ammatilliseen aikuiskoulutukseen luetaan kuuluvaksi ne koulutukset, joihin haastateltava on vastannut osallistuneensa pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia. Perusjoukkona ovat 18–64-vuotiaat työvoimaan kuuluvat (palkansaajat, maatalous- ja muut yrittäjät sekä työttömät) suomalaiset. Vuonna 2012 kysymykseen vastasi 2 973 työvoimaan kuuluvaa.

(C6) Osallistuitteko koulutukseen pääasiassa:

- työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia
- vai muiden syiden takia

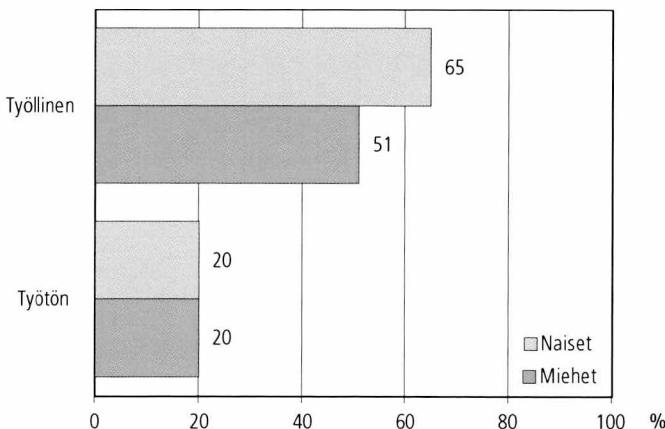
Noin 1,3 miljoonaa 18–64-vuotiasta työvoimaan kuuluvaa suomalaista osallistui työhön tai ammattiin liittyvään eli ammatilliseen, aikuiskoulutukseen vuonna 2012. Työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia opiskeli siis hieman useampi kuin joka toinen (54 prosenttia) työvoimaan kuuluvista suomalaisista. Määrä on pysynyt samalla tasolla koko 2000-luvun. Vuonna 2006 osallistuneita oli samainen 1,3 miljoonaa, vuonna 2000 taas 1,2 miljoonaa.

Naiset olivat selvästi miehiä aktiivisempia ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisessa. Naisista osallistuneita oli noin kuusi henkeä kymmenestä, miehistä vajaa puolet.

Työlliset osallistuivat vuonna 2012 työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen suhteessa työttömiin noin kolme kertaa useammin. Kun työllisistä ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta hankki lähes kuusi kymmenestä, oli työttömien vastaava osuus selvästi alhaisempi, ainoastaan kaksi henkeä kymmenestä.

Kuvio 1.2.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

Töissä olevat naiset osallistuivat töissä olevia miehiä useammin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen (kuvio 1.2.1). Työllisistä naisista osallistuneita oli noin kaksi kolmesta, miehistä joka toinen. Sen sijaan työttömät miehet ja naiset osallistuivat ammatilliseen aikuiskoulutukseen yhtä usein, osallistuneita oli joka viides.

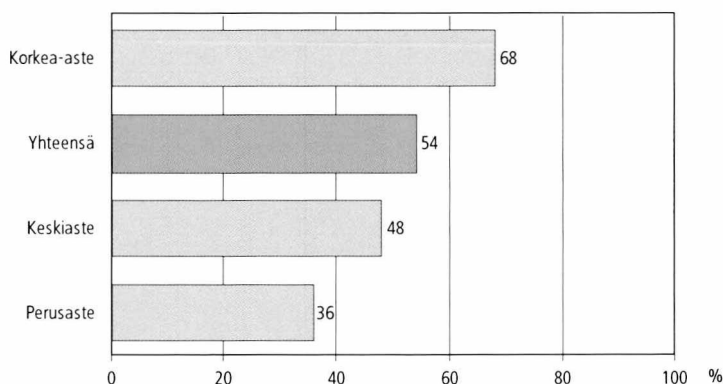
Henkilön pohjakoulutuksen aste vaikuttaa erittäin paljon myös työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiseen (kuvio 1.2.2). Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista koulutukseen osallistui useampi kuin kaksi kolmesta, oli keskiasteen tutkinnon suorittaneista ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneita noin puolet ja pelkän perusasteen suorittaneista reilu kolmannes.

Mitä pitemmästä pohjakoulutuksesta on kysymys, sitä suurempia ovat eri sukupuolten väliset osallistumiserot työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa (kuvio 1.2.3). Pelkän perusasteen suorittaneet 18–64-vuotiaat työvoimaan kuuluvat miehet ja naiset osallistuivat vuonna 2012 yhtä usein ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Osallistuneita oli reilu kolmannes. Keskiasteen suorittaneet naiset olivat jo selvästi keskiasteen suorittaneita miehiä aktiivisempia työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistujia. Heistä osallistujia oli yli puolet, miehistä noin kymmenen prosenttiyksikköä harvempi. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden keskuudessa sukupuolten väliset erot osallistumisaktiivisuudessa olivat vieläkin suuremmat. Kun korkeasti koulutetuista naisista noin kolme neljästä osallistui ammatilliseen aikuiskoulutukseen vuoden 2012 aikana, oli vastaavan koulutustason suorittaneiden miesten osallistumisaste peräti 13 prosenttiyksikköä alhaisempi.

Työvoimaan kuuluvista 25–54-vuotiaat osallistuivat vuonna 2012 useammin ammatilliseen aikuiskoulutukseen kuin heitä nuoremmat ja vanhemmat (kuvio 1.2.4). Heistä osallistuneita oli 55–61 prosenttia. Nuoremmista, 18–24-vuotiaista, työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia opiskeli hieman vajaa puolet, ja vanhemmista, 55–64-vuotiaista, noin neljä henkeä kymmenestä.

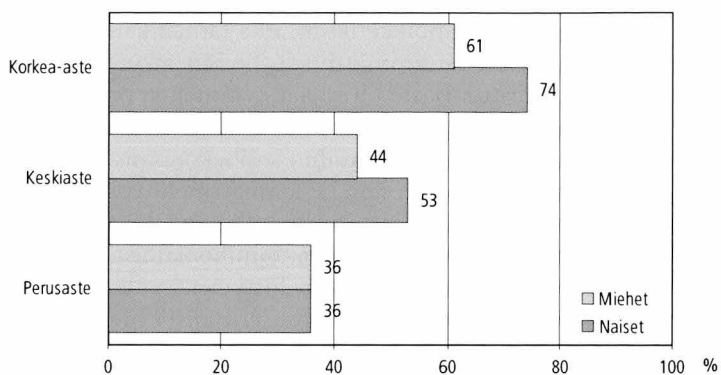
Kuvio 1.2.2

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

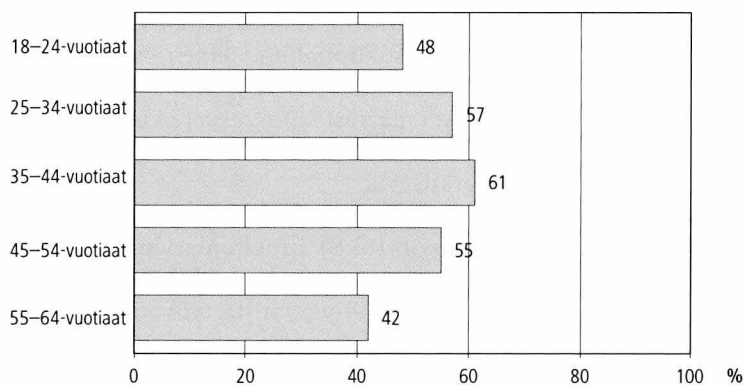
Kuvio 1.2.3

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulustasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

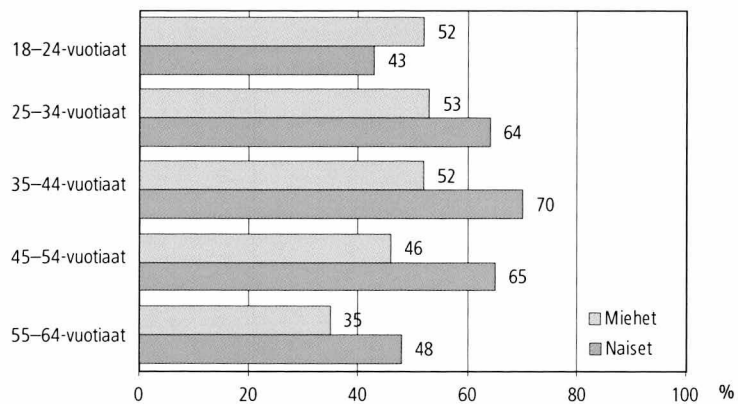
Kuvio 1.2.4

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.5

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

Lähes kaikissa ikäluokissa naiset olivat vuonna 2012 selvästi miehiä aktiivisempia kouluttautujia (kuvio 1.2.5). Suurimmillaan sukupuolittaiset osallistumisaste-erot olivat 35–54-vuotiailla, lähes 20 prosenttiyksikköä. Nuorin, 18–24-vuotiaiden ikäluokka muodostaa poikkeuksen, sillä tämänikäiset miehet osallistuivat naisia useammin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen. Tämän ikäisten miesten osallistumisaste oli vajaat kymmenen prosenttiyksikköä korkeampi kuin saman ikäisillä naisilla.

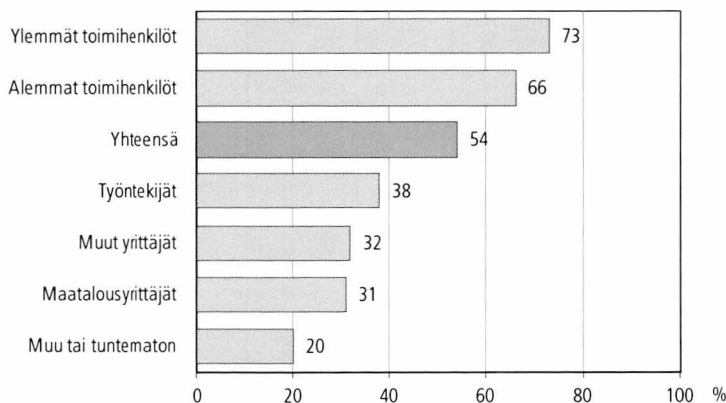
Toimihenkilöt osallistuivat useammin kuin muihin sosioekonomisen aseman mukaisiin ryhmiin kuuluvat koulutukseen työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi (kuvio 1.2.6). Ylemmistä toimihenkilöistä ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneita oli lähes kolme neljästä, alemmista toimihenkilöistä taas noin kaksi kolmesta. Työntekijöistä työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia oli kouluttautunut reilu kolmannes, yrittäjistä ja maatalousyrittäjistä hieman vajaa kolmannes.

Ylemmät toimihenkilönaiset osallistuivat työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2012 ylempiä toimihenkilömiehiä useammin (kuvio 1.2.7). Kun ylemmistä toimihenkilönaisista työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia kouluttautui peräti neljä viidestä, niin vastaavasti ylemmistä toimihenkilömiehistä kouluttautui noin kaksi henkeä kolmesta. Naiset olivat miehiä aktiivisempia kouluttautujia myös muiden kuin maatalousyrittäjien sosioekonomisen aseman luokassa. Suurelta näyttävä sukupuolten välinen osallistumisaste-ero maatalousyrittäjien keskuudessa ei ole tilastollisesti merkitsevä. Tämä johtunee maatalousyrittäjänaisien vähäisestä määrästä otoksessa (24). Myöskään alempien toimihenkilöiden ja työntekijöiden osalta miesten ja naisten osallistumisaste-erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

Eniten työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuttiin kaupunkimaisissa kunnissa (kuvio 1.2.8). Erot kuntaryhmien välillä ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisessa eivät kuitenkaan olleet järin suuria. Kaupunkimaisissa kunnissa asuvista 18–64-vuotiaista työvoimaan kuuluvista koulutukseen osallistui reilu puolet, taajaan asutuissa kunnissa asuvista tasan puolet ja maaseutumaisissa kunnissa asuvista hieman vajaa puolet.

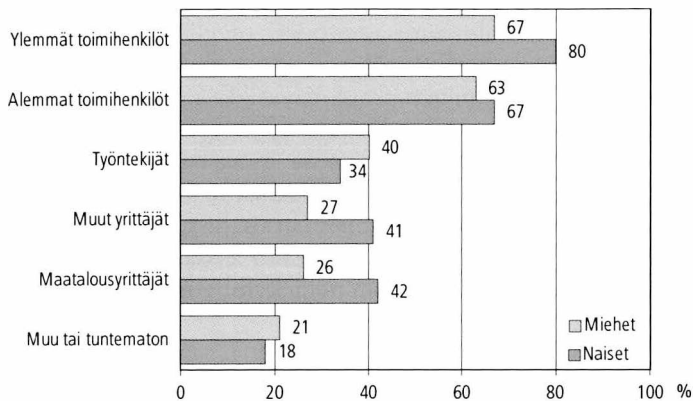
Kuvio 1.2.6

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

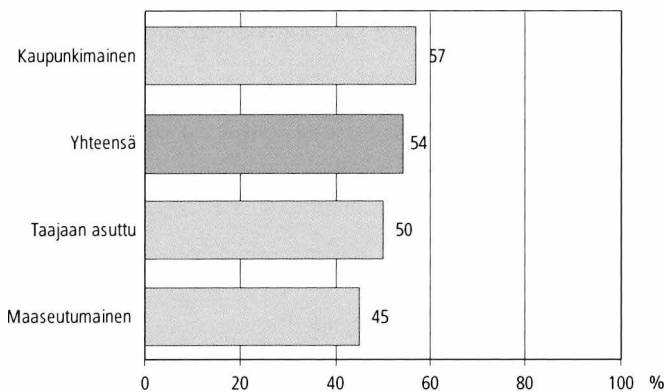
Kuvio 1.2.7

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

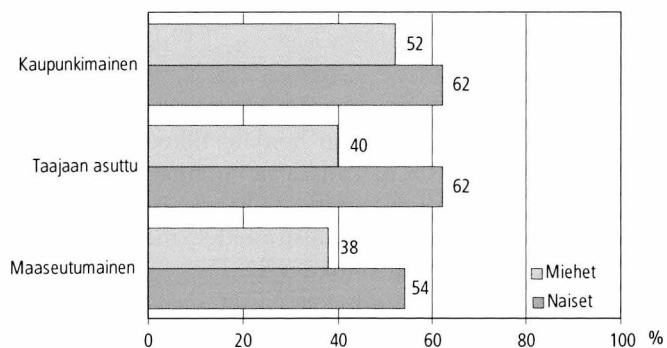
Kuvio 1.2.8

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 1.2.9

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

Vuonna 2012 naiset olivat selvästi miehiä aktiivisempia kouluttautujia työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia kaikissa erityyppisissä kunnissa (kuvio 1.2.9). Suurin sukupuolten välinen ero osallistumisasteissa oli taajaan asuttujen kuntien työvoimalla. Siellä naisten osallistumisaste (62 %) oli yli kaksikymmentä prosenttiyksikköä korkeampi kuin miesten vastaava. Pienintä ero oli kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla, noin kymmenen prosenttiyksikköä naisten eduksi.

Merkille pantavaa on, että työvoimaan kuuluvat naiset osallistuivat ammatilliseen aikuiskoulutukseen yhtä usein kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa. Molemmissa vajaat kaksi kolmannesta naisista osallistui. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat miehet puolestaan osallistuivat ammatilliseen aikuiskoulutukseen suurin piirtein yhtä aktiivisesti. Heistä työhön tai ammattiin liittyvien syiden vuoksi kouluttautui noin neljä kymmenestä.

1.3 Henkilöstökoulutukseen osallistuminen

Henkilöstökoulutukseksi eli työnantajan tukemaksi koulutukseksi lasketaan kaikki sellainen koulutus, jonka kustannuksiin työnantaja on osallistunut ainakin jonkin verran tai johon on saanut osallistua palkallisella työajalla. Koska yrittäjät saavat itse päättää yrityksensä osallistumisesta koulutuksensa rahoitukseen, käytetään perusjoukkona vain palkansaajia.

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen indikaattoria tehtäessä käytettiin hyväksi seuraavia tutkimuskysymyksiä (kysymykset C12a ja C17).

(C12a) Tapahtuiko koulutus:

- pelkästään palkallisella työajalla
- enimmäkseen palkallisella työajalla
- enimmäkseen muulla kuin palkallisella työajalla
- pelkästään muulla kuin palkallisella työajalla
- vai ette ollut työsuhteessa koulutusajankohtana?

(C17) Osallistuiko joku seuraavista tahoista kustannuksiin (osallistumis- tai ilmoittautumismaksut tai materiaalikulut):

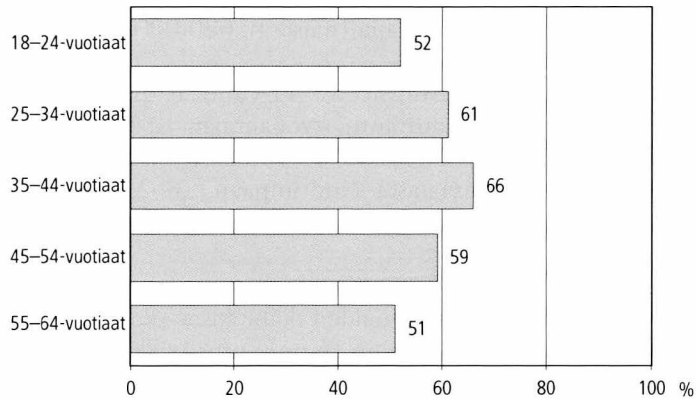
- työnantaja
- työvoimaviranomainen
- joku (muu) julkinen laitos tai instituutio
- perheenjäsen tai sukulainen

Työnantajan osittain tai kokonaan tukemaan henkilöstökoulutukseen osallistui noin 1,1 miljoonaa 18–64-vuotiasta palkansaajaa vuonna 2012. Tämä tarkoittaa sitä, että reilusti yli puolet, eli 59 prosenttia palkansaajista opiskeli työnantajan tukemana. Henkilöstökoulutukseen osallistuneiden määrä on pysynyt hyvin samalla tasolla koko 2000-luvun (katso luku 5.3).

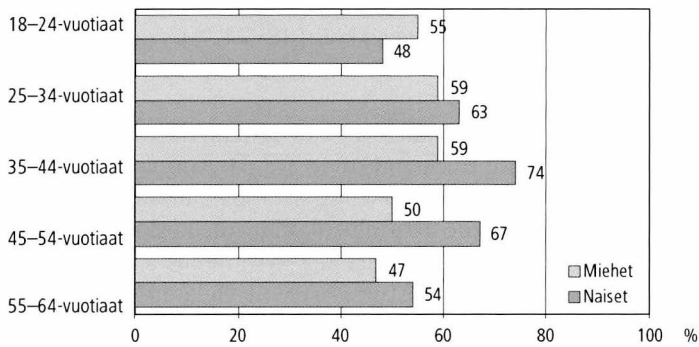
Myös henkilöstökoulutukseen osallistumisessa naiset ovat selvästi miehiä aktiivisempia. Palkansaajanaisista työnantajan tukemaan koulutukseen osallistui

Kuvio 1.3.1

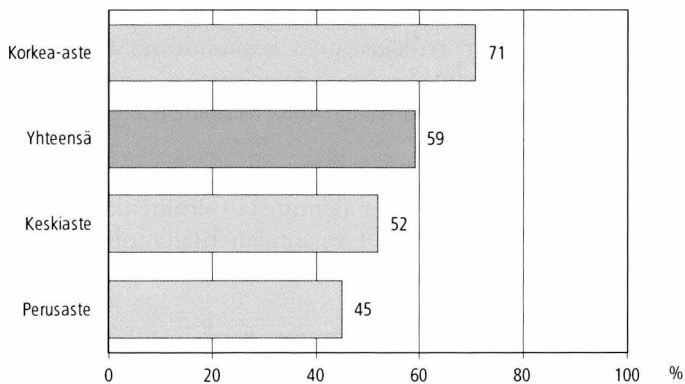
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.2

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.3

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

vuonna 2012 lähes kaksi kolmesta, eli 64 prosenttia. Palkansaajamiehistä vastaava osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempi eli 54 prosenttia. Määrinä tämä tarkoittaa sitä, että naispalkansaajia osallistui henkilöstökoulutukseen lähes satatuhatta enemmän kuin miespalkansaajia (naisia n. 620 000, miehiä n. 520 000).

Eniten henkilöstökoulutukseen osallistuivat 35–44-vuotiaat palkansaajat (kuvio 1.3.1), joista kaksi kolmesta kouluttautui työnantajan tuella vuonna 2012. Seuraavaksi eniten osallistuivat 25–34- ja 45–54-vuotiaat, joista osallistuneita oli noin kuusi kymmenestä palkansaajasta. Nuorimpaan (18–24-vuotiaat) ja vanhimpaan (55–64-vuotiaat) ikäluokkaan kuuluvista palkansaajista henkilöstökoulutukseen osallistui noin puolet.

Naispalkansaajat osallistuivat miespalkansaajia aktiivisemmin henkilöstökoulutukseen 35–44-vuotiaiden ja 45–54-vuotiaiden ikäluokissa (kuvio 1.3.2). Näissä ikäluokissa naisten osallistumisaste oli noin 15 prosenttiyksikköä miesten vastaavaa korkeampi. Muissa ikäluokissa nais- ja miespalkansaajien osallistumisasteet olivat selvästi lähempänä toisiaan, eivätkä erot olleet tilastollisesti merkitseviä.

Palkansaajanaisilla ikäluokittain laskettujen osallistumisasteiden vaihtelu on suurempaa kuin palkansaajamiehillä, eli heillä ikä vaikuttaa enemmän henkilöstökoulutuksen osallistumisaktiivisuuteen. Naispalkansaajien osallistumisasteiden vaihteluvälin pituus oli 26 prosenttiyksikköä (48–74 %) vuonna 2012, miehillä vaihteluvälin pituus oli yli puolet lyhyempi, eli 12 prosenttiyksikköä (47–59 %).

Mitä pitempi pohjakoulutus palkansaajalla on, sitä todennäköisemmin hän osallistuu työnantajan tukemaan koulutukseen (kuvio 1.3.3). Kun vuonna 2012 korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 18–64-vuotiaista palkansaajista peräti seitsemän kymmenestä osallistui henkilöstökoulutukseen, oli keskiasteen tutkinnon suorittaneilla vastaava osuus noin viisi henkeä kymmenestä. Pelkän perusasteen suorittaneiden palkansaajien osallistumisaste oli vieläkin alhaisempi, 45 prosenttia.

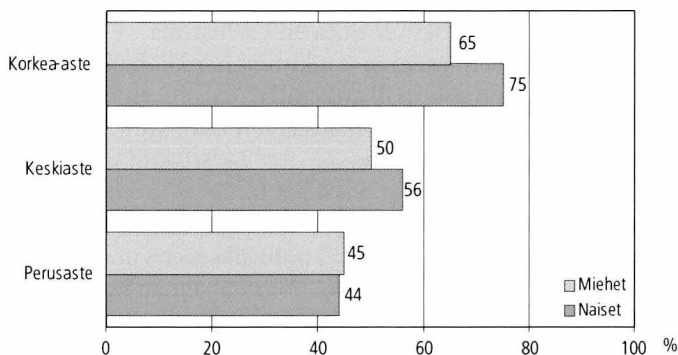
Mitä pidempi pohjakoulutus, sitä suuremmat ovat sukupuolten väliset osallistumiserot työnantajan tukemassa koulutuksessa (kuvio 1.3.4). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden keskuudessa naispalkansaajat osallistuivat selvästi miespalkansaajia useammin henkilöstökoulutukseen vuonna 2012. Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista naispalkansaajista osallistuneita oli peräti kolme henkeä neljästä, oli miespalkansaajien vastaava osuus kaksi henkeä kolmesta. Keskiasteen tutkinnon suorittaneiden palkansaajien keskuudessa sukupuolten välinen osallistumisero henkilöstökoulutukseen oli jo selvästi pienempi, pelkän perusasteen suorittaneet mies- ja naispalkansaajat taas osallistuivat työnantajan tukemaan koulutukseen yhtä usein.

Toimihenkilöt osallistuivat vuonna 2012 työntekijöitä useammin henkilöstökoulutukseen (kuvio 1.3.5). Kun ylemmistä ja alemmista toimihenkilöistä noin seitsemän henkeä kymmenestä kouluttautui työnantajan tuella, oli koulutukseen osallistuneita työntekijöiden joukossa selvästi vähemmän, noin neljä kymmenestä palkansaajasta.

Työntekijöistä miehet olivat naisia aktiivisempia henkilöstökoulutukseen osallistumisessa (kuvio 1.3.6). Miesten osallistumisaste, 43 prosenttia, oli lähes

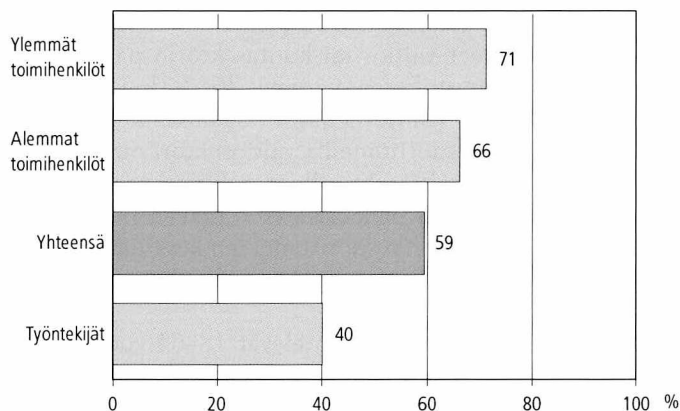
Kuvio 1.3.4

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

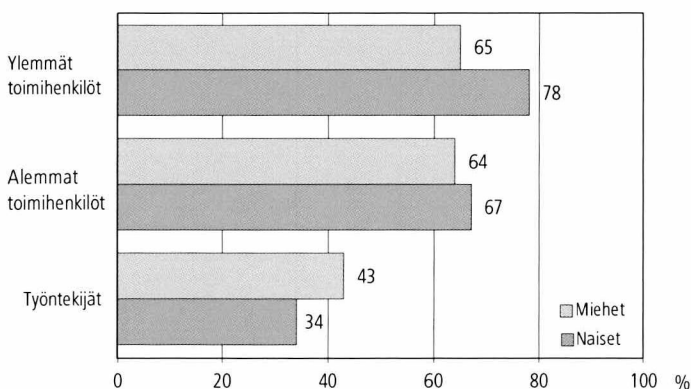
Kuvio 1.3.5

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.6

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

kymmenen prosenttiyksikköä korkeampi kuin naisten vastaava. Alempien toimihenkilöiden joukossa miehet ja naiset osallistuivat työnantajan tukemaan koulutukseen suurin piirtein yhtä usein, ylempien toimihenkilöiden joukossa puolestaan naiset olivat aktiivisempia henkilöstökoulutukseen osallistujia.

Naispalkansaajilla sosioekonomisen aseman vaikutus henkilöstökoulutukseen osallistumiseen on suurempi kuin miespalkansaajilla. Naisilla ylempien toimihenkilöiden ja työntekijäasemassa olevien palkansaajien osallistumisasteiden vaihteluvälin pituus oli peräti 44 prosenttiyksikköä (78 – 34 %), kun se miehillä oli vain puolet tästä eli 22 prosenttiyksikköä (65 – 43 %).

Valtion palveluksessa olevat 18–64-vuotiaat palkansaajat olivat kunta- tai yksityissektorin palkansaajia useammin henkilöstökoulutuksessa vuonna 2012 (kuvio 1.3.7). Heistä työnantajan tuella koulututtui noin seitsemän kymmenestä palkansaajasta. Kuntasektorin palkansaajista henkilöstökoulutukseen osallistui kaksi kolmesta ja yksityissektorin palkansaajistakin reilut puolet.

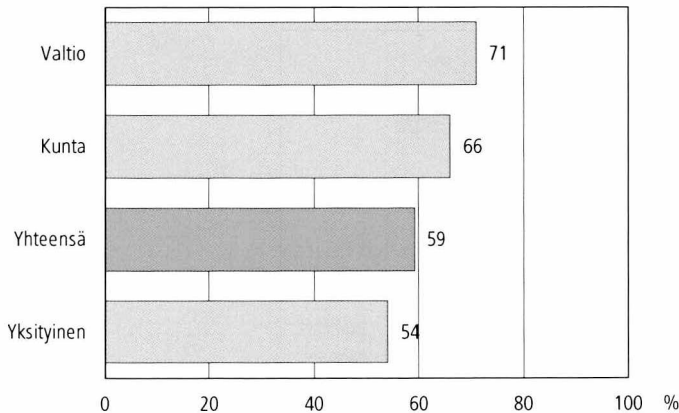
Valtiosektorilla työskentelevät mies- ja naispalkansaajat osallistuivat yhtä usein henkilöstökoulutukseen vuonna 2012. Sen sijaan kuntasektorilla työskentelevien naisten osallistumisaste oli noin kymmenen prosenttiyksikköä korkeampi kuin miesten vastaava, yksityissektorilla taas vastaava osallistumisaste-ero oli noin seitsemän prosenttiyksikköä naispalkansaajien eduksi.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet valtio- tai kuntasektorin palkansaajat osallistuivat yhtä usein henkilöstökoulutukseen vuonna 2012 (kuvio 1.3.8). Heistä työnantajan tuella opiskeli noin kolme neljästä palkansaajasta. Sen sijaan keskiasteen tai pelkän perusasteen suorittaneilla valtiosektori oli aktiivisin kouluttaja. Keskiasteen suorittaneista valtiosektorilla työskentelevistä henkilöstökoulutukseen osallistui kaksi kolmesta palkansaajasta, pelkän perusasteen suorittaneistakin yli puolet. Pelkän perusasteen suorittaneiden keskuudessa yksityisellä sektorilla työskentelevät olivat useammin henkilöstökoulutuksessa kuin kuntasektorilla työskentelevät.

Isoissa, vähintään 250 hengen, yrityksissä työskentelevät 18–64-vuotiaat palkansaajat osallistuivat eniten henkilöstökoulutukseen vuonna 2012 (kuvio 1.3.9).

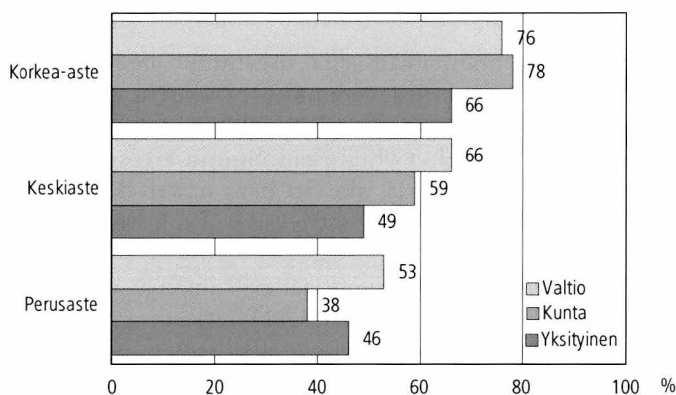
Kuvio 1.3.7

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen työnantajasektorin mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

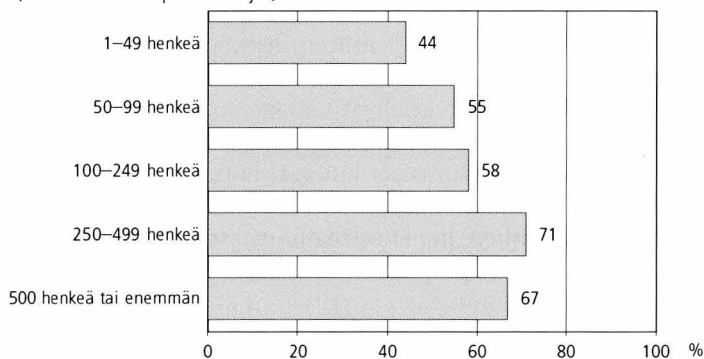

Kuvio 1.3.8

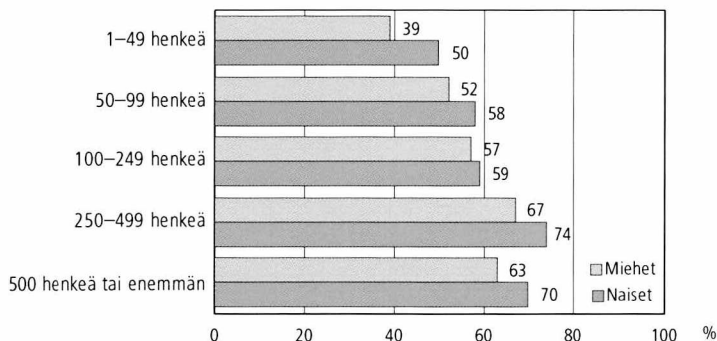
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen työnantajasektorin ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.9

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen yrityksen koon mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.10

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen yrityksen koon ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Heistä osallistuneita oli noin seitsemän palkansaajaa kymmenestä. Keskikokoisissa, 50–249 hengen yrityksissä työskentelevistä henkilöstökoulutukseen osallistui useampi kuin joka toinen, ja pienimmissä, alle 50 hengen yrityksissä työskentelevistä alle puolet.

Naispalkansaajat osallistuivat miespalkansaajia useammin henkilöstökoulutukseen lähes kaikenkokoisissa yrityksissä vuonna 2012 (kuvio 1.3.10). Ainoastaan keskikokoisissa, 100–249 hengen, yrityksissä työnantajan tukemaan koulutukseen osallistuivat naiset ja miehet yhtä usein. Suurin ero sukupuolten välisissä osallistumisasteissa oli pienimmissä, alle 50 hengen yrityksissä, joissa naisten osallistumisaste oli yli kymmenen prosenttiyksikköä miesten vastaavaa korkeampi.

Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat palkansaajat osallistuivat muita enemmän henkilöstökoulutukseen (kuvio 1.3.11), joskaan erot osallistumisasteissa taajaan asutuissa tai maaseutumaisissa kunnissa asuviin palkansaajiin eivät olleet järin suuret. Kaupunkimaisissa kunnissa työnantajan tuella koulutautui noin kuusi palkansaajaa kymmenestä, taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvista palkansaajista taas reilut viisi kymmenestä.

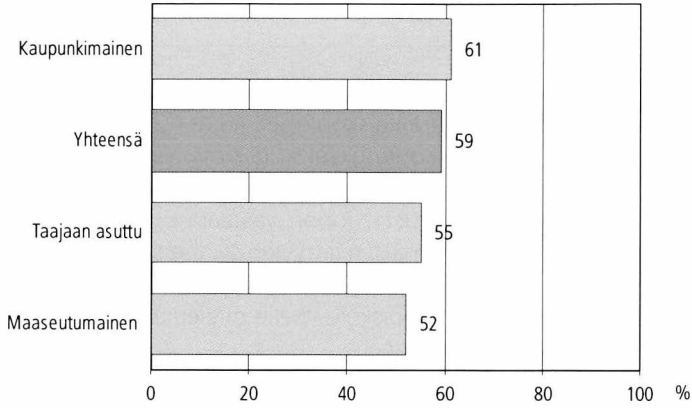
Asuinpaikan kuntaryhmä vaikuttaa tilastollisesti merkitsevästi henkilöstökoulutuksen osallistumisasteeseen ainoastaan miespalkansaajilla (kuvio 1.3.12). Miespalkansaajista kaupunkimaisissa kunnissa asuvat osallistuivat taajaan asutuissa tai maaseutumaisissa kunnissa asuvia useammin henkilöstökoulutukseen vuonna 2012, taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvien miespalkansaajien välillä sen sijaan osallistumisasteet olivat samansuuruiset.

Naispalkansaajien osalta erot asuinkunnan kuntaryhmien välillä olivat varsin pienet vaihdellen 58 prosentin (maaseutumaiset kunnat) ja 65 prosentin (kaupunkimaiset kunnat) välillä.

Tutkituista taustamuuttujista eniten henkilöstökoulutuksen osallistumisasteeseen vaikuttaa Cramerin V-tarkastelun pohjalta henkilön sosioekonominen asema (kuvio 1.3.13). Myös pohjakoulutuksen ja yrityksen koon vaikutus osallistumiseen on suhteellisen suuri. Asuinpaikan kuntaryhmä sekä palkansaajan sukupuoli vaikuttivat osallistumisasteeseen vähiten.

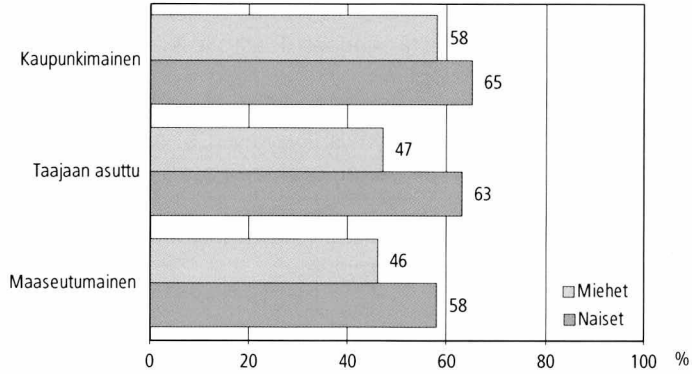
Kuvio 1.3.11

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

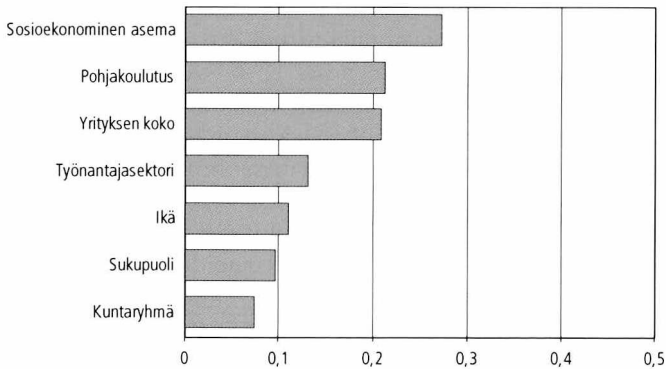
Kuvio 1.3.12

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 1.3.13

Henkilöstökoulutukseen osallistumisen riippuvuus eri taustamuuttujista 2012
(Cramerin V-kertoimet)

1.4 Osallistuminen muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen

Aikuiskoulutustutkimuksessa aikuiskoulutus jaetaan työhön tai ammattiin liittyväksi aikuiskoulutukseksi (eli ammatillinen aikuiskoulutus, luku 1.2) ja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyväksi aikuiskoulutukseksi. Jälkimmäistä kutsutaan myös *vapaa-aikaan liittyväksi, harrastus- tai yleissivistystavoitteiseksi* aikuiskoulutukseksi ja sillä tarkoitetaan aikuiskoulutusta, johon vastaaja on ilmoittanut osallistuneensa muiden kuin työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia. Tämänlaatuista osallistumissyitä voivat olla esimerkiksi opiskelu jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittämiseksi, opiskelu itselle mielenkiintoisesta aiheesta tai vaikkapa uusien ihmisten tapaaminen.

On huomattava, että muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvää aikuiskoulutusta ei tule ymmärtää samaksi asiaksi kuin vapaan sivistystyön piirissä tapahtuva aikuiskoulutus tai edes vapaa-ajan opiskelun synonyymiksi. Tässä ei ole kyse järjestäjäorganisaatiosta eikä ajasta, jolloin koulutukseen osallistutaan, vaan **koulutukseen osallistumisen perussyistä**. Osallistumistietoja esimerkiksi vapaana sivistystyönä järjestetystä aikuiskoulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen oppilaitostilastoista (www.tilastokeskus.fi/til/oaioip).

Koulutukseen osallistumisen syitä koskeva kysymys (kysymys C6) on esitetty luvussa 1.2 *Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen*.

Harrastustavoitteiseen aikuiskoulutukseen osallistumista raportoitaessa on tarkastelun ulkopuolelle jätetty opiskelijat ja varusmiehet.

Noin joka viides aikuinen osallistui muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään, eli yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen vuonna 2012. Määränä tämä vastaa reilua puolta miljoonaa 18–64-vuotiasta suomalaista. Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen osallistumisaste on pysynyt hyvin samalla tasolla koko vuosituhatvuotisen alun (katso tarkemmin luku 5).

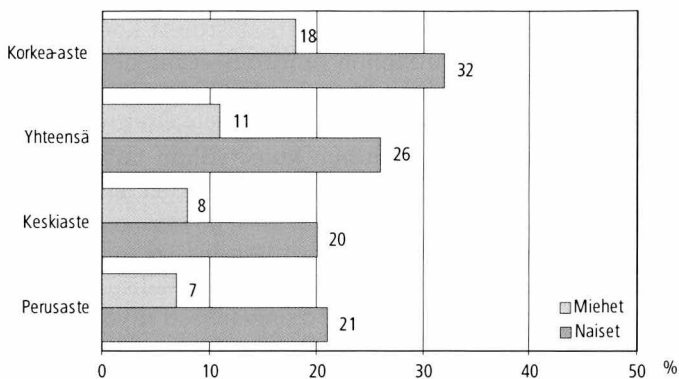
Naiset opiskelivat yleissivistys- tai harrastustavoitteisesti selvästi useammin kuin miehet. Kun naisista tietoaan tai taitojaan tällä tavoin kartutti yksi neljästä, oli miesten vastaava osuus ainoastaan yksi kymmenestä 18–64-vuotiaasta. Eri aikuiskoulutusmuodoista sukupuolten välinen ero osallistumisaktiivisuudessa onkin suurin juuri muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa.

Pitkän pohjakoulutuksen suorittaneet osallistuvat myös muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen muita useammin. Kun korkeasteen tutkinnon suorittaneista tämän tyyppiseen koulutukseen osallistui 26 prosenttia, oli keskiasteen ja pelkän perusasteen suorittaneiden osallistumisosuus puolet alhaisempi, eli 13 prosenttia.

Naiset opiskelivat yleissivistävässä tai harrastustavoitteisessa tarkoituksessa selvästi miehiä useammin pohjakoulutuksen pituudesta riippumatta (kuvio

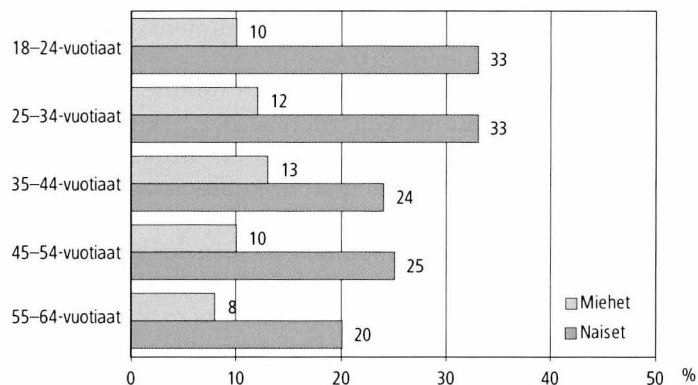
Kuvio 1.4.1

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

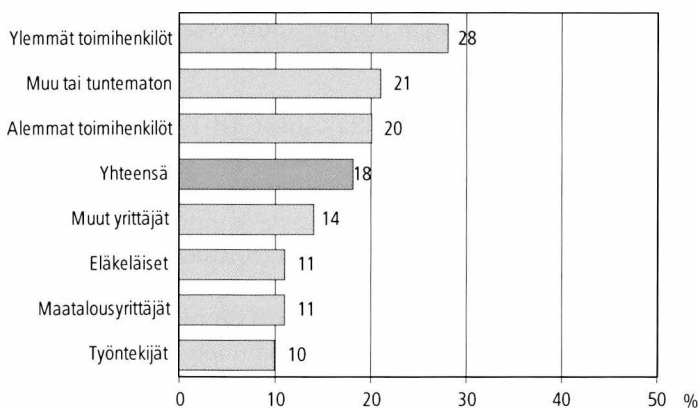
Kuvio 1.4.2

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 1.4.3

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

1.4.1). Osallistumisasteiden ero oli suhteellisesti suurinta pelkän perusasteen suorittaneilla, joilla naisten osallistumisaste oli peräti kolme kertaa korkeampi kuin miesten vastaava. Sukupuolten välisestä osallistumisaste-erosta kertoo paljon se, että pelkän perusasteen suorittaneet naiset osallistuivat koulutukseen likimain yhtä usein kuin korkea-asteen tutkinnon suorittaneet miehet.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuvat eniten alle 45-vuotiaat. Heistä noin joka viides opiskeli yleissivistys- tai harrastustavoitteisesti vuonna 2012. Naisilla muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen oli yleisintä nuorilla, alle 35-vuotiailla (kuvio 1.4.2). Tämän ikäisistä naisista peräti joka kolmas osallistui koulutukseen vuonna 2012. Miehillä ikä ei vaikuta tilastollisesti merkittävästi yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen.

Henkilön sosioekonominen asema vaikuttaa erittäin vahvasti myöskin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiseen (kuvio 1.4.3). Selvästi eniten tähänkin aikuiskoulutusmuotoon osallistuvat ylempät toimihenkilöt, joista osallistuneita oli reilu neljännes eli 28 prosenttia. Sosioekonomisen aseman luokkaan ”muu tai tuntematon” kuuluvat sekä alemmat toimihenkilöt tulivat seuraavina. Heistä osallistuneita oli yksi viidestä. Vähiten yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistuvat eläkeläiset, maatalousyrittäjät sekä työntekijät. Heistä ainoastaan yksi kymmenestä osallistui tämän tyyppiseen aikuiskoulutukseen vuonna 2012.

Ylempistä toimihenkilönaisista yli kolmannes osallistui muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2012 (kuvio 1.4.4). Alempiin toimihenkilöihin, yrittäjiin (maatalous- sekä muut yrittäjät) sekä sosioekonomisen aseman luokkaan ”muu tai tuntematon” kuuluvista naisista tämän tyyppiseen aikuiskoulutukseen osallistui noin neljännes.

Miesten osallistuminen oli kaikissa sosioekonomisen aseman luokissa selvästi vähäisempää kuin naisten. Eniten muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistui ylempät toimihenkilömiehet, joista osallistuneita oli noin yksi viidestä, muista sosioekonomisen aseman luokista noin yksi kymmenestä.

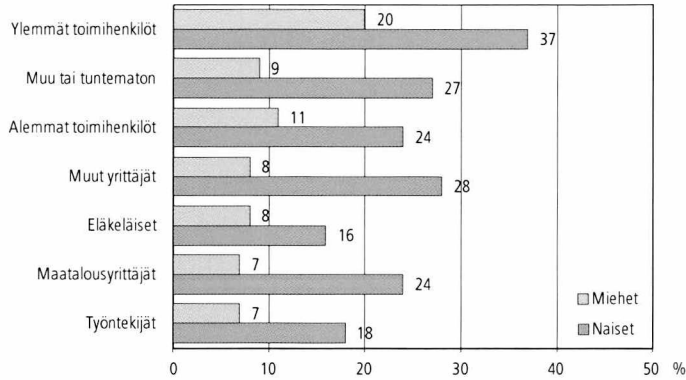
Henkilön työmarkkina-asemalla ei ole juurikaan vaikutusta yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen. Kun työllisistä osallistuneita oli 18 prosenttia, olivat työvoiman ulkopuolisten ja työttömien osallistumisasteet samaa tasoa, 16 ja 15 prosenttia.

Työllisistä ja työvoiman ulkopuolella olevista naisista neljännes osallistui muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2012 (kuvio 1.4.5), miehistä taas kymmenesosa. Työttömistä naisista osallistuneita oli reilu viidennes.

Kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat suomalaiset osallistuivat hieman maaseutumaisissa kunnissa asuvia useammin muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen vuonna 2012. Heistä osallistuneita oli 19 prosenttia, maaseutumaisissa kunnissa asuvista 14 prosenttia. Erityisen vähän yleissivistävään tai harrastustavoitteeseen aikuiskoulutukseen osallistui maaseutumaisissa kunnissa asuvat miehet (kuvio 1.4.6). Heistä ainoastaan seitsemän prosenttia osallistui tämän tyyppiseen koulutukseen. Naisten osallistuminen ei juurikaan riippunut asuinkunnan kuntaryhmästä.

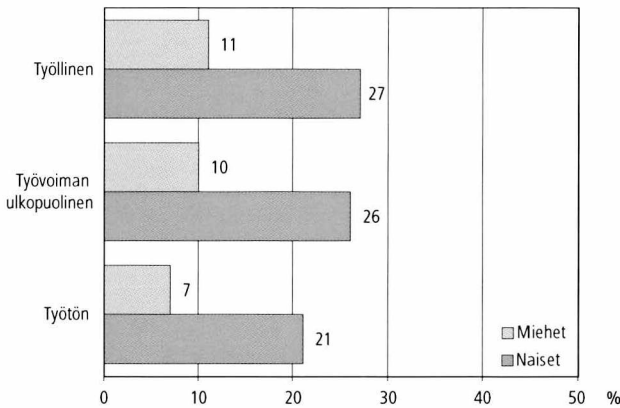
Kuvio 1.4.4

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

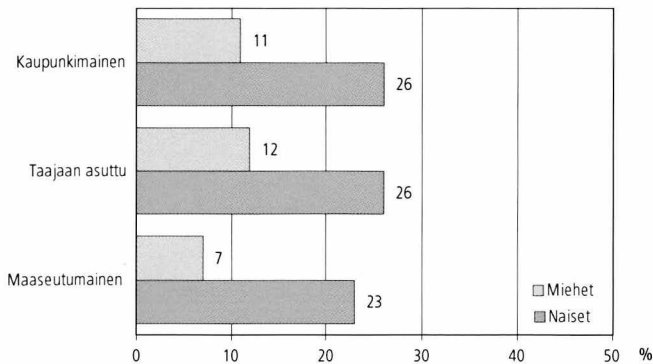
Kuvio 1.4.5

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 1.4.6

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän ja sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

2 Osallistumisen volyyymi

Aikuiskoulutuspäivät volyymin kuvaajina

Aikuiskoulutukseen osallistumisen aste kuvaa vain osaa aikuiskoulutusaktiivisuudesta. Osallistumisen intensiteettiä mitattiin aikuiskoulutustutkimuksessa osallistumispäivien määrällä. Monet saivat koulutusta vuoden aikana vain yhden tai kaksi päivää, kun taas jotkut osallistuivat koulutukseen jopa satoja päiviä.

Aikuiskoulutuspäivien hajonta oli suuri ja jakauman muoto hyvin vino. Tästä syystä aritmeettista keskiarvoa käyttökelpoisempänä keskilukuna pidettiin *mediaania*, joka jakaa aineiston arvot kahteen yhtä suureen osaan ja hakee aineiston keskimmäisen arvon siten, että kummallekin puolelle jää 50 prosenttia tapauksista. Mediaanin lisäksi seuraavassa volyymitarkastelussa käytetään alaja yläkvartiileja. *Alakvartiili* kertoo arvon, johon mennessä on kerääntynyt 25 prosenttia havainnoista ja *yläkvartiili* taas arvon, johon mennessä on kertynyt 75 prosenttia havainnoista (ja jonka yläpuolelle siis jää joka neljäs havainto). Hajontaa kuvaavana tunnuslukuna käytetään kvartiiliväliä, mikä tarkoittaa ylä- ja alakvartiilin erotusta.

Lisäksi tarkasteluissa käytetään *koulutuspäivien odotusarvoa*, joka voidaan laskea joko koko perusjoukolle (18–64-vuotiaat) tai jonkin taustamuuttujan luokille. Koulutuspäivien odotusarvo saadaan kertomalla osallistumispäivien keskiarvo osallistuneiden osuudella (katso kappale 2.2 Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden).

2.1 Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden

Saadun aikuiskoulutuksen kesto on lyhentynyt vuodesta 2006. Silloin aikuiskoulutuksessa saatujen koulutuspäivien mediaani 18–64-vuotiailla suomalaisilla oli kahdeksan päivää, vuonna 2012 kolme päivää vähemmän, eli noin viisi päivää. Kun vähiten koulutuspäiviä saanut osallistujaneljännes opiskeli vuonna 2006 vähintään kolmen päivän ajan (alakvartiili), oli vuonna 2012 vastaava koulutuksen kesto päivän verran lyhyempi, kaksi aikuiskoulutuspäivää. Aikuiskoulutuksen kesto on lyhentynyt kuitenkin ennen kaikkea pitkiä jaksoja aikuiskoulutuksessa olleilla. Kun vuonna 2006 eniten aikuiskoulutuspäiviä saanut neljännes vietti koulutuksessa vähintään 19 päivää (yläkvartiili), sai vuonna 2012 vastaava neljännes aikuiskoulutusta selvästi vähemmän eli 14 päivän verran.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneet naiset saivat keskimäärin hieman aikuiskoulutukseen osallistuneita miehiä enemmän koulutuspäiviä. Naisilla aikuiskoulutuspäivien mediaani oli noin kuusi päivää, miehillä päivän vähemmän eli viisi koulutuspäivää. Myös ala- ja yläkvartiileissa oli eroja naisten hyväksi. Alakvartiili oli naisilla kolmessa aikuiskoulutuspäivässä, miehillä taas kahdessa. Naisista eniten aikuiskoulutuksessa ollut neljännes sai vuodessa koulutusta

vähintään 15 päivää, miehillä vastaava yläkvartiililuku oli kaksi koulutuspäivää alhaisempi, eli 13 päivää.

Henkilön ikä ei vaikuttanut suuresti saadun aikuiskoulutuksen pituuteen vuonna 2012 (kuvio 2.1.1). Ainoa selvempi ero on siinä, että nuorimman, 18–24-vuotiaiden, ikäluokan aikuiskoulutus oli kestoltaan lyhyempää kuin muilla ikäluokilla. Erityisesti pitkiä koulutusjaksoja oli tähän ikäluokkaan kuuluvilla muita vähemmän. Kun muilla ikäluokilla eniten aikuiskoulutuspäiviä saanut neljännes oli koulutuksessa vähintään 12–16 päivää, oli vastaava yläkvartiililuku 18–24-vuotiailla selvästi pienempi, yhdeksän aikuiskoulutuspäivää.

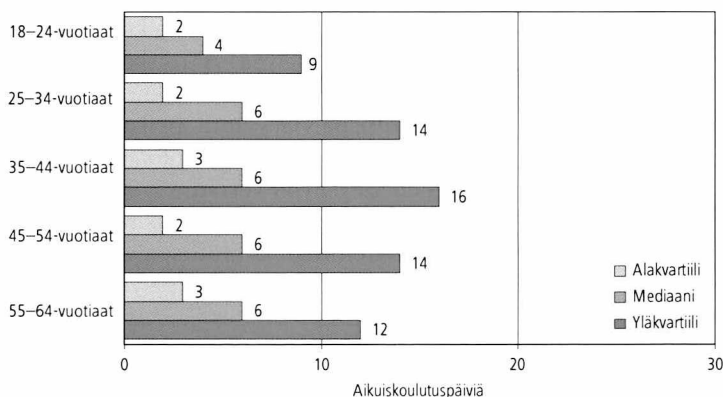
Sen lisäksi, että pitkän pohjakoulutuksen omaavat osallistuvat lyhyemmän pohjakoulutuksen omaavia useammin aikuiskoulutukseen, on heidän saama koulutuksensa myös keskimääräistä pidempää (kuvio 2.1.2). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla aikuiskoulutuspäivien mediaani oli seitsemän päivää, mikä on kaksi päivää korkeampi kuin keskiasteen ja kolme päivää korkeampi kuin pelkän perusasteen suorittaneilla. Myös yläkvartiililuvuissa on eroja. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla se on 15 päivää, eli peräti viisi päivää korkeampi kuin pelkän perusasteen suorittaneilla. Sen sijaan aikuiskoulutukseen osallistuneista vähiten koulutuspäiviä saanut neljännes oli koulutuksessa 2–3 päivää henkilön pohjakoulutuksesta riippumatta.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneet eläkeläiset ja ylempät toimihenkilöt olivat koulutuksessa keskimääräistä useampia päiviä (kuvio 2.1.3). Eläkeläisten osallistumispäivien mediaani oli neljä päivää ja ylempien toimihenkilöiden kolme päivää pidempi kuin koko aikuiskoulutukseen osallistuneen väestön. Opiskelijoissa on taas suhteellisesti paljon sellaisia, jotka ovat aikuiskoulutuksessa pitkiä jaksoja. Neljäsosa aikuiskoulutukseen osallistuneista opiskelijoista oli koulutuksessa vähintään 32 päivää (yläkvartiili). Aikuiskoulutuksen osallistuneista alhaisin koulutuksen kesto vuonna 2012 oli 18–64-vuotiailla maatalousyrittäjillä ja työntekijöillä, joiden osallistumispäivien mediaani oli kaksi päivää alhaisempi kuin keskimäärin.

Aikuiskoulutukseen osallistuneet työttömät olivat koulutuksessa useampia päiviä kuin työlliset tai työvoiman ulkopuoliset (kuvio 2.1.4). Heidän osallistu-

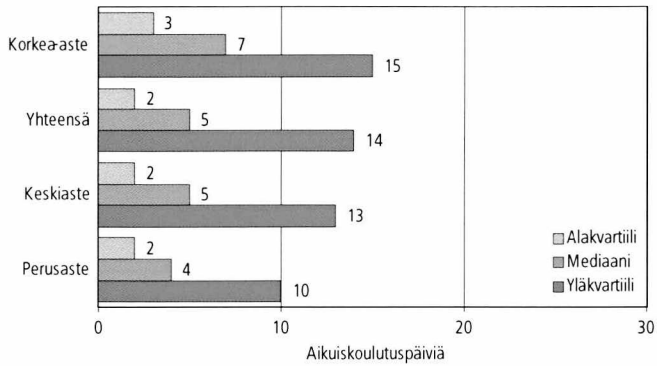
Kuvio 2.1.1

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

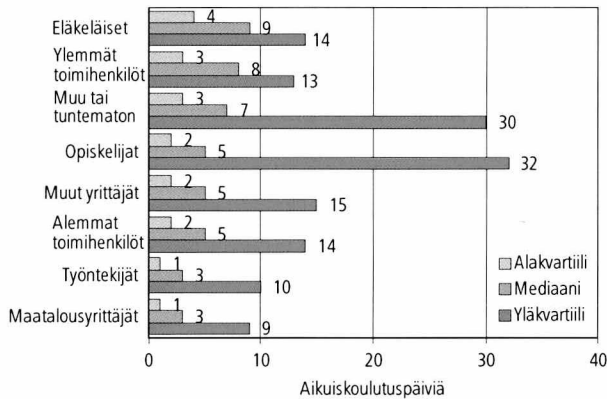

Kuvio 2.1.2

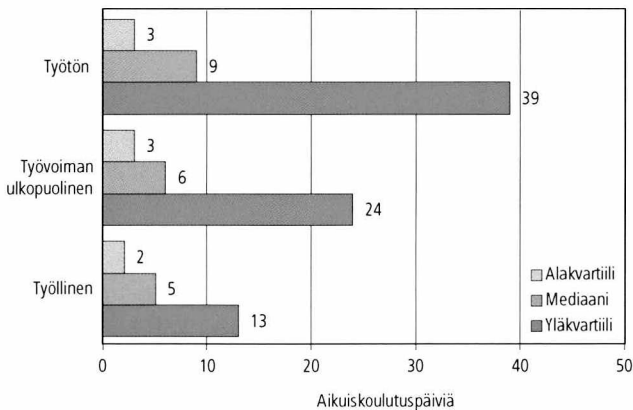
Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

Kuvio 2.1.3

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

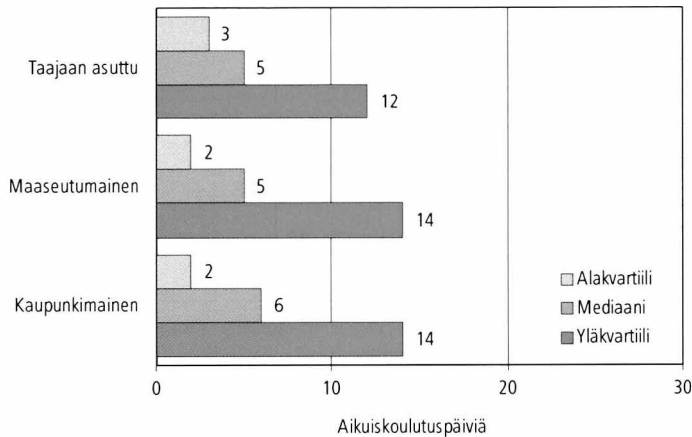
Kuvio 2.1.4

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

Kuvio 2.1.5

Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden kuntaryhmän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias aikuiskoulutukseen osallistunut väestö)

missäpäivien mediaani oli peräti yhdeksän päivää, eli neljä päivää pidempi kuin työllisillä ja kolme päivää pidempi kuin työvoiman ulkopuolisilla. Monet työttömistä olivat koulutuksessa hyvin pitkiä jaksoja. Heistä eniten koulutuspäiviä saanut neljännes (yläkvartiili) oli koulutuksessa peräti 26 päivää enemmän kuin vastaava työllisten neljännes.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneilla ei asuinkunnan kuntaryhmällä ollut vaikutusta saadun koulutuksen pituuteen (kuvio 2.1.5). Osallistumispäivien mediaanit vaihtelivat kuntaryhmissä viiden ja kuuden päivän välillä. Myös ala- ja yläkvartiililuvut olivat hyvin samankaltaisia. Alakvartiilit ovat kahden ja kolmen päivän välillä, yläkvartiilit puolestaan 12–14 päivää.

2.2 Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden

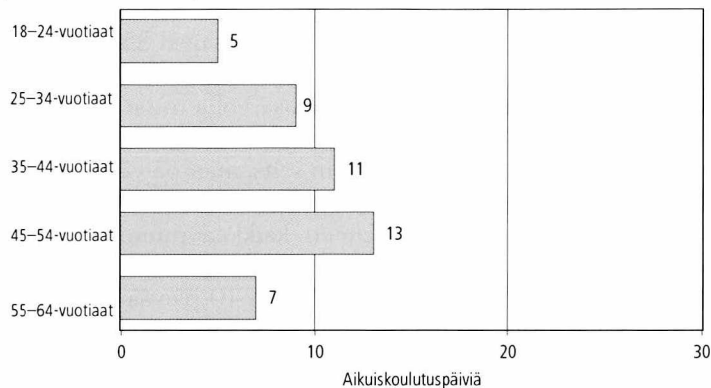
Aikuiskoulutuksen volyyymiä voidaan lähestyä myös laskemalla *koulutuspäivien odotusarvo* joko koko perusjoukolla tai jonkin taustamuuttujan eri luokille. Odotusarvo tietylle joukolle (i) saadaan seuraavalla kaavalla, jossa koulutuspäivien keskiarvo kerrotaan osallistumistodennäköisyydellä:

Koulutuspäivien odotusarvo luokassa i = (Koulutukseen osallistuneiden määrä luokassa i / Luokkaan i kuuluvien henkilöiden määrä) * Koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien keskiarvo luokassa i

Aikuiskoulutuspäivien keskiarvo aikuiskoulutukseen osallistuneilla oli vuonna 2012 reilut 17 päivää. Koska aikuiskoulutuksen osallistumisaste oli 52 prosenttia, saadaan koulutuspäivien odotusarvoksi yhtä 18–64-vuotiaasta kohden $17 \cdot 0,52 \approx 9$ päivää vuonna 2012. Myös odotusarvotarkastelu osoittaa aikuiskoulutuksen määrän lyhentyneen, sillä tämä oli kaksi päivää vähemmän kuin vuonna 2006.

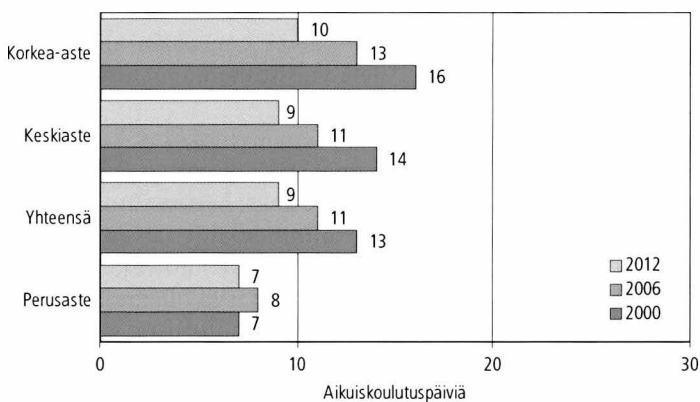
Kuvio 2.2.1

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

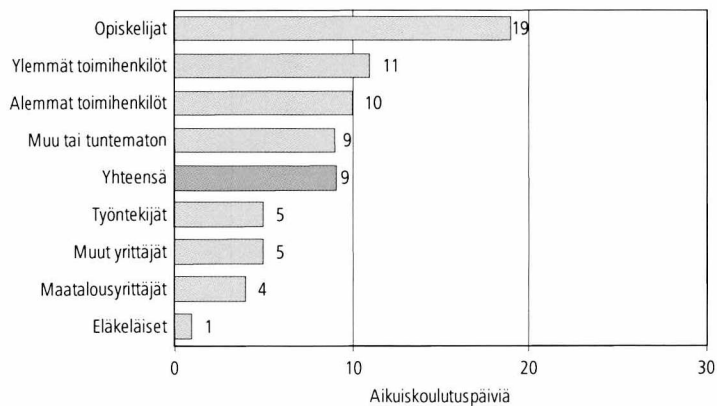
Kuvio 2.2.2

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden koulutusasteen mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 2.2.3

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Naiset saivat miehiä enemmän aikuiskoulutusta. Naisten aikuiskoulutuspäivien odotusarvo oli noin 11 päivää vuonna 2012, miesten vastaava neljä koulutuspäivää vähemmän, eli noin seitsemän päivää.

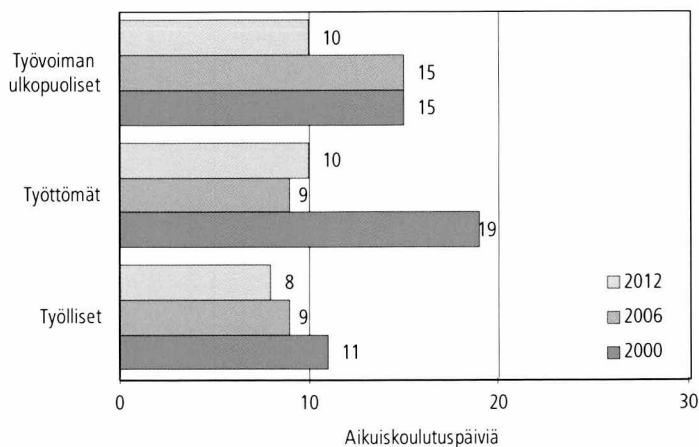
Keskimääräistä enemmän aikuiskoulutusta vuonna 2012 saivat 35–54-vuotiaat suomalaiset (kuvio 2.2.1). Heillä koulutuspäivien odotusarvo oli yli kymmenen päivää. Vähiten koulutusta koulutuspäivien odotusarvolla mitattuna saivat nuorimpaan ja vanhimpaan ikäluokkaan kuuluvat. Vanhimmalla, 55–64-vuotiaiden, ikäluokalla koulutuspäivien odotusarvo oli noin seitsemän päivää, nuorimmalla, 18–24-vuotiaiden, ikäluokalla vielä kaksi päivää tätäkin vähemmän.

Koulutuspäivien odotusarvo on laskenut ennen kaikkea pitemmän pohjakoulutuksen omaavilla (kuvio 2.2.2). Korkea-asteen tutkinnon suorittanut 18–64-vuotias suomalainen sai vuonna 2012 keskimäärin 10 päivää aikuiskoulutusta. Tämä on kolme päivää vähemmän kuin vuonna 2006, ja peräti kuusi koulutuspäivää vähemmän kuin vuosituhaten alussa. Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla koulutuspäivien laskeva trendi on ollut lähes yhtä voimakasta. Pelkän perusasteen suorittaneilla puolestaan aikuiskoulutuspäivien odotusarvo on pysynyt samalla tasolla, 7–8 päivässä, koko vuosituhaten alun. Pitemmän pohjakoulutuksen omaavien koulutuspäivien lasku on pienentänyt pohjakoulutuksen välisten luokkien erot lähes olemattomiin. Vuonna 2012 korkea-asteen koulutetut saivat keskimäärin vain noin kolme päivää enemmän aikuiskoulutusta kuin pelkän perusasteen suorittaneet. Vielä vuosituhaten alussa vastaava erotus oli yhdeksän päivää.

Opiskelijat saivat muihin sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluvia aikuisia selvästi enemmän aikuiskoulutusta vuonna 2012 (kuvio 2.2.3). Heidän koulutuspäivien odotusarvonsa, 19 päivää, oli reilut kaksi kertaa suurempi kuin 18–64-vuotiaassa väestössä keskimäärin. Myös toimihenkilöt saivat keskimääräistä enemmän aikuiskoulutusta. Selvästi vähiten aikuiskoulutuspäiviä kertyi vuonna 2012 eläkeläisille, joiden koulutuspäivien odotusarvo oli ainoastaan yksi aikuiskoulutuspäivä. Keskimääräistä vähemmän aikuiskoulutusta saivat myös yrittäjät sekä työntekijät.

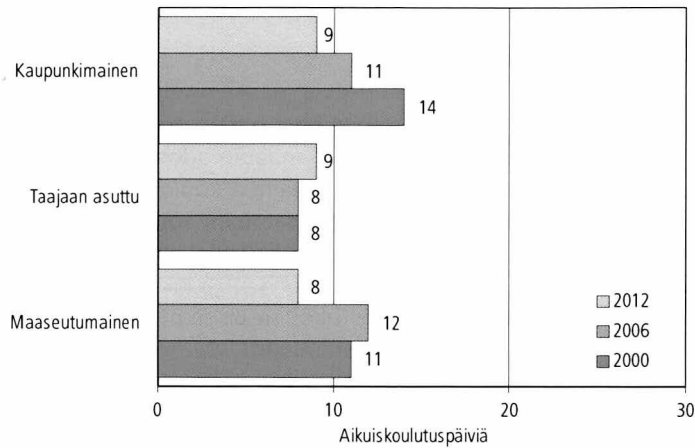
Kuvio 2.2.4

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden työmarkkina-aseman mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 2.2.5

Aikuiskouluspäivien määrä (odotusarvo) aikuista kohden kuntaryhmän mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotias väestö)

Henkilön työmarkkina-asema ei vuonna 2012 juurikaan vaikuttanut saatujen aikuiskouluspäivien määrään (kuvio 2.2.4). Työmarkkina-asemasta riippumatta koulutuspäivien odotusarvo vaihteli kahdeksan ja kymmenen päivän välillä. Tilanne olikin vuonna 2012 täysin erilainen kuin kuusi vuotta aiemmin tai vuosituhaten alussa, jolloin työllisillä koulutuspäivien odotusarvo oli selvästi keskimääräistä alhaisempi. Vaikkei odotusarvo ole työllisilläkään kasvanut, on työttömällä ja työvoiman ulkopuolisilla koulutuspäivien määrä vähentynyt suhteellisen selvästi, ja tämä on johtanut luokkien välisen eron katoamiseen.

Henkilön asuinkunnan kuntaryhmä ei vaikuttanut aikuiskoulutuksen määrään vuonna 2012 (kuvio 2.2.5). Aikuiskoulutuspäivien odotusarvo oli 8–9 päivää kaikissa kuntaryhmissä. Myös kuntaryhmän osalta on havaittavissa samanlainen ilmiö kuin työmarkkina-aseman tai koulutusasteen mukaisissa tarkasteluissa; ryhmien väliset erot koulutuspäivien odotusarvoissa ovat selvästi laskeneet vuosituhaten alun tilanteesta. Kuntaryhmien osalta erojen lasku johtuu koulutuspäivien määrän vähenemisestä maaseutumaisissa ja kaupunkimaisissa kunnissa samalle tasolle taajaan asuttujen kuntien kanssa.

2.3 Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden

Henkilöstökoulutuksen jakaantumista voidaan tutkia paitsi osallistumisastein niin myös tarkastelemalla koulutukseen osallistuneiden koulutuspäivien keskimääriä (mediaani) tai keskimääräisten koulutuspäivien määrän odotusarvoa tiettyyn ryhmään kuuluvaa palkansaajaa kohden. Jälkimmäinen koulutuspäiväestimaatti ottaa huomioon sekä osallistumisosuuden että saatujen koulutuspäivien keskiarvon. Koulutuspäivien mittaamista ja käytettyjä tilastollisia tunnuslukuja on esitetty edellisissä luvuissa (luku 2. *Osallistumisen volyyymi* ja luku 2.2 *Aikuiskoulutuspäivien määrä henkeä kohden*). Henkilöstökoulutuksen määritelmä on kuvattu luvussa 1.3. Henkilöstökoulutukseen osallistuminen.

Koska työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koulutuspäivien keskimäärät ovat melko lähellä henkilöstökoulutuspäivien keskimääriä, ei tuloksia niiden osalta esitetä tässä raportissa. Tiedot löytyvät kuitenkin liitetaulukosta 22.

Henkilöstökoulutukseen osallistunut 18–64-vuotias palkansaaja oli vuonna 2012 henkilöstökoulutuksessa keskimäärin neljä päivää (mediaani). Määrä on sama kuin vuonna 2006. Eniten henkilöstökoulutusta saaneen neljänneksen koulutuspäivien määrä (yläkvartiili) sen sijaan laski 12 päivästä (vuonna 2006) yhdeksään koulutuspäivään.

Henkilön sukupuoli ei vaikuttanut saadun henkilöstökoulutuksen määrään. Niin mediaani (5 päivää), alakvartiili- (2 päivää) kuin yläkvartiililukukin (9 päivää) oli sekä miehillä että naisilla samansuuruinen.

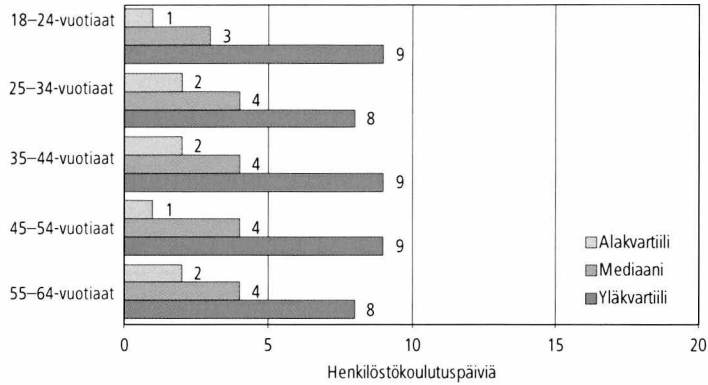
Myöskään henkilön iällä ei ollut vaikutusta työntäjän tukemassa koulutuksessa saatujen koulutuspäivien määrään (kuvio 2.3.1). Mediaanien ikäluokittainen vaihtelu oli välillä 3-4 päivää, alakvartiilien 1–2 päivää ja yläkvartiilien 8-9 koulutuspäivää.

Työnantajan tukemaan koulutukseen osallistuneet korkea-asteen tutkinnon suorittaneet palkansaajat saivat muita enemmän henkilöstökoulutuspäiviä vuonna 2012 (kuvio 2.3.2). Heillä koulutuspäivien mediaani oli yhden päivän pidempi kuin palkansaajilla keskimäärin. Myös yläkvartiililuku oli korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla palkansaajilla korkeampi (vähintään 10 päivää) kuin muilla palkansaajilla. Työnantajan tukemaan koulutukseen osallistuneilla pelkän perusasteen tai keskiasteen tutkinnon suorittaneilla ei ollut eroja koulutuksen pituudessa.

Sen lisäksi, että ylempien toimihenkilöiden osallistumisaste työnantajan tukemassa koulutuksessa oli muita korkeampi, oli heidän saamansa koulutuspäivien määrä myös keskimääräistä suurempi vuonna 2012 (kuvio 2.3.3). Ylempien toimihenkilöiden osallistumispäivien mediaani oli viisi päivää, kun se alemmilla toimihenkilöillä oli yhden päivän ja työntekijöillä kaksi päivää lyhyempi. Myös ala- ja yläkvartiilitarkastelu osoittaa ylempien työntekijöiden saavan useampia päiviä henkilöstökoulutusta kuin alemmat toimihenkilöt tai työntekijät.

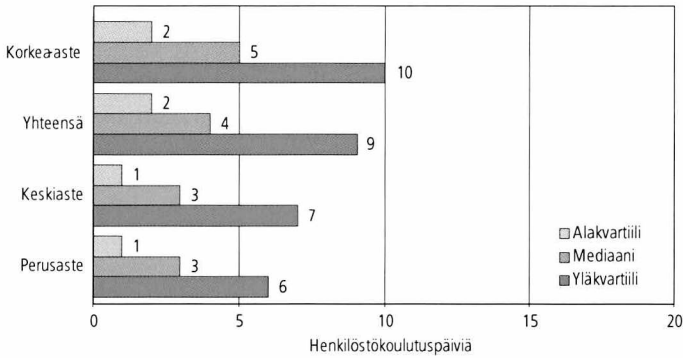
Kuvio 2.3.1

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

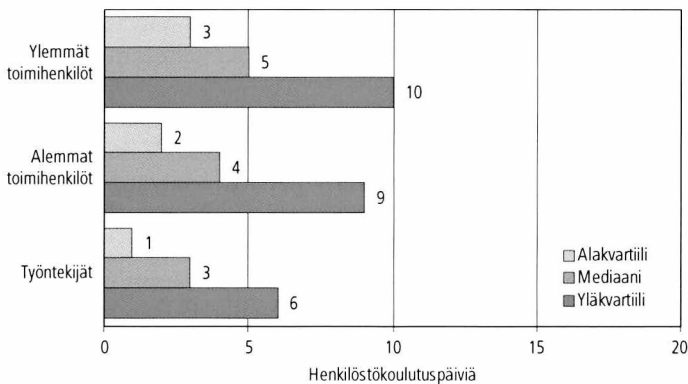
Kuvio 2.3.2

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Kuvio 2.3.3

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Henkilön asuinkunnan kuntaryhmä ei juuri vaikuta henkilöstökoulutuspäivien määrään koulutukseen osallistuneilla (kuvio 2.3.4). Maaseutumaisissa kunnissa asuvilla palkansaajilla osallistumispäivien mediaani on yhden päivän alhaisempi kuin kaupunkimaisissa tai taajaan asutuissa kunnissa asuvilla palkansaajilla. Kaupunkimaisissa kunnissa asuvien palkansaajien aktiivisin neljännes oli työntajan tukemassa koulutuksessa vähintään yhdeksän päivän ajan (yläkvartiiili), mikä on kaksi päivää enemmän kuin maaseutumaisissa tai taajaan asutuissa kunnissa asuvien vastaavalla ryhmällä.

Henkilöstökoulutukseen vuonna 2012 osallistuneet valtiosektorilla työskentelevät 18–64-vuotiaat palkansaajat olivat koulutuksessa useampia päiviä kuin kunta- tai yksityissektorin palkansaajat (kuvio 2.3.5). Kun työntajan tuella opiskellut valtiosektorin palkansaaja oli koulutuksessa keskimäärin kuusi päivää (mediaani), oli kunta- tai yksityissektorin palkansaajan henkilöstökoulutuksen kesto keskimäärin kaksi päivää lyhyempi. Myös yläkvartiililuvuissa oli selvä ero. Useimpia päiviä henkilöstökoulutuksessa ollut neljännes oli valtiosektorilla koulutuksessa vähintään 12 päivää, kunta- tai yksityissektorilla peräti neljä päivää vähemmän.

Henkilöstökoulutukseen osallistuneista pienissä, alle 50 hengen, yrityksissä työskentelevät palkansaajat saivat muita vähemmän koulutuspäiviä vuonna 2012 (kuvio 2.3.6). Hellä henkilöstökoulutuspäivien mediaani oli ainoastaan kolme päivää, kun se muilla oli neljästä viiteen päivää. Myös koulutuspäivien yläkvartiiili oli heillä kaksi päivää keskimääräistä alhaisempi. Muilta osin työpaikan henkilökuntamäärällä ei ollut vaikutusta saadun, työntajan tuella tapahtuvan, koulutuksen pituuteen.

2.4 *Henkilöstökoulutuspäivien määrä palkansaajaa kohden*

Taulukossa 2.4.1 on esitetty henkilöstökoulutuksen osallistumisasteet, koulutuspäivien keskiarvo osallistujaa kohden sekä näiden perusteella laskettu henkilöstökoulutuspäivien odotusarvo.

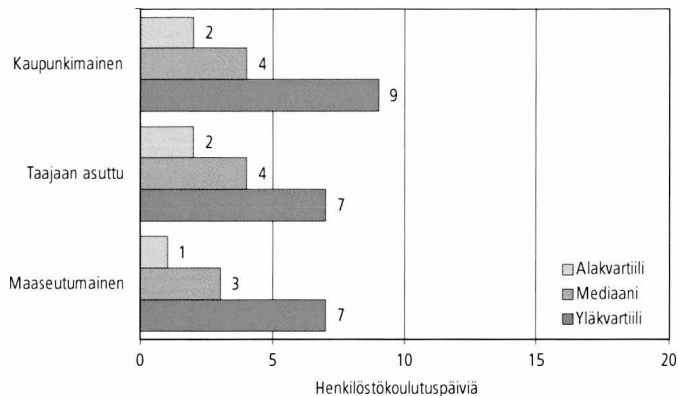
Koulutuspäivien odotusarvolla mitattuna työntajan tukeman koulutuksen määrä on pudonnut vuodesta 2006. Tällöin suomalainen 18–64-vuotias palkansaaja sai henkilöstökoulutusta keskimäärin kuusi ja puoli päivää edeltävän vuoden aikana, vuonna 2012 vastaavasti puolitoista päivää vähemmän, eli viisi päivää.

Vuonna 2012 eniten henkilöstökoulutusta saivat 35–44-vuotiaat palkansaajat, joilla koulutuspäivien odotusarvo oli kuusi ja puoli päivää. Vähiten, eli vajaat kolme päivää, työntajan tuella tapahtuvaa koulutusta saivat nuorimmat, 18–24-vuotiaat, palkansaajat. Naiset saivat henkilöstökoulutusta odotusarvolla mitattuna vajaat kaksi päivää enemmän kuin miehet.

Henkilöstökoulutuspäivien määrä oli keskimääräistä korkeampi myös ylempillä toimihenkilöillä ja pitkän pohjakoulutuksen omaavilla. Pelkän perusasteen suorittaneet ja työntekijät jäivät koulutuspäivien määrässä puoleen keskimääräisestä.

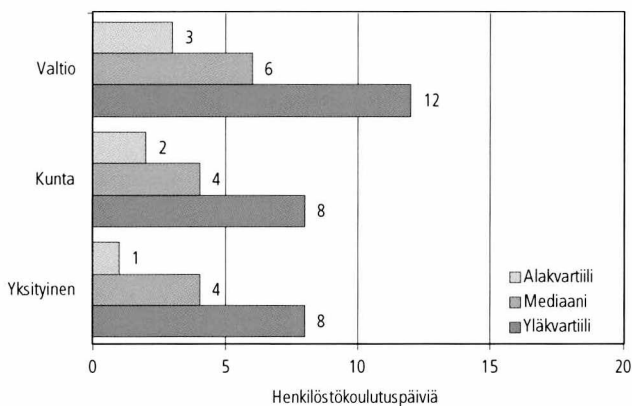
Kuvio 2.3.4

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden kuntaryhmän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

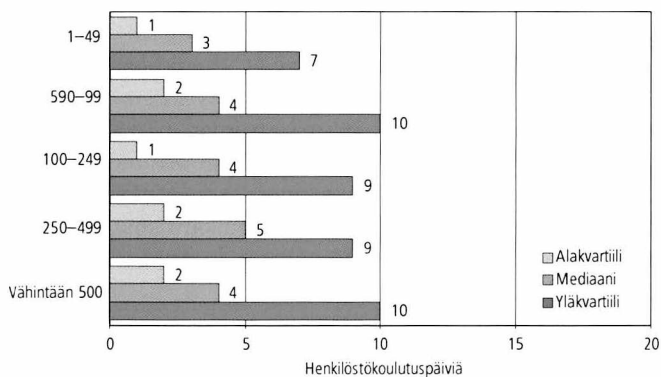
Kuvio 2.3.5

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden työantajasektorin mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Kuvio 2.3.6

Henkilöstökoulutuspäivien määrä osallistujaa kohden yrityksen henkilökuntamäärän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat henkilöstökoulutukseen osallistuneet palkansaajat)

Taulukko 2.4.1

Henkilöstökoulutuksen osallistumisasteet, koulutuspäivien keskiarvo osallistujaa kohden sekä koulutuspäivien määrä (odotusarvo) palkansaajaa kohden vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistumisaste %	Koulutuspäivien keskiarvo koulutukseen osallistunutta kohden	Koulutuspäivien odotusarvo palkansaajaa kohden
Ikä			
18–24-vuotiaat	52	5,2	2,7
25–34-vuotiaat	61	8,1	4,9
35–44-vuotiaat	66	9,9	6,5
45–54-vuotiaat	59	8,4	5,0
55–64-vuotiaat	51	7,6	3,9
Sukupuoli			
Mies	54	7,6	4,1
Nainen	64	9,1	5,8
Sosioekonominen asema			
Ylempi toimihenkilö	71	9,9	7,0
Alempi toimihenkilö	66	8,2	5,4
Työntekijä	40	6,3	2,5
Koulutusaste			
Perusaste	45	5,2	2,3
Keskiaste	52	7,4	3,8
Korkea-aste	71	9,9	7,0
Yrityksen koko			
1–49 henkeä	44	8,0	3,5
50–99 henkeä	55	7,5	4,1
100–249 henkeä	58	6,9	4,0
250–499 henkeä	71	8,3	5,9
Vähintään 500 henkeä	67	9,2	6,2
Työnantajatyyppi			
Valtiosektori	71	10,2	7,2
Kuntasektori	66	8,4	5,5
Yksityissektori	54	7,9	4,3
Kuntaryhmä			
Kaupunkimainen	61	8,8	5,4
Taajaan asuttu	55	8,3	4,6
Maaseutumainen	52	6,4	3,3
Yhteensä	59	8,4	5,0

Suurissa, vähintään 250 hengen, yrityksissä työskentelevät palkansaajat saivat eniten henkilöstökoulutuspäiviä vuonna 2012. Heillä koulutuspäivien odotusarvo oli noin kuusi päivää, kun se pienemmissä yrityksissä oli noin kaksi päivää alhaisempi.

Valtiosektorilla työskentelevät palkansaajat saivat henkilöstökoulutusta enemmän kuin kunta- tai yksityissektorilla työskentelevät vuonna 2012. Heillä henkilöstökoulutuspäivien odotusarvo oli reilut seitsemän päivää, kunta- ja yksityissektorilla neljästä viiteen päivää. Myös palkansaajan asuinkunnan kuntaryhmällä oli vaikutusta työnantajan tuella tapahtuneen koulutuksen määrään. Kaupunkimaisissa tai taajaan asutuissa kunnissa asuvat palkansaajat saivat koulutusta keskimäärin noin viisi päivää, maaseutumaisissa kunnissa asuvat noin kolme päivää.

2.5 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen koulutuspäivät

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistumista voidaan tutkia paitsi osallistumisastein niin myös tarkastelemalla saadun koulutuksen päivien keskimääriä (mediaani) tai koulutuspäivien odotusarvoa. Jälkimmäinen koulutuspäiväestimaatti ottaa huomioon sekä osallistumisosuuden että saatujen koulutuspäivien keskiarvon.

Koulutuspäivien mittaamista ja käytettyjä tilastollisia tunnuslukuja on esitetty luvuissa 2. Osallistumisen volyyymi ja 2.1 Aikuiskoulutuspäivien määrä osallistunutta kohden. Luvussa 1.4 on kuvattu muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän eli harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen määritelmä.

Muiden kuin työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia vuonna 2012 opiskellut 18–64-vuotias sai koulutusta keskimäärin kahdeksan päivää (mediaani). Eniten koulutuksessa ollut neljännes oli koulutuksessa vähintään 14 päivän verran (yläkvartiili), kun osallistuneista vähiten koulutuksessa ollut neljännes ainoastaan kolme päivää (alakvartiili).

Muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus poikkeaa muista aikuiskoulutusmuodoista siinä, että koulutuksen pituus on kasvanut vuodesta 2006. Silloin osallistumispäivien mediaani oli kuusi päivää.

Naiset paitsi opiskelevat miehiä enemmän yleissivistys- tai harrastustavoitteisesti, niin myös ovat koulutuksessa hieman useampia päiviä. Naisilla koulutukseen osallistumispäivien mediaani oli kahdeksan päivää, miehillä päivän verran vähemmän. Myös aktiivisimman neljänneksen kohdalla on eroja. Naisilla yläkvartiililuku on kaksi päivää korkeampi kuin miehillä eli 15 päivää. Iän mukaan tarkasteltuna muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen kestolla ei ole juurikaan eroja.

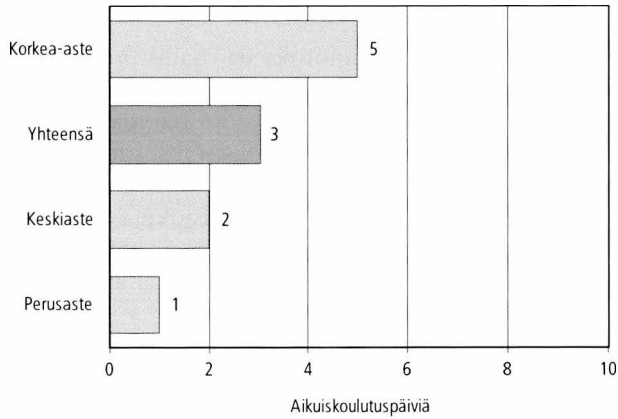
Pitkän pohjakoulutuksen omaavilla on paitsi korkeampi muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen osallistumisaste, niin myös hieman pidempi koulutuksen kesto. Koulutukseen osallistunut korkea-asteen tutkinnon suorittanut henkilö oli koulutuksessa keskimäärin kahdeksan päivää, mikä on päivän enemmän kuin pelkän perusasteen suorittaneiden osallistumispäivien mediaani. Sen sijaan henkilön työmarkkina-asemalla ei ollut juuri vaikutusta saadun yleissivistävän tai harrastustavoitteisen koulutuksen pituuteen.

Muista aikuiskoulutusmuodoista poiketen maaseutumaisissa kunnissa asuvat yleissivistys- tai harrastustavoitteisesti opiskelleet 18–64-vuotiaat olivat koulutuksessa muita useampia päiviä. Heillä osallistumispäivien mediaani oli yhdeksän päivää, kun se taajaan asutuissa kunnissa asuvilla oli kahdeksan ja kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla seitsemän päivää.

Myös koulutuspäivien odotusarvotarkastelu osoittaa muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen määrän kasvaneen. Kun vuonna 2006 18–64-vuotias suomalainen opiskeli yleissivistys- tai harrastustavoitteisesti keskimäärin vähän reilut kaksi päivää, oli hänen koulutuspäiviensä määrä vuonna 2012 reilut puoli päivää suurempi, eli hieman vajaat kolme päivää.

Kuvio 2.5.1

Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen koulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Eniten muuta kuin työhön tai ammattiin liittyvää koulutusta saivat 25–34-vuotiaat sekä naiset. Naisten koulutuspäivien odotusarvo, neljä päivää, oli vuonna 2012 kaksinkertainen miesten vastaavaan verrattuna.

Toimihenkilöt sekä sosioekonomisen aseman luokkaan ”muu tai tuntematon” kuuluvat olivat muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa pisimpiä jaksoja. Ylempi toimihenkilö sai koulutusta lähes viiden päivän verran, luokkaan ”muu tai tuntematon” kuuluva lähes neljä päivää, alempi toimihenkilö noin kolme ja puoli päivää. Eläkeläiset, työntekijät ja maatalousyrittäjät olivat koulutuksessa keskimäärin ainoastaan yhden päivän.

Työlliset ja työttömät opiskelivat yleissivistävästi tai harrastustavoitteisesti yhtä paljon. Molemmilla koulutuspäivien odotusarvo oli noin kolme päivää, työvoiman ulkopuolisilla päivän vähemmän.

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvien aikuiskoulutuspäivien määrä riippuu lähes lineaarisesti henkilön pohjakoulutuksen pituudesta (kuvio 2.5.1); mitä pidempi pohjakoulutus, sitä korkeampi koulutuspäivien odotusarvo henkilöllä on. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet saivat vuonna 2012 koulutusta keskimäärin neljä ja puoli päivää, keskiasteen suorittaneet vajaa puolet tästä, eli kaksi päivää ja pelkän perusasteen suorittaneet taas puolet tästä eli reilun yhden päivän.

Myös henkilön asuinkunnan kuntaryhmä vaikuttaa saadun yleissivistävän tai harrastustavoitteisen koulutuksen määrään. Eniten koulutusta saivat kaupunkimaisissa kunnissa asuvat, joiden koulutuspäivien odotusarvo oli noin kolme ja puoli päivää vuonna 2012. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa asuvilla vastaava odotusarvo oli hieman vajaat kaksi päivää.

3 Koulutuksen sisältö

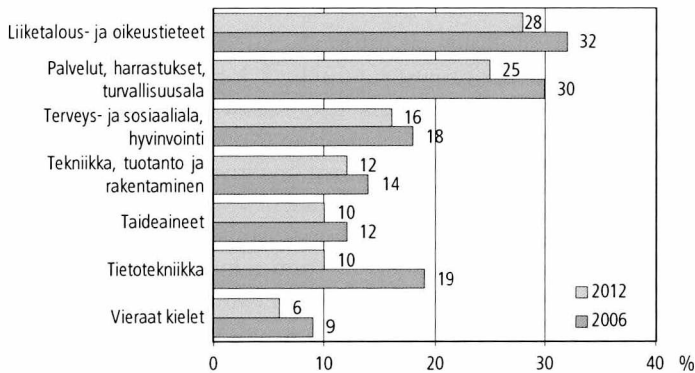
Aikuiskoulutustutkimuksessa on aikuiskoulutuskurssien ja muiden koulutusta-pahtumien sisällön luokittamisessa käytetty Eurostatin kahdeksan pääluokkaa sisältävää koulutuslaluokitusta (Fields of Education and Training, 1999), joka on kuvattu tarkemmin liitteessä 2.

3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö

Vuosina 2006 ja 2012 olivat liiketalous- ja oikeustieteet sekä palveluihin ja har-rastuksiin liittyvät koulutukset yleisimpiä aikuiskoulutuksen aiheita¹ (kuvio 3.1.1). Kaikkien aihealueiden sisältömäärät ovat laskeneet jonkin verran, suurin muutos on tapahtunut tietotekniikkakoulutusten vähenemisessä. Esimerkiksi vuonna 2012 tietotekniikkaan liittyvää koulutusta oli saanut joka kymmenes aikuiskoulutukseen osallistunut 18–64-vuotias, kun vielä vuonna 2006 tällaista koulutusta oli saanut joka viides.

Kuvio 3.1.1

Aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2006 ja 2012(18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet)

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

Aikuiskoulutuksen sisältö suomalaista kohden

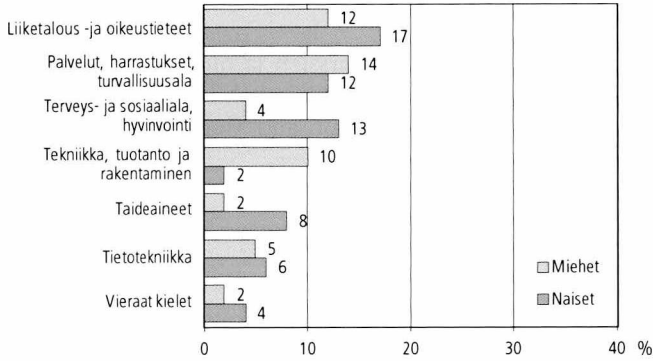
Kun koulutuksen sisältöä tarkastellaan koko 18–64-vuotiaan väestön osalta, noin joka seitsemäs heistä oli osallistunut vuonna 2012 liiketalous- ja oikeustieteitä käsittelevään tai palveluihin ja harrastuksiin liittyvään koulutukseen. Tämä tarkoittaa, että 480 000 henkeä opiskeli liiketalous- ja oikeustieteitä ja 430 000 henkeä palveluun tai harrastuksiin liittyviä kursseja.

Liiketalous- ja oikeustieteitä opiskeli 18–64-vuotiaista naisista 17 prosenttia, miehistä vain 12 prosenttia. Suurimmat erot sukupuolten välillä olivat osallis-

¹ Tietoja aikuiskoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 23.

Kuvio 3.1.2

Aikuiskoulutuksen sisältö sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

tumisessa naisvaltaisiin terveys- ja sosiaalialan koulutuksiin (naisten eduksi yhdeksän prosenttiyksikköä) ja miesvaltaisiin tekniikan, tuotannon ja rakentamisen alan koulutuksiin (miesten eduksi 8 prosenttiyksikköä). Naiset suosivat myös taideaineiden kursseja miehiä useammin (kuvio 3.1.2).

Koulutuksen sisältöjen jakautuminen kurseittain

Tarkasteltaessa aikuiskoulutuksen sisältöjen jakautumista kurseittain, ei muutoksia ole kuudessa vuodessa juurikaan tapahtunut (taulukko 3.1.1). Lähes joka neljäs käyty aikuiskoulutuskurssi liittyi liiketalous- ja oikeustieteisiin ja lähes joka viides kurssi liittyi palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan. Kolmanneksi yleisin aikuiskoulutuksen aihealue oli terveys- ja sosiaaliala (ml. hyvinvointi), sillä 14 prosenttia kaikista käydyistä kursseista käsitteli näitä aiheita.

Vuonna 2012 lähes joka kymmenes käydyistä kursseista sisälsi opetusta liittyen tekniikkaan, tuotantoon ja rakentamiseen tai tietotekniikkaan. Kun tekniikkaan, tuotantoon ja rakentamiseen liittyvien kurssien osuudet ovat pysyneet vuoden 2006 tasolla, on tietotekniikkakurssien osuus kuudessa vuodessa laskenut kolme prosenttiyksikköä. Noin viisi prosenttia käydyistä kursseista oli vieraista kielistä.

Taulukko 3.1.1

Aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2006 ja 2012 (osuudet kursseista)

Koulutussisältö	2006 osuus %	2012 osuus %
Liiketalous- ja oikeustieteet	23	23
Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala	18	18
Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	15	14
Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen	9	9
Tietotekniikka	11	8
Taideaineet	7	8
Vieraat kielet	5	5
Kasvatustieteet	4	4
Muut aineet	8	11
Yhteensä	100	100

Liiketalous- ja oikeustieteiden koulutus liittyivät eniten työelämään (37 prosenttia aihealueen kursseista) ja johtamiseen ja hallinnointiin liittyvä koulutus (27 prosenttia aihealueen kursseista). Joka kymmenes kurssi liittyi oikeustieteen sekä tukku- ja vähittäiskauppaan.

Palvelut, harrastukset ja turvallisuusalan koulutukset koostuivat urheilu- sekä liikuntakursseista (32 prosenttia aihealueen kursseista) sekä työsuojelua ja työturvallisuutta koskevista kursseista (26 prosenttia aihealueen kursseista). Myös turvallisuusala yleensä (16 prosenttia aihealueen kursseista) sekä liikenne- ja kuljetuspalvelut olivat keskeisiä aihealueen sisältöjä (12 prosenttia kursseista).

Terveyden- ja sosiaalialan sekä hyvinvoinnin kursseista 45 prosenttia liittyi terveyden- ja sairaudenhoitoon. Sosiaalihuoltoa ja ohjausta sekä lastenhoitoa ja -kasvatusta käsittelee 12 ja 13 prosenttia aihealueen kursseista. Lääketiedettä oli 10 prosenttia ja terapiaa ja kuntoutusta 8 prosenttia aihealueen kursseista.

Tekniikan, tuotannon ja rakentamisen koulutukset liittyivät eniten elektronikkaan ja automaatioon sekä rakennus- tai maanmittaustekniikkaan (19 ja 18 prosenttia aihealueen kursseista).

Koulutuksen sisällön luokitus ja mittaaminen

Jokaiselta vastaajalta, joka ilmoitti olleensa jossakin koulutuksessa viimeksi kuuluneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin, minkälainen sisältö hänen saamallaan koulutuksella oli. Koulutuksen sisältökysymys on vertailukelpoinen vuoden 2006 tutkimuksen sisällön kanssa.

Eurostatin koulutusluokituksessa on kahdeksan pääluokkaa:

- 0 Yleiset ohjelmat (General Programmes)
- 1 Kasvatustiede ja opettajankoulutus (Education)
- 2 Taide- ja taitoaineet (Humanities and Arts)
- 3 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet (Social Sciences, Business and Law)
- 4 Luonnontieteet (Science, Mathematics and Computing)
- 5 Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen (Engineering, Manufacturing and Construction)
- 6 Maa-, metsä- ja kalatalous (Agriculture and Veterinary)
- 7 Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi (Health and Welfare)
- 8 Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala (Services)

Luokkien tarkempi kuvaus ja niiden sisällöt on esitetty liitteessä 2.

Aikuis-koulutustutkimuksen analyyseissä on luokka 2 jaettu kolmeen osaan: *taideaineisiin, humanistisiin tieteisiin sekä vieraisiin kieliin* (joista käytännössä humanistiset tieteet sisältyy luokkaan muut). Lisäksi luokasta 3 on otettu erikseen *liiketalous- ja oikeustieteet* (lopun yhteiskuntatieteet menevät luokkaan muut). Toisena yksittäisenä aineena vieraiden kielten opiskelun lisäksi on *tietotekniikka* erotettu luokasta 4. Luokan 8 nimen suomennoksessa on korostettu myös harrastustoiminnan (esim. urheiluharrastus) sekä turvallisuusalan sisältyvän tähän palvelut -luokkaan.

Näiden muutosten jälkeen saatiin tässä raportissa käytetty koulutuksen sisällön luokitus (luokat on esitetty suuruusjärjestyksessä):

Liiketalous- ja oikeustieteet	(osa luokasta 3)
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	(luokka 8)
Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	(luokka 7)
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	(luokka 5)
Tietotekniikka	(osa luokasta 4)
Taideaineet	(osa luokasta 2)
Vieraat kielet	(osa luokasta 2)
Kasvatustieteet	(luokka 1)
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	(osa luokasta 3)
Henkilökohtaiset taidot	(luokka 0)
Maa-, metsä- ja kalatalous	(luokka 6)
Humanistiset aineet	(osa luokasta 2)
Matemaattis- ja luonnontieteet	(osa luokasta 4)

Aikuiskoulutuskursseja on vuoden 2012 tutkimusaineistossa 18–64-vuotiailla yhteensä noin 4 000 ja kursseille osallistuneita henkilöitä noin 2 300. Vastaajalla on voinut olla useampia kursseja tutkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana.

Koulutuksen sisältöä on tarkasteltu tässä raportissa kolmella tavalla

Eri koulutuksen sisältöluokkien osuudet on laskettu (a) *koulutukseen osallistunutta kohden*. Luku kertoo, että esimerkiksi liiketalous- ja oikeustieteiden kursseille osallistui joka neljäs (28 prosenttia) niistä 18–64-vuotiaista, jotka saivat aikuiskoulutusta vuonna 2012 (kuvio 3.1.1).

Kun osuudet lasketaan (b) *koko väestöä kohden*, saadaan vastaavaksi osuudeksi 14 prosenttia. Tällöin jakajana ovat kaikki 18–64-vuotiaat, eivätkä siis vain aikuiskoulutukseen osallistuneet.

Eri kurssisisältöjen osallistumisosuudet eivät summaudu sataan, koska yksittäinen vastaaja on saattanut osallistua useammalle kuin yhdelle kurssille. Laskeetaanpa osuus kummalla edellä esitetyistä tavoista tahansa, saadaan painokerroimien avulla kyseinen tietyn koulutussisällön osuus korotettua koko väestön tasolle. Saatu kokonaismäärä kertoo, kuinka moni 18–64-vuotias suomalainen on osallistunut kyseistä aihetta käsittelevään aikuiskoulutukseen.

Kolmas tarkastelutapa on laskea tietyn sisällön (c) *osuudet kaikista tutkimuksessa esille tulleista kursseista*. Tämä tapa tutkia kurssien sisältöjä ei sovelu kaikkiin tilanteisiin, sillä tutkimuksessa esille tulleet kurssit eivät välttämättä edusta koko ”kurssiavaruutta” samalla tapaa kuin tutkimukseen osallistuneet edustavat koko väestöä. Väestöosuuksien perusteella laskettuja painokerroimia ei ole käytetty tarkasteltaessa koulutuksen sisältöä tällä tapaa. Kun sisältöosuudet lasketaan kursseista, saadaan ne luonnollisesti summautumaan sataan prosenttiin.

3.2 Henkilöstökoulutuksen sisältö

Yhteensä 1,1 miljoonaa, lähes 60 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista sai vuonna 2012 työnantajan tukemaa koulutusta eli henkilöstökoulutusta. Henkilöstökoulutuksen suosituimmat sisällöt² eivät juurikaan poikkea kaiken aikuiskoulutuksen sisällöistä. Myös muutokset vuosien 2006 ja 2012 välillä ovat samansuuntaiset näissä koulutuksissa. Henkilöstökoulutus muodostaa suurimman osan työhön tai ammattiin liittyvästä aikuiskoulutuksesta, eikä tästä syystä työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältöjä raportoida tässä yhteydessä.

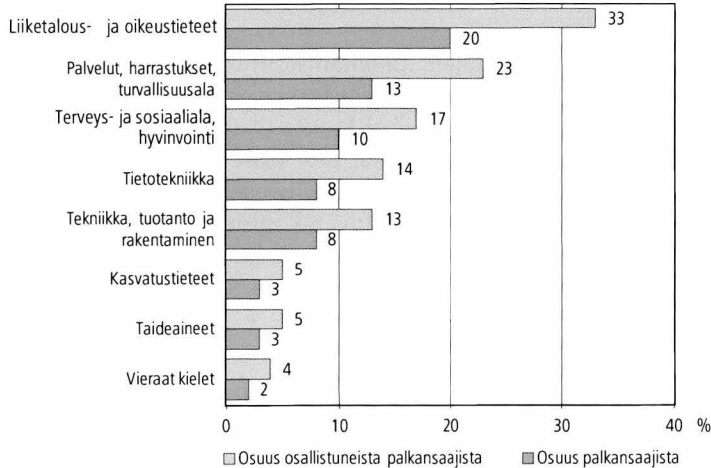
Palkansaajien määrät eri aihealueilla

Joka viides 18–64-vuotias palkansaaja, yhteensä noin 380 000 henkilöä, oli saanut vuonna 2012 liiketalous- ja oikeustieteellistä henkilöstökoulutusta. Palveluihin, harrastuksiin ja työturvallisuuteen liittyvää koulutusta sai lähes 260 000 palkansaajaa, ja terveydenhoitoalan koulutusta 195 000 palkansaajaa.

Tietotekniikkakoulutusta sai työnantajan tukemana yli 150 000 palkansaajaa vuonna 2012. Tekniikkaa, tuotantoa ja rakentamista opiskeli lähes yhtä moni palkansaaja.

Kuvio 3.2.1

Henkilöstökoulutuksen sisältö vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

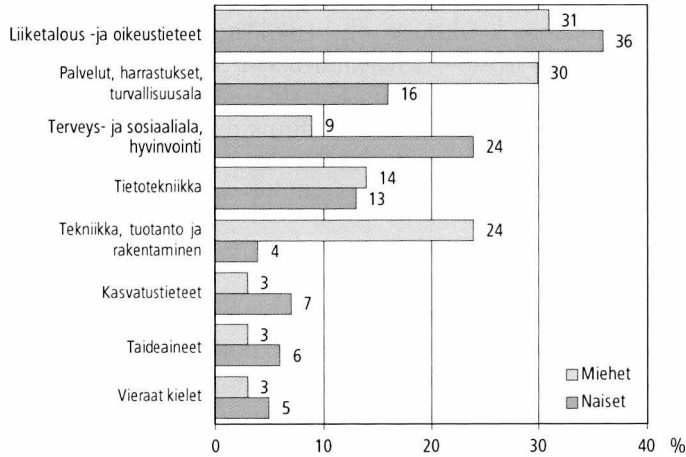

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

2 Tietoja henkilöstökoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetaulukossa 24.

Kuvio 3.2.2

Henkilöstökoulutuksen sisältö sukupuolen mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet palkansaajat)

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

Henkilöstökoulutuksen sisältö koulutuksessa ollutta kohden

Kolmannes henkilöstökoulutukseen osallistuneista palkansaajista oli saanut koulutusta liiketalouteen ja oikeustieteisiin liittyen ja lähes joka neljäs palveluihin ja harrastuksiin liittyen. Terveydenhoidon ja sosiaalihuollon alaan liittyvien koulutusten osuus oli 17 prosenttia.

Kuviossa 3.2.2 on esitetty työnantajan tukeman koulutuksen sisältö sukupuolen mukaan koulutukseen osallistunutta palkansaajaa kohden. Samat koulutuksen sisällöt kuin myös kaikessa aikuiskoulutuksessa, ovat miesten ja naisten keskuudessa suosittuja. Ylivoimaisesti suurimmat erot ovat miesvaltaisessa tekniikan, tuotannon ja rakentamisen koulutuksessa (20 prosenttiyksikköä). Myös palveluihin, harrastuksiin, turvallisuusalaan liittyvät koulutukset ovat miesten suosiossa (ero 14 prosenttiyksikköä). Naiset puolestaan kouluttautuvat miehiä useammin terveys- ja sosiaalialan sekä hyvinvoinnin kursseilla (15 prosenttiyksikköä).

Henkilöstökoulutuksen sisältöjen jakautuminen kurseittain

Tarkasteltaessa henkilöstökoulutuksen sisältöjen jakautumista kurseittain, ovat muutokset vuosien 2006 ja 2012 välillä vähäisiä (taulukko 3.2.1). Tietotekniikkakurssien osuus on kuudessa vuodessa laskenut neljä prosenttiyksikköä ja palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuusalaan liittyvät koulutukset ovat ohittaneet terveys- ja sosiaalialaan sekä hyvinvointiin liittyvät kurssit suosiossaan.

Liiketalous- ja oikeustieteiden koulutukset liittyivät eniten työelämään (38 prosenttia aihealueen kursseista) ja johtamiseen ja hallintoihin liittyvä koulutus (27 prosenttia aihealueen kursseista). Joka kymmenes kurssi liittyi oikeustieteisiin. Joukossa oli tukku- ja vähittäiskaupan kursseja 9 prosenttia.

Palvelut, harrastukset ja turvallisuusalan koulutukset koostuivat pitkälti työsuojelua ja työturvallisuutta koskevista kursseista (37 prosenttia aihealueen

Taulukko 3.2.1

Henkilöstökoulutuksen sisältö vuosina 2006 ja 2012 (osuudet kursseista)

Koulutussisältö	2006 osuus %	2012 osuus %
Liiketaloustieteet ja oikeustieteet	29	29
Palvelut, harrastukset ja turvallisuusala	15	17
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	17	15
Tietotekniikka	14	10
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	10	10
Kasvatustieteet	4	4
Vieraat kielet	3	3
Taideaineet	1	3
Muut aineet	7	9
Yhteensä	100	100

kursseista) sekä turvallisuusalan koulutuksista yleensä (21 prosenttia aihealueen kursseista). Urheilu- ja liikuntakurssien osuus tässä ryhmässä on kasvanut vuodesta 2006 (7 prosenttia vuonna 2006, 19 prosenttia vuonna 2012).

Terveys- ja sosiaalialan sekä hyvinvoinnin kursseista 46 prosenttia liittyi terveyden- ja sairaudenhoitoon. Kolmannes tämän aihealueen kursseista käsitteli sosiaalihuoltoa, lastenhoitoa ja -kasvatusta sekä lääketiedettä (osuudet 12, 11 ja 10 prosenttia).

Tekniikan, tuotannon ja rakentamisen kursseista joka neljäs käsitteli elektroniikkaa. Seuraavaksi yleisempiä koulutuksen sisältöjä olivat auto- ja kuljetusvälinetekniikka sekä sähkö- ja energiatekniikka (17 ja 15 prosenttia aihealueen kursseista). Runsas kymmenes kursseista liittyi rakennus- tai maanmittaustekniikkaan sekä kone- ja metallitekniikkaan.

3.3 Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö

Kaiken kaikkiaan 18 prosenttia 18–64-vuotiaista, yhteensä yli puoli miljoonaa suomalaista oli vuonna 2012 sellaisessa aikuiskoulutuksessa, joka ei liittynyt työhön tai ammattiin (katso luku 1.4). Tässä luvussa käsitellään sitä, mitä kaikkea tuo vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvä aikuiskoulutus sisälsi³. Termejä muu kuin työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus ja harrastustavoitteinen aikuiskoulutus käytetään tässä yhteydessä synonyymeinä. On myös huomattava, että koulutukseen osallistuminen työn tai ammatillisten syiden takia (ns. ammatillinen aikuiskoulutus) on vastaajan oma arvio koulutukseen menon syistä. Tällä mittaamistavalla harrastustavoitteinen aikuiskoulutus ei ole sama asia kuin esimerkiksi vapaan sivistystyön koulutus.

Tässä luvussa esitetyissä koulutuksen sisällön analyyseissa ei ole mukana opiskelijoita eikä varusmiehiä. Myös koulutuksen sisältöluokituksen luokasta *palvelut, harrastukset, turvallisuusala* on tässä eroteltu urheilu ja liikunta koulutukset omaksi luokaksi.

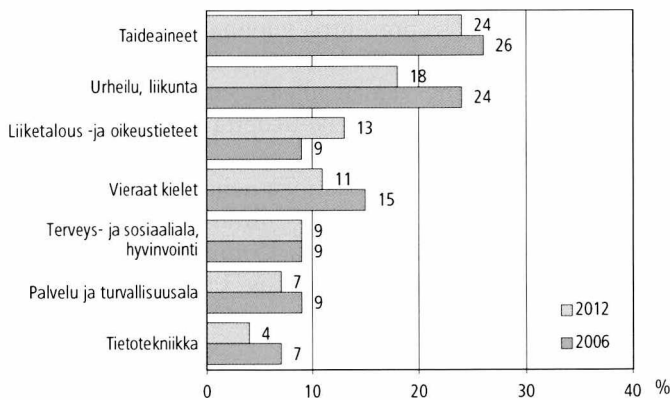
3 Tietoja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisällöstä on esitetty myös liitetäulukossa 25.

Taideaineet ovat olleet suosituin harrastustavoitteisen aikuiskoulutuksen sisältö jo pitkään. Niihin liittyvillä kursseilla oli ollut joka neljäs ko. koulutuksessa ollut 18–64-vuotias suomalainen vuonna 2012. Seuraavaksi suosituimpien urheilu- ja liikuntakurssien osuus on laskenut kuuden vuoden aikana. Vuonna 2012 lähes joka viides oli osallistunut urheilu- tai liikuntakursseille, kun kuusi vuotta aiemmin osallistujia oli vielä joka neljäs (kuvio 3.3.1). Liiketalous- ja oikeustieteet on ainoa, jonka osuus on kasvanut viimeksi kuluneiden kuuden vuoden aikana (4 prosenttiyksikköä).

Harrastustavoitteisessa aikuiskoulutuksessa taideaineita opiskeli vuonna 2012 noin 125 000 henkeä, liikuntaa ja urheilua puolestaan runsas 90 000 ai-

Kuvio 3.3.1

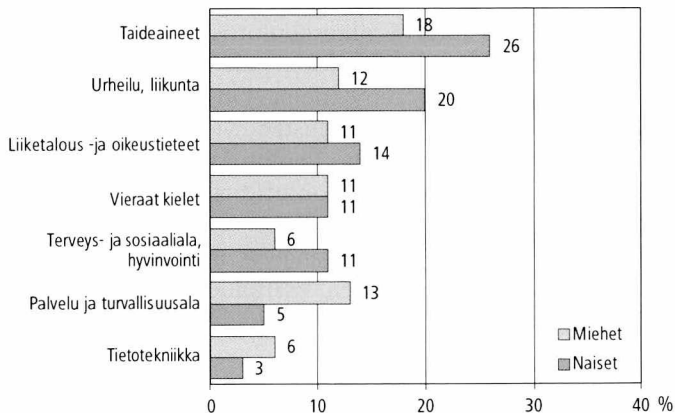
Muu kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

Kuvio 3.3.2

Muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen sisältö vuonna 2012 sukupuolen mukaan (18–64-vuotiaat koulutuksessa olleet pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska sama osallistuja laskettiin niin monta kertaa kuin hänellä oli eri sisältöalueiden koulutuskokonaisuuksia.

kuista. Kolmanneksi yleisintä aihetta liiketalous- ja oikeustieteet oli opiskellut noin 70 000 henkeä.

Taideaineet, liikunta ja urheilu ovat erityisesti naisten suosiossa. Eroa sukupuolten välillä on näille kursseille osallistuneissa kahdeksan prosenttiyksikköä naisten eduksi. Myös terveys- ja sosiaaliajaa sekä liiketalous- ja oikeustieteiden opintoja harrastivat naiset miehiä useammin. Palvelu- ja turvallisuusalan koulutuksissa kävivät miehet selvästi useammin kuin naiset (kuvio 3.3.2).

Vieraita kieliä opiskeli noin joka kymmenes koulutuksessa ollut, yhteensä 56 000 henkilöä. Miehet ja naiset olivat yhtä aktiivisia vieraiden kielten opiskelijoita.

Tietotekniikkaa opiskeli neljä prosenttia 18–64-vuotiaista harrastustavoitteisessa koulutuksessa olleista vuonna 2012. Miehet olivat olleet tällaisessa koulutuksessa hieman naisia useammin.

4 Opiskelu ulkomailla

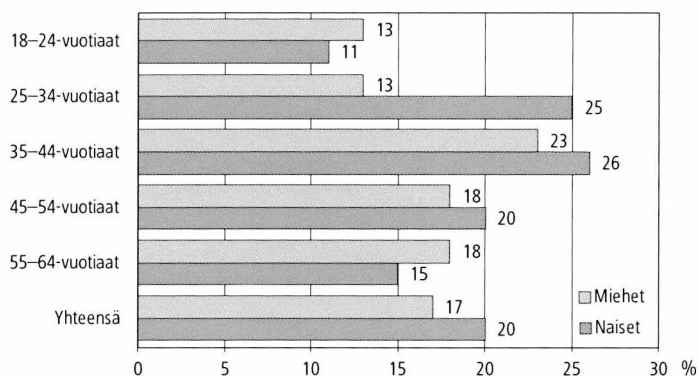
Ulkomailla opiskeli vuoden 2012 aikana noin 44 000 henkilöä, mikä vastaa yhtä prosenttia Suomessa asuvista 18–64-vuotiaista. Määrä on samaa tasoa kuin vuonna 2006, jolloin haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana ulkomailla opiskelleita oli noin 46 000 henkilöä. Vuosituhannen vaihteessa vastaava luku oli lähes 60 000 henkeä (noin 2 %).

Vuonna 2012 ilmoitti joskus elämänsä aikana ulkomailla opiskelleensa yli 600 000 henkeä, tämä on 18 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista. Eniten osallistujia oli ikäryhmässä 35–44-vuotiaat (24 %).

Alle 25-vuotiaiden ja yli 54-vuotiaiden ikäryhmissä oli miesten osuus ulkomailla opiskelleista naisia suurempi (kuvio 4.1). Merkittävin ero sukupuolten välillä oli 25–34-vuotiailla. Tässä ikäryhmässä naisista jopa neljännes oli joskus opiskellut ulkomailla miesten osuuden ollessa 13 prosenttia.

Kuvio 4.1

Ulkomailla joskus elämänsä aikana opiskelleet (18–64-vuotias väestö)

Taulukko 4.1

Ulkomailla opiskelleiden koulutussisältö

(18–64-vuotias ulkomailla vuosina 2006 ja 2012 opiskellut väestö)

Koulutussisältö	Osuus osallistuneista %	
	2012	2006
Liiketalous- ja oikeustieteet	35	21
Palvelut, harrastukset, turvallisuus	14	13
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	10	13
Kasvatustieteet	7	13
Vieraat kielet	7	13
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	5	15
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	6	9
Tietotekniikka	2	7
Muut aineet	27	14

Huom! Osallistumisosuuksia yhteen laskemalla ei päädytä 100 prosenttiin, koska samalla osallistujalla saattoi olla useampia kursseja ulkomailla.

Useimmiten ulkomailla opiskellut kuuluu ylempiin toimihenkilöihin (naisista 37 % ja miehistä 33 % oli opiskellut joskus ulkomailla) tai oli saanut korkeasteen koulutuksen (naisista 30 %, miehistä 29 %).

Yleisimpiä ulkomailla opiskeltavia aineita vuonna 2012 olivat liiketalous- ja oikeustieteen kurssit, joita opiskeli joka kolmas ulkomailla opiskelleesta 18–64-vuotiaasta (taulukko 4.1). Näiden aineiden osuus ulkomaankursseista oli suurin myös vuonna 2006 ja niiden osuus kasvoi edelleen. Palveluihin, harrastuksiin ja turvallisuuteen liittyviä aineita opiskeli runsas kymmenes, kuten kuusi vuotta aiemminkin. Sen sijaan yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka, kasvatustieteet ja vieraat kielet eivät olleet yhtä suosittuja kuin vuonna 2006. (Koulutuksen sisältöluokitus on kuvattu luvussa 3 ja liitteessä 2). Kaikista ulkomailla saadusta koulutuksesta tutkintoon johtavia oli yhdeksän prosenttia.

5 Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980–2012

Aikuiskoulutustutkimus on tehty vuosina 1980, 1990, 1995, 2000, 2006 ja 2012. Suurin osa tarkasteluista tehdään vuosilta 1990–2012, sillä koulutuksen volyymin, ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisesta ja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta ei ole tietoja vuodelta 1980.

5.1 Osallistumisen ja volyymin muutos aikuiskoulutuksessa

Aikuiskoulutuksen osallistumisaste on pysynyt samalla tasolla vuosituhaten alusta lähtien (kuvio 5.1.1). Kun vuonna 2000 aikuiskoulutukseen osallistui 54 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä, oli vastaava osuus vuosina 2006 ja 2012 kaksi prosenttiyksikköä alhaisempi, eli 52 prosenttia. Vuodesta 1980 on aikuiskoulutukseen osallistuminen kuitenkin selvästi yleistynyt. Tällöin aikuiskoulutukseen osallistui noin kolmannes 18–64-vuotiaasta väestöstä, kymmenen vuotta myöhemmin osallistuneita oli jo lähes puolet samasta ikäluokasta.

Osallistumisen volyyymi (osallistumispäivien odotusarvo, ks. luku 2 Osallistumisen volyyymi) on sen sijaan laskussa (kuvio 5.1.2). Kun vielä vuosituhaten alussa 18–64-vuotias suomalainen oli keskimäärin aikuiskoulutuksessa lähes 13 päivää vuodessa, oli hän vuonna 2012 koulutuksessa lähes neljä päivää lyhyemmän aikaa, eli noin yhdeksän päivän verran. Osallistumisen volyymissä ollaankin tipahdettu samalle tasolle, missä oltiin 22 vuotta aikaisemmin, eli vuonna 1990.

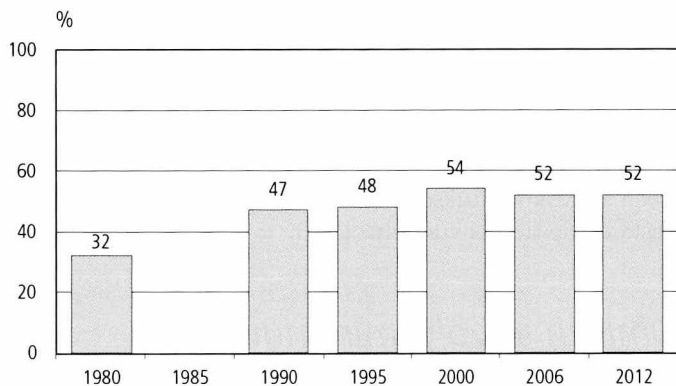
Sukupuolten välinen ero aikuiskoulutuksen osallistumisasteessa on pysynyt hyvin samansuuruisena, noin kymmenessä prosenttiyksikössä naisten eduksi, 1980-luvulta lähtien (kuvio 5.1.3). Vuonna 2006 ero oli hivenen kasvanut aikaisemmista tutkimusvuosista 13 prosenttiyksikköön pysyen saman suuruisena myös vuonna 2012.

Hieman erilainen kuva saadaan tutkimalla koulutukseen osallistumispäivien määrää; osallistumisen volyymin suhteen sukupuolten välinen ero on nimittäin selvästi vähentynyt viimeisen kuuden vuoden aikana (kuvio 5.1.4). Miesten aikuiskoulutuksen osallistumispäivien odotusarvo ei ole tänä ajanjaksona laskenut kuin puolen päivän verran, naisilla taas peräti kolme päivää. Sukupuolten välinen ero odotusarvoissa olikin nyt pienimmillään sitten vuoden 1990. Suurimmillaan ero oli kuusi vuotta sitten, jolloin 18–64-vuotias nainen oli aikuiskoulutuksessa keskimäärin kuusi päivää pidemmän aikaa kuin mies.

Jotkut aikuiskoulutukseen osallistumisen rakenteet ovat hyvin pysyviä ajassa. Kun tarkastellaan esimerkiksi eri pituisen pohjakoulutuksen saaneiden henkilöiden osallistumisasteita viimeisen 22 vuoden ajalta, havaitaan, että juuri mitään muutosta ei ole havaittavissa (kuvio 5.1.5). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista noin seitsemän kymmenestä osallistui aikuiskoulutukseen kunakin tut-

Kuvio 5.1.1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1980–2012 (18–64-vuotias väestö)

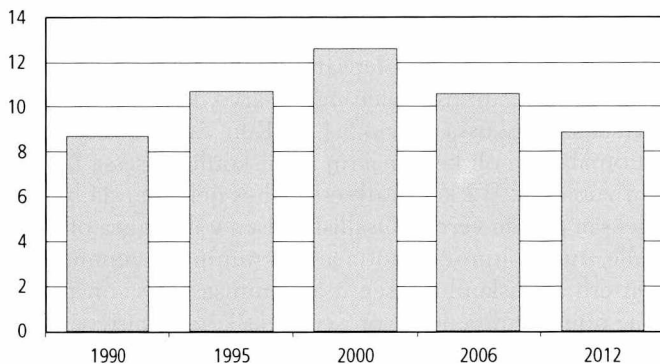

Huom! Aikuiskoulutustutkimusta ei ole tehty vuonna 1985.

Kuvio 5.1.2

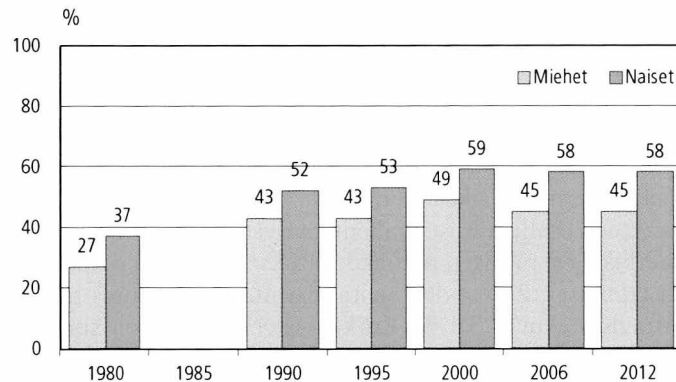
Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

Aikuiskoulutuspäiviä

Kuvio 5.1.3

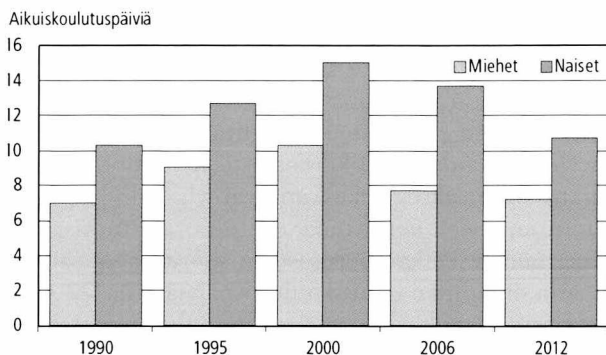
Aikuiskoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1980–2012 (18–64-vuotias väestö)

Huom! Aikuiskoulutustutkimusta ei ole tehty vuonna 1985.

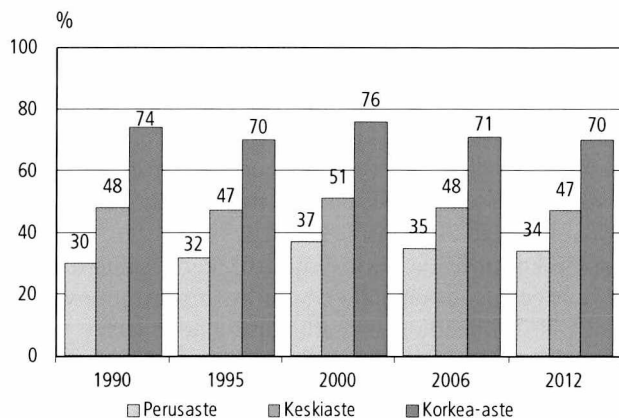
Kuvio 5.1.4

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden sukupuolen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

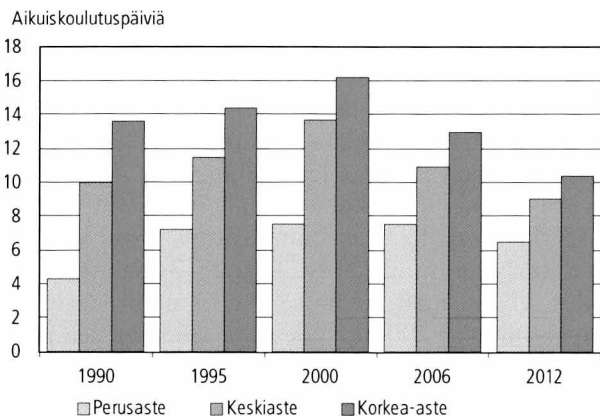
Kuvio 5.1.5

Aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.1.6

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden koulutusasteen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

kimusvuotena, keskiasteen tutkinnon suorittaneista osallistuneita on ollut aina noin puolet, ja pelkän perusasteen suorittaneista noin kolmannes.

Jos taas tarkasteltavaksi tunnusluvuksi otetaan koulutuksen osallistumispäivät (odotusarvo), on nähtävissä, että osallistumispäivien erot eri pohjakoulutuksen luokkien välillä ovat pienentyneet (kuvio 5.1.6). Vaikka aikuiskoulutuksen volyymi onkin laskenut viime vuosina kaikilla pohjakoulutuksen pituudesta riippumatta, on lasku ollut pelkän perusasteen suorittaneiden keskuudessa muita maltillisempaa. Kun vielä vuonna 1990 korkea-asteen tutkinnon suorittanut 18–64-vuotias oli aikuiskoulutuksessa keskimäärin yli kolminkertaisen ajan pelkän perusasteen suorittaneeseen verrattuna, oli tuo osallistumispäivien ero vuonna 2012 enää 1.6-kertainen. Pelkän perusasteen suorittaneet saivatkin vuonna 2012 vielä keskimäärin enemmän aikuiskoulutuspäiviä kuin 22 vuotta aikaisemmin, toisin kuin keskiasteen tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneet.

Myös kuntaryhmittäinen osallistumisasteiden tarkastelu osoittaa tietyt aikuiskoulutukseen osallistumisen rakenteet hyvin pysyviksi (kuvio 5.1.7). Eniten aikuiskoulutukseen on osallistuttu jokaisena tutkimusvuonna kaupunkimaisissa kunnissa, joissa asuvista hieman yli puolet ovat osallistuneet koulutukseen vuosina 1990–2012. Taaiaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa ollaan jääty alle 50 prosentin osallistumisasteen lukuun ottamatta vuotta 2000, jolloin myös taaiaan asutuissa kunnissa yli puolet 18–64-vuotiaista osallistui aikuiskoulutukseen.

Aikuiskoulutuksen osallistumisaste on pitkällä, 22 vuoden, aikajänteellä kasvanut kaikissa työmarkkina-aseman luokissa (kuvio 5.1.8). Eniten on noussut työttömien osallistuminen. Heillä osallistumisaste on noussut kymmenellä prosenttiyksiköllä 21 prosentista 31 prosenttiin. Työllisillä nousua on ollut seitsemän prosenttiyksikköä ja työvoiman ulkopuolisilla neljä.

Työttömillä ja työvoiman ulkopuolisilla aikuiskoulutukseen osallistuminen oli yleisintä vuosituhannen vaihteessa. Tämän jälkeen osallistumisasteet ovat laskeneet viitisen prosenttiyksikköä. Työllisillä taas osallistumisasteen kasvu tapahtui viime vuosituhannen puolella, tämän jälkeen osallistumisessa ei ole tapahtunut juuri muutosta kumpaankaan suuntaan.

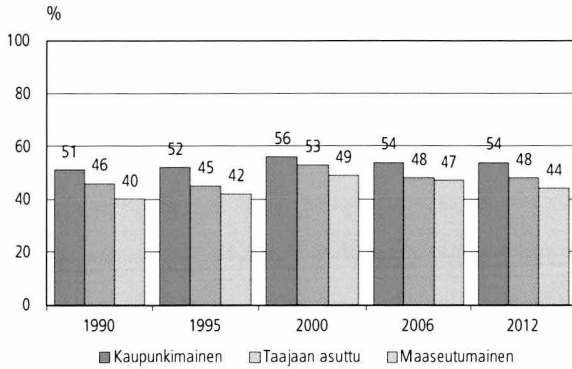
Aikuiskoulutuksen volyymi on viimeisen 22 vuoden aikana noussut ainoastaan työttömillä (kuvio 5.1.9). Tosin heilläkin osallistumispäivien odotusarvo on jo selvästi laskenut huippuvuodesta 2000. Työllisillä volyymi oli huipussaan vuonna 1995, minkä jälkeen se on taantunut vuoden 1990 tasolle. Työvoiman ulkopuolisilla taas osallistumisen huippuvuosi odotusarvotarkastelussa oli vuosi 2000, josta on sittemmin niin ikään taannuttu vuoden 1990 tasolle.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sosioekonomisen aseman mukaan vuodesta 1980 vuoteen 2012 on esitetty taulukossa 5.1.1.

Mitä vanhemmasta ikäluokasta on kysymys, sitä suurempi on ollut aikuiskoulutukseen osallistumisen kasvu vuosina 1980–2012. Vanhimman, 55–64-vuotisten, ikäluokan osallistumisaste on enemmän kuin kaksinkertaistunut viimeisen 22 vuoden aikana. Myös 45–54-vuotiailla osallistumisaste on lähes kaksinkertaistunut samalla aikaperiodilla. Nuorimmilla, 18–24- ja 25–34-vuotiailla osallistumisasteen kasvu on ollut selvästi maltillisempaa. Nuorimmalla ikäluokalla osallistumisasteen kasvu tapahtuikin jo 2000-luvulle tultaessa ja on sen jälkeen taittunut ollen nyt samalla tasolla kuin vuonna 1990. Vastaava ilmiö, joskin hieman lievempänä, on havaittavissa myös 25–34-vuotiailla.

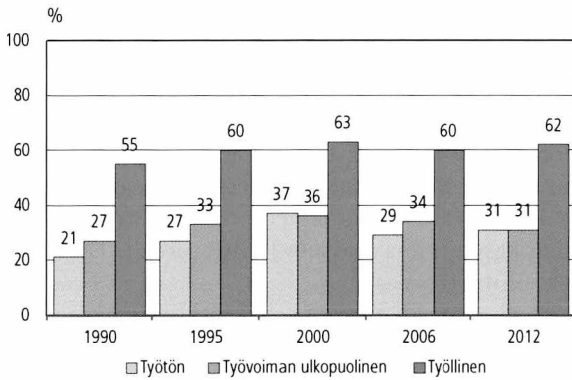
Kuvio 5.1.7

Aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

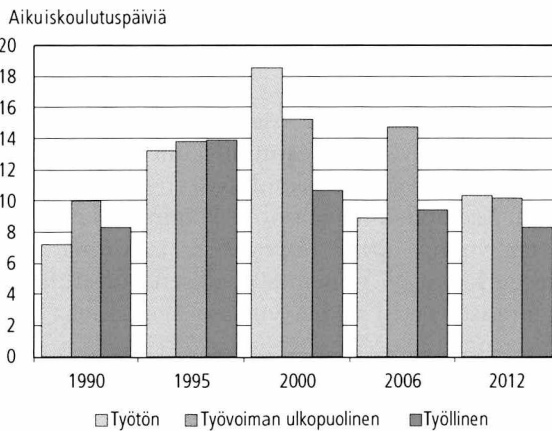
Kuvio 5.1.8

Aikuiskoulutukseen osallistuminen työmarkkina-aseman mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 5.1.9

Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo) henkeä kohden työmarkkina-aseman mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

Taulukko 5.1.1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1980–2012 (18–64-vuotias väestö)

	1980	1990	1995	2000	2006	2012
Ikä						
18–24-vuotiaat	30	43	42	49	43	42
25–34-vuotiaat	38	55	53	62	58	58
35–44-vuotiaat	36	57	54	62	61	63
45–54-vuotiaat	31	48	54	56	56	58
55–64-vuotiaat	15	25	31	33	37	36
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	20	30	44	45	42	37
Muut yrittäjät	19	40	37	42	40	38
Ylemmät toimihenkilöt	56	83	78	84	76	78
Alemmat toimihenkilöt	50	68	66	68	69	71
Työntekijät	23	34	37	45	43	43
Opiskelijat	33	45	51	57	52	46
Eläkeläiset	11	17	20	21	16	13
Muu tai tuntematon	23	23	27	34	40	28
Yhteensä	32	47	48	54	52	52

Henkilön pohjakoulutuksen pituus selittää suurelta osin aikuiskoulutukseen osallistumisen todennäköisyyttä. Tämän päivän 45–64-vuotiaat ovat selvästi koulutetumpia kuin vastaavan ikäiset 1980-luvulla. Tämä ikäluokan koulutustason nousu selittääkin hyvin suurelta osin sitä, miksi ko. ikäluokilla on aikuiskoulutukseen osallistumisen kasvu ollut keskimääräistä nopeampaa.

Yrittäjien aikuiskoulutukseen osallistumisen aste on noin kaksinkertaistunut viimeksi kuluneiden 22 vuoden aikana. Maatalousyrittäjillä tosin osallistumisen huippu saavutettiin jo vuosina 1995–2000, jonka jälkeen on tapahtunut lievää laskua. Osallistumisaktiivisuuden kasvu noina vuosina johtui pitkälti Euroopan Unioniin liittymisen tuomasta koulutustarpeesta.

Myös työntekijäasemassa olevien osallistuminen aikuiskoulutukseen on noussut huimasti. Eläkeläisillä taas osallistuminen vuonna 2012 oli samalla tasolla kuin 22 vuotta aikaisemmin ja selvässä laskussa vuosituhannen alun lukemista.

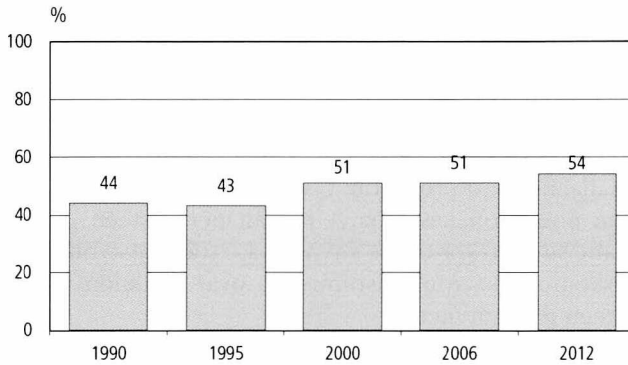
5.2 Osallistumisen kehitys työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa

Työlliset ja työttömät 18–64-vuotiaat suomalaiset osallistuvat työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen selvästi useammin kuin parikymmentä vuotta sitten. Työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen osallistumisaste on noussut viimeksi kuluneiden 22 vuoden aikana noin kymmenellä prosenttiyksiköllä ja oli korkeimmillaan vuonna 2012 (kuvio 5.2.1). Ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisen kasvu oli nopeinta edellisen vuosituhannen loppupuolella, jolloin osallistumisaste nousi viiden vuoden ajanjaksona peräti kahdeksan prosenttiyksikköä.

Sukupuolten väliset erot ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistumisessa ovat kasvaneet vuodesta 1990 (kuvio 5.2.2). Kun vuonna 2012 naisten ja mies-

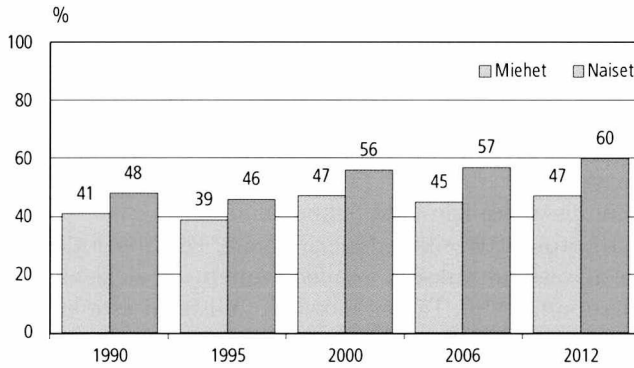
Kuvio 5.2.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias työvoima)

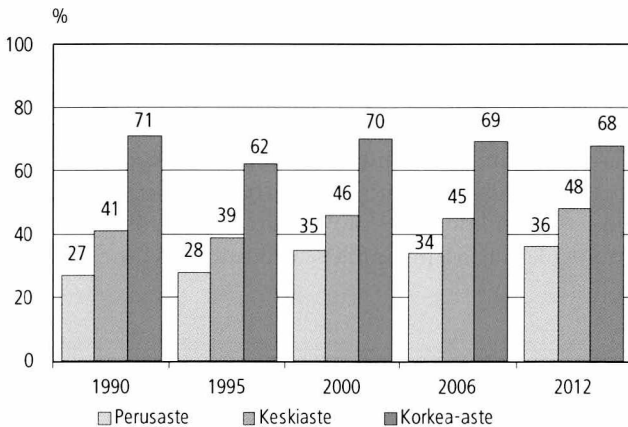
Kuvio 5.2.2

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 5.2.3

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias työvoima)

ten välinen ero osallistumisasteissa oli 13 prosenttiyksikköä, oli se 22 vuotta aikaisemmin vain noin puolet tästä, eli seitsemän prosenttiyksikön suuruinen. Sukupuolten välisten osallistumisaste-erojen kasvu on ollut suhteellisen tasaista 1990-luvulta lähtien.

Pelkän perusasteen ja keskiasteen tutkinnon suorittaneilla on työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen lisääntynyt vuodesta 1990 (kuvio 5.2.3). Nousua on ollut näissä molemmissa koulutusasteen luokissa vajaat 10 prosenttiyksikköä. Sen sijaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osallistuminen on pysynyt samalla, noin 70 prosentin, tasolla.

Koska osallistumisasteen nousu on keskittynyt pelkän perusasteen ja keskiasteen tutkinnon suorittaneisiin, tarkoittaa se myös sitä, että erot työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisessa ovat henkilön pohjakoulutuksen pituuden suhteen pienentyneet.

Kaikissa kuntaryhmän luokissa osallistuttiin vuonna 2012 enemmän ammatilliseen aikuiskoulutukseen kuin 22 vuotta aiemmin (kuvio 5.2.4). Maaseutumaisissa kunnissa asuvat 18–64-vuotiaat työvoimaan kuuluvat ovat kasvattaneet osallistumisastettaan kaikkein eniten, 12 prosenttiyksikköä. Taajaan asutuisissa kunnissa kasvua on ollut kahdeksan prosenttiyksikköä ja kaupunkimaisissa kuusi. Huomattava on, että kaikissa kuntaryhmän mukaisissa kunnissa havaittu osallistumisasteiden kasvu tapahtui kuitenkin jo viime vuosituhannen puolella, tällä vuosituhannella ollaan pysytty osallistumisen suhteen samalla tasolla kuin vuosituhannen vaihteessa.

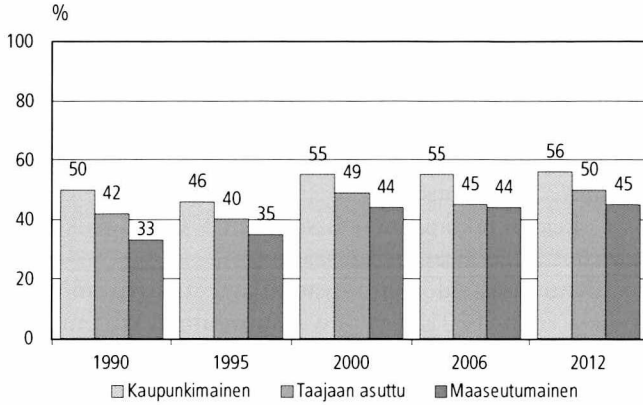
Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen on viimeisen 22 vuoden aikana yleistynyt kaiken ikäisillä (kuvio 5.2.5). Osallistumisasteet ovat nousseet kaikissa ikäluokissa likimain yhtä paljon, ainoastaan 25–34-vuotiailla nousu on jäänyt alle 10 prosenttiyksikön. Nuorimmalla, 18–24-vuotiaiden, ikäluokalla ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuminen oli vielä vuonna 2006 samalla tasolla kuin vuonna 1990. Tämän jälkeen osallistumisaste kuitenkin kuudessa vuodessa kasvoi peräti 12 prosenttiyksikköä 36 prosentista 48 prosenttiin.

Eniten osallistumisestaan ammatilliseen aikuiskoulutukseen eri sosioekonomisen aseman luokkiin kuuluvista ovat kasvattaneet maanviljelijät (taulukko 5.2.1). Heidän osallistumisasteensa oli vuonna 2012 kaksi ja puoli kertaa korkeampi kuin 22 vuotta aiemmin. Kovaa kasvua selittää pitkälti tarkasteluajanjaksona tapahtunut Suomen liittyminen Euroopan Unioniin ja sen johdosta kasvanut koulutustarve. Nopein kasvu tapahtuikin juuri Unioniin liittymisen (1995) aikoihin.

Yli kymmenen prosenttiyksikön nousu osallistumisasteissa on havaittavissa myös työntekijöiden sosioekonomiseen asemaan kuuluvilla 18–64-vuotiailla. Alemmilla toimihenkilöillä osallistumisaste on noussut 22 vuodessa seitsemällä prosenttiyksiköllä. Heillä osallistumisen kasvu on keskittynyt tälle vuosituhannelle. Sen sijaan ylemmillä toimihenkilöillä ei ole havaittavissa työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumisessa muutosta viimeksi kuluneiden 22 vuoden aikana.

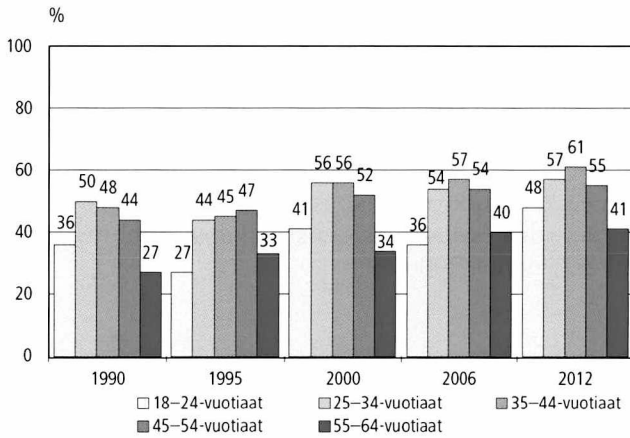
Kuvio 5.2.4

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias työvoima)

Kuvio 5.2.5

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias työvoima)

Taulukko 5.2.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotias väestö)

	1990	1995	2000	2006	2012
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	12	31	26	34	30
Muut yrittäjät	27	23	31	32	31
Ylemmät toimihenkilöt	73	68	75	72	73
Alemmat toimihenkilöt	59	55	59	62	66
Työntekijät	26	29	39	36	38
Yhteensä	44	43	51	51	54

5.3 Osallistumisen kehitys henkilöstökoulutuksessa

Henkilöstökoulutuksen osallistumisaste¹ on noussut 12 prosenttiyksiköllä vuodesta 1990, jolloin vielä vajaa puolet (47 prosenttia) 18–64-vuotiaista palkansaajista osallistui työnantajan tukemaan koulutukseen. Vuonna 1995 osallistuneita oli jo yli puolet, 52 prosenttia palkansaajista. Vuosituhannen alun jälkeen osallistuneiden osuus pysytteli vuosina 2000 ja 2006 samalla tasolla (56–57 prosenttia), mutta vuonna 2012 osallistumisosuus nousi 59 prosenttiin. Samalla ajanjaksolla on henkilöstökoulutuksessa olleiden lukumäärä noussut noin 170 000 palkansaajalla, vajaasta miljoonasta yli 1,1 miljoonaan palkansaajaan.

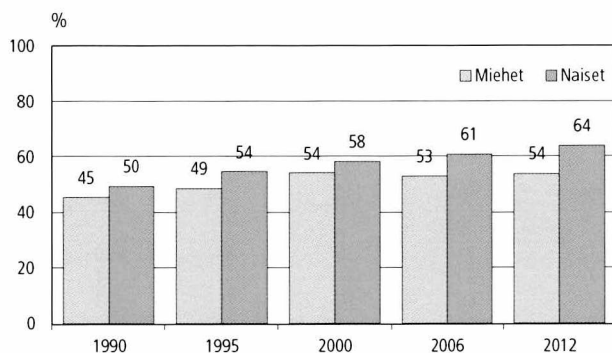
Sukupuolten väliset osallistumisasteiden erot ovat jatkaneet kasvuaan vuosituhannen vaihteesta lähtien ja vuonna 2012 erot olivat suuremmat kuin missään aikaisemmassa aikuiskoulutustutkimuksessa (kuvio 5.3.1). Kun vielä vuosina 1990–2000 olivat sukupuolten väliset osallistumisasteiden erot 4–5 prosenttiyksikköä, oli vuonna 2012 ero kasvanut naisten eduksi jo kymmeneen prosenttiyksikköön.

Viimeksi kuluneiden 22 vuoden aikana suhteessa eniten työnantajan tukeman koulutuksen osallistumisosuuttaan ovat kasvattaneet 18–24-vuotiaat (kuvio 5.3.2). Heillä osallistumisasteen nousu painottui aikavälille 1995–2000 sekä 2006–2012. Aktiivisin henkilöstökoulutukseen osallistunut ikäryhmä on vuosituhannen alusta lähtien ollut 35–44-vuotiaat.

Eniten osallistumistaan henkilöstökoulutukseen ovat lisänneet pelkän perusasteen suorittaneet palkansaajat (kuvio 5.3.3). Heidän osallistumisasteensa on noussut tasaisesti vuodesta 1990 (noin kolmannes osallistui koulutukseen) vuoteen 2006 (lähes joka toinen koulutuksessa). Nousu näyttää kuitenkin pysähtyneen ja perusasteen suorittaneiden osallistumisosuus henkilöstökoulutukseen oli vuonna 2012 yhtä suuri kuin vuonna 2006.

Kuvio 5.3.1

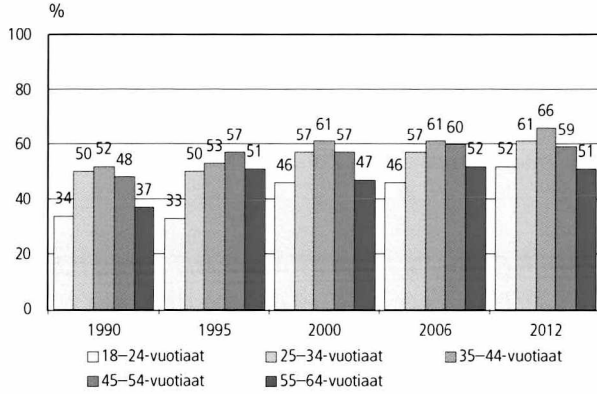
Henkilöstökoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

1 Luvussa 1.3 on esitetty henkilöstökoulutuksen määritelmä sekä indikaattorin muodostaminen. Tietoja henkilöstökoulutukseen osallistumisesta on esitetty myös liitetaulukoissa 12–16.

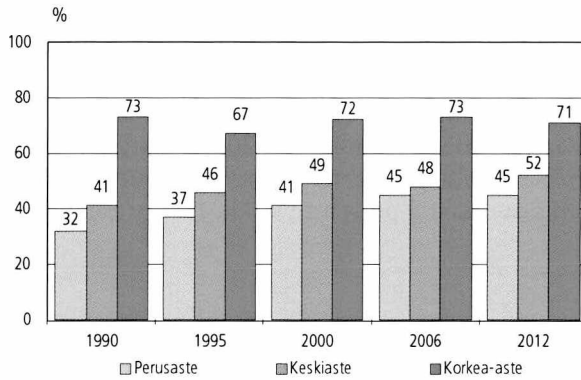
Kuvio 5.3.2

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen iän mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

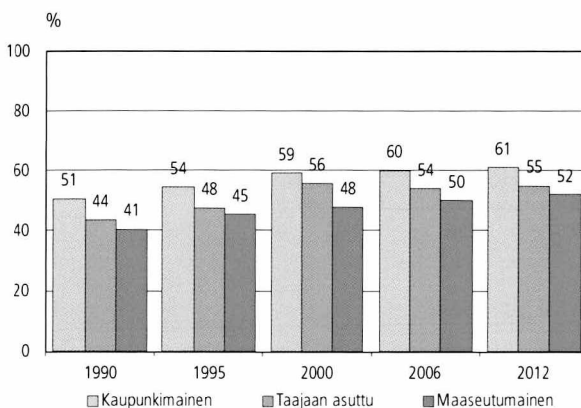
Kuvio 5.3.3

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 5.3.4

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Myös keskiasteen suorittaneilla osallistumisosuus on jonkin verran kasvanut. Sen sijaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla on ko. tarkasteluajanjaksolla henkilöstökoulutukseen osallistunut noin seitsemän kymmenestä.

Osallistuminen työnantajan tukemaan koulutukseen on vuodesta 1990 kasvanut kaikissa kuntaryhmissä (kuvio 5.3.4). Osallistumisasteen nousu on ollut kymmenen prosenttiyksikön luokkaa. Järjestys on pysynyt samana jokaisella tutkimuskerralla – eniten henkilöstökoulutukseen ovat osallistuneet kaupunkimaisissa kunnissa asuvat ja vähiten maaseutumaisissa kunnissa asuvat.

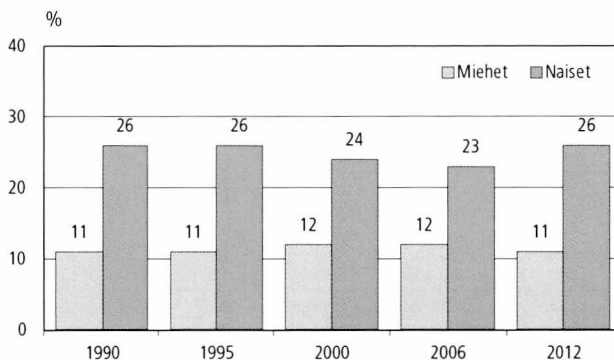
5.4 Osallistumisen kehitys muussa kuin työhön tai ammattiin liittyvässä aikuiskoulutuksessa

Yleissivistävään tai harrastuspainotteiseen aikuiskoulutukseen osallistuminen on pysynyt vuodesta toiseen hämmästyttävän samalla tasolla. Jokaisena tutkimusvuonna vuodesta 1990 vuoteen 2012 on muun kuin työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen osallistumisaste ollut 18 prosenttia. Myöskään miesten ja naisten välillä ei näy osallistumisasteiden kehityksessä juuri eroja (kuvio 5.4.1). Naisten osallistumisaste on ollut 23–26 prosenttia ja miesten 11–12 prosenttia.

Eri kuntaryhmissä muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen on pysytellyt samalla tasolla viimeksi kuluneiden 22 vuoden aikana (kuvio 5.4.2). Osallistumisaste on ollut kaupunkimaisissa kunnissa 17–18 prosenttia ja taajaan asutuissa kunnissa 17–20 prosenttia. Maaseutumaisissa kunnissa osallistumisaste oli tasaista vuodesta 1990 vuoteen 2006, mutta vuonna 2012 osallistumisaste laski 5 prosenttiyksikköä 19 prosentista 14 prosenttiin.

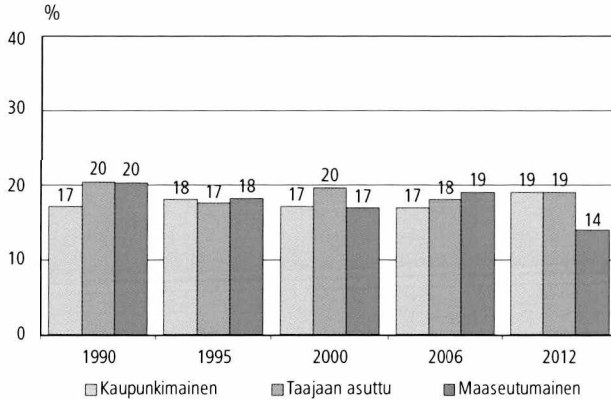
Kuvio 5.4.1

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen sukupuolen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

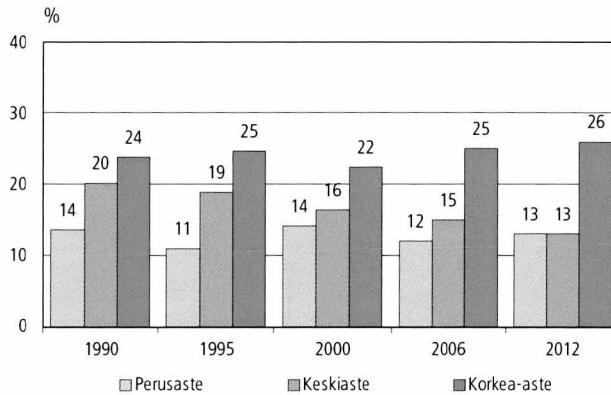
Kuvio 5.4.2

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen kuntaryhmän mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Kuvio 5.4.3

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutusasteen mukaan vuosina 1990–2012 (18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

Keskiasteen koulutuksen saaneiden osallistumisaste on pudonnut seitsemän prosenttiyksikköä 20 prosentista 13 prosenttiin viimeksi kuluneiden 22 vuoden aikana (kuvio 5.4.3). Vuonna 2012 osallistumisaste on sama kuin pelkän perusasteen suorittaneilla. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osallistumisasteen taso on ollut 22–26 prosenttia ja pelkän perusasteen suorittaneilla 11–14 prosenttia.

6 Informaali opiskelu

Informaali oppiminen tarkoittaa oppimista ilman muodollisia koulutuspalveluja esimerkiksi päivittäisissä työhön, perheeseen, kansalaistoimintaan tai vapaa-aikaan liittyvissä toiminnoissa. Informaalisen oppimisen katsotaan olevan yhä suurempi tekijä elinikäisen oppimisen kaareissa, joka käsittää sekä muodollisen koulutuksen että kaiken muun oppimisen. Elinikäinen oppiminen (*lifelong learning*) on määritelmän mukaan inhimillisten voimavarojen jatkuvaa kehittämistä läpi koko ihmisen elinkaaren. Keskeistä on, että oppija itse määrittelee tarpeensa ja ehtonsa koulutukseen osallistumiselle sekä käytetyille opiskelumuodoille ja ottaa myös itse oppimisesta vastuuta. Elinikäisen oppimisen periaatteet ovat tulleet jo 1990-luvulla keskeisiksi eurooppalaisen politiikan välineiksi niin koulutuksen, hyvinvoinnin kuin taloudenkin aloilla. Vuosi 1996 oli Euroopan elinikäisen oppimisen vuosi. (Kom. 1997:14, Kom. 2001:678.)

Aikuiskoulutustutkimus 2012:ssa informaali oppiminen on määritelty Eurostatin standardien pohjalta (*Classification for Learning Activities*, Eurostat 2005). Informaalisella oppimisella tarkoitetaan oppimistarkoituksessa pidettyjä, mutta muodollista koulutusta vähemmän organisoituja ja ohjattuja oppimistapahtumia. Informaalinen oppiminen voi tapahtua esimerkiksi perheen kesken, työpaikalla tai jokapäiväisessä elämässä joko itseohjattuna tai perheen tai muun sosiaalisen kontekstin pohjalta. Informaali oppiminen voidaan jakaa kahteen osaan: oppimistapahtumiin, joissa ”opettaja” (”opettaja” voi tässä yhteydessä olla esimerkiksi kollega tai sukulainen) on läsnä sekä oppimistapahtumiin, joissa ei ole ”opettajaa” (esimerkiksi itseopiskelu).

Informaalisen oppimisen (*informal learning*) tarkka suomentaminen on hankalaa. Tässä raportissa käytämme käsitteitä informaalin tai **informaali opiskelu** sekä hiukan lähempänä suomenkieltä olevaa ilmaisua **itseohjattu opiskelu**. Opiskelu-sanaa käyttämällä oppimisen sijaan korostetaan tapahtuman intentionaalisuutta eli todellista aikomusta oppia. Satunnainen oppiminen ei sisälly käsitteeseen informaali oppiminen. Myöskään termi itseopiskelu ei kuvaa tätä asiaa, koska informaalista opiskelua voidaan harrastaa myös ryhmissä tai jonkun toisen henkilön (opettajan) ohjauksessa.

Informaalisen opiskelun kysymykset kuuluvat kansainväliseen *Adult Education Survey* (EU-AES) tutkimukseen ja kysymykset ovat muotoiltu Eurostatin ohjeiden mukaisesti (Eurostat 2011 ja European Commission 2006).

Vuonna 2012 informaali opiskelu koostuu neljästä eri opiskelumenetelmästä, joista jokaisesta on oma kysymyksensä. Suomen aikuiskoulutustutkimuksen lomakkeella oleva kysymyssarja on esitetty seuraavassa (kysymykset B2.1–B2.4). Vastausvaihtoehtoina jokaisessa kohdassa oli *kyllä* tai *ei*.

(B2) Oletteko viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (edellä mainittujen koulutusten lisäksi) opiskellut tai kehittänyt taitojanne omatoimisesti (esim. itseopiskeluna) jollain seuraavista tavoista:

1. Opiskellut työtovereiden, perheenjäsenten tai tuttavien avustuksella?
2. Opiskellut kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla?
3. Opiskellut omatoimisesti tietokoneen tai internetin avulla?
4. Opiskellut television, radion tai videon avulla?

Aikuiskoulutuskursseihin liittyvien harjoitus- ja lisätehtävien tekemistä ei lasketa mukaan informaaliin opiskeluun, vaikka se tapahtuisi kysymyksessä B2 esitetyin keinoin.

Mikäli vastaaja vastasi yhteenkin kohtaan ”kyllä”, kirjautui hän osallistuneeksi informaaliin eli itseohjattuun opiskeluun. Koska sama henkilö on voinut käyttää useita informaalin opiskelun metodeja, ei eri metodeja summaamalla päädytä informaaliin opiskeluun osallistuneiden määrään.

Lisäksi kysyttiin, mikä oli pääasiallinen opiskelumuoto (kysymykset B4.2 ja B5.2), liittyikö opiskelu työhön tai ammattiin (B4.3 ja B5.3) sekä mitä asioita henkilö oli opiskellut informaalin opiskelun keinoin (kysymys B4.1, B5.1). Kahden viimeisimmän opiskelun sisältö koodattiin samalla periaatteella kuin saadun koulutuksen sisältö (katso luku 3. Koulutuksen sisältö ja liite 2).

(B5) Mikä oli tämän opiskelunne aihealue (sisältö) [B4.1, B5.1] (kaksi viimeisintä) ?

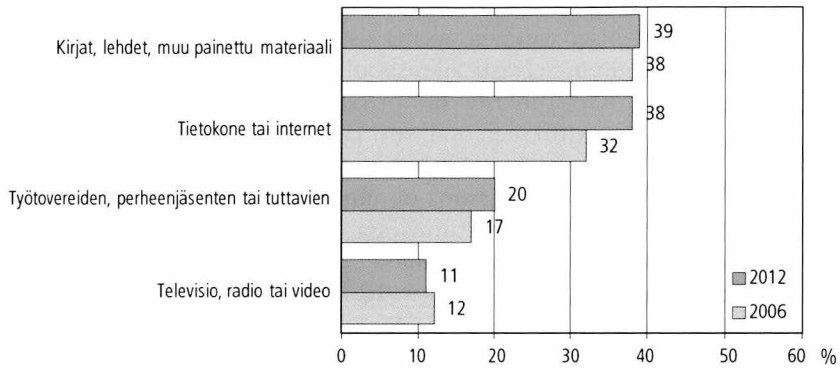
Vuosien 2006 ja 2012 informaaliin opiskeluun osallistumista on mahdollista vertailla keskenään poistamalla vuoden 2006 informaalin opiskelun käsitteistä kohdat ”Opiskellut osallistumalla johonkin opiskeluryhmään tai vastaavaan”, ”Opiskellut osallistumalla ohjatulle käynnille museoon tai johonkin historialliseen, luonnontieteelliseen tms. kohteeseen” sekä ”Käynyt kirjastossa tai muussa oppimateriaalia välittävässä paikassa oppimistarkoituksessa”. Näitä informaalin opiskelun oppimismuotoja ei ole mukana vuoden 2012 lomakkeella.

Noin 1,4 miljoonaa suomalaista opiskeli itseohjatusti vuonna 2012

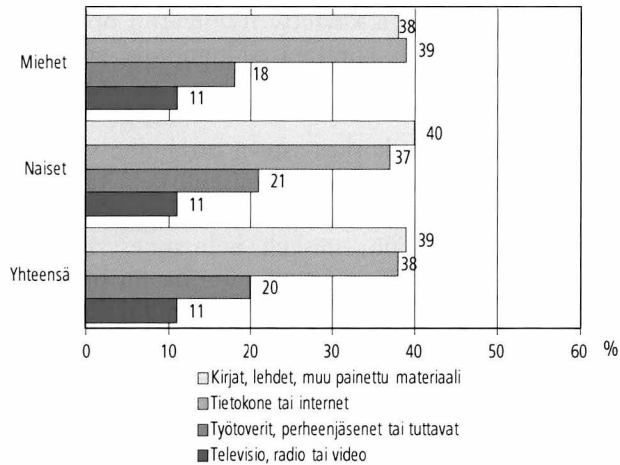
Itseohjatun opiskelun määrä on pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2006. Myös vuonna 2012 lähes joka toinen (48 prosenttia) 18–64-vuotiaista suomalaisista (pois lukien opiskelijat) opiskeli itseohjatusti. Määränä tämä vastaa noin 1,4 miljoonaa henkeä. Yleisintä oli informaali opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla sekä opiskelu tietokonetta tai internetiä hyväksi käyttäen. Neljä kymmenestä 18–64-vuotiaasta suomalaisesta opiskeli edellä

Kuvio 6.1

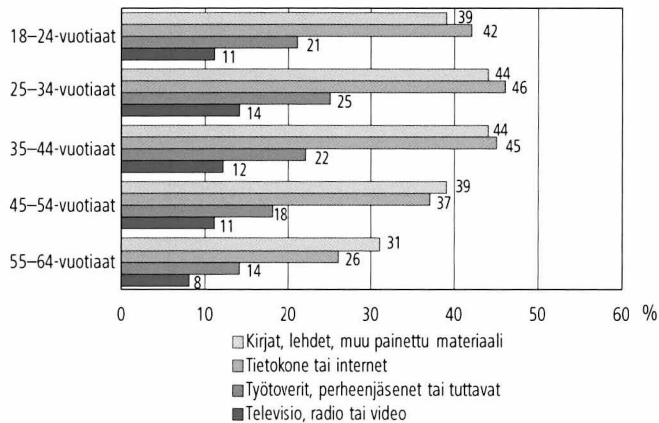
Informaalin opiskelun metodit vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Kuvio 6.2

Informaalin opiskelun metodit sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Kuvio 6.3

Informaalin opiskelun metodit iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

mainituilla tavoilla vuonna 2012. Vuoteen 2006 verrattuna eniten on kasvanut tietokoneen tai internetin käyttö itseohjatussa opiskelussa (kuvio 6.1).

Aikuiskoulutukseen edellisen vuoden aikana osallistuneet opiskelivat myös informaalisen opiskelun keinoin selvästi aikuiskoulutukseen osallistumattomia useammin. Koulutukseen osallistuneista 60 prosenttia opiskeli itseohjatusti vuonna 2012, mutta aikuiskoulutukseen osallistumattomista tällä tavoin opiskeli 35 prosenttia. Informaalista opiskelua voidaan kuitenkin pitää sekä muodollista koulutusta täydentävänä että sitä korvaavana oppimistapahtumana.

Toisin kuin aikuiskoulutukseen osallistumisessa, ei informaalissa opiskelussa ollut eroja sukupuolten välillä. Lähes joka toinen 18–64-vuotias mies ja nainen oli opiskellut tällä tavoin tutkimusta edeltävien 12 kuukauden aikana. Myös informaalisen opiskelun tavat olivat samanlaisia. Ainoastaan ”opiskelussa työtovereiden, perheen jäsenten tai tuttavien avustuksella” oli tilastollisesti merkitsevää eroa miesten ja naisten välillä (miehet 18 %, naiset 21 %).

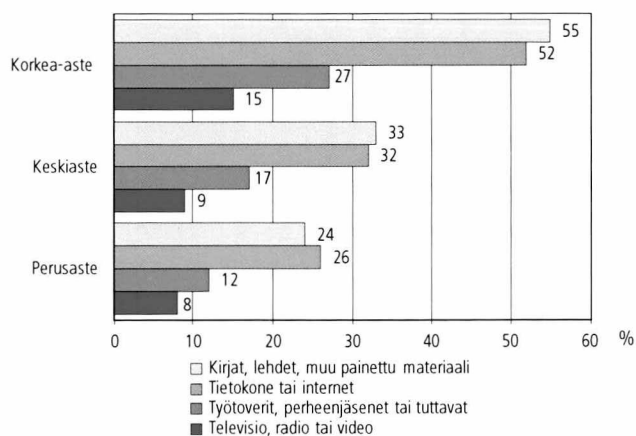
Ikä vaikuttaa merkittävästi informaaliin opiskeluun sekä siihen millä tavoin opiskellaan. Aktiivisimpia informaalisti opiskelleita olivat 25–45-vuotiaat. Yli 55-vuotiaiden ikäryhmässä tällainen opiskelu oli vähäisintä.

Alle 44-vuotiaiden eniten käytetty itseohjatun opiskelun muoto oli tietokoneen tai internetin käyttö, kun tätä vanhemmilla, erityisesti yli 55-vuotiailla, painottui itseohjattu opiskelu kirjojen, lehtien ja muun painetun materiaalin käyttöön (kuvio 6.3).

Informaalisti opiskelivat korkea-asteen tutkinnon suorittaneet muita enemmän. Heistä lähes kaksi kolmannelta opiskeli tällä tavoin vuonna 2012. Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla vastaava luku oli 43 prosenttia ja pelkän perusasteen suorittaneista näin opiskeli kolmannes. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet käyttivät kaikkia kysytyjä informaalisen opiskelun metodeja muita useammin (kuvio 6.4). Opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla sekä opiskelu tietokoneen tai internetin avulla olivat suosituimpia opiskelumetodeja henkilön koulutusasteesta riippumatta.

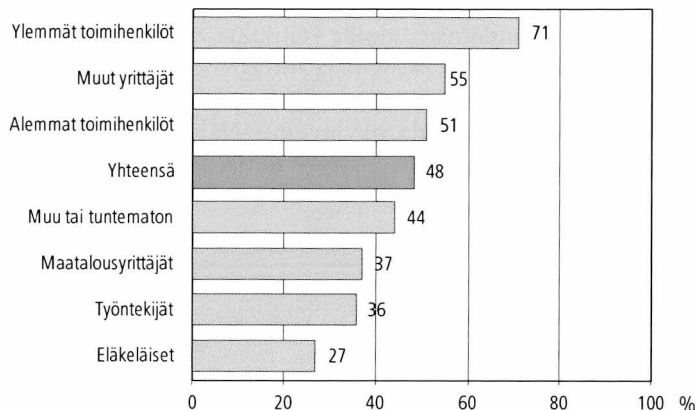
Kuvio 6.4

Informaalisen opiskelun metodit koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

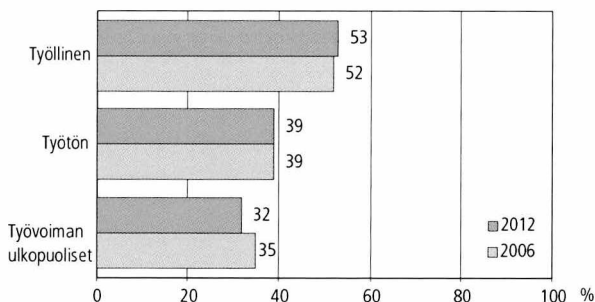
Kuvio 6.5

Informaali opiskelu sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Kuvio 6.6

Informaali opiskelu työmarkkina-aseman mukaan vuosina 2006 ja 2012
(18–64-vuotias väestö, pl. opiskelijat)

Ylemmät toimihenkilöt opiskelevat informaalin opiskelun keinoin muita sosioekonomisen aseman luokkia useammin (kuvio 6.5). Heistä 71 prosenttia kartutti tietojaan tai taitojaan tällä tavoin. Erona aikuiskoulutukseen osallistumiseen oli yrittäjien (pl. maatalousyrittäjät) suuri aktiivisuus tämänlaatuudessa opiskelussa. Heistä itseohjatusti opiskeli 55 prosenttia. Myös alempiin toimihenkilöihin kuuluvista opiskeli itseohjatusti yli puolet.

Suurin osa (70 %) informaalista opiskelusta liittyi työhön tai ammattiin. Maatalousyrittäjillä itseohjatusta opiskelusta jopa 90 prosenttia oli työhön tai ammattiin liittyvää, muillakin yrittäjillä lähes saman verran (88 %).

Työssä käyvät 18–64-vuotiaat käyttivätkin keskimääräistä useammin informaalin opiskelun keinoja uuden oppimisessa (kuvio 6.6). Työttömistä itseohjatusti opiskeli noin 40 prosenttia ja työvoiman ulkopuolisista noin kolmannes.

Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat opiskelivat muita useammin informaalin opiskelun metodeja käyttäen. Heistä 52 prosenttia opiskeli tällä tavoin vuonna 2012. Taajaan asutuissa kunnissa asuvista opiskeli itseohjatusti 42 prosenttia ja maaseutumaisissa kunnissa asuvista 38 prosenttia 18–64-vuotiaista. Kuntaryhmien välillä oli tilastollisesti merkitsevät erot kaikissa informaalin opiskelun metodeissa.

Informaalin opiskelun sisällöt

Joka viides informaalin opiskelun keinoin vuonna 2012 opiskellut kartutti taitojaan tekniikan, tuotannon ja rakentamisen aloilla (taulukko 6.1). Liiketalous- ja oikeustieteitä opiskeli itseohjatusti 17 prosenttia informaalisti opiskelleista. Seuraavaksi yleisimmät informaalin opiskelun sisältöalueet olivat tietotekniikka, taide- ja taitoaineet sekä terveys- ja sosiaalia, hyvinvointi. Näitä aineita opiskeli informaalin opiskelun metodein 14 prosenttia 18–64-vuotiaista vuonna 2012.

Taulukko 6.1

Informaalin opiskelun sisältö vuonna 2012 (18–64-vuotias informaalisti opiskellut väestö, pl. opiskelijat)

Sisältö	Osuus informaalin opiskelun keinoin opiskelleista (%)
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	19
Liiketalous- ja oikeustieteet	17
Tietotekniikka	14
Taideaineet	14
Terveys- ja sosiaalia, hyvinvointi	14
Vieraat kielet	13
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	12
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet	7
Muut aineet	20

Huom! Sisältöjä yhteen laskemalla ei päädytä sataan prosenttiin, koska sama henkilö on voinut opiskella useampaa eri sisältöä.

7 Aikuiskoulutuksesta saatu hyöty

Elämän aikana saatu aikuiskoulutus ja sen vaikutukset

Kaikilta, joilla oli työkokemusta, kysyttiin myös, montako kertaa he ovat kaiken kaikkiaan olleet työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa sen jälkeen, kun siirtyivät työelämään (kysymys F3). Lisäksi pyydettiin arvioimaan, millä tavoin nämä käydyt koulutukset ovat yleisesti ottaen auttaneet tai vaikuttaneet työhön. Vaikutuksia kartoitettiin yhdeksänosaisella kysymyspatteristolla (kysymykset F4a–F4i).

(F3) Kuinka monta kertaa olette arviolta ollut yhteensä työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa sen jälkeen, kun siirrytte työelämään?

- ei kertaakaan
- kerran
- 2–3 kertaa
- 4–10 kertaa
- yli 10 kertaa

Jos vastaaja ilmoitti olleensa joskus työelämänsä aikana tällaisessa koulutuksessa, esitettiin kysymykset F4a–F4i.

(F4) Seuraavaksi pyydän arvioimaan, millä tavoin nämä käymänne koulutukset ovat yleisesti ottaen auttaneet tai vaikuttaneet työhönne.

- (a) Ovatko kurssit auttaneet teitä saamaan lisää palkkaa?
- (b) Ovatko kurssit auttaneet teitä saamaan uusia työtehtäviä?
- (c) Oletteko koulutusten ansiosta siirtynyt vaativampiin työtehtäviin?
- (d) Oletteko suorittamienne koulutusten seurauksena vaihtanut työpaikkaanne tai ammattianne?
- (e) Oletteko käymienne kurssien avulla saanut säilytettyä työpaikkaanne?
- (f) Ovatko kurssit ja koulutukset auttaneet määräaikaisen työpaikan saamisessa?
- (g) Entä vakituisen työpaikan saamisessa?
- (h) Ovatko kurssit tai koulutukset lisänneet työmotivaatiotanne?
- (i) Onko näillä koulutuksilla ollut muita vaikutuksia?

Kysymykset F3 ja F4 olivat lukuun ottamatta kohtia F4h sekä F4f samanlaisia kuin aiemmin (vuodet 1995, 2000 ja 2006). Työmotivaatiota parantavaa vaikutusta koskeva kysymys (F4h) lisättiin kysymyspattertiin vuonna 2006. Vakituisen työpaikan saamismahdollisuuden parantumista koskeva kysymys jaettiin vuoden 2012 tutkimuksessa kahteen osaan: määräaikaisen työpaikan saaminen F4f ja vakituisen työpaikan saaminen F4g.

Vuonna 2012 työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen oli joskus työelämänsä aikana osallistunut 88 prosenttia työkokemusta omaavista 18–64-vuotiaista (kuvio 7.1). Osuus oli noussut kymmenen prosenttiyksikköä vajaassa 20 vuodessa. Lähes 45 prosenttia oli osallistunut tällaiseen koulutukseen yli 10 kertaa ja lähes joka neljäs vähintään neljästä kymmeneen kertaa. Osallistumiskertojen osuudet pysyivät samalla tasolla vuonna 2012 vuoteen 2006 verrattuna.

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen ei ole kertaakaan osallistunut 12 prosenttia työkokemusta omaavista 18–64-vuotiaista ja yksi prosentti ei osannut arvioida osallistumiskertojen määrää elämänsä aikana.

Kaikkia joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuneita pyydettiin arvioimaan saamansa koulutuksen vaikutuksia yleisesti (kysymykset F4a–F4i). Neljä viidestä osallistuneesta koki koulutuksen lisännen omaa työmotivaatiota ja kolme viidestä oli saanut uusia työtehtäviä koulutuksen ansiosta. Noin puolet oli siirtynyt vaativampiin työtehtäviin ja saman verran oli saanut säilytettyä työpaikkansa koulutuksen avustuksella. Vastaajat olivat koulutuksen seurauksena saaneet myös lisää palkkaa (33 % vastanneista) ja yhtä suuri osuus koki koulutuksen olleen apuna vakituisen työpaikan saamisessa.

Koulutuksen muita vaikutuksia kuin edellä mainitut ilmoitti olleen 46 prosenttia vastaajista. Näistä muista vaikutuksista kysyttiin tarkempia tietoja avovastauksena. Suurimpana vaikutuksena esille nousi omassa työssä kehittyminen, uusien asioiden oppiminen ja ammattitaidon lisääminen ja ylläpito, jota oli kokenut kuusi kymmenestä muita vaikutuksia ilmoittaneista vastaajista. Seuraavaksi eniten mainittiin verkostoituminen, sosiaaliset kontaktit ja vertaistuki (21 %). Koulutuksen pitkän aikavälin vaikutuksena oli myös koettu itsevarmuuden ja -luottamuksen lisääntymistä ja onnistumisen tunteen lisääntymistä työssä (11 %).

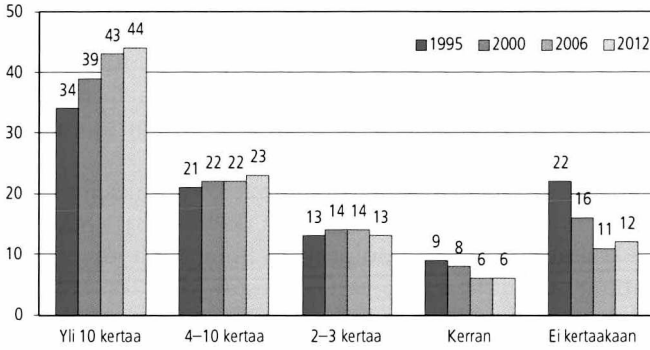
Lähes yhdeksän kymmenestä naisesta oli ilmoittanut koulutuksen lisännen omaa työmotivaatiota. Osuus oli lähes 15 prosenttiyksikköä suurempi kuin miehillä (kuvio 7.2). Joka viides joskus elämänsä aikana osallistuneista naisista oli koulutuksen seurauksena vaihtanut työpaikkaa tai ammattia, miehistä noin joka kuudes. Koulutuksesta oli ollut naisille (21 %) enemmän apua määräaikaisen työpaikan saamisessa kuin miehille (15 %). Sen sijaan miehistä suurempi osuus kuin naisista oli saanut vaativampia työtehtäviä koulutuksen ansiosta (miehet 52 %, naiset 44 %). Lähes neljä kymmenestä miehestä koki, että koulutus oli auttanut saamaan lisää palkkaa. Osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä suurempi kuin naisilla. Muilta osin koulutuksen vaikutuksissa ei ollut eroja sukupuolen mukaan.

Koulutukset ovat auttaneet aiempaa suurempaa joukkoa säilyttämään työpaikkansa ja/tai vakituisen työpaikan saamisessa. Kun vuonna 2006 oman työpaikkansa sai pidettyä koulutuksen avulla miehistä 39 prosenttia ja naisista 35 prosenttia, olivat vastaavat osuudet kuusi vuotta myöhemmin noin kymmenen prosenttiyksikköä suuremmat. Vuonna 2006 joka neljäs koki koulutuksesta olleen apua vakituisen työpaikan saamisessa ja kuuden vuoden aikana osuus oli noussut kolmasosaan vastaajista.

Moni koulutuksen pitkän aikavälin vaikutuksista näkyy selkeimmin iän myötä ja koulutuskokemusten kertyessä. Iäkkäämmistä vastaajista suurempi osuus kuin nuoremmista oli koulutusten ansiosta siirtynyt vaativampiin työtehtäviin,

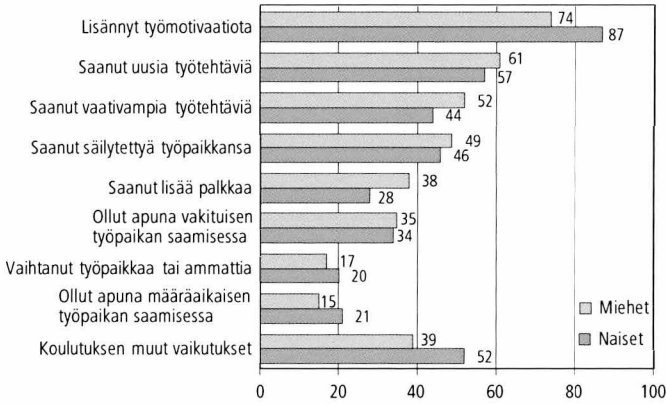
Kuvio 7.1

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat elämän aikana vuosina 1995–2012 (18–64-vuotiaat, joilla on työkokemusta)

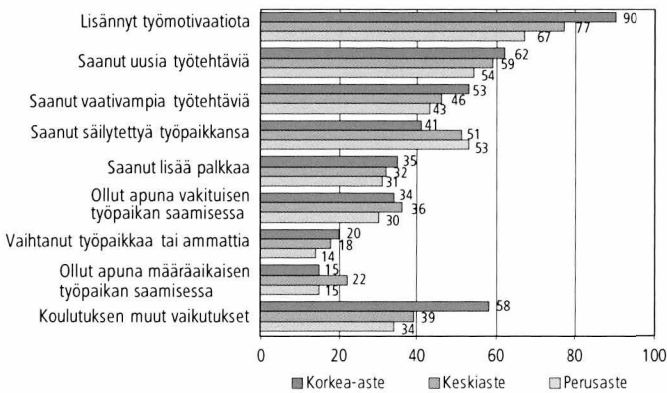
Kuvio 7.2

Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset sukupuolen mukaan (18–64-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

Kuvio 7.3

Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset koulutusasteen mukaan (18–64-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

vaihtanut työpaikkaa tai ammattia, saanut vakituisen työpaikan ja kokenut työmotivaation lisääntymistä. Nuorimpia, 18–24-vuotiaita, koulutus oli auttanut muita enemmän säilyttämään työpaikkansa. Eniten kurseista oli kokenut olevan apua määräaikaisen työpaikan saamisessa alle 35-vuotiaat vastaajat.

Kurssit ja koulutukset olivat erityisesti auttaneet vähintään 45-vuotiaita vakituisen työpaikan saamisessa. Kun vuonna 2006 näin koki noin joka neljäs vastaaja, niin kuusi vuotta myöhemmin vastaava osuus oli lähes 15 prosenttiyksikköä suurempi.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet kokivat useimmat koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset hieman myönteisempänä kuin muut (kuvio 7.3). Yhdeksän kymmenestä pidemmälle koulutetuista koki koulutuksen lisänneen työmotivaatiota, kun perusasteen tutkinnon suorittaneilla vastaava osuus oli kaksi kolmasosaa. Korkea-asteen tutkinnon omaavat ilmoittivat saaneensa muita useammin uusia ja vaativampia työtehtäviä sekä vaihtaneensa työpaikkaa tai ammattia koulutusten seurauksena. Työpaikan säilyttäminen koulutuksen ansiosta oli yleisintä perusasteen koulutuksen saaneilla. Vakituisen työpaikan saaminen koulutuksen seurauksena oli yleisintä keski- ja korkea-asteen koulutuksen suorittaneilla palkansaajilla.

8 Aikuiskoulutustarve

Ammatillista aikuiskoulutustarvetta kysyttiin kaikilta paitsi eläkeläisiltä ja niiltä opiskelijoilta, joilla ei vastaamishetkellä ollut lainkaan työkokemusta. Kysymys kuului:

(J1) Katsotteko tällä hetkellä tarvitsevanne lisää ammattitaitoanne kehittävästä tai uraanne edistävää koulutusta?

Kyllä

Ei

Kaikilta tällaista koulutustarvetta ilmaiseilta kysyttiin, millaista koulutusta he tarvitsisivat. Tarvitun koulutuksen sisältö luokiteltiin samoin kuin saadun koulutuksen sisältö (katso tarkemmin luku 3. Koulutuksen sisältö ja liite 2).

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan lisäkoulutuksen hyötyjä (kysymykset J2a–J2d). Vastausvaihtoehdot olivat kaikissa osakysymyksissä samat: *paljon, jonkin verran* tai ei lainkaan.

(J2a) Kuinka paljon uskotte lisäkoulutuksen auttavan Teitä uuden työpaikan saannissa?

(J2b) Entä olisiko lisäkoulutuksesta apua uralla etenemisessä?

(J2c) Olisiko lisäkoulutuksesta apua työpaikan säilyttämisessä?

(J2d) Entä työtehtävienne hoitamisessa?

Lisäksi kysyttiin kaikilta tutkimukseen osallistuneilta harrastuksiin ja vapaa-aikaan liittyvää koulutustarvetta (kysymys J3). Tähän kysymykseen ei liittynyt arviota koulutuksen tarpeen suuruudesta eikä koulutuksen sisällöstä.

(J3) Onko Teillä tällä hetkellä tarvetta tai kiinnostusta saada jotakin koulutusta vapaa-aikaanne tai harrastuksiinne liittyen?

Kyllä

Ei

Kysymykset ovat samoja kuin vuosien 2000 ja 2006 aikuiskoulutustutkimuksissa.

Hieman vajaa puolet, eli 46 prosenttia 18–64-vuotiaista suomalaisista koki tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävästä tai uraa edistävää koulutusta vuonna 2012. Osuus on hieman korkeampi kuin kuusi vuotta aikaisemmin. Tällöin ammatillista lisäkoulutusta koki tarvitsevansa 43 prosenttia 18–64-vuotiaista. Vuosituhannen alussa koulutustarvetta kokevien määrä oli vielä niinkin korkea kuin 54 prosenttia. Nyt näyttääkin siltä, että viime vuosikymmenen alkupuoliskon raju pudotus koetussa koulutustarpeessa on taittunut.

Naiset kokevat tarvitsevansa lisää ammattitaitoan kehittävästä tai uraansa edistävää koulutusta useammin kuin miehet (kuvio 8.1). Naisista tällaista koulutusta koki tarvitsevansa puolet, miehistä vajaat kymmenen prosenttiyksikköä

harvempi. Koettu ammatillinen lisäkoulutustarve on molemmilla sukupuolilla alempi kuin vuosituhannen alussa.

Mitä nuoremasta henkilöstä on kysymys, sitä todennäköisemmin hän kokee tarvitsevänsä ammatillista lisäkoulutusta (kuvio 8.2). Kun alle 35-vuotiaista reilusti yli puolet ilmoitti tarvitsevänsä lisää ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta vuonna 2012, oli 55–64-vuotiaista vastaavasti kokevia enää vajaa kolmannes vuonna 2012. Koettu ammatillinen lisäkoulutustarve laski hyvin tasaisesti nuorimmasta vanhimpaan ikäluokkaan siirryttäessä.

Korkea-asteen tai keskiasteen tutkinnon suorittaneet kokevat pelkän perusasteen suorittaneita useammin kokevansa työhön tai ammattiin liittyvää koulutustarvetta (kuvio 8.3). Heistä hieman vajaa puolet ilmoitti tarvitsevänsä ammattitaitoaan kehittävää tai uraansa edistävää koulutusta vuonna 2012. Pelkän perusasteen suorittaneista näin koki noin neljä henkeä kymmenestä.

Eri sosioekonomisen aseman luokista eniten ammatillista lisäkoulutustarvetta ilmeni opiskelijoilla, joista kuusi kymmenestä ilmaisi tarpeensa tällaiseen koulutukseen (kuvio 8.4). Myös ylemmistä toimihenkilöistä sekä sosioekonomisen aseman luokasta ”muu tai tuntematon” yli puolet katsoi tarvitsevänsä ammattitaitoaan kehittävää tai uraansa edistävää koulutusta. Vähiten tämänlaatuista koulutustarvetta oli työntekijöillä ja maatalousyrittäjillä, joiden joukosta ammatillista lisäkoulutusta tarvitsi vuonna 2012 joka kolmas.

Työvoiman ulkopuolella olevat 18–64-vuotiaat suomalaiset kokivat työllisiä ja työttömiä useammin tarvitsevänsä ammattitaitoaan kehittävää tai uraansa edistävää koulutusta vuonna 2012 (kuvio 8.5). Heistä ammatillista lisäkoulutusta ilmoitti tarvitsevänsä kuusi henkeä kymmenestä. Työttömistä vastaava osuus oli hieman vajaa puolet, työllisistä 43 prosenttia.

Henkilöiden kokema ammatillinen lisäkoulutustarve on erisuuruista erityyppisissä kunnissa (kuvio 8.6). Eniten koulutustarvetta koettiin kaupunkimaisissa kunnissa, jossa joka toinen 18–64-vuotias ilmoitti tarvitsevänsä ammattitaitoaan kehittävää tai uraa edistävää koulutusta. Taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa koulutustarvetta ilmeni noin neljällä hengellä kymmenestä.

Ammattitaitoa kehittävä tai uraa edistävä koulutus koettiin suhteellisen hyödyllisenä (taulukko 8.1). Noin seitsemän henkeä kymmenestä katsoi, että koulutuksesta on ollut ainakin jonkin verran hyötyä uuden työpaikan saamiseen, työtehtävien hoitamiseen ja uralla etenemiseen. Työpaikan säilyttämisessä koulutus on auttanut vastaajista noin joka toista.

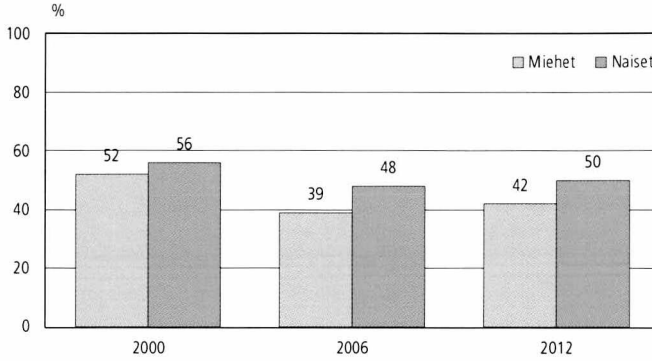
Sukupuolten välillä on eroja siinä, koetaanko koulutuksen auttaneen uuden työpaikan saamisessa, sekä siinä, että koetaanko koulutuksen auttaneen työtehtävien hoitamisessa. Näissä molemmissa kohdissa naisten antamien ”paljon” tai ”jonkin verran”-vastanneiden osuus on hieman korkeampi (4 ja 7 prosenttiyksikköä) kuin miesten vastaava.

Ammattitaitoa tai uraa edistävä koulutus koetaan hyödyllisempänä kuin kuusi vuotta aikaisemmin. Kaikkien arvioitujen hyötyjen kohdalla ”paljon” tai ”jonkin verran”-vastanneiden osuus on 6–7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuusi vuotta aiemmin.

Eniten tarvetta vuonna 2012 koettiin liiketalous- ja oikeustiede- sekä terveys- ja sosiaaliala-sisältöisiin koulutuksiin (taulukko 8.2). Liiketalous- ja oikeustieteistä ammatillista lisäkoulutusta koki tarvitsevänsä reilu neljännes niistä

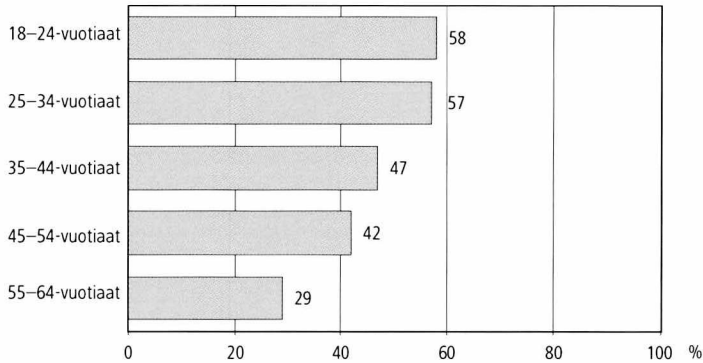
Kuvio 8.1

Ammatillinen aikuiskoulutustarve sukupuolen mukaan vuosina 2000, 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

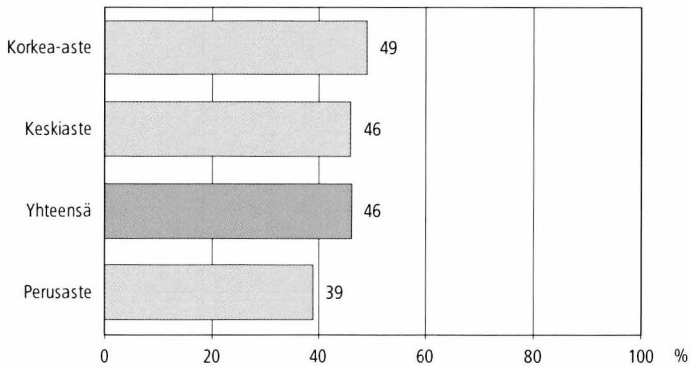
Kuvio 8.2

Ammatillinen aikuiskoulutustarve iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

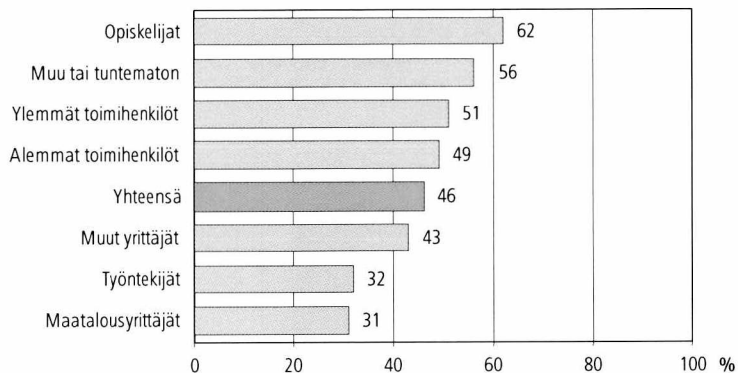
Kuvio 8.3

Ammatillinen aikuiskoulutustarve koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

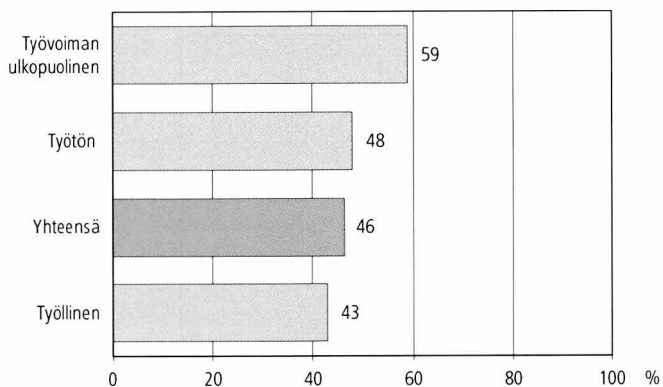
Kuvio 8.4

Ammatillinen aikuiskoulutustarve sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

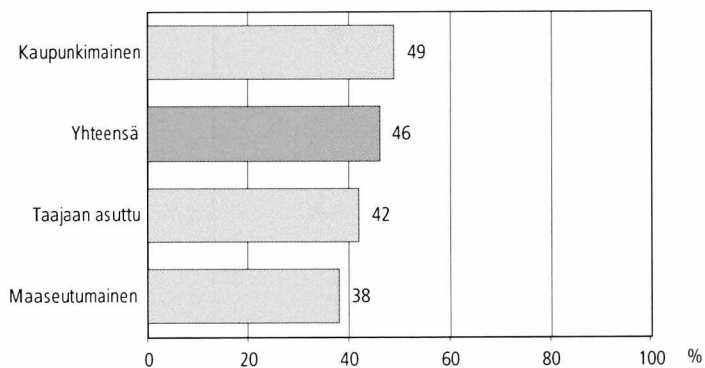
Kuvio 8.5

Ammatillinen aikuiskoulutustarve työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Kuvio 8.6

Ammatillinen aikuiskoulutustarve kuntaryhmän mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset ja ne opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Taulukko 8.1

Arvioidut hyödyt ammatillisesta aikuiskoulutuksesta vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotias työvoima) ("paljon" tai "jonkin verran" - vastanneiden osuus)

Kuinka paljon uskotte lisäkoulutuksen auttavan teitä...	2006	2012
uuden työpaikan saamisessa	64	70
työtehtävien hoitamisessa ¹	64	70
uralla etenemisessä	62	68
työpaikan säilyttämisessä ¹	38	45

1 Ei sisällä työttömiä

Taulukko 8.2

Ammatillinen aikuiskoulutustarve koulutuksen eri sisältöluokille vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö, joka oli ilmaissut tarvitsevansa ammatillista lisäkoulutusta)

Sisältö	%
Liiketalous- ja oikeustieteet	28
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	20
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	18
Tietotekniikka	14
Vieraat kielet	11
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	11
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	9
Taideaineet	7
Muut alat yhteensä	17

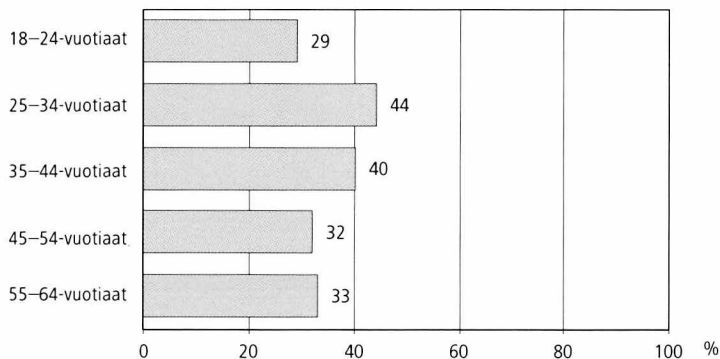
Huom! Osuudet eivät summaudu 100 prosenttiin, koska vastaaja sai vastata 1–5 eri sisältöalaa

18–64-vuotiaista, jotka olivat ilmaisseet lisäkoulutustarpeensa. Terveys- ja sosiaalialan koulutusta ilmoitti tarvitsevansa joka viides, samoin insinööritieteitä (tekniikka, tuotanto, rakentaminen). Tietotekniikka-sisältöistä ammatillista lisäkoulutusta ilmoitti tarvitsevansa 14 prosenttia ja vieraita kieliä 11 prosenttia ammatillista lisäkoulutusta tarvitsevista

Sukupuolten välillä eroja oli ainoastaan terveys- sekä insinööritieteiden koulutustarpeessa. Kuten arvata saattaa, naiset ilmoittivat tarvitsevansa terveysalan ammatillista lisäkoulutusta selvästi useammin kuin miehet. Heistä tätä koulutusta ilmoitti tarvitsevansa noin joka kolmas, miehistä ainoastaan noin joka kahdeskymmenes koulutustarpeensa ilmaisseista. Insinööritieteiden osalta tilanne oli tasan päinvastainen.

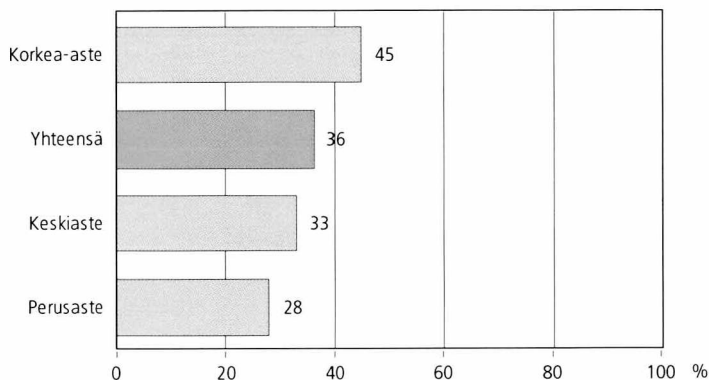
Kuvio 8.7

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvä aikuiskoulutustarve iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 8.8

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvä aikuiskoulutustarve koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Reilu kolmannes, eli 36 prosenttia, 18–64-vuotiaista suomalaisista ilmoitti tarvitsevansa koulutusta harrastuksiinsa tai vapaa-aikaansa liittyen. Naiset ilmoittivat miehiä useammin tarvitsevansa tämänlaista koulutusta. Heistä harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvää koulutusta tarvitsi noin neljä henkeä kymmenestä vuonna 2012 vastaavan osuuden ollessa miehillä kolme henkeä kymmenestä.

Harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvää koulutusta ilmoittivat tarvitsevansa eniten 25–44-vuotiaat (kuvio 8.7). Heistä noin neljä henkeä kymmenestä koki tarvetta tämänlaatuiselle koulutukselle. Muilla ikäluokilla vastaava osuus oli noin kolme kymmenestä.

Keskimääräistä enemmän harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvää koulutusta tarvitsivat myös työlliset, ylemmät toimihenkilöt ja kaupunkimaisissa kunnissa asuvat. Myös korkea-asteen tutkinnon suorittaneet ilmaisivat selvästi keskimääräistä useammin tarpeensa harrastuksiin tai vapaa-aikaan liittyvälle koulutukselle (kuvio 8.8). Heistä peräti 45 prosenttia ilmoitti tarvitsevansa ko. koulutusta, keskiasteen ja perusasteen suorittaneiden vastaava osuus oli viitisentoista prosenttiyksikköä alhaisempi.

9 Aikuiskoulutusaikomukset

Tässä luvussa kuvataan aikomuksia osallistua aikuiskoulutukseen haastatteluhetkeä seuraavan 12 kuukauden aikana, sekä kerrotaan ammatillisen aikuiskoulutustarpeen ja koulutusaikomusten välisestä yhteydestä.

Väestöstä puolet aikoi osallistua aikuiskoulutukseen seuraavan 12 kuukauden aikana. Naisista koulutukseen aikovien osuus oli suurempi (56 %) kuin miehistä (43 %). Pidemmälle koulutetuilla oli muita enemmän koulutusaikaita: korkeaasteen tutkinnon suorittaneista kaksi kolmasosaa aikoi osallistua koulutukseen, kun keskiasteen tutkinnon suorittaneista aikoi osallistua reilu neljä kymmenestä ja perusasteen tutkinnon suorittaneista noin kolmasosa.

Aikomukset osallistua koulutukseen ovat pysyneet samalla tasolla vuodesta 2006 (kuvio 9.1). Myöskään sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuosien 2006 ja 2012 välillä ei juuri ole eroja.

Aikuiskoulutusaikomuksia kartoittava kysymys kysyttiin kaikilta tutkimukseen osallistuneilta.

(F1) Aiotteko osallistua johonkin koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kuukauden aikana?

Tällä kysymyksellä kartoitetaan todellisia aikeita, ei siis vain halua tai tarvetta osallistua koulutukseen. Myös kesken oleva ja seuraavien 12 kuukauden aikana jatkuva koulutus huomioidaan.

Kaikilta johonkin koulutukseen aikovilta kysyttiin, minkä organisaation järjestämään koulutukseen he aikovat osallistua. Koulutusorganisaatiot on kuvattu liitteessä 1.

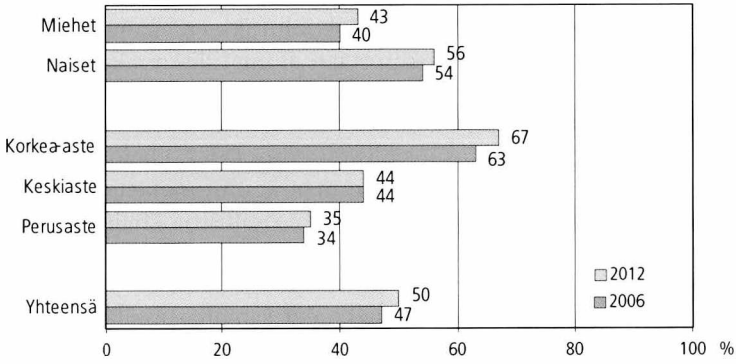
Eniten aikuiskoulutusaikomuksia oli ylemmillä (73 %) ja alemmilla (60 %) toimihenkilöillä sekä muilla yrittäjillä (pl. maatalousyrittäjät) (50 %) (kuvio 9.2). Vähiten koulutukseen aikoivat osallistua eläkeläiset (25 %) ja maatalousyrittäjät (35 %). Osallistumisaikomukset eri ryhmillä eivät ole muuttuneet vuodesta 2006.

Kaikki ammattitaitoa tai uraa edistävän koulutuksen tarvetta kokeneet (katso luku 8. Aikuiskoulutustarve) eivät kuitenkaan ilmoittaneet aikovansa osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana. Niistä 18–64-vuotiaista suomalaisista (pl. eläkeläiset ja pitkäaikaisesti sairaat sekä opiskelijat, joilla ei ollut työkokemusta), jotka kokivat tarvitsevansa lisää ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta, aikoi lähes seitsemän kymmenestä osallistua koulutukseen (kuvio 9.3). Myös niistä, jotka eivät kokeneet tarvitsevansa ammatillista aikuis-koulutusta, aikoi vajaa puolet osallistua aikuiskoulutukseen.

Miehillä ammatillisen koulutustarpeen vaikutus koulutusaikomuksiin oli suurempi kuin naisilla. Vastaavasti keskiasteen koulutuksen suorittaneilla koulutustarpeen vaikutus koulutusaikaisiin korostui hieman muita vastaajia enemmän.

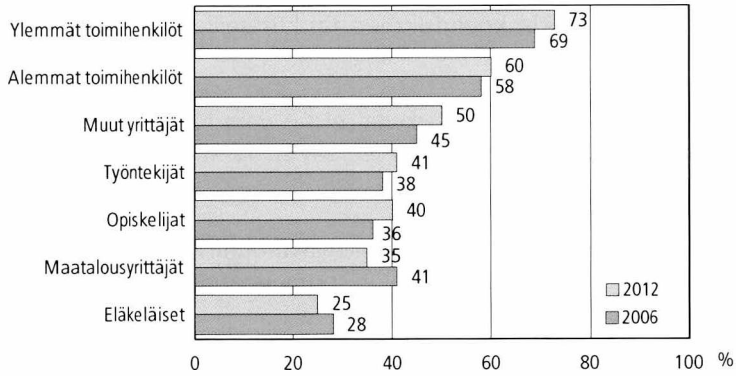
Kuvio 9.1

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö)

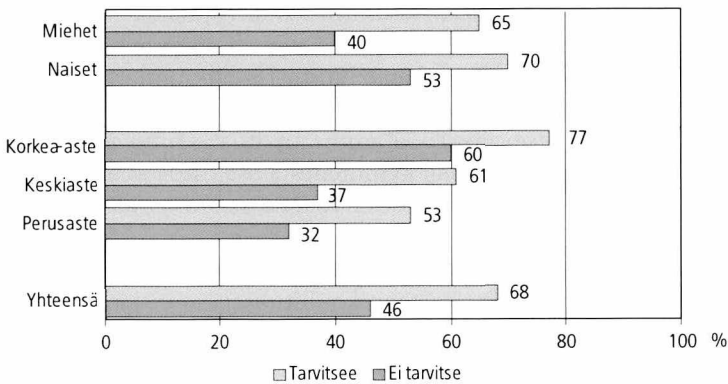
Kuvio 9.2

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö)

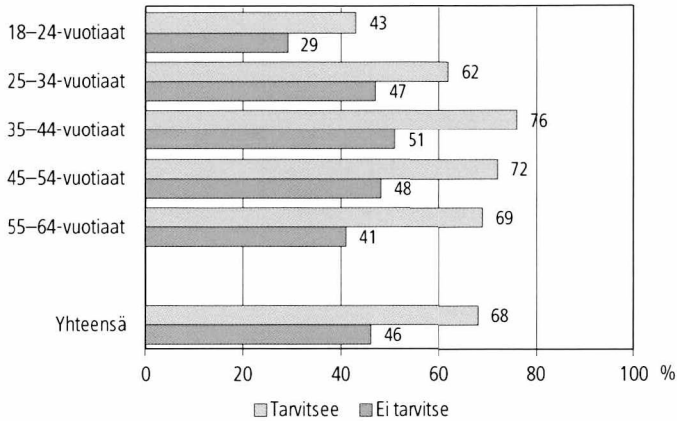
Kuvio 9.3

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana ammatillisen aikuiskoulutustarpeen, sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 9.4

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana ammatillisen aikuiskoulutustarpeen ja iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Ammatillisen aikuiskoulutustarpeen vaikutus osallistumisaikomuksiin oli suurinta yli 34-vuotiailla (kuvio 9.4). Heillä osallistumisaikomusten ja koulutustarpeen ero oli suurin ja se vaihteli 24–28 prosenttiyksikön välillä. Nuorimmilla, 18–24-vuotiailla, osallistumisaikomusten ja koulutustarpeen välinen ero oli pienin, 14 prosenttiyksikköä.

Aikaisempi koulutukseen osallistuminen ja koulutusaikeet

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana oli vahvasti yhteydessä aikuiskoulutukseen osallistumiseen/osallistumattomuuteen vuonna 2012.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneista lähes seitsemän kymmenestä aikoi osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana (kuvio 9.5). Aikuiskoulutukseen osallistumattomilla vastaava osuus oli noin 40 prosenttiyksikköä pienempi.

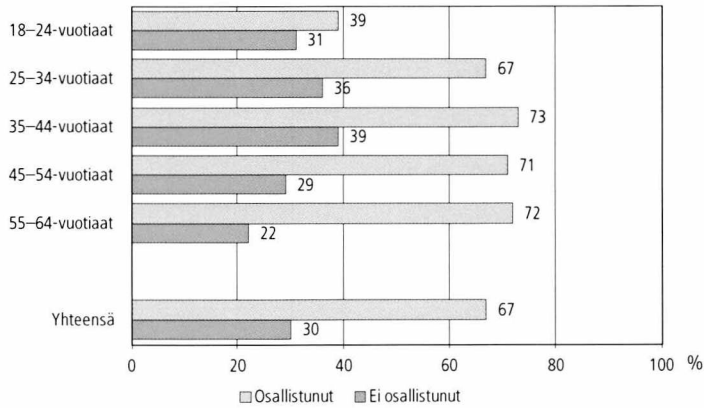
Naisilla aiempi osallistuminen vaikutti osallistumisaikomuksiin hieman miehiä enemmän: koulutukseen osallistuneista naisista aikoi osallistua 72 prosenttia ja osallistumattomista 38 prosenttia. Vastaavat osuudet miehillä olivat 60 prosenttia ja 27 prosenttia.

Osallistumisen vaikutus koulutusaikomuksiin oli suurinta 25-vuotiailla ja sitä vanhemmilla. Heillä osallistumisen vaikutus koulutusaikoihin kasvoi tasaisesti iän myötä: kun 25–34-vuotiailla ero osallistuneiden ja osallistumattomien välillä oli 31 prosenttiyksikköä, niin 55–64-vuotiailla ero oli jo 50 prosenttiyksikköä.

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vaikutti koulutusaikomuksiin selvimmän eläkeläisillä, maatalousyrittäjillä ja muilla yrittäjillä (pl. maatalousyrittäjät). Rungas 70 prosenttia aikuiskoulutukseen osallistuneista eläkeläisistä aikoi osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana, kun vastaava osuus koulutukseen osallistumattomilla oli 17 prosenttia. Vastaavat osuudet maatalousyrittäjillä olivat 65 % ja 17 % sekä muilla yrittäjillä 74 % ja 34 %.

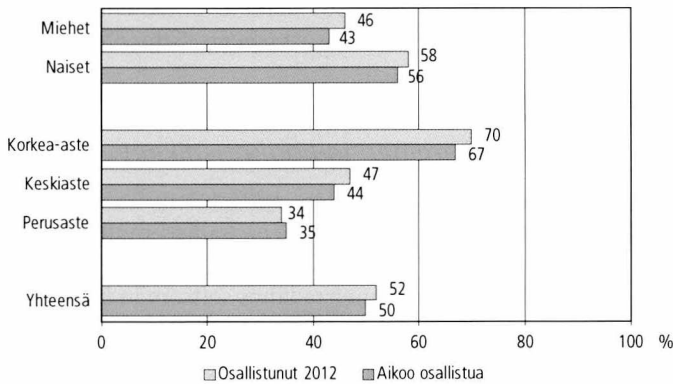
Kuvio 9.5

Aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana aikuiskoulutukseen osallistumisen ja iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 9.6

Aikuiskoulutukseen osallistuminen sekä aikomus osallistua aikuiskoulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

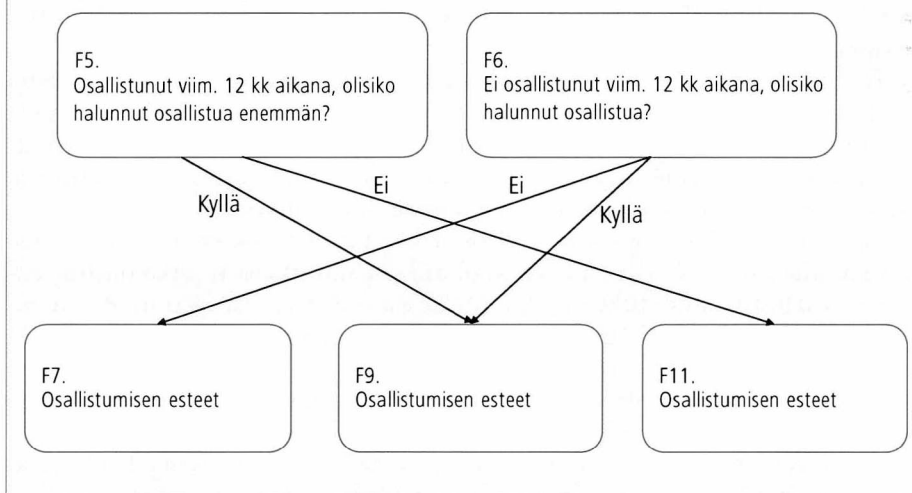
Koulutukseen vuonna 2012 osallistuneiden ja seuraavien 12 kuukauden aikana osallistua aikovien osuudet eivät eronneet toisistaan sukupuolen, koulutustason tai iän mukaan (kuvio 9.6). Alemmilla toimihenkilöillä koulutukseen osallistuneiden osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä suurempi kuin koulutukseen aikovien osuus.

10 Aikuiskoulutukseen osallistumisen esteitä

Aikuiskoulutustutkimuksessa vuonna 2012 käytetyt koulutukseen osallistumisen esteitä kartoittavat kysymykset ovat osa kansainvälistä *Adult Education Survey* -tutkimusta, ja niiden muotoilu on kompromissi usean osallistujamaan intresseistä. Kysymykset eivät täysin vastaa vuonna 2006 esitettyjä estekysymyksiä.

Koulutukseen osallistumisen esteitä ja hankaloittavia tekijöitä kartoitettaessa vastaajajoukko jaettiin kolmeen ryhmään sen mukaan, olivatko he osallistuneet haastattelua edeltävien 12 kuukauden aikana koulutukseen vai ei ja oliko heillä tarvetta saada vielä lisää koulutusta. Kysymykset koskivat kaikkea aikuiskoulutusta, jonka vuoksi mm. henkilöstökoulutusta sekä vapaa-ajalla ja omalla kustannuksella tapahtuvaa koulutusta ei voida erottaa omiksi ryhmiksi.

Estekysymysten kolme vastaajajoukkoa ja niiden muodostuminen

Kolmannes henkilöistä, jotka eivät olleet osallistuneet koulutukseen eikä heillä ollut halukkuutta koulutukseen ilmoittivat esteenä, etteivät tarvitse enempää koulutusta (taulukko 10.1). He ilmoittivat myös koulutusta hankaloittavia tekijöitä muita ryhmiä vähemmän. Tässä ryhmässä muista osallistumisen esteistä eniten mainintoja sai terveyteen tai ikään liittyvät syyt (18 %) sekä koulutuksen yhteensovittamisen vaikeus työn kanssa (16 %). Ikään ja terveyteen liittyviä esteitä oli näillä koulutukseen osallistumattomilla ja koulutukseen haluttomilla muita huomattavasti enemmän.

Koulutusta tai lisäkoulutusta kaipaavista kaksi viidestä piti kouluttautumisen esteenä hankaluutta sovittaa koulutus yhteen työn kanssa. Neljäsnes heistä ilmoitti esteeksi perhesyistä johtuvan ajanpuutteen sekä sen, ettei koulutusta järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä.

Taulukko 10.1

Koulutukseen osallistumattomuuden syitä ja osallistumista hankaloittavia tekijöitä vuonna 2012

Mainittu syy	Ei osallistunut eikä halukkuutta koulutukseen	Olisi halunnut osallistua	Oli osallistunut, ei kaivannut lisää
	%	%	%
Ei tarvinnut enempää koulutusta	34	–	41
Ei täyttänyt koulutuksen alkamisen edellyttämiä ehtoja	4	12	4
Koulutus oli liian kallista/ei ollut varaa koulutukseen	5	21	7
Työnantajan tai työvoimaviranomaisen tuen puute	4	21	4
Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli vaikeaa	16	42	25
Koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä	8	24	12
Ei ollut mahdollisuutta tietokoneen tai internetin käyttöön etäopeutuksessa	2	3	1
Perhesyistä johtuva ajan puute	14	25	17
Terveysten tai ikään liittyvät syyt	18	9	7
Muut henkilökohtaiset syyt	10	15	11
Oli vaikeuksia löytää haluamaansa koulutusta	11	18	11
Vastaajia yhteensä	1 222	1 094	1 495

Myös niillä, jotka *olivat osallistuneet* koulutukseen, mutta *eivät kaivanneet lisäkoulutusta*, oli merkittäviä esteitä: koulutuksen yhteensovittamisen vaikeus työn kanssa sekä perhesyistä johtuva ajanpuute. Eniten mainittiin esteeksi, ettei tarvinnut lisäkoulutusta (41 %).

Tarkasteltaessa näitä kaikkia taulukossa 10.1 esitettyjä ryhmiä yhdessä, löytyi joitakin tilastollisesti merkitseviä eroja sukupuolten välillä. Miehet ilmoittivat naisia useammin esteeksi, etteivät tarvitse enempää koulutusta. Naiset ilmoittivat puolestaan miehiä useammin esteeksi perhesyistä johtuvan ajanpuutteen, koulutuksen kalleuden sekä terveyteen ja ikään liittyvät syyt.

Jotkin koulutukseen menon esteistä profiloituivat myös erilaisen koulustaustan omaaville. Ne perusasteen koulutuksen suorittaneet, jotka olisivat halunneet osallistua koulutukseen, ilmoittivat esteenä merkitsevästi muita enemmän, etteivät täyttäneet koulutuksen alkamisen edellyttämiä ehtoja sekä ikään ja terveyteen liittyvät syyt. Tyypillinen korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden este, riippumatta siitä, oliko osallistunut koulutukseen vai ei, oli vaikeus sovittaa työ- ja perhe-elämä keskenään sekä perhesyistä johtuva ajanpuute.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna terveyteen ja ikään liittyvät esteet korostuivat 55 vuotta täyttäneiden joukossa ja perhesyyt esteenä koulutukseen menoon vaikuttivat eniten 25–44-vuotiailla. Nuorimmassa ikäryhmässä (18–24-vuotiaat) ne, jotka olisivat halunneet mennä koulutukseen, ilmoittivat merkittäväksi esteeksi koulutuksen ehtojen täyttämättömyyden.

Vastaajilta kysyttiin vuonna 2012 myös, mikä oli edellä mainituista syistä tärkein este tai koulutukseen menoa hankaloittava tekijä. Selkeätä oli, että juuri ne esteet, joita mainittiin useammin, koettiin myös tärkeimmiksi esteiksi.

11 Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä

Kaikilta, jotka olivat olleet muussa kuin tutkintoon johtavassa (non-formaalissa) koulutuksessa vastaamishetkeä edeltäneiden 12 kuukauden aikana, kysyttiin **osallistuivatko he kyseiselle kurssille pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien vai muiden syiden takia** (kysymys C6). Tämän muuttujan avulla muodostettiin muun muassa työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus -indikaattori (katso luku 1.2 Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen).

Kaikilta koulutukseen osallistuneilta kysyttiin **myös tarkempaa syytä kurssille osallistumiseen** (kysymys C10). Vastaajan oli mahdollista valita joku tai jotkut esitetyistä yhdeksästä syyvaihtoehdosta. Vaihtoehdot esitettiin vastauskortilla, josta haastateltava sai itse ne lukea.

(C10) Mitkä seuraavista olivat ne syyt, minkä takia osallistuitte koulutukseen:

- 1 Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen?
- 2 Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen?
- 3 Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto?
- 4 Yrittäjäksi ryhtyminen?
- 5 Teidät veloitettiin osallistumaan?
- 6 Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen?
- 7 Tietojen tai taitojen kehittäminen itsellenne mielenkiintoisesta aiheesta?
- 8 Todistuksen saaminen?
- 9 Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi?

On huomattava, että osallistumisen syitä valmiilla vastausvaihtoehdoilla kysyttäessä saattavat annetut vaihtoehdot ja jopa niiden järjestys vaikuttaa vastaamiseen. Osallistumissyiden kysyminen avovastauksena ilman vastausvaihtoehtoja on kuitenkin hyvin työläs tapa suuren jälkikäteiskoodauksen vuoksi. Avovastauksien koodaaminen haastatteluiden jälkeen aiheuttaa myös luokitusongelmia sekä sisältää riskin, että lomakkeelle kirjattu vastaus tulkitaan koodausvaiheessa väärin. On parempi, että vastaaja saa itse valita, mihin vastausluokkaan hänen tilanteensa parhaiten soveltuu.

Kaikissa aikuiskoulutusmuodoissa (aikuiskoulutus, ammatillinen aikuiskoulutus ja henkilöstökoulutus) työtehtävien parempi hallitseminen ja uranäkymien kehittäminen oli selvästi yleisin syy koulutukseen osallistumiselle (taulukko 11.1). Aikuiskoulutukseen osallistumisen syyksi tämän ilmoitti noin seitsemän kymmenestä vuoden 2012 aikana aikuiskoulutukseen osallistuneesta 18–64-vuotiaasta suomalaisesta. Ammatilliseen aikuiskoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen osallistuneista tämän ilmoitti osallistumisensa syyksi vieläkin useampi, noin

Taulukko 11.1

Aikuiskoulutukseen, työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen ja henkilöstökoulutukseen osallistumisen syitä vuonna 2012. (Kyseiseen koulutusmuotoon osallistunut 18–64-vuotias väestö)

Mainittu syy	Aikuiskoulutus ¹	Ammatillinen aikuiskoulutus ¹	Henkilöstökoulutus ¹
Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen	72	83	82
Tietojen tai taitojen kehittäminen itselleen mielenkiintoisesta aiheesta	63	55	52
Teidät velvoitettiin osallistumaan	45	50	54
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	42	41	39
Uusien ihmisten tapaaminen/huvin vuoksi	34	22	20
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	25	30	30
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	24	22	18
Todistuksen saaminen	20	20	17
Yrittäjäksi ryhtyminen	5	4	3
Osallistujia yhteensä	2 036	1 628	1 411

1 Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle.

kahdeksan kymmenestä ko. koulutukseen osallistuneesta. Aikuiskoulutukseen ja ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneilla toiseksi yleisin koulutukseen osallistumisen syy oli tietojen tai taitojen kehittäminen itselle mielenkiintoisesta aiheesta. Tämän ilmoitti koulutukseen osallistumisen syyksi noin kuusi kymmenestä aikuiskoulutukseen tai ammatilliseen aikuiskoulutukseen osallistuneesta. Henkilöstökoulutuksessa toiseksi yleisin syy oli se, että henkilö velvoitettiin osallistumaan. Tämän ilmoitti koulutukseen osallistumisen syyksi vähän yli puolet henkilöstökoulutukseen osallistuneista. Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa tämän syyn ilmoitti puolet, kaikessa aikuiskoulutuksessa taas 45 prosenttia ko. koulutusmuotoihin osallistuneista.

Vähiten aikuiskoulutukseen osallistumiseen vaikutti kysytyistä syistä yrittäjäksi ryhtyminen. Tämän syyn ilmoitti vaikuttaneen osallistumiseen ainoastaan joka kahdeskymmenes aikuiskoulutukseen osallistuneista. Todistuksen saamisen ilmoitti vaikuttaneen osallistumispäätökseen joka viides koulutukseen osallistunut.

Aikuiskoulutuksen osallistuneet naiset ilmoittivat miehiä useammin osallistumisen syyksi tietojen ja taitojen hankkimisen itselle mielenkiintoisesta aiheesta sekä jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittämisen (taulukko 11.2). Itselle mielenkiintoisesta aiheesta tietojen ja taitojen hankkimisen ilmoitti olleen koulutukseen osallistumisen syynä naisista noin seitsemän henkeä kymmenestä, miehistä reilu puolet. Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittämisen taas ilmoitti syyksi vajaa puolet naisista, miehistä reilu kolmannes. Myös uusien ihmisten tapaaminen oli koulutukseen osallistumisen syynä naisilla selvästi yleisempi kuin miehillä.

Osallistuneista miehet puolestaan ilmoittivat naisia useammin osallistumisen syyksi paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen. Miehistä näin ilmoitti noin kolme henkeä kymmenestä, naisista noin kaksi kymmenestä.

Työtehtävien parempi hallitseminen ja uranäkymien kehittäminen valittiin aikuiskoulutukseen osallistumisen syyksi sitä todennäköisemmin, mitä pidempi pohjakoulutus henkilöllä on (taulukko 11.3). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista kahdeksan kymmenestä, keskiasteen tutkinnon suorittaneista seitsemän kymmenestä ja pelkän perusasteen suorittaneista kuusi kymmenestä ilmoitti tä-

Taulukko 11.2

Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä sukupuolen mukaan vuonna 2012. (18–64-vuotias koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Kaikki ²	Miehet ²	Naiset ²	Tilastollinen merkitsevyys ¹ (sukupuolten välillä)
Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen	72	72	72	ns.
Tietojen ja taitojen kehittäminen itsellenne mielenkiintoisesta aiheesta	63	55	69	***
Teidät veloitettiin osallistumaan	45	47	43	ns.
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	42	38	46	***
Uusien ihmisten tapaaminen/huvien vuoksi	34	27	40	***
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	25	29	23	**
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	24	24	25	ns.
Todistuksen saaminen	20	22	19	ns.
Yrittäjäksi ryhtyminen	5	5	5	ns.

1 *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä.

2 Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle.

Taulukko 11.3

Aikuiskoulutukseen osallistumisen syitä koulutusasteen mukaan vuonna 2012. (18–64-vuotias koulutukseen osallistunut väestö)

Mainittu syy	Perusaste ²	Keskiaste ²	Korkea-aste ²	Tilastollinen merkitsevyys ¹
Työtehtävien parempi hallitseminen, uranäkymien kehittäminen	59	69	79	***
Tietojen ja taitojen kehittäminen itsellenne mielenkiintoisesta aiheesta	57	58	70	***
Teidät veloitettiin osallistumaan	46	50	39	***
Jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen	39	45	41	ns.
Uusien ihmisten tapaaminen/huvien vuoksi	31	33	36	ns.
Paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen	28	26	24	ns.
Paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto	29	26	21	**
Todistuksen saaminen	27	23	16	***
Yrittäjäksi ryhtyminen	6	5	4	ns.

1 *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05, ns. ero ei tilastollisesti merkitsevä.

2 Osuuksia yhteen laskemalla ei päädytä sataan, koska henkilö on voinut ilmoittaa useampia syitä koulutukseen osallistumiselle.

män olleen syynä koulutukseen hakeutumiselle. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet ilmoittivat muita useammin syyksi myös tietojen ja taitojen kehittämisen itselle mielenkiintoisesta aiheesta.

Pelkän perusasteen suorittaneet aikuiskoulutukseen osallistuneet puolestaan ilmoittivat muita useammin koulutukseen menon syyksi sen, että koulutuksen avulla heillä olisi paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatinvaihtoon, sekä todistuksen saamisen. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet osallistuivat näistä syistä koulutukseen muita harvemmin. Keskiasteen tutkinnon suorittaneet osallistuivat muita useammin koulutukseen sen vuoksi, että heidät veloitettiin osallistumaan.

Aikuiskoulutukseen osallistumisen syihin vaikuttaa monin tavoin myös henkilön ikä. Aktiivisimmassa työuran vaiheessa olevat 25–54-vuotiaat ilmoittivat nuorinta ja vanhinta ikäluokkaa useammin osallistumisensa syyksi omaa osaa-

mistaan tai ammattitaitoaan kehittävät tekijät, kuten työtehtävien paremman hallitsemisen ja uranäkymien kehittämisen, jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen tai taitojen kehittämisen sekä todistuksen saamisen. He ilmoittivat muita useammin osallistumisensa syyksi myös sen, että koulutuksen avulla heillä on paremmat mahdollisuudet työpaikan säilyttämiseen.

Nuorimmalla ikäluokalla korostui osallistumisen syynä muita useammin se, että heidät veloitettiin osallistumaan sekä paremmat mahdollisuudet työpaikan saamiseen tai ammatin vaihto. Näiden tekijöiden ilmoittaminen koulutukseen osallistumisen syyksi laski hyvin lineaarisesti iän myötä ja oli alhaisin vanhimalla, 55–64-vuotiaiden, ikäluokalla. Nuorimmat, 18–24-vuotiaat, ilmoittivat muita harvemmin osallistumisensa syyksi tietojen tai taitojen kehittämisen itsellensä mielenkiintoisesta aiheesta.

12 Työ, koulutus ja oppiminen

Tässä luvussa käsitellään valmiuksien ja saadun pohjakoulutuksen vastaavuutta nykyisiin työtehtäviin, missä määrin vastaajat ovat kokeneet omat tietonsa ja taitonsa puutteellisiksi työelämässä sekä millaisia oppimis- ja kehittämismahdollisuuksia työ tarjoaa. Lisäksi kerrotaan ammattijulkaisujen seuraamisesta, millaiseksi vastaajat arvioivat mahdollisuutensa osallistua ja vaikuttaa henkilöstökoulutukseen sekä koetuista työelämän epävarmuustekijöistä.

Työelämää koskevilla kysymyksillä perusjoukkona ovat joko 18–64-vuotiaat työlliset (eli palkansaajat ja yrittäjät) tai pelkästään palkansaajat. Tietojen ja taitojen puutteelliseksi kokemista käsittelevissä kysymyksissä perusjoukkoa on laajennettu työllisten lisäksi myös niillä työttömällä, joilla on työkokemusta.

Ei osaa sanoa -vastanneiden osuudet on poistettu analyysistä tässä luvussa tilastollisten merkitsevyydestänsä vuoksi. Tätä lukua koskevilla liitetaulukkoissa 31–39 ne sen sijaan ovat mukana.

Työn koettu vaativuus

Työtehtävien ja pohjakoulutuksen vastaavuus työllisillä on parantunut.

Lähes kuusi kymmenestä työllisestä koki omien työtehtäviensä vastaavan saamaansa pohjakoulutusta, noin kolmasosalla työtehtävät vaativat enemmän kuin pohjakoulutus edellyttäisi ja noin joka kymmenennellä työtehtävät vaativat pohjakoulutusta vähemmän (kuvio 12.1, kysymys H21).¹ Miehistä ja naisista lähes yhtä suuri osuus koki, että työtehtävät vastaavat pohjakoulutusta.

Pohjakoulutuksen ja työtehtävien vastaavuus

Vastaaja arvioi saamansa pohjakoulutuksen ja nykyisten työtehtäviensä vastaavuutta. Pohjakoulutuksella tarkoitetaan sekä ammatillista että yleissivistävää tutkintoon johtavaa koulutusta, mutta siihen ei huomioida ammatillista lisäkoulutusta.

(H21) (Kysytty palkansaajilta ja yrittäjiltä):

Vaaditaanko työtehtävissänne mielestänne:

vähemmän kuin pohjakoulutuksenne edellyttäisi

enemmän kuin pohjakoulutuksenne edellyttäisi

vai vastaako työtehtävienne vaativuus saamaanne pohjakoulutusta?

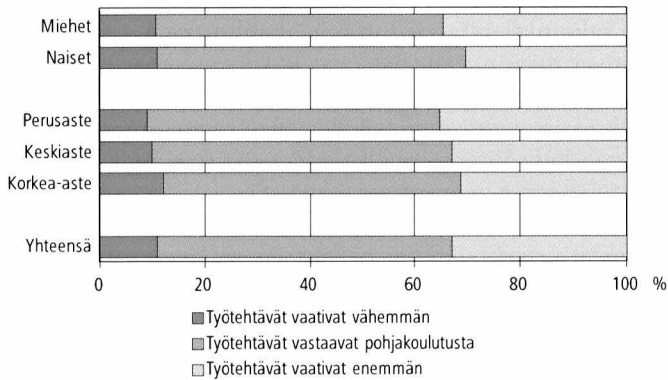
(Pohjakoulutuksella tarkoitetaan tutkintoon johtavaa koulutusta sekä ammatillista että yleissivistävää).

Seuraavassa tarkastellaan iän merkitystä saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhteelle (kuvio 12.2). Eniten kokevat työtehtävien vastaavan pohjakoulutusta 45-vuotiaat ja sitä vanhemmat. Kokemus, että työtehtävät

¹ Tietoja työn ja koulutuksen vastaavuudesta on esitetty myös liitetaulukossa 36.

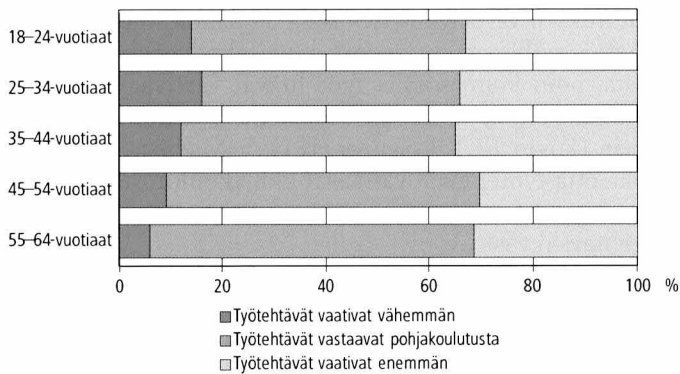
Kuvio 12.1

Saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

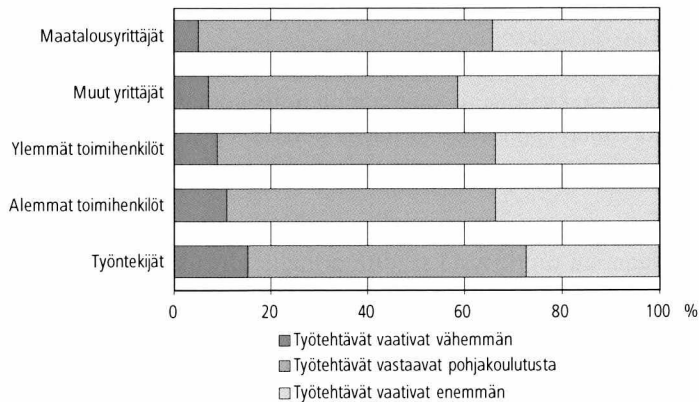
Kuvio 12.2

Saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

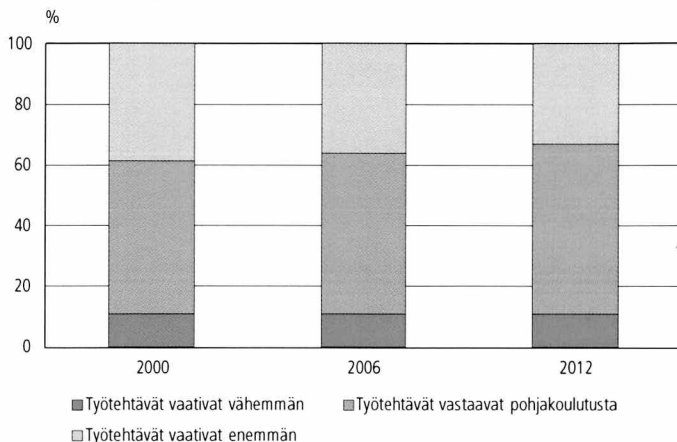
Kuvio 12.3

Saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.4

Saadun pohjakoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde vuosina 2000–2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

vaativat vähemmän kuin pohjakoulutus edellyttäisi, on suurin alle 35-vuotiailla. Tätä vanhemmilla osuus pienenee tasaisesti iän myötä.

Parhaiten työtehtävät vastaavat pohjakoulutusta maatalousyrittäjillä, ylemmillä toimihenkilöillä ja työntekijöillä, joista noin kuusi kymmenestä koki näin (kuvio 12.3). Yrittäjistä (pl. maatalousyrittäjät) neljä kymmenestä ilmoitti, että työtehtävät vaativat pohjakoulutusta enemmän. Työtehtävät vaativat vähemmän kuin pohjakoulutus edellyttäisi noin 15 prosentilla työntekijöistä.

Työtehtävien vastaavuus pohjakoulutukseen nähden on lisääntynyt vuodesta 2000, jolloin noin puolet työllisistä oli tätä mieltä (kuvio 12.4). Vuonna 2012 näin kokevien osuus oli 56 prosenttia. Vastaavasti kokemus siitä, että työtehtävät vaativat enemmän kuin mitä pohjakoulutus edellyttäisi, on vähentynyt tänä aikana.

Työn ja omien valmiuksien vastaavuus

Työtehtävät² vastasivat hyvin tämänhetkisiä valmiuksia suurella osalla työllisistä (79 %), (kuvio 12.5, kysymys H20). Työtehtävät olivat liian yksinkertaisia 14 prosentilla ja lisäkoulutusta koki tarvitsevansa selvittääkseen hyvin työtehtävistä seitsemän prosenttia vastaajista.

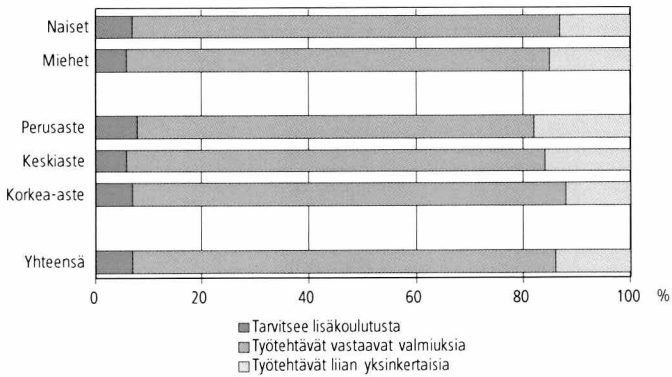
Miehillä ja naisilla työtehtävät ja koetut valmiudet eivät juuri eronneet toisistaan. Mitä korkeamman asteen koulutus työllisellä oli, sitä paremmin työtehtävät vastasivat valmiuksia. Kun korkea-asteen tutkinnon omaavista neljä viidestä arvioi työtehtävien vastaavan omia valmiuksia, niin perusasteen koulutuksen omaavista kolmella neljästä oli sama kokemus. Perusasteen tutkinnon suorittaneet työlliset kokivat eniten työtehtävänsä liian yksinkertaisina (18 %).

Kokemus työtehtävien ja omien valmiuksien paremmasta vastaavuudesta kasvaa iän myötä (kuvio 12.6). Kun 18–24-vuotiaista noin seitsemän kymme-

2 Tietoja työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuudesta on esitetty myös liitetaulukossa 37.

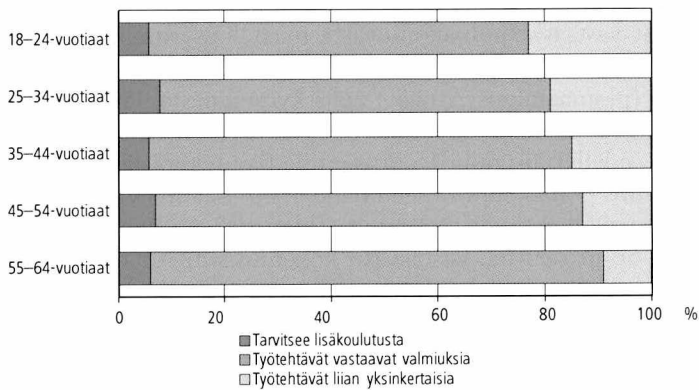
Kuvio 12.5

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

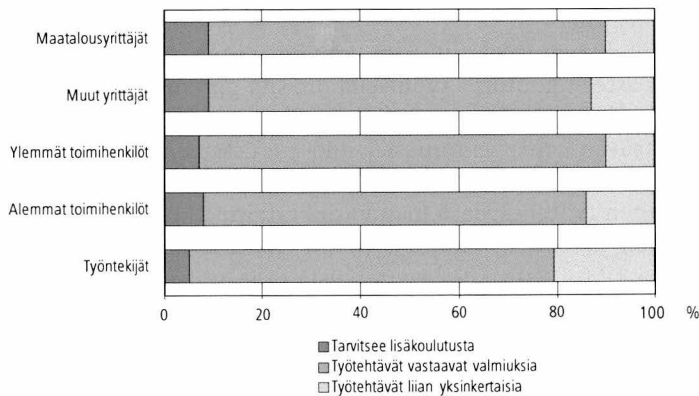
Kuvio 12.6

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

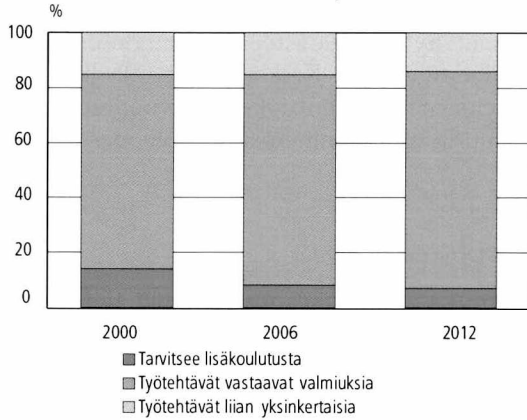
Kuvio 12.7

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.8

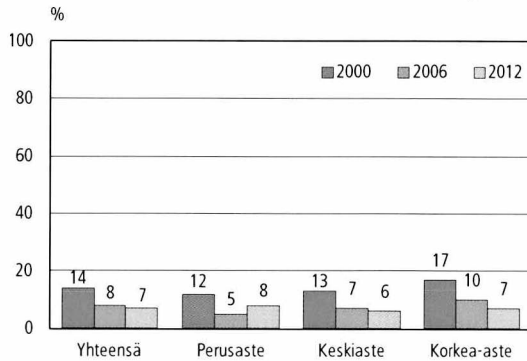
Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus vuosina 2000–2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.9

Tarvitsee lisäkoulutusta, jotta selviytyisi hyvin työtehtävistään.

Osuudet koulutusasteen mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

(H20) (Kysytty palkansaajilta ja yrittäjiltä):

Millaiset valmiudet teillä on työhönne tällä hetkellä:

Tarvitsette lisäkoulutusta, jotta selviäisitte hyvin työtehtävistänne

Työtehtävänne vastaavat hyvin tämänhetkisiä valmiuksianne

Työtehtävänne ovat liian yksinkertaisia, uskotte selviytyvänne paljon vaativammistakin tehtävistä

nestä ilmoitti työtehtävien vastaavan omia valmiuksiaan, niin vanhimmalla ikäryhmällä, 55–64-vuotiailla, vastaava osuus oli jo 84 prosenttia.

Parhaiten työtehtävät vastaavat koettuja valmiuksia ylempillä toimihenkilöillä ja maatalousyrittäjillä, joista näin kokevien osuus oli runsas 80 prosenttia (kuvio 12.7). Joka viides työntekijä koki työtehtävänsä liian yksinkertaisiksi.

Työtehtävien ja valmiuksien vastaavuus on lisääntynyt (kuvio 12.8). Lisäkoulutusta tarvitsevien osuus on puolittunut 14 prosentista vuonna 2000 seitsemään prosenttiin vuonna 2012. Kun vuonna 2000 työtehtävät ja valmiudet oli-

vat tasapainossa noin 70 prosentilla työllisistä, niin vuonna 2012 näin kokevien osuus oli jo lähes 80 prosenttia.

Lisäkoulutuksen tarpeessa ei juuri ole eroa eri pohjakoulutuksen suorittaneilla (kuvio 12.9). Eniten se on vähentynyt korkea-asteen tutkinnon omaavilla työllisillä, 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2000. Keskiasteen työllisillä tarve saada lisäkoulutusta on vähentynyt seitsemän prosenttiyksikköä vuodesta 2000 vuoteen 2012. Lisäkoulutustarpeen suurin väheneminen ajoittui vuodesta 2000 vuoteen 2006.

Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi

Työllisistä kaksi kolmasosaa on kokenut vähintäänkin joskus omat tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi³ työelämässä vuonna 2012 (kuvio 12.10, kysymys H17). Joskus tällaista oli kokenut 54 prosenttia, melko usein kahdeksan prosenttia ja usein neljä prosenttia työllisistä. Kolmasosa sen sijaan ei juuri koskaan ole kokenut puutteita tiedoissaan ja taidoissaan.

Naisista reilu seitsemän kymmenestä oli vähintäänkin joskus kokenut vajeita tiedoissaan ja taidoissaan, kun taas miehistä osuus oli kuusi kymmenestä. Miehillä puutteita kokeneiden osuus oli pienentynyt viidellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2006. Naisilla osuus on pysytellyt samalla tasolla. Tietojen ja taitojen kokemisessa riittämättömiksi ei ollut eroa eri ikäryhmien välillä.

Mitä korkeampi pohjakoulutus vastaajalla oli, sitä enemmän hän oli kokenut vajavuuksia tiedoissaan tai taidoissaan. Kun korkea-asteen tutkinnon omaavista 17 prosenttia koki vajeita työelämässä vähintään melko usein, niin perus- ja keskiasteen tutkinnon suorittaneista vastaava osuus oli alle kymmenen prosenttia.

Maatalousyrittäjistä ja ylemmistä toimihenkilöistä koki vajeita tiedoissaan ja taidoissaan usein tai melko usein 16 prosenttia. Muista yrittäjistä (pl. maatalousyrittäjät) ja alemmista toimihenkilöistä puutteita koki vähintään melko usein noin joka kymmenes ja työntekijöistä alle joka kymmenes. Joskus omissa tiedoissa ja taidoissa vajeita oli kokenut noin kuusi kymmenestä kaikista toimihenkilöistä, noin puolet maatalousyrittäjistä ja työntekijöistä sekä 44 prosenttia muista yrittäjistä (pl. maatalousyrittäjät). Ei juuri koskaan omia tietoja ja taitoja riittämättömiksi kokenut noin 45 prosenttia muista yrittäjistä (pl. maatalousyrittäjät) ja työntekijöistä. Maatalousyrittäjillä sekä alemmilla ja ylemmillä toimihenkilöillä vastaava osuus oli noin 30 prosenttia.

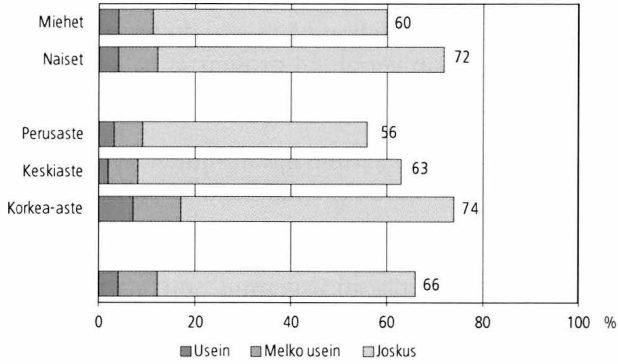
Vajeiden kokeminen omissa tiedoissa ja taidoissa (vähintäänkin joskus) on vähentynyt vuodesta 2006 maatalousyrittäjillä lähes 15 prosenttiyksikköä ja muilla yrittäjillä kymmenen prosenttiyksikköä. Toimihenkilöillä ja työntekijöillä osuudet ovat pysyneet samalla tasolla.

Tietojen ja taitojen kokeminen riittämättömiksi töissä on vähentynyt 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2000 (kuvio 12.11). Kun vuonna 2000 kolme neljästä työllisestä koki puutteita, niin vuonna 2012 vastaava osuus oli pienentynyt kahteen kolmasosaan työllisistä.

3 Tietoja tietojen ja taitojen puutteelliseksi kokemisesta on esitetty myös liitetaulukossa 39.

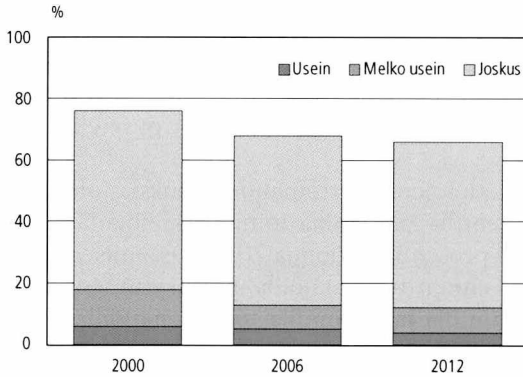
Kuvio 12.10

Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi työelämässä sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

Kuvio 12.11

Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi työelämässä vuosina 2000, 2006 ja 2012 (18–64-vuotiaat työlliset)

(H17) (Kysytty palkansaajilta, yrittäjiltä ja avustavilta perheenjäseniltä sekä työttömiltä, joilla on työkokemusta):
Työelämän muuttuminen aiheuttaa tilanteita, joissa työntekijä voi kokea tietonsa ja taitonsa puutteellisiksi. Oletteko joutunut tällaiseen tilanteeseen:
usein
melko usein
joskus
vai ette juuri koskaan?

Työn tarjoamat oppimis- ja kehittymismahdollisuudet ⁴

Työ tarjosi palkansaajille runsaasti mahdollisuuksia käyttää aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja. Erittäin paljon tai melko paljon näitä mahdollisuuksia koki runsas 80 prosenttia palkansaajista ja jonkin verran 14 prosenttia palkansaajista vuonna 2012. Vain kolme prosenttia ilmoitti, ettei heillä ollut lainkaan näitä mahdollisuuksia.

Aiemmin opittujen tietojen ja taitojen käyttömahdollisuudet työssä ovat kasvaneet vuodesta 2006 seitsemällä prosenttiyksiköllä kaikilla palkansaajilla. Miehillä lisäystä oli lähes kymmenen prosenttiyksikköä ja naisilla reilu viisi prosenttiyksikköä (kuvio 12.12, kysymys H18b).

Naisten ja miesten mahdollisuudet käyttää aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja työssä eivät juuri eronneet toisistaan. Sen sijaan pohjakoulutuksella oli vaikutusta asiaan: mitä pidempi koulutus vastaajalla oli, sitä enemmän hän koki näitä mahdollisuuksia (kuvio 12.13). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista yhdeksän kymmenestä ilmoitti, että heillä oli vähintään melko paljon näitä mahdollisuuksia. Keskiasteen tutkinnon omaavista näin koki kahdeksan kymmenestä ja perusasteen tutkinnon omaavista seitsemän kymmenestä.

Aiemmin opittujen tietojen ja taitojen käyttömahdollisuudet työssä ovat lisääntyneet keskiasteen tutkinnon suorittaneilla kymmenen prosenttiyksikköä ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla neljä prosenttiyksikköä vuodesta 2006. Perusasteen koulutuksen omaavilla osuudet sen sijaan ovat pysytelleet samalla tasolla.

Ylemmillä toimihenkilöillä tietojen käyttömahdollisuuksia oli vähintään melko paljon runsaalla 90 prosentilla, alemmilla toimihenkilöillä lähes 85 prosentilla ja työntekijöillä noin 70 prosentilla vuonna 2012. Osaamisen hyödyntämismahdollisuudet lisääntyivät eniten työntekijöillä, noin kymmenen prosenttiyksikköä vuodesta 2006. Ylemmillä ja alemmilla toimihenkilöillä lisäystä oli viisi prosenttiyksikköä vuodesta 2006.

Nuorimmat, 18–24-vuotiaat palkansaajat, kokivat hieman huonompina omat mahdollisuutensa aikaisemmin opittujen tietojen ja taitojen käyttämiseen työssä kuin heitä vanhemmat.

Palkansaajista kuusi kymmenestä koki erittäin tai melko paljon mahdollisuuksia kehittää nykyisessä työssä kykyjään ja ammattitaitojaan (kuvio 12.14, kysymys H18e).

Omien kykyjen ja ammattitaidon kehittämismahdollisuudet työssä ovat pysyneet hyvin samalla tasolla vuosina 2000–2012 (kuvio 12.15).

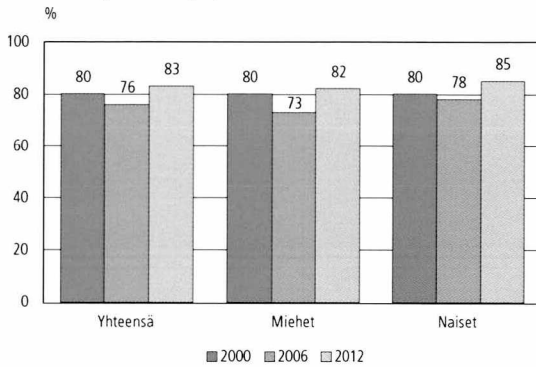
Naiset ja miehet kokivat kehittymismahdollisuudet työssä kutakuinkin yhtä suuriksi. Kun perus- ja keskiasteen tutkinnon suorittaneista runsas puolet prosenttia koki kehittymismahdollisuuksia työssä vähintään melko paljon, niin korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla osuus oli selkeästi suurempi, 70 prosenttia.

Korkeammassa sosioekonomisessa asemassa olevat kokivat eniten kehittymismahdollisuuksia työssä. Kun ylemmistä toimihenkilöistä runsas kolme neljästä koki vähintään melko paljon omien kykyjen ja taitojen kehittämismahdollisuuksia

⁴ Tietoja työn tarjoamista mahdollisuuksista on esitetty myös liitetaulukoissa 31–35.

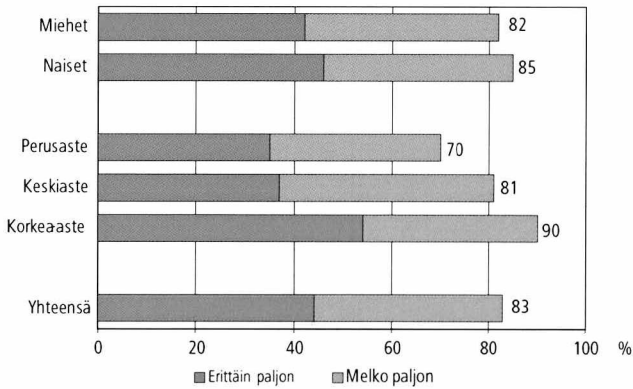
Kuvio 12.12

Mahdollisuudet käyttää työssä aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. "Erittäin paljon" ja "melko paljon" vastanneiden osuudet sukupuolen mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

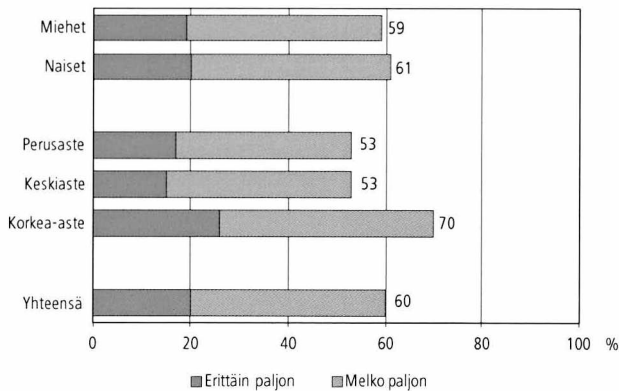
Kuvio 12.13

Mahdollisuudet käyttää työssä aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

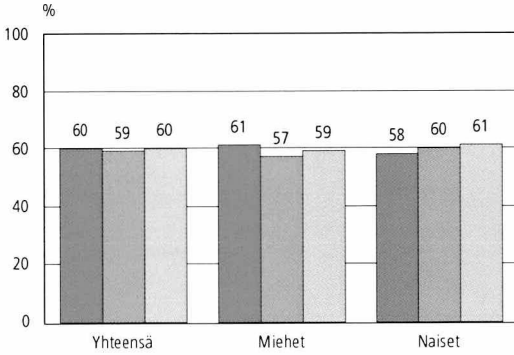
Kuvio 12.14

Mahdollisuudet kehittää työssä kykyjä ja ammattitaitoa sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

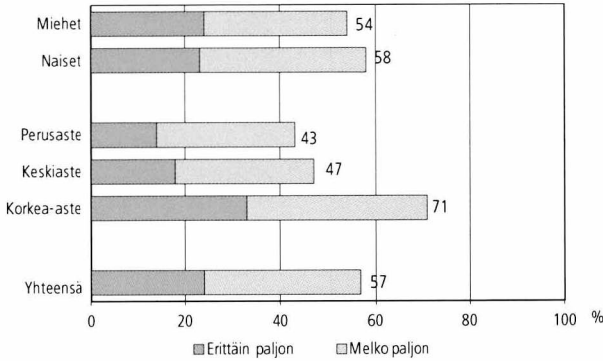
Kuvio 12.15

Mahdollisuudet kehittää työssä kykyjä ja ammattitaitoa sukupuolen mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

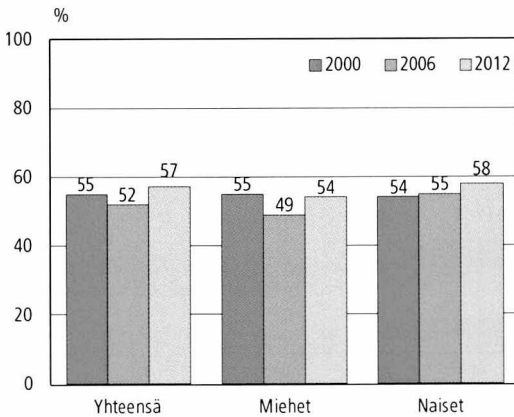
Kuvio 12.16

Mahdollisuudet oppia uusia asioita työssä sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

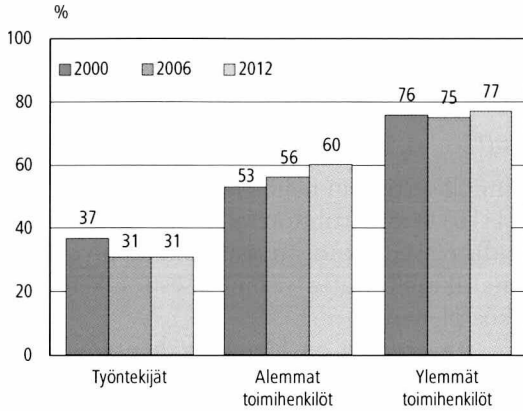
Kuvio 12.17

Mahdollisuudet oppia uusia asioita työssä. "Erittäin paljon" ja "melko paljon" vastanneiden osuudet sukupuolen mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 12.18

Mahdollisuudet oppia uusia asioita työssä sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000–2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

(Kysytty palkansaajilta)

(H18a): Missä määrin nykyinen työnne tarjoaa Teille mahdollisuuksia oppia uusia asioita:

(H18b) Missä määrin nykyinen työnne tarjoaa Teille mahdollisuuksia käyttää aikaisemmin oppimianne tietoja ja taitoja:

(H18e) Missä määrin nykyinen työnne tarjoaa Teille mahdollisuuksia kehittää kykyjänne ja ammattitaitoanne?

Vastausvaihtoehdot:

- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

sia, niin alemmilla toimihenkilöistä näin koki kuusi kymmenestä ja työntekijöistä runsas neljä kymmenestä.

Mahdollisuuksia oppia uusia asioita nykyisessä työssään koki erittäin tai melko paljon lähes kuusi kymmenestä palkansaajasta (kuvio 12.16; kysymys H18a). Miesten ja naisten arviot näistä mahdollisuuksista eivät poikenneet toisistaan.

Uusien asioiden oppimismahdollisuudet työssä ovat pysyneet melko lailla samalla tasolla vuosina 2000–2012 (kuvio 12.17).

Pohjakoulutuksella oli selkeä vaikutus uusien asioiden oppimismahdollisuuksiin. Kun perus- ja keskiasteen koulutuksen suorittaneista noin 45 prosenttia koki oppimismahdollisuuksia työssään erittäin tai melko paljon, oli vastaava osuus korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla jo runsas 70 prosenttia.

Mahdollisuudet uusien asioiden oppimiseen työssä vaihtelevat sosioekonomisen aseman mukaan. Ylempillä toimihenkilöillä runsaalla kolmella neljäs-

osalla oli erittäin tai melko paljon oppimismahdollisuuksia vuosina 2000–2012 (kuvio 12.18). Alemmista toimihenkilöistä reilu puolet koki näin vuonna 2000, kun vuonna 2012 osuus oli noussut 60 prosenttiin. Työntekijöillä uusien asioiden oppimismahdollisuudet sen sijaan vähenivät vastaavana aikana 37 prosentista noin 30 prosenttiin.

Ammattijulkaisujen seuraaminen

Jotakin ammattijulkaisua seurasi säännöllisesti noin neljä viidesosaa (79 %) palkansaajista ⁵ vuonna 2012 (kysymys H16). Ammattiliiton tai keskusjärjestön julkaisemia lehtiä ja muuta ammattilehdistöä seurasi toistuvasti noin 55 prosenttia palkansaajista (kuvio 12.19). Ammattikirjallisuutta säännöllisesti lukeneiden osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä pienempi.

Ammattijulkaisujen säännöllinen seuraaminen on hieman vähentynyt vuodesta 2006, jolloin osuus oli 84 prosenttia.

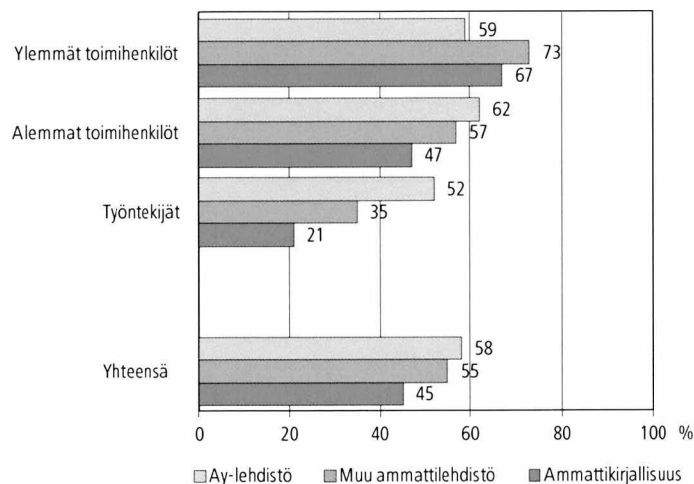
Naiset seurasivat ammattijulkaisuja jonkin verran miehiä enemmän (naiset 83 % ja miehet 76 %). Naisista ay-lehtiä toistuvasti luki noin 65 prosenttia ja miehistä noin puolet. Muita alan ammattilehtiä naiset ja miehet seurasivat yhtä paljon (noin 55 %). Alan ammattikirjallisuutta seurasi jatkuvasti puolet palkansaajanaisista ja -miehistä noin neljä kymmenestä.

Pääsääntöisesti mitä korkeampi sosioekonominen asema palkansaajalla oli, sitä enemmän hän seurasi ammattijulkaisuja. Poikkeuksena on ay-lehdistö, jota alemmat toimihenkilöt lukivat eniten.

Eniten ammattijulkaisuja säännöllisesti seurasivat 35-vuotiaat ja sitä vanhemmat palkansaajat, joilla osuus vaihteli 82 prosentista 89 prosenttiin. Seitse-

Kuvio 12.19

Ammattijulkaisujen säännöllinen seuraaminen sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

5 Vaikka kysymys H16 on esitetty myös vastaamishetkellä työttömänä olleille palkansaajille, eivät he ole mukana tässä esitetyissä tarkasteluissa.

män kymmenestä 25–34-vuotiaasta palkansaajasta seurasi ammattijulkaisuja ja alle puolet 18–24-vuotiaista.

Korkeamman pohjakoulutuksen omaavat seurasivat enemmän ammattikirjallisuutta kuin matalamman pohjakoulutuksen omaavat. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista ammattikirjallisuutta säännöllisesti luki lähes yhdeksän kymmenestä, keskiasteen tutkinnon suorittaneista vajaa kolme neljästä ja perusasteen tutkinnon suorittaneista seitsemän kymmenestä.

(H16) (Kysytty palkansaajilta ja työttömiltä palkansaajilta):

Seuraatteko säännöllisesti (kyllä/ei):

- a. ammattiliiton tai keskusjärjestön julkaisemia lehtiä?
- b. alanne muuta ammattilehdistöä?
- c. alanne ammattikirjallisuutta?

Mahdollisuus osallistua henkilöstökoulutukseen ja koulutukseen vaikuttaminen

Palkansaajista noin kolme neljäsosaa arvioi omat mahdollisuutensa saada työnantajan kustantamaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta ⁶ vähintäänkin kohtalaisiksi (kysymys H19). Osuus on noussut vuodesta 2006, jolloin se oli noin 70 prosenttia.

Eri-ikäiset palkansaajat kokivat mahdollisuutensa saada työnantajan kustantamaa koulutusta melko samanlaisiksi (kuvio 12.20). Nuorimpien palkansaajien, 18–24-vuotiaiden, mahdollisuudet ovat nousseet selvästi vuodesta 2006: tuolloin vähintään kohtalaisiksi mahdollisuutensa koulutukseen koki 56 prosenttia palkansaajista.

Perus- ja keskiasteen pohjakoulutuksen omaavista palkansaajista noin seitsemän kymmenestä koki vähintään kohtalaisena mahdollisuutensa saada työnantajan järjestämää koulutusta (kuvio 12.21). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla tämä osuus oli yli 10 prosenttiyksikköä suurempi. Keskiasteen tutkinnon suorittaneiden palkansaajien arviot työnantajan kustantaman koulutuksen saamisesta ovat kasvaneet vuodesta 2006, sen sijaan perus- ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden arviot ovat pysyneet samalla tasolla kuin kuusi vuotta aiemmin.

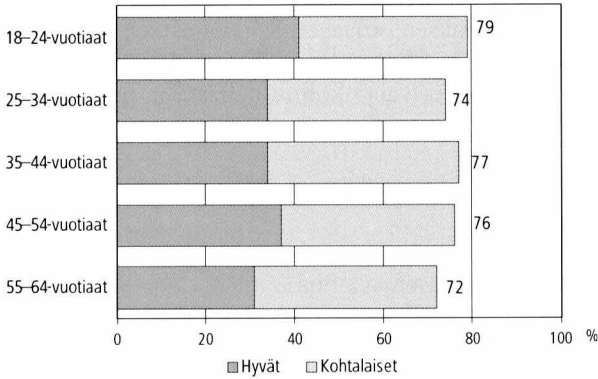
Korkeammassa sosioekonomisessa asemassa olevilla palkansaajilla on paremmat mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaa koulutusta (kuvio 12.22). Ylemmistä toimihenkilöistä nämä mahdollisuudet koki vähintään kohtalaisina 85 prosenttia, alemmista toimihenkilöistä 78 prosenttia ja työntekijöistä 63 prosenttia. Työntekijöiden mahdollisuudet koulutukseen ovat nousseet lähes 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2006. Muilla ryhmillä osuudet ovat pysyneet samantasoisina.

Kolme kymmenestä palkansaajasta koki, että hänellä on erittäin tai melko paljon vaikutusmahdollisuuksia siihen, millaista koulutusta työnantaja järjestää tai tukee (kuvio 12.23, kysymys H18k). Vaikutusmahdollisuudet olivat samansuuruiset kuin vuonna 2006.

⁶ Tietoja mahdollisuuksista saada henkilöstökoulutusta on esitetty myös liitetaulukossa 38.

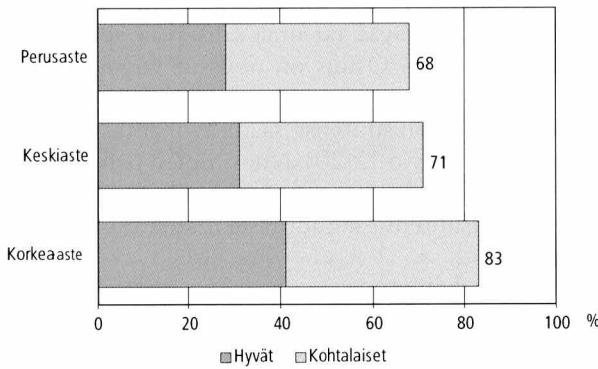
Kuvio 12.20

Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaan ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

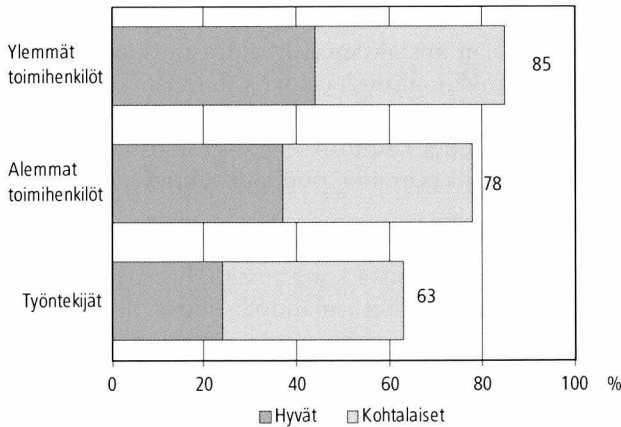
Kuvio 12.21

Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaan ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

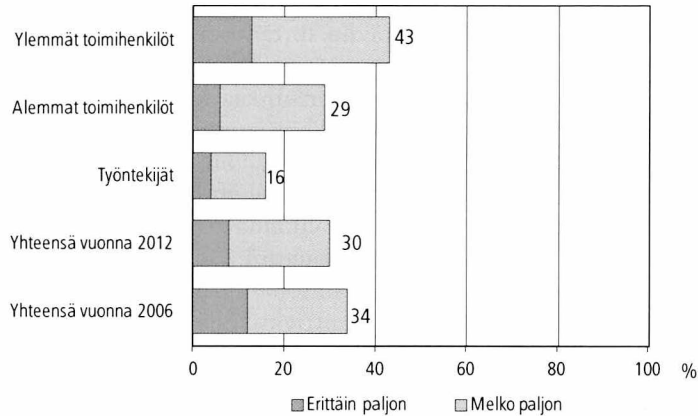
Kuvio 12.22

Mahdollisuudet saada työnantajan kustantamaan ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Kuvio 12.23

Mahdollisuudet vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantaja järjestää ja tukee sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Ylempistä toimihenkilöistä reilu 40 prosenttia koki omaavansa vähintään melko paljon vaikutusmahdollisuuksia työnantajan kustantamaan koulutukseen. Alemmista toimihenkilöistä näin koki noin 30 prosenttia ja työntekijöistä noin 15 prosenttia. Työntekijöiden kokemat vaikutusmahdollisuudet ovat pysyneet samana vuoteen 2006 verrattuna, muiden ryhmien vaikutusmahdollisuudet ovat puolestaan vähentyneet noin kymmenellä prosenttiyksiköllä.

H18k. (Kysytty palkansaajilta):

Missä määrin nykyinen työnne tarjoaa Teille mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaista koulutusta työnantajanne järjestää tai tukee?

- Erittäin paljon
- Melko paljon
- Jonkin verran
- Ei lainkaan

H19. (Kysytty palkansaajilta):

Millaiset mahdollisuudet teillä on saada ammattitaitoanne kehittävää tai uraanne edistävää koulutusta työnantajan kustantamana:

- hyvät
- kohtalaiset
- heikot

Työttömyyden pelko

Työttömyyden pelko ja muut työhön liittyvät epävarmuustekijät ovat lisääntyneet vuodesta 2006. Tahtomattaan toisiin tehtäviin siirtämisen uhka sen sijaan on pysynyt ennallaan.

Työttömäksi jäämisen tai lomautetuksi tulemisen uhkaa koki kolme kymmenestä palkansaajasta. Osuus on viisi prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2006. Uhkaa siitä, että tahtomattaan siirretään toisiin tehtäviin, koki 17 prosenttia palkansaajista (vuonna 2006 14 %). Uhkaa muista työhön liittyvistä epävarmuustekijöistä ilmoitti noin joka neljäs palkansaaja vuonna 2012. Kuusi vuotta aiemmin vastaava osuus oli 10 prosenttiyksikköä pienempi.

Jotain edellä mainituista uhkatekijöistä koki joka toinen palkansaaja vuonna 2012. Osuus on noussut noin kymmenellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2006. Vähiten em. uhkia kokivat iältään nuorimmat, 18–24-vuotiaat, ja vanhimmat, 55–64-vuotiaat vuonna 2012. Uhkien kokemisessa ei juuri ole eroa sukupuolen, pohjakoulutuksen tai sosioekonomisen aseman mukaan.

H10a. (Kysytty palkansaajista):

Koetteko uhkaa, että jäätte työttömäksi tai Teidät lomautetaan:

H10b. Koetteko uhkaa, että Teidät siirretään tahtomattanne toisiin tehtäviin:

H10c. Entä koetteko muita epävarmuustekijöitä:

Vastausvaihtoehdot:

Paljon

Jonkin verran

Ei lainkaan

13 Aikuisten tietokoneen käyttö

Tietokoneen käyttö on lisääntynyt entisestään. Tilastokeskuksen Tieto- ja viestintätekniikan käyttö -tutkimuksen mukaan tietokone ja kotoa internetyhteys oli käytössä jo noin yhdeksällä kymmenestä kotitaloudesta vuonna 2012 (15–74-vuotiaat vastaajat). Kuusi vuotta aiemmin tietokonetta käyttävien kotitalouksien osuus oli lähes 20 prosenttiyksikköä pienempi ja internetyhteyden omaavien kotitalouksien osuus runsas 20 prosenttiyksikköä pienempi (Tilastokeskus c).

Tässä luvussa kuvataan aikuisväestön tietokoneen ja internetin käyttöä, käytön useutta ja millaisia muutoksia niissä on tapahtunut vuodesta 2006. Kuvataan myös tietokoneen eri käyttötapoja ja tietotekniikassa saatua aikuiskoulutusta sekä tietotekniikan koulutustarvetta.

Tietokoneen käyttötavat ja niiden mittaaminen

Vuoden 2012 Aikuiskoulutustutkimuksessa tietokoneen käyttöä koskevia kysymyksiä on osittain muutettu vuoden 2006 kysymyksistä. Uutena lomakkeelle ovat tulleet kysymykset tietokoneen (G3a–G3i) ja internetin (G4a–G4h) käyttötavoista. Ennallaan sen sijaan ovat pysyneet kysymykset G1 ja G2 käytön useudesta. Tietokoneen käyttötaitoa koskevaa kysymystä ei enää tehty vuonna 2012.

Vuosien 2006 ja 2012 tuloksia tietokoneen käytöstä *käyttää/ei käytä -tasolla* ja käytön useudesta voidaan pitää keskenään vertailukelpoisina.

Sekä työpaikalla työtehtäviin liittyvä että kotona tapahtuva tietokoneen käyttö huomioidaan näissä kysymyksissä.

Vuoden 2012 tietokoneen käyttöä koskevat kysymykset olivat seuraavat (kysymykset olivat samat myös vuonna 2006):

(G1) Kuinka usein käytätte tietokonetta:

- Päivittäin tai lähes päivittäin
- Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)
- Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)
- Harvemmin kuin kerran kuussa
- Ei lainkaan

(G2) Kuinka usein käytätte internetiä ¹:

- Päivittäin tai lähes päivittäin
- Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)
- Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)
- Harvemmin kuin kerran kuussa
- En koskaan

1 Internetin käytöksi luetaan myös sähköpostin käyttö. Internetin käyttö voi tapahtua millä tahansa laitteella, esim. matkapuhelimella, taulutietokoneella jne.

Jos kumpaankin kysymykseen (G1 ja G2) oli vastannut "ei koskaan", vastaajaa ei määritelty tietokoneen käyttäjäksi. Kaikissa muissa tapauksissa hänet määriteltiin luokkaan "käyttää tietokonetta".

(G3a-G3i) Mitä seuraavista tietokoneen käyttöön liittyvistä toiminnoista olette joskus tehnyt:

(G3a) Kopioinut tai siirtänyt tiedostoja tai kansioita?

(G3b) Käyttänyt kopioi- ja liitä-toimintoja (copy-paste -toimintoa) tekstin muokkaamiseen?

(G3c) Käyttänyt taulukkolaskentaohjelmaa laskutehtävien suorittamiseen?

(G3d) Pakannut eli zipannut tiedoston?

(G3e) Asentanut laitteita esim. tulostimen tai modeemin?

(G3f) Kirjoittanut tietokoneohjelman eli käyttänyt ohjelmaa, jolla kirjoitetaan komentoja haluttujen toimintojen suorittamiseksi?

(G3g) Siirtänyt tiedostoja tietokoneen ja jonkin muun laitteen välillä, kuten kameran, kännykän tai mp3-soittimen välillä?

(G3h) Tehnyt sähköisen esityksen PowerPointilla tai vastaavalla ohjelmalla, jossa on esim. kuvia, ääntä, videoita tai taulukoita?

(G3i) Asentanut uuden tai korvannut vanhan käyttöjärjestelmän?

(G4a-G4h) Oletteko joskus:

(G3a) käyttänyt internetin hakukonetta esim. Googlea?

(G3b) lähettänyt sähköpostin mukana liitetiedoston?

(G3c) lähettänyt viestejä chattiin, uutisryhmään tai keskustelupalstalle?

(G3d) käyttänyt internetiä puheluihin?

(G3e) käyttänyt ns. vertaisverkkoa elokuvien tai musiikin yms. vaihtamiseen?

(G3f) tehnyt www-sivun internetiin?

(G3g) ladannut tekstiä, pelejä, kuvia, elokuvia tai musiikkia internet-sivustoille kuten yhteisöpalveluihin, Facebook:iin tms.?

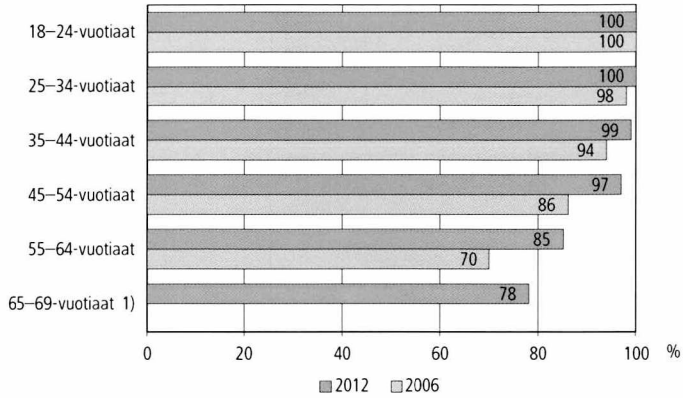
(G3h) muuttanut internet-selaimen tietoturva-asetuksia?

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n mukaan 96 prosenttia eli vajaa 3,2 miljoonaa 18–64-vuotiasta on käyttänyt tietokonetta (kysymykset G1 ja G2, liitetäulukko 45). Miehistä tietokonetta oli käyttänyt 95 prosenttia ja naisista 96 prosenttia. Tietokoneen käyttäjien osuus oli kasvanut seitsemän prosenttiyksikköä vuodesta 2006. Kun mukaan lasketaan myös 65–69-vuotiaat, jotka olivat uutena ryhmänä mukana vuoden 2012 tutkimuksessa, niin käyttäjien määrä nousee 3,4 miljoonaan (94 prosenttia 18–69-väestöstä).

Tietokoneen käyttö on lisääntynyt erityisesti 45-vuotiailla ja sitä vanhemmillä, koska jo lähes kaikki heitä nuoremmat ovat koneen käyttäjiä (kuvio 13.1). Kun 55–64-vuotiaista 70 prosenttia käytti tietokonetta vuonna 2006, niin vastaava osuus oli jo 85 prosenttia vuonna 2012. Tähän kuitenkin vaikuttaa se, että nykyinen 55–64-vuotiaiden ikäluokka on oppinut jo nuoremmalla iällä käyttämään tietokonetta kuin vastaavan ikäiset kuusi vuotta aiemmin. Tutkimuksessa mukana olleesta vanhimmasta ikäluokasta, 65–69-vuotiaista, tietokonetta käytti lähes neljä viidestä.

Kuvio 13.1

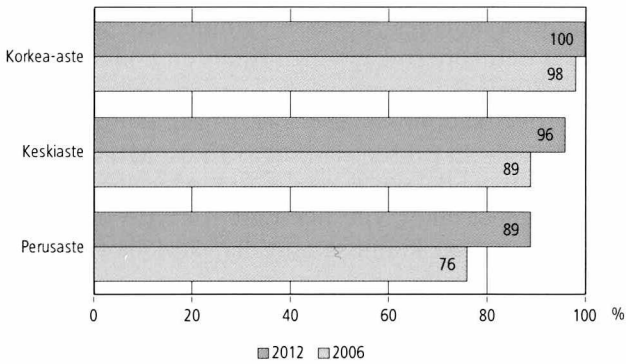
Tietokoneen käyttö (ml. internet) iän mukaan vuosina 2006 ja 2012
(18–64-vuotias väestö v. 2006 ja 18–69-vuotias väestö v. 2012)

1) Vuonna 2006 tutkimuksessa ei ollut mukana 65–69-vuotiaita.

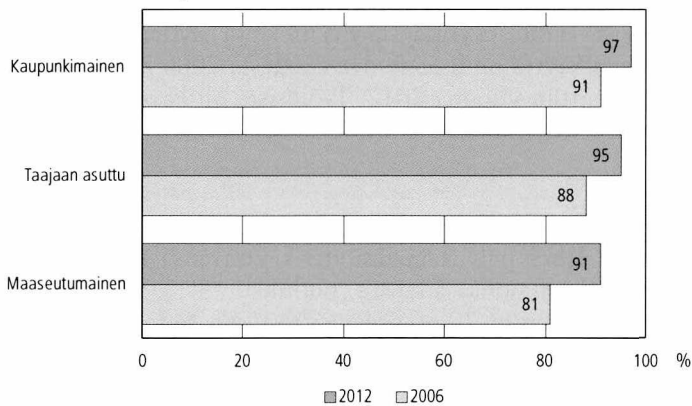
Kuvio 13.2

Tietokoneen käyttö (ml. internet) koulutusasteen mukaan vuosina 2006 ja 2012
(18–64-vuotias väestö)

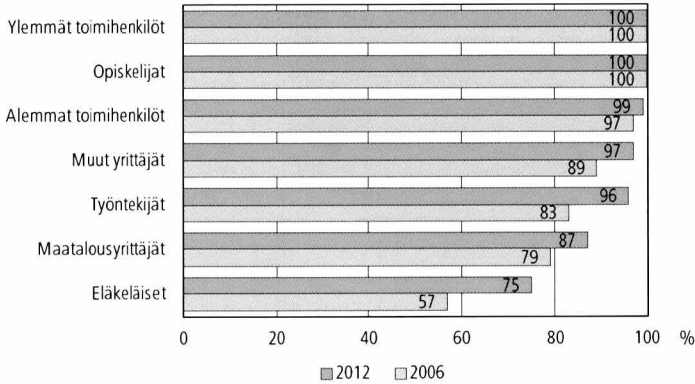
Kuvio 13.3

Tietokoneen käyttö (ml. internet) kuntaryhmän mukaan vuosina 2006 ja 2012
(18–64-vuotias väestö)

Kuvio 13.4

Tietokoneen käyttö (ml. internet) sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö)

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista kaikki käyttävät tietokonetta ja keskiasteen tutkinnon suorittaneistakin lähes kaikki (kuvio 13.2). Erityisesti perusasteen koulutuksen saaneet ovat lisänneet tietokoneen käyttöään. Kun perusasteen koulutuksen saaneista kolme neljäsosaa oli käyttäjiä vuonna 2006, niin kuusi vuotta myöhemmin heitä oli lähes yhdeksän kymmenestä. Myös keskiasteen koulutuksen omaavista tietokoneen käyttäjien osuus on noussut seitsemän prosenttiyksikköä vuodesta 2006.

Eniten tietokonetta käyttivät kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuva väestö, jolla osuus oli noin 95 prosenttia (kuvio 13.3). Maaseutumaisissa kunnissa asuvista konetta käytti yhdeksän kymmenestä. Alueelliset erot tietokoneen käytössä ovat tasoittuneet viime vuosina. Eniten käyttö on lisääntynyt maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa asuvalla väestöllä (noin 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2006).

Kun tarkastellaan tietokoneen käyttöä sosioekonomisen aseman mukaan, niin huomataan, että lukuun ottamatta maatalousyrittäjiä ja eläkeläisiä, kaikki tai lähes kaikki ovat käyttäjiä (kuvio 13.4). Maatalousyrittäjistä lähes yhdeksän kymmenestä ja eläkeläisistä kolme neljästä käytti tietokonetta.

Erot tietokoneen käytössä ovat pienentyneet huomattavasti. Eniten käyttöään ovat lisänneet eläkeläiset, joilla osuus on lisääntynyt lähes kolmasosalla. Myös työntekijöistä, maatalousyrittäjistä ja muista yrittäjistä yhä useampi käyttää tietokonetta.

Työttömien tietokoneen käyttö on lisääntynyt vuodesta 2006 kolmellatoista prosenttiyksiköllä 92 prosenttiin vuonna 2012. Työllisistä oli käyttäjiä 98 prosenttia, mikä on kuusi prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2006.

Tietokoneen käytön useus

Tietokonetta päivittäin tai lähes päivittäin ilmoitti käyttävänsä 86 prosenttia väestöstä, mikä on lähes 2,9 miljoonaa aikuista (taulukko 13.1). Vuonna 2006 vastaava osuus oli selkeästi pienempi, 70 prosenttia väestöstä. Tietokonetta käyttämättömien osuus oli pudonnut viiteen prosenttiin vuonna 2012.

Taulukko 13.1

Tietokoneen ja internetin käytön useus sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

	Miehet	Naiset	Yhteensä	N
	%	%	%	
Tietokonetta käyttäneet	95	96	95	3 172 000
– Päivittäin tai lähes päivittäin	85	87	86	2 867 000
– Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)	6	7	6	215 000
– Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)	3	2	2	72 000
– Harvemmin kuin kerran kuussa	1	0	1	18 000
Ei tietokonetta käyttäneet	5	4	5	153 000
Internetiä käyttäneet	94	96	95	3 157 000
– Päivittäin tai lähes päivittäin	84	85	84	2 807 000
– Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)	7	8	8	257 000
– Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)	2	2	2	74 000
– Harvemmin kuin kerran kuussa	1	0	1	19 000
Ei internetiä käyttäneet	6	4	5	168 000
Yhteensä	100	100	100	3 215 000

Myös internetin aktiivisten käyttäjien määrä on kasvanut selvästi. Vuonna 2012 internetiä päivittäin tai lähes päivittäin käytti 84 prosenttia aikuisista, mikä on lähes kolmasosa enemmän kuin vuonna 2006. Lähes kaikki tietokoneen käyttäjät käyttävät myös internetiä: tietokoneen käyttäjistä vain noin 20 000 henkeä (alle 1 %) ei koskaan käyttänyt internetiä. Vähiten internetiä ja tietokonetta käyttivät 55 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat, eläkeläiset ja maatalousyrittäjät.

Tietokoneen käyttötavat

Tietokoneen käyttötapoja selvitettiin kysymyspatterilla, joka sisältää erinäisiä tietokoneen käyttöön liittyviä toimintoja. Vastausvaihtoehtoja oli kaksi, kyllä ja ei. Jos vastaaja oli joskus (edes kerran) suorittanut tietokoneella kyseisen toiminnan, niin vastaus oli kyllä.

Tietokoneella eniten tehtyjä toimintoja olivat tiedostojen tai kansioden kopiointi tai siirto (90 prosenttia vastaajista tehnyt), kopioi- ja liitä- toimintojen käyttö (87 %) ja tiedostojen siirto tietokoneen ja jonkin muun laitteen välillä (84 %) (kysymys G3, taulukko 13.2). Lähes kahdeksan kymmenestä oli asentanut laitteita esim. tulostimen tai modeemin ja seitsemän kymmenestä oli käyttänyt taulukkolaskentaohjelmaa. Noin kuusi kymmenestä tehnyt sähköisen esityksen PowerPointilla tai pakannut eli zipannut tiedoston.

Vähiten vastaajat olivat kirjoittaneet tietokoneohjelmia (31 %) ja asentaneet uuden tai korvanneet vanhan käyttöjärjestelmän (40 %).

Miehet käyttivät tietokonetta monipuolisemmin kuin naiset, vain kahden toiminnon osalta naisten osuus oli miehiä suurempi: sähköisen esityksen tekeminen PowerPointilla tai vastaavalla ohjelmalla (naiset 66 % ja miehet 60 %) sekä kopioi- ja liitä-toimintojen käyttäminen tekstin muokkaamiseen (naiset 89 % ja miehet 85 %), (kuvio 13.5).

Erityisen suuri ero tietokoneen käyttötavoissa miesten hyväksi oli seuraavien toimintojen osalta: laitteiden asennus (miehet 87 % ja naiset 67 %), tiedoston

pakkaaminen (miehet 67 % ja naiset 50 %), käyttöjärjestelmän asennus (miehet 54 % ja naiset 25 %) ja tietokoneohjelman kirjoittaminen (miehet 37 ja naiset 25 %).

Tietokonetta käyttivät monipuolisimmin alle 35-vuotiaat, ylemmät toimihenkilöt ja opiskelijat.

Internetin hakukonetta oli käyttänyt lähes jokainen aikuisväestöön kuuluva (kysymys G4, taulukko 13.3). Sähköpostin mukana liitetiedoston oli lähettä-

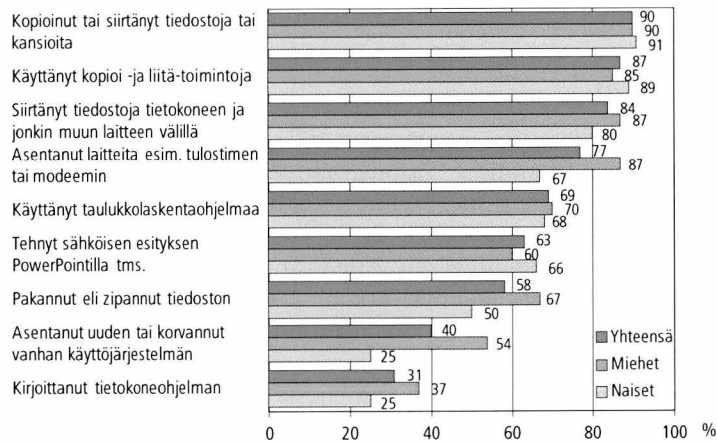
Taulukko 13.2

Tietotekniikan käyttötavat vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Käyttötapa	%
Kopioinut tai siirtänyt tiedostoja tai kansioita	90
Käyttänyt kopioi- ja liitä-toimintoja	87
Siirtänyt tiedostoja tietokoneen ja jonkin muun laitteen välillä	84
Asentanut laitteita esim. tulostimen tai modeemin	77
Käyttänyt taulukkolaskentaohjelmaa	69
Tehnyt sähköisen esityksen PowerPointilla tms.	63
Pakannut eli zipannut tiedoston	58
Asentanut uuden tai korvannut vanhan käyttöjärjestelmän	40
Kirjoittanut tietokoneohjelman	31

Kuvio 13.5

Tietotekniikan käyttötapojen yleisyys sukupuolen mukaan 2012 (18–64-vuotias väestö)

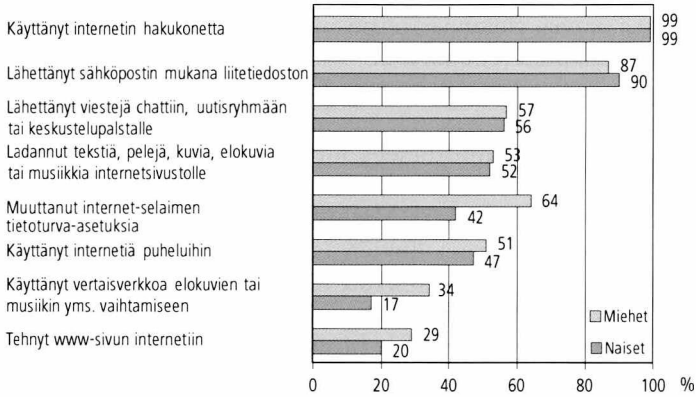
Taulukko 13.3

Internetin käyttötavat vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

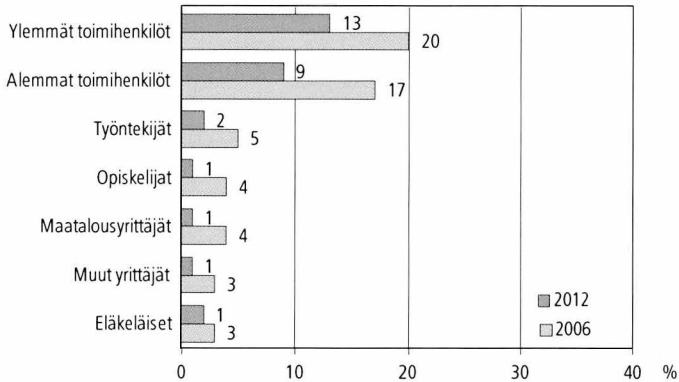
Käyttötapa	%
Käyttänyt internetin hakukonetta	99
Lähettänyt sähköpostin mukana liitetiedoston	89
Lähettänyt viestejä chatiin, uutisryhmään tai keskustelupalstalle	56
Ladannut tekstiä, pelejä, kuvia, elokuvia tai musiikkia internetsivustolle	53
Muuttanut internet-selaimen tietoturva-asetuksia	53
Käyttänyt internetiä puheluihin	49
Käyttänyt ns.vertaisverkkoa elokuvien tai musiikin yms. vaihtamiseen	26
Tehnyt WWW-sivun internetiin	25

Kuvio 13.6

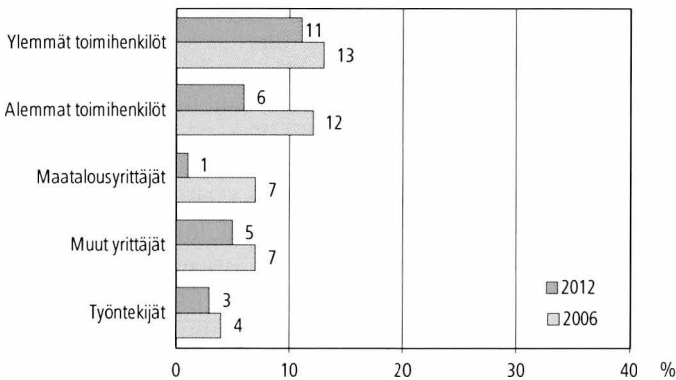
Internetin käyttötavat sukupuolen mukaan 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 13.7

Tietotekniikkaa käsittelevään aikuiskoulutukseen osallistuminen sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö)

Kuvio 13.8

Tietotekniikkaa käsittelevän ammattitaitoa kehittävän ja uraa edistävän koulutuksen tarve sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2006 ja 2012 (18–64-vuotias työvoima)

nyt yhdeksän kymmenestä vastaajasta. Yli puolet oli lähettänyt viestejä chatiin, uutisryhmään tai keskustelupalstalle, muuttanut internetin tietoturva-asetuksia tai ladannut tekstiä, pelejä, kuvia, elokuvia tai musiikkia internetsivustolle. Joka toinen oli käyttänyt internetiä puheluihin. Noin joka neljäs oli käyttänyt ns. vertaisverkkoa elokuvien tai musiikin yms. vaihtamiseen tai tehnyt www-sivun internetiin.

Miehet olivat naisia enemmän muuttaneet internet-selaimen tietoturva-asetuksia (miehet 64 % ja naiset 42 %) ja käyttäneet internetiä puheluihin (miehet 51 % ja naiset 47 %) (kuvio 13.6). Miehillä oli myös tutumpaa kuin naisilla ns. vertaisverkon käyttäminen elokuvien tai musiikin yms. vaihtamiseen (miehet 34 % ja naiset 17 %) ja www-sivun tekeminen internetiin (miehet 29 % ja naiset 20 %). Naiset (90 %) olivat lähettäneet sähköpostin mukana liitetiedoston useammin kuin miehet (87 %). Muilta osin miesten ja naisten internetin käyttötavat eivät poikenneet toisistaan.

Samat ryhmät käyttivät internetiä muita monipuolisemmin kuin tietokonetakin eli 18–34-vuotiaat, ylemmät toimihenkilöt ja opiskelijat.

Tietotekniikassa saatu aikuiskoulutus ja sen koettu tarve on vähentynyt

Vuonna 2012 tietotekniikkaan liittyvään aikuiskoulutukseen osallistui 18–64-vuotiaista lähes 180 000, mikä on viisi prosenttia aikuisväestöstä (katso luku 3.1 Aikuiskoulutuksen sisältö). Eniten tällaisessa koulutuksessa olivat korkea-asteen koulutuksen suorittaneet, joista osallistui joka kymmenes, ja toimihenkilöt (kuvio 13.7). Ylemmistä toimihenkilöistä tietotekniikkakoulutusta sai 13 prosenttia ja alemmista toimihenkilöistä 9 prosenttia. Vaikka tietokoneen käyttö on lisääntynyt, niin samanaikaisesti tietotekniikan koulutus on vähentynyt selvästi: vuonna 2006 tietotekniikkakoulutusta sai 9 prosenttia 18–64-vuotiaista.

Itseohjautuvasti, muutoin kuin muodollisessa koulutuksessa oli tietotekniikkaa opiskellut 18–64-vuotiaista väestöstä 7 prosenttia, mikä tarkoittaa runsasta 220 000 henkeä (katso luku 6. Informaali opiskelu), (kysymykset B41 ja B41). Eniten tällaisia itseohjautuvia opiskelijoita oli ylemmissä toimihenkilöissä (14 %) ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa (9 %). Myös itseohjautuvasti tietotekniikkaa opiskelleiden osuus on vähentynyt vuodesta 2006, jolloin heitä oli 12 prosenttia.

Työvoimaan kuuluvilta kysyttiin katsoivatko he tarvitsevansa lisää ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta. Vastaajista kuusi prosenttia ilmoitti tarvitsevansa tällaista koulutusta tietotekniikkaan liittyen. Osuus oli pienentynyt kolme prosenttiyksikköä vuodesta 2006. (Katso luku 8. Aikuiskoulutustarve).

Tietotekniikkaa käsittelevän ammattitaitoa kehittävän tai uraa edistävän koulutuksen tarve oli suurin ylemmillä ja alemmilla toimihenkilöillä sekä yrittäjillä (pl. maatalousyrittäjät) (kuvio 13.8). Tietotekniikan koulutustarve on romahtanut maatalousyrittäjillä kuudella prosenttiyksiköllä yhteen prosenttiin vuonna 2012. Myös alemmista toimihenkilöistä tietotekniikan koulutustarvetta kokeneiden osuus on puolittunut 12 prosentista kuuteen prosenttiin vuonna 2012.

14 Aikuiset ja vieraat kielet

Kielitaidon mittaaminen

Aikuiskoulutustutkimuksen vastaajilta kysyttiin heidän äidinkieltään sekä mitä vieraita kieliä he osaavat (kysymykset G5-G7). Heitä pyydettiin myös arvioimaan itse kielitaitonsa tasoa heille annetusta valmiista luokituksesta (kysymys G8). Osaamisen alin taso tarkoitti vain muutamien sanojen ja fraasien ymmärtämistä, ylin taso kielen melkein täydellistä hallintaa. Luokitus on sovellus kansainvälisestä Euroopan neuvoston kehittämistä luokituksesta.

Vieraiden kielten taitotasoa koskevia tuloksia tarkasteltaessa on huomioitava, että kyse on vastaajan omasta arviosta. Kielitaidon arviointi saattaa poiketa suurestikin eri väestöryhmien ja esimerkiksi iän ja sukupuolen mukaan. Myös kielikäyttökontekstit ja kielen käytön useus saattavat vaikuttaa arvioon omasta kielitaidosta. Yleisestikin kielitaidon mittaaminen siten, että huomioidaan kaikki kielen osataitoalueet (tekstin ymmärtäminen, puheen ymmärtäminen, puhuminen, kirjoittaminen sekä rakenteet ja sanasto) on hankalaa. Suomessa on mahdollisuus suorittaa kuusi taitotasoa käsittävä yleinen kielitutkinto seuraavissa yhdeksässä kielessä: englanti, espanja, italia, ranska, ruotsi, saame, saksa, suomi ja venäjä. Kielitutkinnon on suorittanut vuoteen 2013 mennessä noin 68 000 suomalaista. Kielitutkinnon suorittamista ei kysytty aikuiskoulutustutkimuksessa.

Vuoden 2012 aikuiskoulutustutkimuksessa mitattiin vastaajan kielitaitoa ja vieraiden kielten käyttöä usealla kysymyksellä. Kielen taitotasokysymykseen (kysymys G8) liittyi vastaajakortti, jonka avulla haastateltava saattoi itse valita hänen osaamiseensa parhaiten sopivan taitotason. Kielten taitotasoa kysyttiin kaikista niistä kielistä, joita vastaaja ilmoitti osaavansa (kysymykset G6 ja G7)

(G5) Vastaajan äidinkieli

- 1 Suomi
- 2 Ruotsi
- 3 Täysin kaksikielinen (suomi, ruotsi)
- 4 Jokin muu

(G6)

Mitä seuraavista kansainvälisesti paljon puhutuista kielistä osaatte?

(G7)

Mitä muita kieliä osaatte?

(G8)

Valitkaa kortilla 12 olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten kuvaa taitotasoa kielessä _____.

- 1 Ymmärrän vain muutamia sanoja ja fraaseja.
- 2 Ymmärrän ja osaan käyttää tavallisimpia arkipäivän ilmaisuja. Käytän kieltä tutuissa ja yksinkertaisissa tilanteissa.
- 3 Ymmärrän selkeätä kieltä ja pystyn tuottamaan yksinkertaista tekstiä sekä kuvailemaan kokemuksia ja tapahtumia.
- 4 Ymmärrän vaativaa tekstiä ja käytän kieltä sujuvasti. Hallitsen kielen melkein täysin.

Suomea äidinkielenään puhuvia oli Aikuiskoulutustutkimus 2012:n vastaajista 90 prosenttia (oma ilmoitus). Luku on sama kuin suomenkielisten osuus Suomen väestössä vuonna 2012 (Tilastokeskus b). Ruotsia äidinkielenään puhuvia oli tutkimuksessa 5,5 prosenttia ja täysin kaksikieliseksi ilmoitti itsensä 0,3 prosenttia vastaajista. Koko väestön tasolla ruotsia äidinkielenään puhuvia oli vuonna 2012 Suomessa 5,4 prosenttia väestöstä. Jotain muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia oli noin 3,8 prosenttia tutkimukseen osallistuneista ja väestöstä 4,9 prosenttia.

Vuonna 2012 vähintään yhtä vierasta kieltä ilmoitti ainakin jonkin verran osaavansa 93 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä. Osuus on noussut vuodesta 2006 lähes kymmenen prosenttiyksikköä. Miehistä vähintään yhtä vierasta kieltä kertoi taitavansa 91 prosenttia ja naisista 95 prosenttia (kuvio 14.1). Kielten osaaminen on lisääntynyt erityisesti miehillä, kymmenen prosenttiyksikköä vuodesta 2006. Naisilla kasvua oli kuusi prosenttiyksikköä samana aikana.

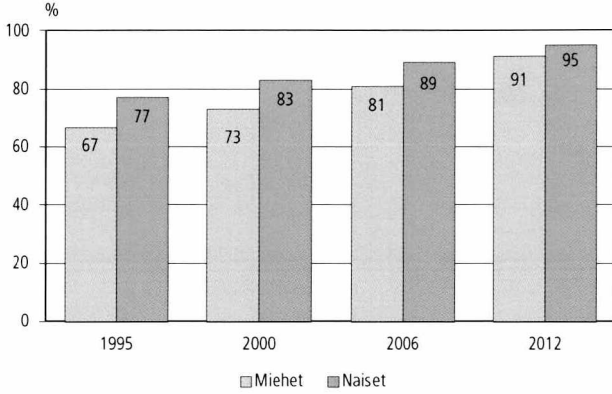
Lähes kaikki alle 45-vuotiaat osaavat vähintään yhtä vierasta kieltä. Vanhemmista, 45–54-vuotiaista 94 prosenttia taitaa vähintään yhtä kieltä ja 55–64-vuotiaista 79 prosenttia. Erityisesti vanhempien, 45–64-vuotiaiden, kielitaito on kohentunut: kun vuonna 2012 tämänikäisistä vähintään yhtä vierasta kieltä osasi 73 prosenttia, niin osuus kuusi vuotta aiemmin oli 30 prosenttiyksikköä pienempi.

Mitä pidemmän pohjakoulutuksen vastaaja oli hankkinut, sitä enemmän hän osasi vieraita kieliä (kuvio 14.2). Kun korkea-asteen tutkinnon suorittaneista lähes kaikki osasivat ainakin yhtä vierasta kieltä, niin keskiasteen tutkinnon suorittaneista osaajia oli reilu 90 prosenttia ja perusasteen tutkinnon suorittaneista noin 85 prosenttia. Kielitaito on lisääntynyt keski- ja perusasteen koulutuksen saaneilla noin kymmenen prosenttiyksikköä vuodesta 2006.

Opiskelijat ja ylemmät toimihenkilöt ilmoittivat kaikki osaavansa vähintään yhtä vierasta kieltä. Alemmista toimihenkilöistä ja yrittäjistä (pl. maatalousyrittäjät) noin 95 prosenttia hallitsi vähintään yhtä vierasta kieltä. Työntekijöistä yhdeksän kymmenestä, maatalousyrittäjistä lähes kahdeksan kymmenestä ja eläkeläisistä kolme neljäsosaa osasi vähintään yhtä kieltä (kuvio 14.3). Eniten kielitaitoaan vuodesta 2006 olivat lisänneet eläkeläiset, joilla kasvu oli 20 prosenttiyksikköä. Myös työntekijöillä, maatalousyrittäjillä ja muilla yrittäjillä vierasta kieltä osaavien osuus lisääntyi noin kymmenellä prosenttiyksiköllä viimeisen kuuden vuoden aikana.

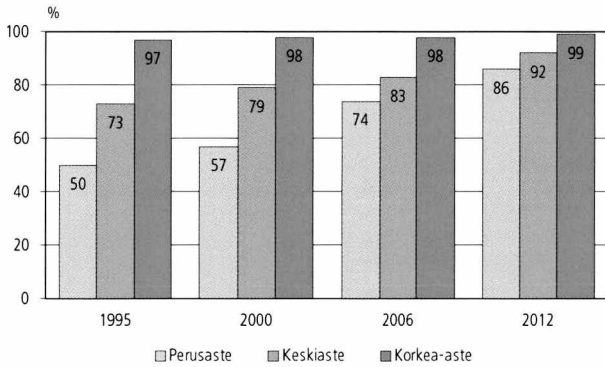
Kuvio 14.1

Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat sukupuolen mukaan vuosina 1995, 2000, 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö)

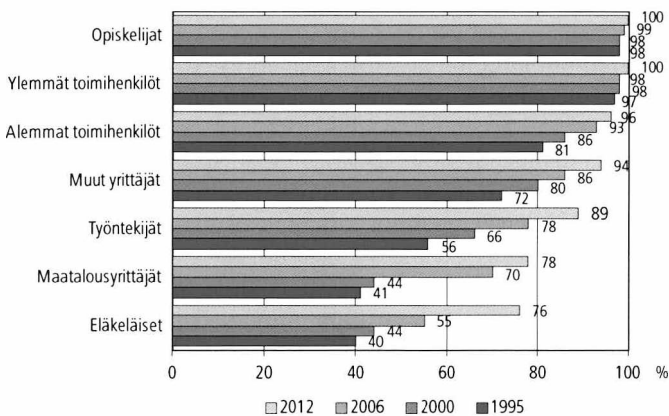
Kuvio 14.2

Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat koulutusasteen mukaan vuosina 1995, 2000, 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö)

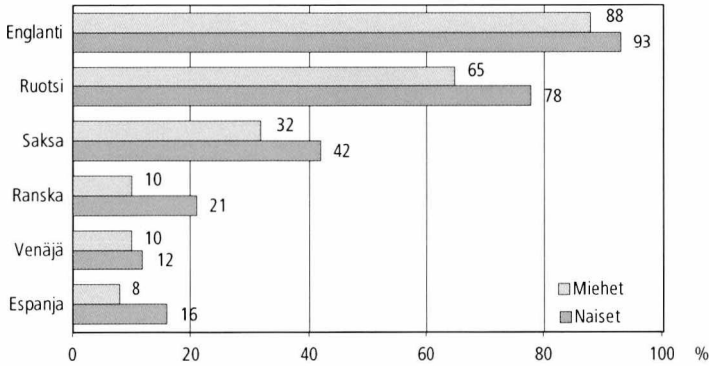
Kuvio 14.3

Vähintään yhtä vierasta kieltä osaavat sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 1995–2012 (18–64-vuotias väestö)

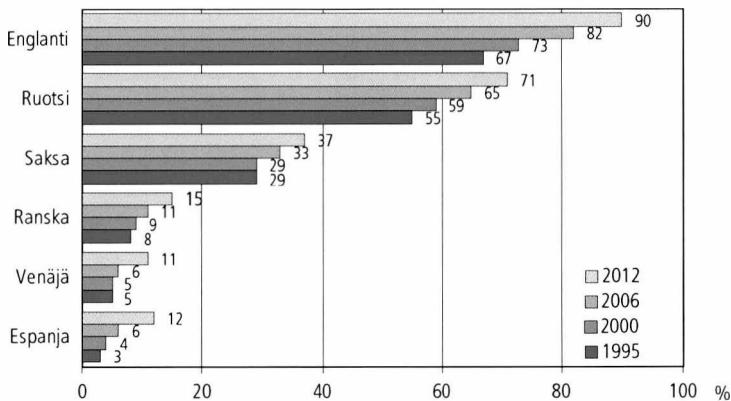
Kuvio 14.4

Vieraiden kielten osaaminen sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)
(Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Kuvio 14.5

Vieraiden kielten osaaminen vuosina 1995–2012 (18–64-vuotias väestö)
(Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Vieraista kielistä eniten osattiin englantia, ruotsia ja saksaa. Englantia hallitsi yhdeksän kymmenestä vastaajasta, ruotsia seitsemän kymmenestä ja saksaa runsas kolmannes vastaajista. Ranskaa taitavien osuus oli selvästi pienempi, noin 15 prosenttia vastaajista. Venäjää ja espanjaa osasi noin joka kymmenes 18–64-vuotias (kuvio 14.4).

Naiset osasivat kieltä paremmin kuin miehet. Erityisen suuri ero naisten hyväksi oli ruotsin kielen kohdalla, jota naisista osasi lähes neljä viidestä ja miehistä alle kaksi kolmasosaa. Ranskaa taitavien naisten osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä suurempi miehiin verrattuna ja tilanne oli sama saksan ja espanjan kielten kohdalla.

Suomalaisten kielten osaaminen on lisääntynyt selvästi viimeisten vajaan 20 vuoden aikana. Eniten osatun kielen, englannin, osaajien osuus on lisääntynyt noin 35 prosenttia vuodesta 1995. Vastaavana aikana ruotsia ja saksaa hallitsevien osuudet ovat myös kasvaneet noin 30 prosenttia. Vähemmän taidettujen kielten, ranska, venäjä ja espanja, osaaminen on lisääntynyt selkeästi viimeisten parinkymmenen vuoden aikana: ranskaa ja venäjää taitavien osuus on noin kaksinkertaistunut ja espanjaa taitavien osuus nelinkertaistunut (kuvio 14.5).

Englannin kielen osaajat

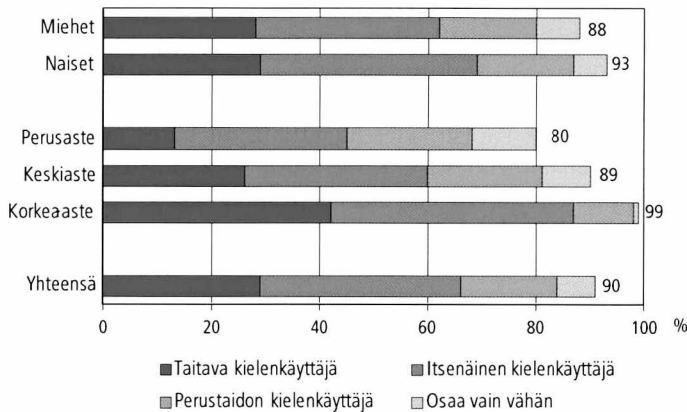
Aikuisväestö sekä osaa eniten että on taidoiltaan korkeammalla tasolla englannissa kuin muissa kielissä.

Taitavaksi englannin kielenkäyttäjäksi arvioi itsensä lähes kolme kymmenestä aikuisesta. Itsenäisenä kielenkäyttäjänä itseään piti runsas kolmasosa, perustason kielenkäyttäjänä vajaa joka viides ja vain vähän englantia ilmoitti osaavansa alle joka kymmenes vastaaja. Täysin englantia osaamattomia oli samoin kymmenesosa vastaajista.

Naisilla itsenäisten kielenkäyttäjien määrä, neljä kymmenestä, oli suurempi kuin miehillä, joka oli kolmasosa. Miehistä 12 prosenttia ei osannut lainkaan englantia, mikä on viisi prosenttiyksikköä enemmän kuin naisilla. Taitavien kielenkäyttäjien, perustaidon kielenkäyttäjien ja vain vähän osaavien ryhmät olivat samansuuruiset miehillä ja naisilla (kuvio 14.6).

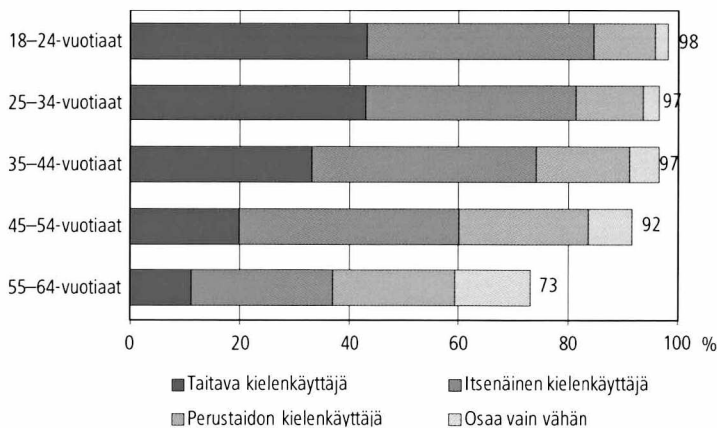
Kuvio 14.6

Englannin kielen osaaminen eri taitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Kuvio 14.7

Englannin kielen osaaminen eri taitotasolla iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Pohjakoulutuksen vaikutus englannin kielen osaamiseen oli huomattava. Korkea-asteen koulutuksen saaneista runsas neljä kymmenestä koki olevansa taitava kielenkäyttäjä. Vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjiä oli korkea-asteen koulutuksen omaavista 87 prosenttia, mikä on lähes kaksi kertaa enemmän kuin perusasteen koulutuksen omaavilla. Keskiasteen koulutuksen omaavista vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjiä oli noin kuusi kymmenestä.

Nuoremmat osasivat paremmin englantia kuin vanhemmat. Taitavia kielenkäyttäjiä oli alle 35-vuotiaista runsas neljä kymmenestä, kun 55–64-vuotiaista heitä enää oli noin joka kymmenes. Vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjiä oli alle 35-vuotiaista runsas kahdeksan kymmenestä. Osuus laski tasaisesti iän myötä ja 55–64-vuotiaista heitä oli tällä tasolla runsas joka kolmas (kuvio 14.7).

Ruotsin kielen osaajat

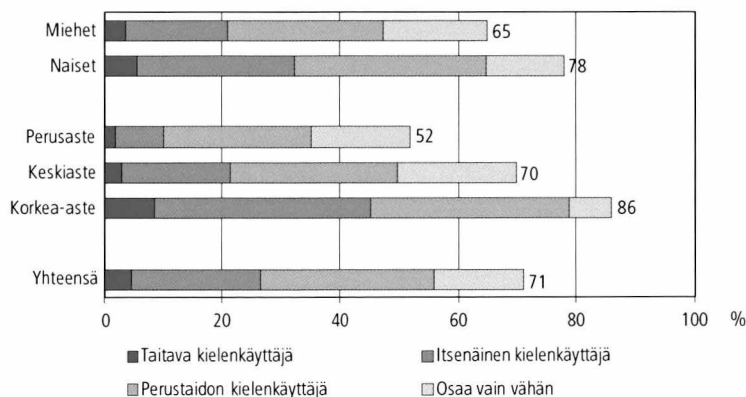
Aikuisväestö osasi ruotsia seuraavaksi eniten englannin jälkeen. Ruotsin kielen taitotaso on kuitenkin reippaasti alhaisempi Englantiin verrattuna. Kun taitavasti ruotsia osasi käyttää noin viisi prosenttia vastaajista ja itsenäisesti runsas 20 prosenttia vastaajista, niin englannin kieltä osaavilla vastaavat osuudet olivat lähes 30 prosenttia ja 37 prosenttia. Perustason ruotsin kielenkäyttäjiä oli noin 30 prosenttia ja vain vähän ilmoitti osaavansa 15 prosenttia aikuisista (kuvio 14.8).

Naisista vähintään itsenäisiä ruotsin kielenkäyttäjiä oli lähes kolmasosa ja miehistä selvästi vähemmän eli viidesosa. Korkea-asteen koulutuksen saaneet taisivat ruotsia melkoisesti enemmän verrattuna muihin koulutusasteen ryhmiin. Korkea-asteen koulutuksen hankkineista vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjiä oli 45 prosenttia, mikä on kaksinkertainen määrä keskiasteen koulutuksen ja runsas nelinkertainen määrä perusasteen koulutuksen hankkineisiin verrattuna.

Ruotsin kielen osaajien jakautuminen eri taitotasoihin iän mukaan oli tasaisempaa kuin englannin kielessä. Ruotsin kielenkäyttäjiä vähintään itsenäisellä tasolla oli eniten 45–54-vuotiaissa, mikä tarkoittaa kolmea kymmenestä. Muissa

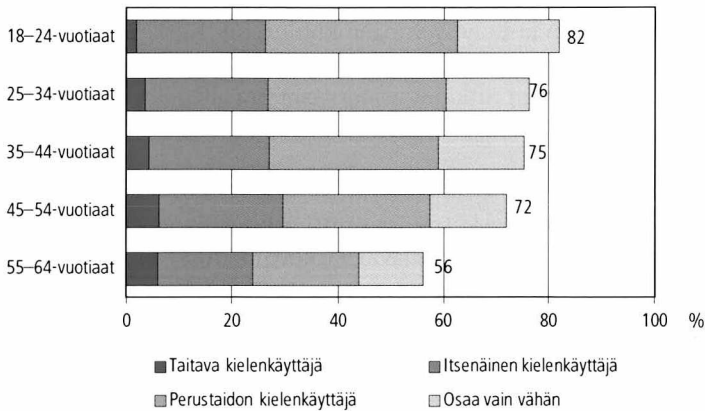
Kuvio 14.8

Ruotsin kielen osaaminen eri taitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Kuvio 14.9

Ruotsin kielen osaaminen eri taitotasolla iän mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

ikäryhmissä noin joka neljäs osasi käyttää ruotsin kieltä vähintään itsenäisellä tasolla. Ruotsin kielen osaaminen väheni iän myötä (kuvio 14.9).

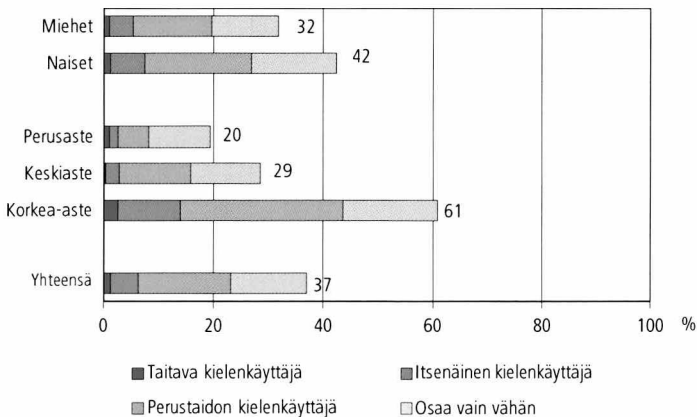
Saksan ja ranskan osaajat

Saksaa ja ranskaa taitavia oli selvästi vähemmän kuin englantia ja ruotsia osaavia. Saksaa osasi 37 prosenttia vastaajista ja ranskaa 15 prosenttia vastaajista. Näissä kielissä taitavat ja itsenäiset kielenkäyttäjät ovat vähemmistönä ja osaaminen painottuu perustaitojen hallintaan tai vain vähän osaamiseen.

Naisista neljä kymmenestä osasi saksaa ja miehistä kolme kymmenestä. Korkea-asteen koulutuksen saaneista kuusi kymmenestä osasi saksaa, mikä on kolminkertainen määrä perusasteen tutkinnon saaneisiin ja kaksinkertainen määrä keskiasteen tutkinnon saaneisiin verrattuna. Korkea-asteen tutkinnon saaneiden taitotaso saksassa on myös parempi muun pohjakoulutuksen suorittaneisiin nähden. Kun korkea-asteen tutkinnon saaneista vähintään itsenäisiä kielenkäyttäjää

Kuvio 14.10

Saksan kielen osaaminen eri taitotasolla sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

oli noin 15 prosenttia, niin matalamman pohjakoulutuksen omaavilla vastaava osuus oli noin kolme prosenttia (kuvio 14.10).

Naisista ranskaa osasi joka viides ja miehistä joka kymmenes. Pidempään koulutetut osasivat ranskaa enemmän kuin lyhyempään koulutetut. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista joka neljäs osasi ranskaa, keski-asteen tutkinnon suorittaneista runsas joka kymmenes ja perusasteen tutkinnon suorittaneista alle joka kymmenes.

Useamman kuin yhden kielen osaajat

Vastaajan osaamien kielten määrää laskettaessa otettiin huomioon kaiken tasoinen osaaminen, myös vain vähän kieltä osaavat laskettiin mukaan. Useampaa kuin yhtä vierasta kieltä arvioi osaavansa 82 prosenttia 18–64-vuotiaasta väestöstä, mikä on kymmenen prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2006. Yhtä vierasta kieltä taisi runsas joka kymmenes, kahta vierasta kieltä noin joka kolmas ja kolmea tai useampaa kieltä joka neljäs aikuisista. Naiset osasivat enemmän vähintään neljää kieltä (31 %) kuin miehet (17 %). Miehistä yhtä kieltä osasi 8 prosenttia, kun naisilla osuus oli kaksinkertainen (kuvio 14.11).

Pisimpään koulutetuista kolme neljästä osasi vähintään kolmea kieltä, mikä on kolminkertaisesti perusasteen koulutettuihin nähden. Keski-asteen pohjakoulutuksella olevista neljä kymmenestä taisi vähintään kolmea kieltä.

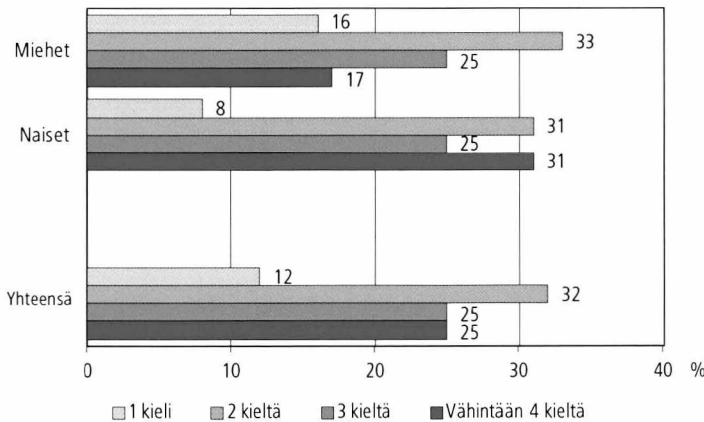
Yleisin kahden osatun kielen yhdistelmä oli ruotsi ja englantia, joita osasi seitsemän kymmenestä väestöön kuuluvasta. Englantia ja saksaa osasi 37 prosenttia aikuisista ja lähes yhtä paljon ruotsia ja saksaa (33 %).

Seuraavissa taulukoissa kuvaillaan eniten osattujen kielten eli englantia, ruotsia ja saksa sekä taitotasojen välisiä yhteyksiä.

Englantia vähintään itsenäisesti osaavista joka neljäs osasi ruotsia samantasoisesti (taulukko 14.2). Englantia vähintään itsenäisesti osaavista ruotsia perustasolla osasi lähes joka neljäs, vain vähän osasi runsas viisi prosenttia ja ruotsia osaamattomia oli joka kymmenes.

Kuvio 14.11

Osattujen vieraiden kielten määrä sukupuolen mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö) (Vieras kieli = muu kuin äidinkieli)

Taulukko 14.1

Englannin, ruotsin ja saksan kielen osaaminen vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

	Ruotsi		Saksa	
	%	N	%	N
Englanti	70	2 323 000	37	1 218 000
Ruotsi			33	1 084 000

Taulukko 14.2

Englantia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito ruotsin kielessä vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Englantia vähintään itsenäisesti osaavan ruotsin kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	25	817 000
Perustaso	23	764 000
Osaa vain vähän	7	248 000
Ei osaa	10	345 000
Yhteensä (englantia vähintään itsenäisesti osaavat)	65	2 174 000

Taulukko 14.3

Englantia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito saksan kielessä vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Englantia vähintään itsenäisesti osaavan saksan kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	6	204 000
Perustaso	16	526 000
Osaa vain vähän	11	373 000
Ei osaa	32	1 071 000
Yhteensä (englantia vähintään itsenäisesti osaavat)	65	2 174 000

Taulukko 14.4

Ruotsia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla osaavien kielitaito saksan kielessä vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

Ruotsia vähintään itsenäisesti osaavan saksan kielen taitotaso	%	N
Vähintään itsenäinen	4	144 000
Perustaso	10	325 000
Osaa vain vähän	4	120 000
Ei osaa	9	298 000
Yhteensä (ruotsia vähintään itsenäisesti osaavat)	27	887 000

Noin viisi prosenttia englantia vähintään itsenäisesti taitavista osasi saksa samantasoisesti (taulukko 14.3). Noin 15 prosenttia taitavista ja itsenäisistä englanninosajista hallitsi saksa perustasoisesti, joka kymmenes taisi vain vähän ja kolmasosa ei osannut lainkaan.

Ruotsia vähintään itsenäisellä kielenkäyttötasolla hallitsi runsas neljännes aikuisista. Tällä taitotasolla ruotsia osaavista saksa osasi vähintään itsenäisesti neljä prosenttia, perustasoisesti osasi 10 prosenttia ja vain vähän osasi neljä prosenttia. Taitavasti tai itsenäisesti ruotsia osaavista joka kymmenes ei hallinnut saksa lainkaan.

Aikuiskoulutuksena saatu vieraiden kielten koulutus

Vuonna 2012 aikuiskoulutukseen osallistuneista 18–64-vuotiaista kolme prosenttia ilmoitti koulutuksen sisällön olleen kielikoulutusta (katso luku 3.1 *Aikuiskoulutuksen sisältö*). Naisista vieraita kieliä opiskeli neljä prosenttia ja miehistä

kaksi prosenttia. Eniten kielikoulutusta aikuiskoulutuksena saivat 35–54-vuotiaat, toimihenkilöt, yrittäjät (pl. maatalousyrittäjät) ja eläkeläiset sekä korkea-asteen tutkinnon suorittaneet.

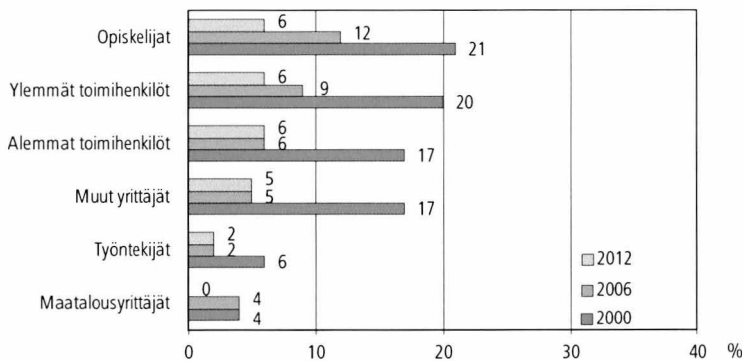
Muodollisen, järjestetyn koulutuksen lisäksi oli vieraita kieliä opiskeltu myös omatoimisesti (katso luku 6. Informaali opiskelu). Noin seitsemän prosenttia aikuisista oli opiskellut vieraita kieliä itseohjautusti vuonna 2012. Aktiivisimpia vieraita kieliä tällä tavoin opiskelleita olivat kaupunkimaisissa kunnissa asuvat sekä toimihenkilöt, yrittäjät (pl. maatalousyrittäjät), opiskelijat ja eläkeläiset.

Vieraiden kielten koulutustarve

Tarve saada ammattitaitoa tai uraa edistävää kielikoulutusta on pysynyt samalla tasolla vuodesta 2006 (kuvio 14.12). Vuonna 2012 viisi prosenttia väestöstä koki tällaista kielikoulutustarvetta (katso luku 8. Aikuiskoulutustarve). Koulutustarve on pudonnut reilusti vuodesta 2000, jolloin osuus oli 14 prosenttia.

Kuvio 14.12

Ammattitaitoa tai uraa edistävää kielikoulutustarve sosioekonomisen aseman mukaan vuosina 2000, 2006 ja 2012 (18–64-vuotias väestö, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei ole työkokemusta)

Naisilla ja miehillä ei koulutustarpeessa ollut eroa, osuus oli molemmilla viisi prosenttia. Kielikoulutustarve näyttää tasaantuneen eri sosioekonomisella taustalla olevilla henkilöillä vuonna 2012. Opiskelijoista ja toimihenkilöistä kuusi prosenttia katsoi tarvitsevansa lisää kielikoulutusta, yrittäjistä (pl. maatalousyrittäjät) noin viisi prosenttia ja työntekijöistä kaksi prosenttia. Maatalousyrittäjien kielikoulutustarve on poistunut kokonaan.

Korkea-asteen tutkinnon omaavista seitsemän prosenttia koki tarvetta kielikoulutukseen ja keski- ja perusasteen tutkinnon omaavista noin viisi prosenttia vuonna 2012. Osuudet olivat samansuuruiset kuin kuusi vuotta aiemmin.

15 Ikääntyneiden aikuiskoulutus

Osallistuminen ja kesto

Reilu viidennes (23 prosenttia) ikääntyneistä, 65–69-vuotiaista suomalaisista osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012. Heidän osallistumisasteensa oli siis vajaa puolet 18–64-vuotiaiden vastaavasta. Alhaisempi osallistumisaste johtuu paitsi siitä, että heistä valtaosa on jo eläkkeellä eikä näin ollen tarvitse työhön tai ammattiin liittyvää aikuiskoulutusta, niin myös heidän alhaisemmasta pohjakoulutuksestaan 18–64-vuotiaaseen väestöön verrattuna; onhan henkilön pohjakoulutus yksi eniten aikuiskoulutukseen osallistumiseen vaikuttavista tekijöistä.

Myös 65–69-vuotiaat naiset osallistuivat aikuiskoulutukseen selvästi useammin kuin miehet. Naisista koulutukseen osallistuneita oli lähes kolme henkeä kymmenestä (29 %), kun taas miesten osallistumisaste oli ainoastaan puolet tästä (15 %). Myös pohjakoulutuksen vaikutus osallistumisaktiivisuuteen oli suuri. Pelkän perusasteen suorittaneista noin 15 prosenttia, keskiasteen suorittaneista 23 prosenttia ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneista 65–69-vuotiaista lähes kolmannes (32 %) osallistui aikuiskoulutukseen vuonna 2012.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneet 65–69-vuotiaat olivat koulutuksessa selvästi pidempään kuin aikuiskoulutukseen osallistuneet 18–64-vuotiaat. Kun 18–64-vuotiailla osallistumispäivien mediaani oli noin viisi päivää (ks. luku 2), oli se iäkkäämmillä, 65–69-vuotiailla, selvästi pidempi, peräti yhdeksän päivää. Myös ala- ja yläkvartiililuvut olivat 65–69-vuotiailla korkeampia. Alakvartiili oli heillä neljä päivää, kun se 18–64-vuotiailla oli vain puolet tästä eli kaksi päivää ja yläkvartiilikuku 17 osallistumispäivää (18–64-vuotiailla 14 päivää). Aikuiskoulutukseen osallistuneista ikääntyneistä naiset olivat koulutuksessa pidempiä jaksoja (mediaani 9 päivää) kuin miehet (mediaani 5 päivää). Aikuiskoulutuspäivien määrä (odotusarvo ks. luku 2 *Osallistumisen volyyymi*) henkeä kohden oli 65–69-vuotiailla noin kolme päivää vuonna 2012. Matalasta osallistumisasteesta johtuen se oli selvästi alhaisempi kuin 18–64-vuotiailla (noin 9 päivää).

Ikääntyneiden yleisin aikuiskoulutuksen sisältö oli vuonna 2012 taide- ja taitoaineet, joita opiskeli noin kolme kymmenestä (29 %) aikuiskoulutukseen osallistuneista. Seuraavaksi yleisimpiä sisältöjä olivat vieraat kielet ja palvelut, harrastukset ja turvallisuusala. Näitä opiskeli noin kaksi kymmenestä aikuiskoulutukseen osallistuneesta. (ks. luku 3. Koulutuksen sisältö)

Ikääntyneet opiskelevat uusia tietoja ja taitoja myös itseohjatusti. Tällä tavoin opiskelleita oli 65–69-vuotiaista noin kolme henkeä kymmenestä, eli 29 prosenttia vuonna 2012. Suosituin informaalin opiskelun muoto oli opiskelu kirjojen, lehtien tai muun painetun materiaalin avulla, jota harrasti 23 prosenttia ikäluokasta. Sukupuolten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa informaalin opiskelun useudessa.

Koulutuskokemukset ja -aikomukset

Lähes yhdeksän kymmenestä 65–69-vuotiaasta suomalaisesta on ollut joskus elämänsä aikana työhön tai ammattiin liittyvillä kursseilla tai koulutuksessa. Lähes kaksi henkeä kolmesta on ollut tämänlaatuaisessa koulutuksessa yli kymmenen kertaa. Sukupuolten välillä ei ollut eroa osallistumisen useudessa.

Yleisin vaikutus työhön tai ammattiin liittyvään koulutukseen osallistumisesta oli se, että koulutus lisäsi työmotivaatiota (kuvio 15.1). Työmotivaatiota koulutus oli lisännyt peräti 84 prosentilla joskus elämänsä aikana ammatilliseen lisäkoulutukseen osallistuneella. Seuraavaksi yleisin vaikutus oli uusien työtehtävien saaminen, mitä oli tapahtunut kuudella kymmenestä koulutukseen osallistuneella. Yli puolet osallistuneista oli koulutuksen avulla saanut säilytettyä työpaikkansa ja noin puolet siirtynyt vaativampiin työtehtäviin.

Koetuissa pitkän aikavälin vaikutuksissa ei juuri ollut eroja sukupuolten välillä. Tosin miehet ilmoittivat naisia useammin siirtyneensä koulutuksen avulla vaativampiin työtehtäviin. Miehistä tämän vaikutuksen ilmoitti lähes kuusi kymmenestä, naisista taas noin neljä kymmenestä.

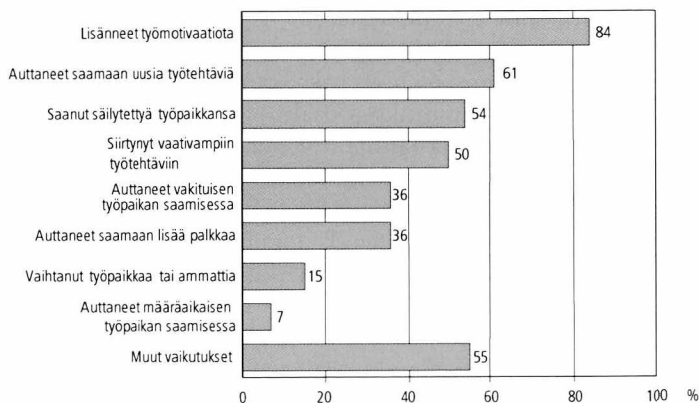
Noin yksi viidestä 65–69-vuotiaasta etsi koulutusmahdollisuuksia koskevaa informaatiota vuonna 2012. Tietoa etsineistä neljä viidestä löysi hakemaansa informaatiota. Useimmiten tietoa hankittiin oppilaitoksista tai joukkotiedotusvälineistä.

Koulutustarvetta tai -kiinnostusta saada vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvää koulutusta ilmaisi reilu kolmannes (34 %) 65–69-vuotiaista. Naisista neljällä kymmenestä oli tämänlaatuista koulutustarvetta, miehistä taas kolmella kymmenestä.

Ikääntyneistä noin kolme kymmenestä aikoo osallistua aikuiskoulutukseen haastatteluhetkeä seuraavien 12 kuukauden aikana. Naisilla on aikuiskoulutusaikomuksia enemmän kuin miehillä. Naisista aikuiskoulutukseen aikoo osallistua neljä kymmenestä, miehistä vain noin puolet tästä, eli kaksi kymmenestä 65–69-vuotiaasta. Pohjakoulutuksen pituus vaikuttaa selvästi osallistumisaiko-

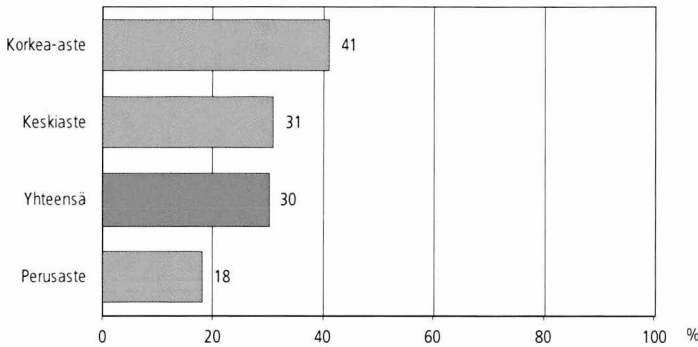
Kuvio 15.1

Työhön tai ammattiin liittyvän koulutuksen pitkän aikavälin vaikutukset (65–69-vuotias ko. koulutukseen elämänsä aikana osallistunut väestö)

Kuvio 15.2

Aikuiskoulutuksen osallistumisaikomukset koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (65–69-vuotias väestö)

muksiin myös 65–69-vuotiailla (kuvio 15.2); pelkän perusasteen suorittaneista aikuiskoulutukseen aikoo osallistua kaksi kymmenestä, keskiasteen suorittaneista kolme kymmenestä ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneista neljä kymmenestä.

Aikuiskoulutusaikomukset olivat selvästi suurempia niillä henkilöillä, jotka olivat osallistuneet aikuiskoulutukseen viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneista peräti seitsemän henkeä kymmenestä aikoo osallistua koulutukseen myös seuraavan vuoden aikana. Aikuiskoulutukseen osallistumattomista näin aikoi tehdä ainoastaan kaksi kymmenestä.

Selvästi eniten 65–69-vuotiaat aikovat osallistua kansalais- tai työväenopistojen järjestämiin koulutuksiin. Seuraavaksi halutuin koulutusmuoto oli järjestön, liiton tai yhdistyksen järjestämä koulutus.

Ikääntyneiden tietokoneen käyttö ja kielitaito

Ikääntyneistä hyvin suuri osa, noin neljä viidestä, käyttää tietokonetta (taulukko 15.1). Lähes kuusi henkeä kymmenestä käyttää tietokonetta päivittäin tai lähes päivittäin, yksi kymmenestä ainakin kerran viikossa (ei joka päivä) ja yksi kymmenestä tätäkin harvemmin. Yksi viidestä 65–69-vuotiaasta ei käytä tietokonetta tai internetiä lainkaan. Sukupuolien välillä ei ollut eroja tietokoneen käytön useudessa.

Sen sijaan henkilön pohjakoulutuksen pituus vaikuttaa myös ikääntyneillä tietokoneen käyttöön. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneissa tietokoneen käyttäjiä on peräti 95 prosenttia, päivittäin tai lähes päivittäin käyttäviäkin 72 prosenttia. Keskiasteen ja pelkän perusasteen suorittaneista 65–69-vuotiaista puolet käyttää tietokonetta päivittäin tai lähes päivittäin, yhteensä tietokoneen käyttäjiä on heidän joukossaan noin seitsemän henkeä kymmenestä.

Kysytyistä käyttötavoista eniten ikääntyneet olivat käyttäneet tietokonetta tiedostojen ja kansioiden kopioimiseen, jota oli tehnyt seitsemän kymmenestä tietokoneen käyttäjästä (taulukko 15.2). Seuraavaksi yleisin käyttötapa oli kopioi- ja liitä-toimintojen käyttö kuudella kymmenestä tietokoneen käyttäjästä.

Taulukko 15.1

Tietokoneen käyttö (ml. internet) vuonna 2012 (65–69-vuotias väestö)

	%
Tietokonetta (ml. internet) käyttäneet	78
– Päivittäin tai lähes päivittäin	58
– Ainakin kerran viikossa (ei joka päivä)	11
– Ainakin kerran kuussa (ei joka viikko)	6
– Harvemmin kuin kerran kuussa	3
Ei tietokonetta käyttäneet	22
Yhteensä	100

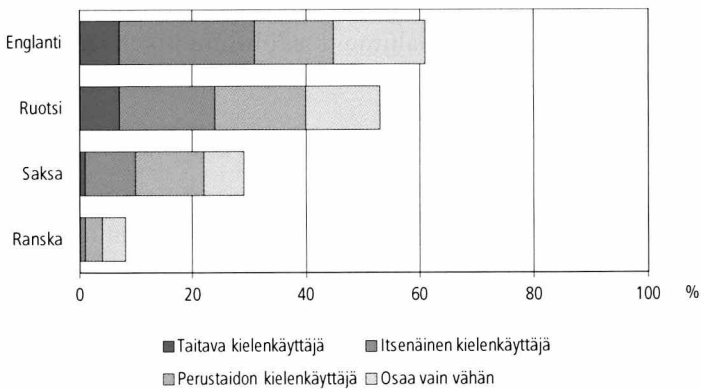
Taulukko 15.2Tietotekniikan käyttötavat vuonna 2012¹ (65–69-vuotias väestö)

Käyttötapa	%
Kopioiout tai siirtänyt tiedostoja tai kansioita	72
Käyttänyt kopioi- ja liitä-toimintoja	60
Asentanut laitteita esim. tulostimen tai modeemin	50
Siirtänyt tiedostoja tietokoneen ja jonkin muun laitteen välillä	49
Käyttänyt taulukkolaskentaohjelmaa	38
Pakannut eli zipannut tiedoston	25
Tehnyt sähköisen esityksen PowerPointilla tms.	24
Asentanut uuden tai korvannut vanhan käyttöjärjestelmän	14
Kirjoittanut tietokoneohjelman	14

1 Luvut eivät summaudu sataan, koska samalla henkilöllä voi olla useita eri tietotekniikan käyttötapoja.

Kuvio 15.3

Vieraita kieliä osaavien osuudet kielen ja osaamistason mukaan vuonna 2012 (65–69-vuotias väestö)

Noin puolet tietokoneen käyttäjistä oli asentanut laitteita ja/tai siirtänyt tiedostoja tietokoneen ja jonkin muun laitteen välillä.

Noin seitsemän kymmenestä ikääntyneestä osaa ainakin jonkin verran vähintään yhtä vierasta kieltä. Miehet ja naiset osaavat 65–69-vuotiaiden ryhmässä vieraita kieliä yhtä paljon, mutta sen sijaan eripituisen pohjakoulutuksen saaneiden henkilöiden kielitaidon tasossa on selkeitä eroja. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneista vähintään yhtä vierasta kieltä osaa peräti 93 prosenttia, kun taas

keskiasteen suorittaneista osaajia on kaksi henkeä kolmesta ja pelkän perusasteen suorittaneista noin puolet.

Eniten ja parhaiten ikääntyneet osaavat englantia (kuvio 15.3), jota osaa vähintään jonkin verran reilu 60 prosenttia 65–69-vuotiaista. Vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla englantia puhuu lähes kolme kymmenestä ikääntyneestä (katso luku 14 Aikuiset ja vieraat kielet). Toiseksi osatuin vieras kieli oli ruotsi, jota osasi yli puolet ikääntyneistä. Vähintään itsenäisen kielenkäyttäjän tasolla osaajia oli yksi neljästä 65–69-vuotiaasta. Saksaa osasi kolme kymmenestä ja ranskaa noin yksi kymmenestä ikääntyneestä.

Lähteet

- Andersson Ronnie, Olsson Anna-Karin (1999). Fields of Education and Training, Manual (1999). Eurostat. http://www.uib.anadolu.edu.tr/belgeler/degisim/koordinator/belgeler/Fields_of_Education_and_Training_eurostat1999.pdf
- European Commission (2006). Classification for Learning Activities, Manual (2006). Eurostat.
- Euroopan unioni. EUVL C 70 4.3.2011. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XG0304%2801%29&from=FI>
- Eurostat. Manual for Adult Education Survey (2011).
- Euroopan yhteisöjen komissio. KOM(2001) 678. Eurooppalaisen elinikäisen oppimisen alueen toteuttaminen. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52001DC0678&from=FI>
- Jyväskylän yliopisto. Yleiset kielitutkinnot. <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/yki>
- Opetusministeriö. Komiteamietintö 1997:14. Oppimisen ilo: kansallisen elinikäisen oppimisen strategia. Helsinki.
- Tilastokeskus a. Oppilaitostilastot. www.tilastokeskus.fi/til/oaioip
- Tilastokeskus b. Suomen väestö 2012. http://www.stat.fi/til/vaerak/2012/01/vaerak_2012_01_2013-09-27_tie_001_fi.html
- Tilastokeskus c. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö. <http://www.stat.fi/til/sutivi/index.html>

Aikuiskoulutustutkimuksen peruseräraportit vuosilta 1980–2006

- Pohjanpää Kirsti, Niemi Helena ja Ruuskanen Timo (2008). Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2006. Koulutus 2008. Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja, Ruuskanen Timo, Niemi Helena ja Nyssönen Eeva (2002). Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2000. Koulutus 2002:5. Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja, Koskinen Riitta, Niemi Helena ja Simpanen Matti (1997). Aikuisopiskelu Suomessa. Aikuiskoulutustutkimus 1995. Koulutus 1997:4. Tilastokeskus. Helsinki.
- Blomqvist Irja ja Simpanen Matti (1992). Aikuiskoulutukseen osallistuminen. Aikuiskoulutustutkimus 1990. Tutkimuksia 192. Tilastokeskus. Helsinki.
- Havén Heikki ja Syvänperä Risto (1983). Aikuiskoulutukseen osallistuminen. Aikuiskoulutustutkimus 1980. Tutkimuksia 92. Tilastokeskus. Helsinki.

Käsitteet ja luokitukset

Aikuiskoulutustutkimuksen keskeisiä koulutukseen ja osaamiseen liittyviä käsitteitä

Koulutukseen osallistuminen

Aikuiskoulutustutkimuksessa on selvitetty osallistumista kaikkeen järjestettyyn koulutukseen eikä osallistumista pelkästään aikuiskoulutukseen eli erityisesti aikuisia varten järjestettyyn koulutukseen. Koko elämän kuluessa tapahtuneeseen koulutukseen osallistumista koskien kysyttiin mm., minkälaisia tutkintoja vastaaja oli suorittanut ja missä määrin hän oli osallistunut erilaisiin koulutuksiin. Kaikki koulutus, johon vastaaja oli osallistunut haastattelua edeltävinä 12 kuukautena, selvitettiin tarkemmin. Vastaajalta kysyttiin muun muassa koulutuksen sisältöä, koulutuspäiviä, kuka vastasi kustannuksista ja mikä taho järjesti koulutuksen.

Koulutukseksi katsottiin kaikki sellainen opiskelu, joka oli kokonaisuudessaan kestänyt yhteensä vähintään kuusi tuntia. Myös kesken jätetty opiskelu laskettiin mukaan, jos koulutukseen oli osallistuttu vähintään kuuden tunnin ajan. Koulutukseksi katsottiin toiminta, joka oli erikseen organisoitu ja järjestetty ja jonka tavoitteena oli saada aikaan oppimista. Lisäksi koulutukseksi luettavalla toiminnalla tuli olla ennalta laadittu opetussuunnitelma tai opetusohjelma ja koulutuksen tuottajan tai organisoijan tuli vastata järjestelyistä. Informaatio-, mainos- ja myyntitilaisuuksia tai kokouksia ei katsottu koulutukseksi.

Aikuiskoulutus

Tässä tutkimuksessa on aikuiskoulutus määritelty koulutusorganisaation pohjalta. Aikuiskoulutukseksi on katsottu seuraavat koulutusmuodot:

- aikuis- ja iltalukioiden koulutus
- oppisopimuskoulutus
- ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja aikuiskoulutuskeskusten erityisesti aikuisille järjestetty koulutus (mukaan lukien avoin ammattikorkeakouluopetus ja yksityisoppilaat)
- ammatilliset täydennyskoulutuskurssit yliopistoissa/korkeakouluissa tai niiden täydennyskoulutuskeskuksissa
- erilliset arvosanat tai avoimen yliopiston kurssit yliopistoissa/korkeakouluissa tai niiden täydennyskoulutuskeskuksissa
- kesäyliopistojen koulutustoiminta
- kansanopistojen (tai kansankorkeakoulujen) muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- musiikkioppilaitosten muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- urheiluopistojen muu kuin ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- kansalais- ja työväenopistojen antama koulutus
- kielikoulujen ja -opistojen koulutus Suomessa

- järjestöjen, liittojen ja yhdistysten järjestämä koulutus
- opintokeskusten opintokerhot ja kurssit
- tanssikoulujen ja -opistojen koulutus
- työnantajan järjestämä kurssikoulutus
- erityisten koulutusta antavien koulutusyritysten tai koulutuskeskusten (liikemyrityksinä toimivat koulutuskeskukset, konsultit yms.) koulutustoiminta
- konferenssit, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet
- muu aikuiskoulutukseksi laskettava koulutus
- opiskelu ulkomailla muussa kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- Lisäksi huomioitiin työpaikalla työn yhteydessä saatu tehtäviin perehdyttävä tai muutoin taitoja lisäävä opastus, jos se oli saatu erityiseltä ohjaajalta, kouluttajalta tai asiantuntijalta.

Opiskelua autokoulussa tarkasteltiin varsinaisesta aikuiskoulutuksesta erillään, jollei vastaaja ollut itse arvioinut sen liittyvän työhön tai ammattiin.

Edellä oleva määrittely valittiin, koska haluttiin saada aikuiskoulutuksesta vertailukelpoista tietoa aikaisempiin tutkimusvuosiin eli vuosien 1980, 1990, 1995, 2000 ja 2006 aikuiskoulutustutkimuksiin nähden. Vuodesta 2006 aikuiskoulutuskäsitteeseen sisältyy työpaikalla saatu perehdytyskoulutus, jota ei kysytty suoraan aikaisempina vuosina. Perehdytyskoulutuksen vaikutus kokonaisuuteen on kuitenkin vähäinen. Aikuiskoulutus on mahdollista määritellä aineiston pohjalta toisinkin valitsemalla kriteeriksi toiset koulutusorganisaatiot tai esimerkiksi henkilön ikä. Aikuiskoulutuksen määritelmää on kuvattu myös luvussa 1 Osallistuminen aikuiskoulutukseen vuonna 2012 sekä liitteessä 1.

Koulujärjestelmäkoulutus

Koulujärjestelmäkoulutukseksi katsottiin pääsääntöisesti nuorille suunniteltu koulutus lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, korkeakouluissa ja yliopistoissa. Myös kansanopistojen, musiikkioppilaitosten ja urheiluopistojen tutkintoon johtavat ammatillisen kelpoisuuden tuottavat koulutukset laskettiin tähän mukaan. Yliopistojen ja korkeakoulujen jatkokoulutus (tutkijakoulutus) katsottiin koulujärjestelmäkoulutukseen kuuluvaksi.

Itseohjattu tai muu organisoidun koulutuksen ulkopuolella tapahtuvaa opiskelu (informal learning)

Aikuisten informaalisesti opiskeluksi laskettiin erikseen järjestetyn, muodollisen koulutuksen (formaalin ja non-formaalin) ulkopuolella tapahtuva opiskelu. Tällainen opiskelu saattoi olla varsin vapaamuotoista ja yksikseen tai työtovereiden tai tuttavien kanssa tapahtuvaa. Oleellista oli uuden asian, tiedon tai taidon opiskelu muutoin kuin muodollisessa koulutuksessa. Niin sanottu satunnaisoppiminen pyrittiin sulkemaan tarkastelun ulkopuolelle.

Itseohjatun opiskelun sijasta käytetään usein käsitettä informaali opiskelu. (Katso myös luku 6. *Informaali opiskelu.*)

Aikuiskoulutustapahtumia ja -kurseja koskevat tiedot

Kaikista niistä aikuiskoulutuskokonaisuuksista tai kurseista, joihin vastaaja oli osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana, haluttiin saada mahdollisimman paljon yksityiskohtaista tietoa. Jokaisesta koulutuksesta kysyttiin saadun koulutuksen sisältö, järjestäjä, oliko koulutus työhön tai ammattiin liittyvää, oliko koulutukseen käytetty työaikaa vai muuta aikaa, kuka oli koulutuksen kustantanut ja kuinka monta päivää (tuntia) oli opetusta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana saatu. Kurssitiedot kysyttiin kaikista vastaajan käymistä kurseista.

Työhön tai ammattiin liittyvä eli ammatillinen aikuiskoulutus

Työhön tai ammattiin liittyvä eli ammatillinen aikuiskoulutus ja yleissivistävä tai harrastustavoitteinen aikuiskoulutus erotettiin toisistaan yksilön näkökulmasta haastateltavan itsensä ilmoittaman opintojen tarkoituksen pohjalta. Ammatillista aikuiskoulutusta oli koulutus, johon vastaaja *osallistui pääasiassa työhön tai ammattiin liittyvien syiden takia*.

Indikaattorin muodostaminen on kuvattu luvussa 1.2 *Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen*.

Henkilöstökoulutus

Henkilöstökoulutukseksi katsottiin työnantajan joko osittain tai kokonaan kustantama koulutus sen sisällöstä riippumatta. Koulutus saattoi olla kokonaan työnantajan kustantamaa, jolloin siihen osallistumiseen ei käytetty lainkaan omaa vapaa- tai loma-aikaa ja jonka kustannukset työnantaja oli rahoittanut kokonaan. Osittain työnantajan tukemaksi koulutukseksi laskettiin kaikki sellainen koulutus, jonka kustannuksiin työnantaja oli osallistunut tai koulutus tai sen osa oli tapahtunut työajalla, mutta sen lisäksi koulutukseen oli käytetty myös omaa vapaa-/loma-aikaa tai opintovapaata ja/tai palkansaaja oli itse osallistunut opintojensa kustannuksiin.

Henkilöstökoulutus-indikaattorin muodostaminen on kuvattu luvussa 1.3 *Henkilöstökoulutukseen osallistuminen*.

Osallistumispäivä

Osallistumispäivillä on tarkoitettu niitä päiviä, jotka henkilö on ollut koulutuksessa (osallistunut opetukseen) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana eikä koulutuksen tai kurssin kokonaisuudesta. Osallistumispäiviin ei laskettu mukaan kurssipaikalle matkustamiseen käytettyä aikaa eikä tehtäviin tai harjoituksiin kotona käytettyä aikaa. Yhden koulutus- tai osallistumispäivän kestoksi määriteltiin kuusi tuntia. Osallistumispäivien mittaaminen on kuvattu luvussa 2. *Osallistumisen volyymi*.

Koulutussisältö

Aikuiskoulutuskurssien ja muiden koulutustapahtumien sisältö voidaan luokitella monella tapaa. Aikuiskoulutustutkimus 2012:ssa käytetty luokitus perustuu Eurostatin luomaan kahdeksan pääluokkaa sisältävään koulutuksen sisällön luokitukseen (Andersson & Olsson 1999). Vuonna 2012 käytetty luokitus on kuvattu luvussa 3. Koulutuksen sisältö sekä liitteessä 2.

Kielitaito

Haastatellut arvioivat itse oman kielitaitonsa tason heille annetusta valmiista luokituksesta. Osaamisen alin taso tarkoittaa selviytymistä kaikkein tavallisimmista arkipäivän ilmauksista ja ylin taso tarkoittaa lähes syntyperäisen kielen hallintaa. Luokitus on sovellus Euroopan Neuvoston käyttämästä luokituksesta. Haastattelussa käytetty kielitaitomittari on kuvattu luvussa 14. *Aikuiset ja vieraat kielet.*

Tässä julkaisussa käytettyjä muita käsitteitä

Työvoima on työlliset ja työttömät yhteensä.

Työvoiman ulkopuolinen väestö muodostuu henkilöistä, jotka eivät ole työllisiä tai työttömiä. Työvoimaan kuulumattomiin luokitellaan opiskelijat, asevelvollisuutta suorittavat, omaa kotitalouttaan hoitavat, eläkkeellä iän tai työvuosien perusteella olevat, työttömyyseläkkeellä olevat, työkyvyttömät sekä erään muut edellisiin luokkiin kuulumattomat.

Sosioekonominen asema määräytyy ammatin, ammattiaseman ja toimialaluokituksen perusteella. Tässä on käytetty seuraavia luokkia:

- maatalousyrittäjät
- muut yrittäjät
- ylemmät toimihenkilöt
- alemmat toimihenkilöt
- työntekijät
- opiskelijat
- eläkeläiset ja
- muu tai tuntematon.

(www.tilastokeskus.fi/luokitukset.)

Työlliset jaetaan työnantajan mukaan valtiosektoriin (valtio ja valtionyhtiöt) kuntasektoriin (kunta, kuntainliitto ja kuntayhtymä) ja yksityissektoriin (yksityiset yritykset, pääsääntöisesti oy:t, ml. valtioenemmistöiset oy:t) sekä ryhmään muu sektori (mm. järjestö, yhdistys, säätiö).

Ikä on vastaajan ikä 31.12.2012.

Sosioekonomisen aseman ryhmään "muu tai tuntematon" kuuluvat aikuiskoulutustutkimuksen vastaajat eri tutkimusvuosina 1980–2012

	2012	2006	2000	1995	1990	1980
		%	%	%	%	%
Omaa kotitaloutta hoitavat	43	49	51	54	81	47
Työttömät, joiden ammattinimike ei ole tiedossa	29	19	32	35	3	7
Varusmiehet	3	7	7	8	14	9
Ammatti tuntematon	19	20	–	–	–	–
Yritystalouden avustavat perheenjäsenet	–	–	–	–	–	31
Henkilöt, joiden pääasiallinen toiminta on "muu"	6	6	11	3	2	6
Vastaajat (n)	279	287	217	289	125	363

Koulutusaste

Tutkintorekisteristä (31.12.2011) haettiin vastaajan suorittaman korkeimman tutkinnon koodi. Koulutuskoodi on aineistossa 2-merkkinen. Koulutusasteet on jaoteltu perus-, keski- ja korkea-asteisiin.

Kuntaryhmä

Kunnat ryhmitellään taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kolmeen luokkaan: kaupunkimaisiin kuntiin, taajaan asuttuihin kuntiin ja maaseutumaisiin kuntiin.

Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.

Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.

Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia, mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Tietoja tutkimuksessa käytetyistä luokituksista löytyy myös Tilastokeskuksen internetsivuilta (www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset)

Tekninen raportti

Tässä teknisessä raportissa kuvataan Aikuiskoulutustutkimus 2012:n tiedonkeruu, katoanalyysi ja painokertoimien laskeminen.

Sisällys:

- I Aikuiskoulutustutkimus 2012 ja European Adult Education Survey (EU-AES)
- II Tiedonkeruu
 - Perusjoukko
 - Tiedonkeruulomakkeen kehittäminen
 - Tiedonkeruuseen valmistautuminen ja kenttätyöt
- III Katoanalyysi (yksikkökato)
 - Otos
 - Kato pienentynyt vuodesta 2006
 - Vastausosuus suurin korkeasti koulutetuilla ja varttuneemmilla ikäluokilla
 - Vastausosuuksien lasku erilaista eri väestöryhmissä
 - Vastanneet, otos ja väestö
 - Kieltäytyminen kadon yleisin syy
- IV Painokertoimet
- V Katoanalyysin loppupäätelmä
- VI Tilastolliset menetelmät
 - Luottamusväli
 - Esimerkki luottamusvälin laskemisesta keskivirhetaulukon avulla
 - Muuttujien välisen riippuvuuden tarkastelu χ^2 -riippumattomuustestillä
 - Esimerkki χ^2 -testistä
 - Riippuvuuden määrän ja laadun kuvaaminen: Cramerin V
 - Esimerkki Cramerin V:stä

I Aikuiskoulutustutkimus 2012 ja European Adult Education Survey (EU-AES)

Aikuiskoulutustutkimus 2012 on kuudes Tilastokeskuksen aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus, joka kattaa Suomessa asuvan aikuisväestön. Tutkimus on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön, Tilastokeskuksen ja Euroopan tilastoviraston Eurostatin yhteishankkeena. Tätä ennen on kansallisia aikuiskoulutustutkimuksia tehty Suomessa vuosina 1980, 1990, 1995 ja 2000, sekä ensimmäinen Euroopan laajuinen aikuiskoulutustutkimus vuonna 2006. Aikuiskoulutustutkimus on osa Suomen virallisen tilaston tuotantoa (SVT) ja se täyttää kaikki viralliselle tilastolle asetetut laatuvaatimukset.

Aikuiskoulutustutkimus 2012 on osa 32 Euroopan valtiossa suoritettua toista EU:n laajuista aikuiskoulutustutkimusprojektia (Adult Education Survey, EU-AES), jota koordinoi Euroopan Unionin tilastovirasto Eurostat. Tutkimusten tiedonkeruut tehtiin vuosina 2011–2012. Suomessa tiedonkeruu toteutettiin vuonna 2012 siten, että EU-AES-kysymykset integroitiin osaksi Suomen kansallista Aikuiskoulutustutkimusta.

Suomen tutkimuslomake sisälsi siis sekä kansainvälisen aikuiskoulutustutkimuksen kysymykset että myös joitakin pelkästään kansallisia intressejä palvelevia kysymyksiä. Osa aikuiskoulutustutkimuksen kysymyksistä ja indikaattoreista muuttui, joten tulosten vertailu aikaisempiin aikuiskoulutustutkimuksiin ei ole kaikilta osin mahdollista. Keskeisten indikaattoreiden (aikuiskoulutukseen, työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen, henkilöstökoulutukseen ja muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen) osalta ei kuitenkaan ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Euroopan Unioni on julkaissut tuloksia kansainvälisestä aikuiskoulutustutkimuksesta. Tulokset on nähtävissä internet-sivuilta: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/database>.

II Tiedonkeruu

Perusjoukko

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n perusjoukkona ovat 18–69-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt. Otantakehikkona, josta otos poimittiin, oli väestön keskusrekisterin kotipaikkatunnuksen mukaisesti lajiteltu aineisto. Poimintamenetelmänä käytettiin systemaattista otantaa. Otokseen poimittiin tasavälisellä otannalla yhteensä 6 149 henkeä.

Tiedonkeruulomakkeen kehittäminen

Vuoden 2012 aikuiskoulutustutkimuksen lomakkeen runko muodostuu vuoden 2006 tutkimuksen pohjalta. Vuoden 2012 tutkimus on osa kansainvälistä Adult Education Survey -tutkimusprojektia (EU-AES), jota koordinoi Euroopan tilastovirasto (Eurostat). Suomen tutkimuksen kanssa vastaava tiedonkeruu tehtiin yli kolmessakymmenessä Euroopan maassa vuosina 2011–2012.

Tiedonkeruulomakkeen ymmärrettävyyttä ja toimivuutta testattiin esihaastattelulla Tilastokeskuksen SurveyLaboratoriossa loppuvuodesta 2011.

Tietokokonaisuuksia ovat muun muassa:

- taustatiedot (mm. koulutus, ammatti, työ, perhe)
- aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaavat tiedot
- itseohjautuva opiskelu
- työssä oppiminen, työn tarjoamat oppimis- ja kehittymismahdollisuudet, työssä esiintyvien ongelmien ratkaiseminen ja tiedonhankinta
- ammattikirjallisuuden käyttö

- näkemykset koulutuksen hyödyistä, koettu koulutustarve, koulutuskiinnostus, kiinnostusta herättävät tekijät
- koulutusesteet, tiedonsaanti koulutusmahdollisuuksista
- tietotekniikan käyttö
- vieraiden kielten taito

Tiedonkeruuseen valmistautuminen ja kenttätö

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n haastattelumateriaaliin kuuluivat: sähköinen haastattelulomake (BLAISE), lomakkeen paperiversio, vastaajakortit, haastatteluohteet, tutkimuksen esite, saatekirje ja kieltäytyneen kirje sekä haastattelijoin varten laaditut tutkimuksen perehtymistehtävät ja kaksi tutkimukseen motivoinnissa käytettävää ns. motivointikorttia ("Tietoa aikuiskoulutustutkimuksesta" ja "Aikuiskoulutustutkimus 2006 tuloksia"). Haastattelijoin järjestettiin yksipäiväinen koulutustilaisuus. Koulutuksen päätavoitteena oli tutkimuksen tarkoituksen, tavoitteiden ja käyttötarkoituksen esittely sekä lomakkeen keskeisten kysymysten merkityksen ja tavoitteiden selvittäminen. Lisäksi oli tarkoituksena luoda haastattelijoiden kanssa yhteinen ymmärrys siitä, minkälaiset toimet olivat käytännön haastattelutilanteissa tässä tutkimuksessa mahdollisia, haastattelijan harkintaan perustuvia ja sallittuja, ja missä tapauksissa laatuvaatimukset edellyttivät tarkasti annettujen toimintaohjeiden noudattamista. Suuri osa koulutusajasta omistettiin kenttätöikäntöjen ja eri motivointikeinojen pohdintaan.

Aikuiskoulutustutkimuksen tiedot kerättiin ns. mixed mode -tiedonkeruun menetelmällä, jolloin ensisijainen keruutapa oli tietokoneavusteinen käyntihaastattelu. Mikäli haastateltava kieltäytyi käyntihaastattelusta, tarjottiin puhelinhaastattelumahdollisuutta. Puhelinhaastatteluiden osuudeksi kaikista haastatteluista muodostui n. 15 prosenttia. Tiedot kerättiin elo-joulukuussa 2012. Tietoja keräsi yhteensä noin 150 tilastohaastattelijaa. Haastatteluja tehtiin sekä suomen että ruotsin kielellä. Otoksessa oli mukana äidinkielenään suomea ja ruotsia puhuvia väestösuhteensa mukaisesti.

Haastattelussa käytettiin paljon vastauskortteja vastaamisen tukena ja haastattelijoin koulutettiin auttamaan vastaajaa tosiasiakysymysten tarkoituksen hahmottamisessa ja hankalien asioiden muistamisessa. Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 53 minuuttia.

III Katoanalyysi (yksikkökato)

Kato voidaan jakaa yksikkö- ja erä- eli osittaiskatoon. Yksikkökato tarkoittaa, että otoshenkilöltä ei saada lainkaan haastattelua esimerkiksi kieltäytymisen tai tavoittamattomuuden takia. Yksikkökatoa voidaan korjata painokertoimien avulla. Eräkadolla taas tarkoitetaan kysymyskohtaista katoa. Tällöin haastattelu on saatu, mutta joissakin kysymyksissä esiintyy puutteita esimerkiksi haastattelun keskeytymisen tai vastaushaluttomuuden vuoksi. Tässä raportissa kuvataan vain yksikkökatoa. Erä- eli osittaiskato tullaan analysoimaan myöhemmin julkaistavassa Aikuiskoulutustutkimus 2012:n laaturaportissa.

Kadon jakaantumista tutkitaan eri taustamuuttujien suhteen ja verrataan aikaisempiin aikuiskoulutustutkimuksiin. Vastanneiden jakaumia verrataan perusjoukon jakaumiin eli Suomen väestöön vuonna 2012. Taustamuuttujiksi on valittu sukupuoli, ikä, koulutusaste, kuntaryhmä sekä asuinlääni. Kadon syytä tarkastellaan jakamalla katotapaukset kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin. Muista katoon johtaneista syistä yleisin on kielivaikkeudet.

Aineiston edustavuutta tarkastellaan tutkimalla kadon rakennetta eri taustamuuttujien mukaan muodostetuissa ryhmissä sekä vertailemalla vastaajien jakauman rakennetta perusjoukkoon.

Otos

Brutto-otoksen koko Aikuiskoulutustutkimus 2012:ssa oli 6 149 henkilöä. Kun brutto-otoksesta poistettiin perusjoukkoon kuulumattomat, eli ns. ylipeitto, saatiin lopulliseksi otokseksi 6 088 henkilöä. Ylipeittoon laskettiin kuuluvaksi rekisterin viimeisen päivituksen jälkeen kuolleet (8 tapausta), koko tutkimuksen referenssiajan ulkomailla olleet (35 tapausta) sekä laitospöestö (18 tapausta). Vuoden 2012 Aikuiskoulutustutkimuksen otos on hieman pienempi kuin vuonna 2006, mutta selvästi suurempi kuin aikaisempina tutkimusvuosina.

Otoksen alipeittoon voidaan katsoa kuuluvaksi esimerkiksi henkilöt, jotka olivat muuttaneet Suomeen rekisterin päivittämisen jälkeen. Alipeittoon kuuluvien määrä voidaan arvioida väestötietoihin sisältyvien muuttotietojen pohjalta. Koska otoksen poiminnan ja tiedonkeruun välinen aika oli kohtuullisen lyhyt, ei alipeitolla ole olennaista vaikutusta otoksen peittävyuteen.

Kato pienentynyt vuodesta 2006

Saatujen haastattelujen määrä vuonna 2012 oli 4 114. Vastausosuudeksi tuli näin ollen 68 prosenttia, mikä on kolme prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2006 tutkimuksessa. Vastausosuus on kuitenkin yhä selvästi matalampi kuin vuoden 2000 ja vuosien 1990 ja 1995 aikuiskoulutustutkimuksissa.

Kato-osuuden kasvua onnistuttiin ehkäisemään ennen kaikkea uudella, käynti- sekä puhelinhaastattelumahdollisuuden tarjoavalla tiedonkeruumenetelmällä (ns. mixed mode). Lisäksi katoa torjuttiin kiinnittämällä haastattelijoiden työohjeissa huomiota vastaajien motivointikysymyksiin, laatimalla haastatteloita varten erillinen tutkimusesite yhteydenottoilanteiden avuksi sekä panostamalla haastattelijakoulutuksessa haastattelujen käytännötilanteiden hallintaan ja haastattelijoiden omaan motivoitumiseen. Kadon suureneminen on yleinen ilmiö tämän päivän kysely- ja haastattelututkimuksissa.

Vastausosuus suurin korkeasti koulutetuilla ja varttuneemmilla ikäluokilla

Korkea-asteen koulutuksen saaneet osallistuivat tutkimukseen selkeästi useammin kuin perus- ja keskiasteen koulutuksen saaneet. Suurinta kato oli perusasteen suorittaneiden keskuudessa, joista hiukan useampi kuin joka toinen osallistui tutkimukseen.

Taulukko 1

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n vastausosuuden, kadon ja otoksen jakaumat eräiden taustamuuttujien mukaan (18–69-vuotiaat)

	Vastausosuus %	Kato %	Otos n	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾
Sukupuoli				ns.
Mies	67	33	3 091	
Nainen	68	32	2 997	
Ikä				***
18–24-vuotiaat	62	38	346	
25–34-vuotiaat	62	38	1 232	
35–44-vuotiaat	67	33	1 208	
45–54-vuotiaat	69	31	1 392	
55–64-vuotiaat	71	29	1 515	
65–69-vuotiaat	75	25	395	
Koulutusaste				***
Perusaste	54	46	1 256	
Keskiaste	66	34	2 727	
Korkea-aste	77	23	2 105	
Kuntaryhmä				***
Kaupunkimainen	65	35	4 201	
Taajaan asuttu	75	25	931	
Maaseutumainen	78	22	905	
Puuttuva kuntatieto			51	
Yhteensä	68	32	6 088	

1) ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo <0,05, ** = p-arvo <0,01, *** = p-arvo <0,001

Naiset ja miehet osallistuvat tutkimukseen suurin piirtein yhtä aktiivisesti. Naisten vastausosuus oli 68 prosenttia ja miesten 67 prosenttia.

Ikäluokittaisessa tarkastelussa havaitaan, että mitä varttuneemmasta ikäluokasta on kyse, sitä aktiivisemmin tutkimukseen osallistutaan. Nuorimmista 18–34-vuotiaista osallistui 62 prosenttia ja 35 vuotta täyttäneistä 67–75 prosenttia osallistui tutkimukseen vuonna 2012. Tilanne on hiukan muuttunut vuodesta 2006, jolloin eroja eri ikäryhmien välillä ei juurikaan ollut. Vuonna 2000 nuoret 18–34-vuotiaat olivat vielä muita innokkaimpia vastaajia (taulukko 2, Blomqvist ym. 2002, 126).

Myös asuinalueella näyttää olevan yhteyttä vastausaktiivisuuteen. Vastausosuus oli pienin kaupunkimaisissa kunnissa asuvien keskuudessa (65 prosenttia) ja suurin maaseutumaisissa kunnissa ollen kolmetoista prosenttiyksikköä korkeampi eli 78 prosenttia.

Vastausosuuksien muutokset erilaisia eri väestöryhmissä

Aikuiskoulutustutkimuksen vastausosuudet laskivat vuodesta 1995 lähtien noin 8–9 prosenttia per tutkimusväli eli viisi–kuusi vuotta vuoteen 2006 saakka, kunnes lasku saatiin vihdoinkin taitettua vuoden 2012 tutkimuksessa (taulukko 2).

Vuoteen 2006 verrattaessa tutkimuksen vastausosuuden havaitaan nousseen muutaman prosenttiyksikön sekä miehillä että naisilla. Eri ikäluokkien välinen vertailu osoittaa vanhempien ikäluokkien vastausaktiivisuuden nousseen, alle 35-vuotiailla se on pysynyt kutakuinkin entisellä tasolla. Vastausosuus on nousnut selvästi myös korkeasti koulutetuilla sekä taajaan asutuilla alueilla asuvilla.

Taulukko 2

Vuosien 1990, 1995, 2000, 2006 ja 2012 aikuiskoulutustutkimusten vastausosuudet eräiden taustamuuttujien mukaan (18–64-vuotiaat)

	2012	2006	2000	1995	1990
	%	%	%	%	%
Sukupuoli					
Mies	66	63	74	82	82
Nainen	68	66	75	83	82
Ikä					
18–24-vuotiaat	62	63	79	87	85
25–34-vuotiaat	62	64	76	84	81
35–44-vuotiaat	67	65	73	80	81
45–54-vuotiaat	69	66	73	80	80
55–64-vuotiaat	71	66	73	80	83
Koulustaste					
Perusaste	53	56	68	76	79
Keskiaste	66	65	76	84	84
Korkea-aste	77	71	78	88	84
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	64	61	70	80	78
Täajaan asuttu	75	68	79	85	82
Maaseutumainen	78	77	83	87	89
Yhteensä	67	65	74	82	82

Sen sijaan pelkän perusasteen suorittaneiden vastausosuus on hieman pudonnut. Tämä tekee katon rakenteesta jonkin verran vinomman kuin aikaisemmissa aikuiskoulutustutkimuksissa. Tämä on syytä huomioida myös tuloksia arvioitaessa, joskin painokertoimet korjaavat tällaisia vääristymiä (katso taulukko 4).

Vastanneet, otos ja väestö

Tutkimuksen otoksen ja vastanneiden jakaumat vastaavat hyvin toisiaan katon jonkin verran epätasaisesta jakautumisesta huolimatta. Lisäksi jakaumat vastaavat lähes täydellisesti Suomen väestöä vuoden 2012 lopussa sukupuolijaottelun mukaan ja hyvin muun muassa kuntaryhmän mukaan (taulukko 3).

Sen sijaan jotain ali- ja yliedustusta ilmenee sekä otoksessa että tutkimuksen aineistossa, kun tarkastelu tehdään ikäryhmittäin. Tämä johtuu otoksen koosta ja poimintaperiaatteista. Aikuiskoulutustutkimus 2012 on osa kansainvälisesti vertailukelpoista Eurostatin koordinoimaa Adult Education Survey -tutkimusprojektia (EU-AES), jossa otoskehikkona on 25–64-vuotiaat. Suomessa haluttiin kuitenkin kansallinen erillisotos 18–24- sekä 65–69-vuotiaista. Otokset poimittiin muita ikäluokkia selvästi pienempinä. Nämä ikäryhmät ovat siis jo tutkimuksen otoksessa alimitoitettu suhteessa ikäryhmän todelliseen osuuteen väestössä.

Kun väestössä vuonna 2012 noin 13 prosenttia 18–64-vuotiaista kuului nuorimpaan ikäryhmään, niin sekä aineistossa että aikuiskoulutustutkimuksen otoksessa heidän osuutensa oli vain vajaat 6 prosenttia. Vanhimmassa ikäryhmässä ryhmän korkea vastausosuus sen sijaan nostaa vastanneiden osuuden hyvin lähelle heidän väestöosuuttaan. Sen sijaan 35–64-vuotiaita on sekä otoksessa että vastanneissa suhteellisesti enemmän kuin väestössä keskimäärin.

Taulukko 3

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n otoksen, vastanneiden ja väestön jakaumat eräiden taustamuuttujien mukaan (18–69-vuotiaat)

	Otos %	Vastanneet %	Väestö %	Väestö tuhatta
Sukupuoli				
Mies	50,8	50,6	50,4	1 825
Nainen	49,2	49,4	49,6	1 797
Ikä				
18–24-vuotiaat	5,7	5,2	13,0	470
25–34-vuotiaat	20,2	18,6	18,8	681
35–44-vuotiaat	19,8	19,6	18,1	655
45–54-vuotiaat	22,9	23,3	20,6	745
55–64-vuotiaat	24,9	26,1	21,4	774
65–69-vuotiaat	6,5	7,2	8,2	297
Koulutusaste				
Perusaste	20,6	16,6	22,1	800
Keskiaste	44,8	43,9	45,8	1 660
Korkea-aste	34,6	39,5	32,1	1 163
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	69,0	66,0	67,0	2 427
Taajaan asuttu	15,3	16,9	16,3	591
Maaseutumainen	14,9	17,1	16,7	604
Puuttuva kuntatieto	0,8			
Yhteensä	100	100	100	
Yhteensä, lkm	6 088	4 114		3 622

Korkeasti koulutettujen hyvä vastausaktiivisuus näkyy heidän suhteellisen suurena osuutena vastanneiden keskuudessa. Sama ilmiö toisin päin näkyy pelkän perusasteen suorittaneiden kohdalla.

Tällaiset ”epätasaisuudet” korjaantuvat kuitenkin käytettäessä analyyseissa painokertoimia. Tämän takia painokertoimien käyttö aineistoa analysoitaessa on välttämätöntä.

Kieltäytyminen kadon yleisin syy

Kieltäytyminen oli selvästi yleisin kadon syy: katotapauksista kaksi kolmesta oli haastattelusta kieltäytyneitä. Kohdehenkilön tavoittamattomuus oli syynä yhteen neljästä katotapauksista ja muut syyt, lähinnä kielivaikeudet johtivat noin 9 prosentissa tapauksista vastaamattomuuteen (taulukko 4).

Todennäköisyys sille, että kadon syy oli kohdehenkilön tavoittamattomuus, pienenee selvästi iän myötä. Kolmannes 18–34-vuotiaiden katotapauksista johtui siitä, ettei kohdehenkilöä ollut tavoitettu, kun taas tavoittamattomia 35 vuotta täyttäneiden joukossa oli enää noin joka viides.

Kadon jakaantuminen kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin vaihteli myös kaupunkiasteen mukaan. Eniten tavoittamattomia oli kaupunkimaisissa kunnissa, joissa 27 prosenttia katotapauksista johtui henkilön tavoittamattomuudesta.

Katotapauksista joka kuudes perusasteen koulutuksen saanut jäi tutkimuksen ulkopuolelle muista kuin kieltäytymisen tai tavoittamattomuuden takia. Yleisin tällainen muu syy oli kielivaikeudet.

Taulukko 4

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n katotapausten jakautuminen kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin (lähinnä kielivaikkeudet) eräiden taustamuuttujien mukaan (18–69-vuotiaat)

	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %	Muu syy %	Yhteensä %	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾
Sukupuoli					**
Mies	63	28	9	100	
Nainen	70	21	9	100	
Ikä					***
18–24-vuotiaat	61	33	6	100	
25–34-vuotiaat	57	34	9	100	
35–44-vuotiaat	64	26	10	100	
45–54-vuotiaat	71	23	6	100	
55–64-vuotiaat	75	15	10	100	
65–69-vuotiaat	71	16	13	100	
Koulutusaste					***
Perusaste	56	26	17	100	
Keskiaste	69	26	5	100	
Korkea-aste	72	26	2	100	
Kuntaryhmä					***
Kaupunkimainen	65	27	9	100	
Taajaan asuttu	78	14	8	100	
Maaseutumainen	74	20	6	100	
Yhteensä	66	25	9	100	

1) ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo < 0,05, ** = p-arvo < 0,01, *** = p-arvo < 0,001

Sukupuolen mukaan tarkasteltuna havaitaan tavoittamattomuuden olevan yleisempää miehillä kuin naisilla. Naisilla taas useampi katotapaus johtuu henkilön kieltäytymisestä.

Taulukossa 5 esitetään netto-otoksen jakautuminen vastanneisiin, kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muista syistä tutkimuksen ulkopuolelle jääneisiin. Joka viides otokseen valittu kieltäytyi tutkimuksesta ja joka kymmenettä ei tavoitettu tutkimuksen aikana haastattelua varten. Tutkimuksesta kieltäytyneitä oli suhteellisesti eniten perusasteen koulutuksen saaneiden joukossa. Myös tavoittamattomuuden ja muiden syiden osuus tutkimuksesta pois jäämiseksi oli heidän joukossaan suhteellisen yleistä. Tavoittamattomaksi jäivät usein myös 18–34-vuotiaat.

Vuoden 2006 Aikuiskoulutustutkimusta pienemmät katoluvut johtuvat kieltäytyneiden määrän laskusta (taulukko 6). Tavoittamattomien osuus on pysynyt vuoteen 2006 verrattuna samalla tasolla, mutta noussut selvästi vuosien 1995 ja 2000 Aikuiskoulutustutkimuksista. Ainoastaan maaseutumaisissa kunnissa sekä korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla on haastateltavien tavoittaminen lähes samalla tasolla kuin se oli vuosituhaten alussa. Tavoittamattomuus on lisääntynyt samaan aikaan kuin matkapuhelimista on tullut lähes jokaisen suomalaisen omaisuutta. Voidaankin väittää, että kännyköiden lisääntyminen on muuttanut suuresti suomalaista puhelinkulttuuria. Haastattelijoiden viesti kentältä on kiistaton: kun matkapuhelimeen soitetaan ennestään tuntemattomasta numerosta, jää puhelimeen vastaaminen valitettavan usein tekemättä.

Vuoteen 2000 verrattuna eniten tutkimuksesta kieltäytymistä ovat lisänneet 18–24-vuotiaat. Lisäys tässä ikäluokassa on lähes kymmenen prosenttiyksikköä. Myös 25–34-vuotiaiden ja keskiasteen koulutuksen saaneiden joukossa kieltäytyttiin tutkimuksesta useammin kuin vuosituhaten alussa.

Taulukko 5

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n netto-otoksen jakautuminen kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin (lähinnä kielivaikkeudet) eräiden taustamuuttujien mukaan (18–69-vuotiaat)

	Kieltäytyy %	Ei tavoitettu %	Muu syy %	Vastausosuus %	Tilastollinen merkitsevyys ¹⁾
Sukupuoli					**
Mies	21	9	3	67	
Nainen	22	7	3	68	
Ikä					***
18–24-vuotiaat	23	12	2	62	
25–34-vuotiaat	22	13	3	62	
35–44-vuotiaat	21	9	3	67	
45–54-vuotiaat	22	7	2	69	
55–64-vuotiaat	22	4	3	71	
65–69-vuotiaat	18	4	3	75	
Koulutusaste					***
Perusaste	26	12	8	54	
Keskiaste	23	9	2	66	
Korkea-aste	17	5	1	77	
Kuntaryhmä					***
Kaupunkimainen	23	9	3	65	
Taajaan asuttu	20	3	2	75	
Maaseutumainen	16	3	3	78	
Yhteensä	22	8	3	68	

1) ns. = ei tilastollisesti merkitsevä, * = p-arvo <0,05, ** = p-arvo<0,01, *** = p-arvo<0,001

Taulukko 6

Vuosien 1995, 2000, 2006 ja 2012 aikuiskoulutustutkimusten otosten jakautuminen kieltäytyneisiin, tavoittamattomiin ja muihin syihin (lähinnä kielivaikkeudet) eräiden taustamuuttujien mukaan (18–64-vuotiaat)

	2012			2006			2000			1995	
	Kieltäytyy	Ei tavoitettu	Muu syy	Kieltäytyy	Ei tavoitettu	Muu syy	Kieltäytyy	Ei tavoitettu	Kieltäytyy	Ei tavoitettu	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Sukupuoli											
Mies	21	10	3	25	10	1	21	5	14	5	
Nainen	22	7	3	24	8	1	21	4	15	3	
Ikä											
18–24-vuotiaat	23	12	2	23	13	1	14	7	8	4	
25–34-vuotiaat	22	13	3	23	12	2	18	6	11	4	
35–44-vuotiaat	21	9	3	25	8	2	22	5	16	4	
45–54-vuotiaat	22	7	2	25	8	1	23	4	16	4	
55–64-vuotiaat	22	4	3	27	6	1	25	2	19	2	
Koulutusaste											
Perusaste	26	13	8	29	11	4	26	6	20	4	
Keskiaste	24	9	2	25	9	1	19	4	12	4	
Korkea-aste	17	5	2	21	8	1	18	4	9	3	
Kuntaryhmä											
Kaupunkimainen	23	10	3	26	11	2	24	6	16	5	
Taajaan asuttu	20	4	2	24	7	1	18	2	12	3	
Maaseutumainen	16	3	3	19	3	1	15	2	11	1	
Yhteensä	22	8	3	25	9	1	21	5	14	4	

Tutkimuksen katoluokitus on hiukan muuttunut vuosien 2006 ja 2000 välillä. Muutokset ovat kuitenkin hyvin pieniä, eivätkä ne selitä kadossa tapahtuneita muutoksia.

On syytä huomata, että tässä vertailussa on käytetty ikärajausta 18–64-vuotiaat, mikä on vertailukelpoinen aikaisempien tutkimusten kanssa.

IV Painokertoimet

Painokertoimet laskettiin ns. kalibrointimenetelmällä, jossa käytetään hyväksi perusjoukon reunajakaumia koskevia tietoja. Kalibroinnissa otoksesta laskettavat jakaumat saadaan vastaamaan perusjoukon reunajakaumia. Menetelmässä käytettiin seuraavia muuttujaryhmittelyjä:

- ikäluokka (5 luokkaa) ja ISCED-aste (3 luokkaa), yhteensä 15 luokkaa
- sukupuoli (2 luokkaa) ja maakunta (18 luokkaa), yhteensä 36 luokkaa (datan vähäisyyden vuoksi kaksi maakuntaa sulautettiin yhteen)

Koska aineisto on jonkin verran vino perusjoukkoon nähden, on painokertoimien käyttö kaikessa aineiston analysoinnissa välttämätöntä. Vain painokertoimia käyttämällä voi saatuja tuloksia yleistää koskemaan perusjoukkoa eli Suomen 18–69-vuotiasta väestöä (pl. pysyvästi laitoshoidossa olevat).

On muistettava, että painokertoimien ominaisuuksiin kuuluu hyvin vahva oletus siitä, että vastaajat ja vastaamatta jättäneet ovat keskenään samantyyppisiä, kun tarkastellaan tiettyä väestöryhmää (esim. tiettyä ikäryhmää tai sukupuolen mukaisia luokkia). Näinhän ei aina todellisuudessa asia kuitenkaan ole.

V Katoanalyysin loppupäätelmä

Loppupäätelmänä tutkimuksen katoanalyysistä voidaan todeta, että vaikka kato on jonkin verran vino, korjaavat painokertoimet tuon vinouman hyvin. Näin saadaan hienoiset vääristymät suhteessa perusjoukkoon oikeenemaan.

VI Tilastolliset menetelmät

Luottamusväli

Otantatutkimuksissa muuttujalla on oma satunnaisvaihtelunsa. Tätä satunnaisvaihtelua voidaan arvioida keskivirheellä. Keskivirhe ilmaisee sen, kuinka tiiviisti havainnot ovat keskittyneet otoskeskiarvon ympärille. Otoskoko ja muuttujien arvojen vaihtelu vaikuttavat keskivirheen suuruuteen. Keskivirheen avulla muuttujan estimaatille voidaan laskea luottamusväli, joka ilmaisee muuttujan arvon sijoittumisen tietyllä todennäköisyydellä tälle välille.

$(1 - \alpha) \cdot 100$ %:n luottamusvälillä tarkoitetaan suljettua väliä, jolla parametrin oikea arvo on $(1 - \alpha) \cdot 100$ %:n todennäköisyydellä eli

$$\Pr\{p \in (p - t_{\alpha} d(p), p + t_{\alpha} d(p))\} = 1 - \alpha$$

95 prosentin luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 1,96 (99 %:n luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 2,58 ja 90 %:n luottamusväliä vastaava t_{α} arvo on 1,65).

Keskivirheen laskennassa käytettiin yksinkertaistetun satunnaisotannan keskivirheen kaavaa ja oletusta, että vastauskato oli harmitonta:

$$d(p) = \sqrt{(100 - p)p/n}$$

Estimoiduille p-arvoille on laskettu arvot tällä lausekkeella (ks. liitetaulukko 1).

Esimerkki luottamusvälin laskemisesta keskivirhetaulukon avulla

Aikuiskoulutustutkimukseen vastanneista 18–64-vuotiaista suomalaisista 51,6 prosenttia oli osallistunut aikuiskoulutukseen vuonna 2012. Lasketaan 95 prosentin luottamusväli sille, kuinka suuri osuus vastaajista osallistui aikuiskoulutukseen.

$$p=51,6$$

$$t_{\alpha} = 1,96$$

$$n=3\ 819$$

Estimoitua suhteellista frekvenssiä (p) lähinnä taulukossa on arvo 50. Havaintoja (n) oli noin 4 000. Keskivirheen arvo löytyy n:n ja p:n yhtymäkohdasta eli se on 0,8. Kun 95 prosentin luottamusväliä vastaava t_{α} :n arvo on 1,96, niin luottamusvälin puolikasta vastaava arvo on $1,96 \cdot 0,8 = 1,6$.

Aikuiskoulutukseen vuonna 2012 osallistuneiden osuus oli 95 prosentin todennäköisyydellä välillä 50,0–53,2 prosenttia (51,6 % \pm 1,6 %).

Muuttujien välisen riippuvuuden tarkastelu X^2 -riippumattomuustestillä

Aikuiskoulutustutkimuksessa on usein mielenkiinnon kohteena vastausten jakautuminen eri vaihtoehtojen kesken, ja ennen kaikkea vastausten jakautuminen ryhmiin jonkun taustamuuttujan (esim. sukupuoli, ikä) suhteen. Tämänlaatuissa kahden muuttujan välisen riippuvuuden tutkimisessa käytetty menetelmä on Pearsonin X^2 -testi. X^2 -testisuure saadaan lasketuksi havaintojen ollessa kaksisuuntaisen frekvenssitaulun, eli nk. kontingenssitaulun, muodossa. Testisuureen arvo lasketaan siis havaintojen, eikä esimerkiksi prosenttiosuuksien, pohjalta.

Kontingenssitaulun muodossa olevasta aineistosta voidaan testata X^2 -testin avulla nollahypoteesia, jonka mukaan muuttujien välillä ei ole riippuvuutta. Jokaiseen kontingenssitaulun ruutuun saadaan nk. odotettu frekvenssi nollahypoteesin pohjalta. Jos riippuvuutta ei ole, niin havaintojen jakautuminen eri luokkiin noudattaa reunajakaumia, eli rivi- ja sarakesummien jakaumia. Rivi- ja sarakesummien perusteella saadaan kunkin kontingenssitaulun ruudun odotettu frekvenssi yksinkertaisesti kertomalla keskenään vastaavan rivin ja sarakkeen summa ja jakamalla tulo havaintojen kokonaismäärällä. X^2 -testisuure perustuu näiden odotettujen ja todellisten eli havaittujen frekvenssien erotukselle. Se saadaan lasketuksi kaavasta:

$$X^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(o_{ij} - e_{ij})^2}{e_{ij}},$$

missä o_{ij} = havaittu frekvenssi ruudussa (i,j) , e_{ij} = odotettu frekvenssi ruudussa (i,j) , r = rivien lukumäärä ja s = sarakkeitten lukumäärä.

Mitä kauempana havaitut frekvenssit ovat nollahypoteesin mukaisista odotetuista frekvensseistä, sitä suuremman arvon testisuure saa. Näin ollen suuret X^2 -arvot ovat tilastollisesti merkitseviä. Testisuure noudattaa χ^2 -jakaumaa vapausastein $(r-1)*(s-1)$, joten p -arvo saadaan χ^2 -jakaumataulukosta. X^2 -testiin liittyy oletus, että odotetuista frekvensseistä korkeintaan 20 prosenttia saa olla pienempiä kuin viisi. Mikäli oletus ei täyty, on luokkia syytä yhdistellä.

Esimerkki X^2 -testistä – Onko miehillä ja naisilla eroja aikuiskoulutukseen osallistumisessa?

Vuonna 2012 aikuiskoulutukseen osallistui naisista 58 prosenttia ja miehistä 45 prosenttia. Johtuuko ero satunnaisvaihtelusta vai onko se tilastollisesti merkitsevä?

Esitetään ensiksi painokertoimella-korjatut havaitut frekvenssit kontingenssi-taulun muodossa seuraavasti:

	Osallistui	Ei osallistunut	Yhteensä
Mies	879	1 054	1 933
Nainen	1 091	795	1 886
Yhteensä	1 970	1 849	3 819

H_0 : sukupuolella ei vaikutusta osallistumiseen.

Odotetut frekvenssit (lasketaan reunajakaumista):

	Osallistunut	Ei osallistunut	Yhteensä
Mies	997	936	1 933
Nainen	973	913	1 886
Yhteensä	1 970	1 849	3 819

$$\chi^2 = \frac{(879-997)^2}{997} + \frac{(1054-936)^2}{936} + \frac{(1091-973)^2}{973} + \frac{(795-913)^2}{913} \approx 58,4$$

vapausasteet $(df) = (2-1)*(2-1) = 1$, $p = 0.001$

On siis olemassa vahvaa evidenssiä sille, että sukupuoli ja osallistuminen aikuiskoulutukseen riippuvat toisistaan. Näin ollen hylätään H_0 .

Itse riippuvuuden suuntaa testi ei kerro, vaan se täytyy päätellä rivi- tai sarakkeprosentteista. Tässä esimerkissä tulkinta on, että naiset osallistuvat aikuiskoulutukseen miehiä useammin.

Riippuvuuden määrän ja laadun kuvaaminen: Cramerin V

X^2 -riippumattomuustesti kertoo kahden muuttujan välisen riippuvuuden merkitsevyyden. Jos riippuvuutta havaitaan, niin X^2 -testisuure ei kuitenkaan sinällään kelpaa riippuvuuden laadun kuvaamiseen. Jos kahden eri taulukon sarakkeitten ja rivien lukumäärät tai otoskoot ovat erisuuret, ei näitä taulukoita voi verrata keskenään X^2 -testisuureen avulla. Näin ollen riippuvuuden laadun ku-

vaamiseen tarvitaan jokin assosiaatiomitta. Sopiva tunnusluku on Cramerin V. Cramerin V on vertailukelpoinen erikokoisten ja erisuurten otoskokojen kesken saaden sitä suuremman arvon, mitä enemmän riippuvuutta ilmenee.

Cramerin V lasketaan kaavasta

$$V = \sqrt{\frac{X^2}{n * \min(r-1, s-1)}}$$

missä n = otoskoko.

Esimerkki – Riippuuko henkilöstökoulutukseen osallistuminen enemmän henkilön pohjakoulutuksesta vai iästä?

Henkilöstökoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 riippui tilastollisesti merkitsevästi sekä pohjakoulutuksesta että henkilön iästä. Kumman taustamuuttujan kohdalla riippuvuus on suurempaa?

Pohjakoulutuksen ja osallistumisen välinen kontingenssitaulu (painotetut frekvenssit):

Osallistunut	Ei osallistunut	Yhteensä	Yhteensä
Perusaste	134	165	299
Keskiaste	527	480	1 007
Korkea-aste	645	261	906
Yhteensä	1 306	906	2 212

Iän ja osallistumisen välinen kontingenssitaulu:

	Osallistunut	Ei osallistunut	Yhteensä
18–24	85	79	164
25–34	281	182	463
35–44	356	182	538
45–54	369	254	623
55–64	215	209	424
Yhteensä	1 306	906	2 212

Kontingenssitauluista saadaan laskettua X^2 -testisuureet:

$$X^2_{\text{pohjakoulutus}} = 99,7$$

$$X^2_{\text{ikä}} = 27,2$$

Ja niiden avulla edelleen Cramerin V:t :

$$V_{\text{pohjakoulutus}} = 0,212$$

$$V_{\text{ikä}} = 0,111$$

Riippuvuus henkilöstökoulutukseen osallistumisen ja pohjakoulutuksen välillä on siis voimakkaampaa kuin riippuvuus osallistumisen ja iän välillä.

Liite 1

Aikuiskoulutukseen osallistumiskysymys (kysymys B1)

Aikuiskoulutukseen osallistumista kysyttiin oheisella kysymyksellä (kysymys B1). Vastaajilla oli lisäksi käytettävissään vastauskortti, jossa oli esitettyinä kysymyksen alakohdat. Kysymyksen kohtia 2, 3, 6, 9, 12, 13, 14, 18, 20, 22, 29 ja 35 ei lasketa aikuiskoulutukseksi.

B1. Minkälaisiin opintoihin ja kursseille olette osallistunut Suomessa elämäne aikana.

Huomioidaan vain sellainen opiskelu, joka on kestänyt yhteensä vähintään kuusi tuntia (ml. keskeytyneet opinnot) -

VASTAUSVAIHTOEHDOT:

Viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana

Joskus aiemmin

Ei koskaan

- 02 Peruskoulu tai keskkoulu
- 03 Lukio
- 04 Aikuis- tai iltalukio
- 05 Oppisopimuskoulutus
- 06 Ammatillinen oppilaitos, tutkintoon johtava koulutus – pääasiassa nuorille
- 07 Ammatillinen oppilaitos tai aikuiskoulutuskeskus tutkintoon johtava koulutus - erityisesti aikuisille
- 08 Ammatillinen oppilaitos tai aikuiskoulutuskeskus muu kuin tutkintoon johtava koulutus - erityisesti aikuisille
- 09 Ammattikorkeakoulu, tutkintoon johtava koulutus – pääasiassa nuorille
- 10 Ammattikorkeakoulu, tutkintoon johtava koulutus – erityisesti aikuisille
- 11 Ammattikorkeakoulu muu kuin tutkintoon johtava koulutus – erityisesti aikuisille
- 12 Sotilasalan oppilaitos (ei varusmiespalvelu)
- 13 Yliopistot ja korkeakoulut, perustutkinto
- 14 Yliopistot ja korkeakoulut, jatkotutkinto
- 15 Yliopistot ja korkeakoulut, ammatillinen täydennyskoulutuskurssi tai täydennyskoulutuskeskus
- 16 Yliopistot ja korkeakoulut, erillinen arvosana tai avoimen yliopiston kurssi
- 17 Kesäyliopisto
- 18 Kansanopisto tai -korkeakoulu, ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- 19 Kansanopisto tai -korkeakoulu, muu koulutus
- 20 Musiikkioppilaitos, ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- 21 Musiikkioppilaitos, muu koulutus

- 22 Urheiluopisto, ammatillisen kelpoisuuden tuottava koulutus
- 23 Urheiluopiston muu koulutus
- 24 Kansalais- tai työväenopisto
- 25 Kielikoulu tai -opisto Suomessa
- 26 Järjestö, liitto tai yhdistys
- 27 Opintokeskuksen opintokerho tai kurssi
- 28 Tanssikoulu tai -opisto
- 29 Autokoulu
- 30 Työnantajan järjestämä kurssikoulutus
- 31 Työhön tai vapaa-aikaan liittyvä opiskelu koulutusyrityksessä tai koulutuskeskuksessa
- 32 Konferenssit, seminaarit tms.
- 33 Jokin muu koulutus Suomessa
- 34 Työn yhteydessä saatu opastus erityiseltä ohjaajalta, kouluttajalta tai asiantuntijalta
- ~~35 Opiskellut ulkomailla tutkintoon-johtavassa koulutuksessa~~
- 36 Opiskellut ulkomailla muussa kuin tutkintoon johtavassa

Liite 2

Koulutuksen sisältöluokitus (FET)

FET = Fields of Education and Training, 1999

Tässä liitteessä on esitetty saadun koulutuksen sisällön luokitus (FET-luokitus, *Fields of Education and Training*). FET-luokitus pohjautuu kansainväliseen koulutusluokitukseen ISCED:iin (*European Commission 2006*) vuodelta 1997 ja se on kehitetty Eurostatin projektityönä läheisessä yhteistyössä UNESCO:n ja OECD:n kanssa. FET-luokitus ei kuitenkaan ole osa ISCED:iä eikä UNESCO:n hyväksymä. Eurostat hyväksyi luokituksen omissa tiedonkeruissaan käytettäväksi vuonna 1999. FET-luokitusta käytetään muun muassa EU-aikuiskoulutustutkimuksessa (EU-AES), työvoimatutkimuksessa (*Labour Force Survey*) ja eurooppalaisissa tulo- ja elinolotutkimuksessa (EU-SILC).

Aikuiskoulutustutkimus 2012:n tulokset on esitetty käyttäen hyvin pitkälle FET-luokitusta kuitenkin pienin muutoksin. Muutokset ja vastaavuus FET-luokitukseen on kuvattu oheisessa taulukossa 1 (katso myös luku 3. *Koulutuksen sisältö*). Lisäksi Aikuiskoulutustutkimus 2012:ssa on jokaiseen pääluokkaan liitetty lisäkoodi sellaisia koulutuksia varten, joiden sisältö kuuluu selkeästi kyseiseen luokkaan, mutta jonka koodaaminen luokan alakohtiin on ongelmallista. Nämä yleiset ohjelmat -alakohdat on esitetty oheissa olevassa FET-luokituksessa suluisissa.

Taulukko 1

Aikuiskoulutustutkimus 2012:ssa käytetty koulutuksen sisällön luokitus ja sen yhteys FET-luokitukseen (Fields of Education and Training)

Koulutuksen sisältöluokka (Aikuiskoulutustutkimus 2012)	FET-luokitus	koodit erikoistapauksessa
Liiketalous- ja oikeustieteet	osa luokasta 3	340–380
Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	luokka 8	
Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	luokka 7	
Tietotekniikka	osa luokasta 4	481–482
Tekniikka, tuotanto, rakentaminen	luokka 5	
Taideaineet	osa luokasta 2	210–215
Vieraat kielet	osa luokasta 2	222
Kasvatustieteet	luokka 1	
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, journalistiikka	osa luokasta 3	310–322
Henkilökohtaiset taidot	luokka 0	
Humanistiset aineet	osa luokasta 2	220–221, 223–226
Matemaattis- ja luonnontieteet	osa luokasta 4	421–462, 410
Maa-, metsä- ja kalatalous	luokka 6	

Koulutuksen sisältö
Fields of Education and Training, 1999

- 0 Yleiset ohjelmat
(General Programmes)
- 010 Peruskoulu, lukio
- 080 Luku-, kirjoitus-, laskutaito
- 090 Henkilökohtaisten taitojen kehittäminen
- (091 Autokoulu, ajo-opetus)

- 1 Kasvatustiede- ja opettajankoulutus
(Education)
- (140 Kasvatustiede- ja opettajankoulutus, yleiset ohjelmat)
- 141 Opettajan koulutus
- 142 Kasvatustiede
- 143 Esikouluopettajien-koulutus
- 144 Opettajankoulutus, perusaste
- 145 Opettajankoulutus, aineopettajat
- 146 Opettajankoulutus, ammatilliset aineet

- 2 Taide- ja taitoaineet
(Humanities and Arts)
- (210 Taide- ja taitoaineet, yleiset ohjelmat)
- 211 Kuvataiteet
- 212 Musiikki, esittävät taiteet
- 213 Audiovisuaaliset tekniikat, mediatuotanto
- 214 Muotoilu, suunnittelu (design)
- 215 Käsi-, taidetyö
- (220 Humanistiset aineet, yleiset ohjelmat)
- 221 Uskonto, teologia
- 222 Vieraat kielet
- 223 Äidinkieli
- 225 Historia, arkeologia
- 226 Filosofia, etiikka

- 3 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet
(Social Sciences, Business and Law)
- (310 Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet, yleiset ohjelmat)
- 311 Psykologia
- 312 Sosiologia, kulttuuriopinnot
- 313 Valtiotiede, yhteiskuntaoppi
- 314 Taloustiede
- 321 Journalistiikka, raportointi
- 322 Kirjasto, informaatio, arkistointi
- (340 Liiketaloustieteet, yleiset ohjelmat)
- 341 Tukku-, vähittäiskauppa
- 342 Markkinointi, mainonta

- 343 Rahoitus, pankki, vakuutus
- 344 Kirjanpito
- 345 Johtaminen, hallinnointi
- 346 Sihteeri-, toimistotyö
- 347 Työelämäkoulutus
- 380 Oikeustieteet

4 Luonnontieteet
(Science, Mathematics and Computing)

- (410) Luonnontieteet, yleiset ohjelmat
- 421 Biologia, biokemia
- 422 Ympäristötieteet
- (440) Fysikaaliset tieteet, yleiset ohjelmat
- 441 Fysiikka
- 442 Kemia
- 443 Geotieteet, maantiede
- 461 Matematiikka
- 462 Tilastotiede
- 481 Tietojenkäsittelytiede
- 482 Tietotekniikan käyttö

5 Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen
(Engineering, Manufacturing and Construction)

- (520) Tekniikka, yleiset ohjelmat
- 521 Kone-, metallitekniikka
- 522 Sähkö-, energiatekniikka
- 523 Elektroniikka, tietotekniikka
- 524 Kemia-, prosessitekniikka
- 525 Auto-, kuljetusvälinetekniikka
- (540) Tuotanto, yleiset ohjelmat
- 541 Elintarviketuotanto
- 542 Tekstiiliteollisuus, vaateteollisuus
- 543 Puuteollisuus, paperiteollisuus, muoviteollisuus, lasiteollisuus
- 544 Kaivosteollisuus, louhinta
- 581 Arkkitehtuuri, kaupunkisuunnittelu
- 582 Rakennus-, maanmittaustekniikka

6 Maa-, metsä- ja kalatalous
(Agriculture and Veterinary)

- (620) Maa-, metsä- ja kalatalous, yleiset ohjelmat
- 621 Maanviljely, kotieläintalous
- 622 Puutarhatalous
- 623 Metsätalous
- 624 Kalatalous
- 641 Eläinlääketiede

- 7 **Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi**
(Health and Welfare)
- (720 Terveys- ja sosiaaliala ja hyvinvointi, yleiset ohjelmat)
721 Lääketiede
723 Terveyden-, sairaudenhoito
724 Hammashoito
725 Lääketieteen diagnostiikka, teknologia
726 Terapia, kuntoutus
727 Farmasia
761 Lastenhoito, -kasvatus
762 Sosiaalihuolto, -ohjaus
- 8 **Palvelut**
(Services)
- (810 Palvelut, yleiset ohjelmat)
811 Hotelli, ravintola, ravitsemispalvelut
812 Turismi, matkailu, vapaa-aika
813 Urheilu, liikunta
814 Kotitalousala
815 Hiusten, kauneuden hoito
840 Liikenne-, kuljetuspalvelut
(850 Ympäristö, yleiset ohjelmat)
851 Ympäristönsuojelu, -teknologia
852 Luonto, ympäristö
853 Puhtaanapitopalvelut
(860 Turvallisuus, yleiset ohjelmat)
861 Turvallisuusala (henkilöiden, omaisuuden suojaaminen)
862 Työsuojelu, työturvallisuus
863 Sotilasala

Liitetaulukot

Taulukoissa käytetyt symbolit

Ei yhtään	–
Osuus on alle 0,5 prosenttiyksikköä	0
Tieto ei ole mahdollinen	
Tieto on epävarma esitettäväksi ($n < 30$).....	
Koko väestöön painotettu lukumäärä	N
Vastaajien lukumäärä.....	n

Liitetaulukko 1

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aiemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	197 995	42	192 894	41	79 407	17	470 297	214	100
25–34-vuotiaat	394 207	58	259 555	38	27 294	4	681 057	766	100
35–44-vuotiaat	415 339	63	223 831	34	16 236	2	655 406	808	100
45–54-vuotiaat	432 854	58	292 160	39	20 271	3	745 285	957	100
55–64-vuotiaat	275 125	36	468 039	61	29 965	4	773 129	1 074	100
Sukupuoli									
Mies	765 131	45	798 295	47	119 479	7	1 682 905	1 923	100
Nainen	950 389	58	638 185	39	53 694	3	1 642 269	1 896	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	28 247	37	39 555	52	8 767	11	76 569	101	100
Muut yrittäjät	83 907	38	125 185	57	10 981	5	220 073	277	100
Ylemmät toimihenkilöt	459 408	78	129 124	22	3 768	1	592 299	803	100
Alemmat toimihenkilöt	533 064	71	218 812	29	4 123	1	755 999	913	100
Työntekijät	313 490	43	360 739	50	50 040	7	724 269	796	100
Opiskelijat	183 849	46	164 607	41	49 294	12	397 750	273	100
Eläkeläiset	37 216	13	230 992	80	21 398	7	289 605	377	100
Muu tai tuntematon	76 340	28	167 464	62	24 804	9	268 608	279	100
Koulutusaste									
Perusaste	231 555	34	379 886	55	78 667	11	690 108	573	100
Keskiaste	744 184	47	740 377	47	86 223	5	1 570 784	1 721	100
Korkea-aste	739 781	70	316 217	30	8 283	1	1 064 281	1 525	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 443 325	59	932 280	38	85 216	3	2 460 822	2 977	100
Työllinen	1 369 262	62	782 958	35	66 791	3	2 219 011	2 715	100
Työtön	74 064	31	149 322	62	18 425	8	241 810	262	100
Työvoiman ulkopuoliset	272 195	31	504 200	58	87 957	10	864 352	842	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	1 218 564	54	921 458	41	102 395	5	2 242 417	2 524	100
Taajaan asuttu	259 229	48	250 941	47	28 223	5	538 393	649	100
Maaseutumainen	237 728	44	264 081	49	42 555	8	544 364	646	100
Yhteensä	1 715 520	52	1 436 480	43	173 173	5	3 325 174	3 819	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 2

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	198 693	43	171 272	37	88 120	19	458 084	251	100
25–34-vuotiaat	373 428	58	247 815	39	18 921	3	640 164	1 319	100
35–44-vuotiaat	441 924	61	267 848	37	15 765	2	725 536	877	100
45–54-vuotiaat	430 683	56	322 267	42	19 118	2	772 068	977	100
55–64-vuotiaat	262 001	37	429 176	60	23 688	3	714 865	946	100
Sukupuoli									
Mies	757 588	45	792 626	47	121 999	7	1 672 213	2 164	100
Nainen	949 140	58	645 752	39	43 612	3	1 638 504	2 206	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	40 521	42	49 074	51	7 222	7	96 817	132	100
Muut yrittäjät	88 188	40	122 536	55	11 474	5	222 197	293	100
Ylemmät toimihenkilöt	425 002	76	128 762	23	4 367	1	558 131	829	100
Alemmat toimihenkilöt	483 645	69	206 428	29	11 689	2	701 763	974	100
Työntekijät	348 239	43	422 072	52	44 061	5	814 372	1 055	100
Opiskelijat	181 996	52	118 401	34	51 715	15	352 113	324	100
Eläkeläiset	56 070	16	282 109	79	19 311	5	357 490	476	100
Muu tai tuntematon	83 068	40	108 995	52	15 772	8	207 835	287	100
Koulutusaste									
Perusaste	289 925	35	460 873	56	77 172	9	827 970	851	100
Keskiaste	714 247	48	692 145	47	81 704	5	1 488 097	1 983	100
Korkea-aste	702 556	71	285 359	29	6 735	1	994 650	1 536	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 428 489	57	970 958	39	90 658	4	2 490 105	3 400	100
Työlliset	1 356 455	60	822 572	37	66 304	3	2 245 331	3 088	100
Työttömät	72 034	29	148 386	61	24 354	10	244 774	312	100
Työvoiman ulkopuoliset	278 239	34	467 419	57	74 953	9	820 612	970	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	1 110 921	54	848 191	41	86 658	4	2 045 769	2 670	100
Taajaan asuttu	267 891	48	261 852	47	30 609	5	560 352	743	100
Maaseutumainen	327 917	47	328 335	47	48 344	7	704 596	957	100
Yhteensä	1 706 728	52	1 438 377	43	165 611	5	3 310 717	4 370	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailta on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 3

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	225 413	49	159 363	35	76 172	17	460 948	485	100
25–34-vuotiaat	409 527	62	216 778	33	35 708	5	662 013	696	100
35–44-vuotiaat	474 888	62	274 406	36	18 131	2	767 425	811	100
45–54-vuotiaat	463 366	56	331 647	40	32 998	4	828 011	856	100
55–64-vuotiaat	180 863	33	329 648	61	31 937	6	542 448	574	100
Sukupuoli									
Mies	798 731	49	717 851	44	129 559	8	1 646 142	1 727	100
Nainen	955 326	59	593 992	37	65 386	4	1 614 704	1 695	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	43 153	45	37 329	39	14 600	15	95 082	101	100
Muut yrittäjät	94 745	42	119 204	52	14 267	6	228 216	240	100
Ylemmät toimihenkilöt	485 627	84	87 807	15	3 153	1	576 587	622	100
Alemmat toimihenkilöt	435 025	68	189 659	30	11 298	2	635 981	656	100
Työntekijät	361 911	45	398 978	49	49 637	6	810 527	836	100
Opiskelijat	184 670	57	98 555	30	43 521	13	326 746	345	100
Eläkeläiset	82 555	21	270 941	69	36 493	9	389 989	405	100
Muu tai tuntematon	66 371	34	109 370	55	21 977	11	197 718	217	100
Koulutusaste									
Perusaste	340 450	37	480 280	52	99 596	11	920 327	918	100
Keskiaste	725 994	51	621 305	43	84 361	6	1 431 659	1 496	100
Korkea-aste	687 614	76	210 257	23	10 988	1	908 859	1 008	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 443 705	60	867 300	36	98 581	4	2 409 586	2 524	100
Työlliset	1 330 843	63	691 577	33	84 975	4	2 107 395	2 206	100
Työttömät	112 862	37	175 723	58	13 607	5	302 192	318	100
Työvoiman ulkopuoliset	310 352	36	444 542	52	96 364	11	851 259	898	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	1 102 510	56	758 281	38	109 426	6	1 970 216	2 023	100
Taajaan asuttu	289 667	53	224 816	41	31 123	6	545 606	588	100
Maaseutumainen	361 880	49	328 745	44	54 397	7	745 023	811	100
Yhteensä	1 754 057	54	1 311 843	40	194 945	6	3 260 845	3 422	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 4

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	183 534	42	132 910	30	121 629	28	438 073	597	100
25–34-vuotiaat	381 866	53	288 914	40	56 337	8	727 118	988	100
35–44-vuotiaat	425 144	54	320 936	41	42 894	5	788 974	989	100
45–54-vuotiaat	404 908	54	317 277	42	33 376	4	755 560	911	100
55–64-vuotiaat	160 102	31	289 461	57	59 254	12	508 818	622	100
Sukupuoli									
Mies	705 958	43	711 388	44	207 706	13	1 625 052	2 052	100
Nainen	849 596	53	638 111	40	105 784	7	1 593 491	2 055	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	53 667	44	56 080	45	13 613	11	123 360	159	100
Muut yrittäjät	91 009	37	140 989	57	16 175	7	248 173	309	100
Ylemmät toimihenkilöt	329 791	78	90 872	21	2 765	1	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	494 612	66	232 332	31	18 567	2	745 511	947	100
Työntekijät	301 307	37	390 653	48	114 450	14	806 410	1 027	100
Opiskelijat	159 059	51	99 535	32	55 591	18	314 185	427	100
Eläkeläiset	68 296	20	227 896	67	45 104	13	341 296	421	100
Muu tai tuntematon	57 814	27	111 143	51	47 224	22	216 182	289	100
Koulutusaste (luokitus 1997)									
Perusaste	332 933	32	523 480	51	175 278	17	1 031 692	1 290	100
Keskiaste	619 127	47	580 218	44	123 257	9	1 322 602	1 713	100
Korkea-aste	603 494	70	245 800	28	14 955	2	864 249	1 104	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 292 587	53	941 730	39	186 742	8	2 421 059	3 074	100
Työlliset	1 164 313	60	678 534	35	109 451	6	1 952 299	2 465	100
Työttömät	128 274	27	263 196	56	77 291	16	468 761	609	100
Työvoiman ulkopuoliset	262 967	33	407 769	51	126 748	16	797 484	1 033	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	990 538	52	765 968	40	158 137	8	1 914 643	2 426	100
Taajaan asuttu	251 538	45	246 077	44	59 180	11	556 796	706	100
Maaseutumainen	313 479	42	337 453	45	96 172	13	747 104	975	100
Yhteensä	1 555 554	48	1 349 499	42	313 490	10	3 218 543	4 107	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista. Sen sijaan opiskelu ulkomailla on laskettu lukuihin mukaan, vaikka se ei esiinnykään omana koulutustyyppinä vuosina 1980 ja 1990.

Liitetaulukko 5

Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias väestö)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana		Osallistunut viimeksi joskus aikaisemmin		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	204 552	43	155 688	32	119 147	25	479 387	534	100
25–34-vuotiaat	416 027	55	289 880	39	44 965	6	750 873	835	100
35–44-vuotiaat	481 846	57	293 654	35	69 519	8	845 019	937	100
45–54-vuotiaat	291 068	48	245 609	40	70 762	12	607 439	688	100
55–64-vuotiaat	132 963	25	293 841	55	111 389	21	538 193	610	100
Sukupuoli									
Mies	697 519	43	660 670	41	259 880	16	1 618 068	1 811	100
Nainen	828 938	52	618 002	39	155 903	10	1 602 843	1 793	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	47 471	30	77 291	48	36 065	22	160 827	196	100
Muut yrittäjät	76 000	40	93 904	49	20 658	11	190 562	209	100
Ylemmät toimihenkilöt	332 761	83	66 889	17	1 658	0	401 307	425	100
Alemmät toimihenkilöt	574 184	68	241 355	29	27 043	3	842 582	927	100
Työntekijät	290 427	34	414 081	48	158 173	18	862 680	977	100
Opiskelijat	110 335	45	92 477	38	43 456	18	246 268	278	100
Eläkeläiset	69 569	17	233 843	57	103 771	25	407 182	467	100
Muu tai tuntematon	25 709	23	58 832	54	24 960	23	109 501	125	100
Koulutusaste (luokitus 1997)									
Perusaste	364 321	30	582 335	48	258 464	21	1 205 120	1 367	100
Keskiaste	618 678	48	517 408	40	142 201	11	1 278 287	1 443	100
Korkea-aste	543 458	74	178 928	24	15 118	2	737 503	794	100
Työvoimaan kuuluminen									
Työvoima	1 321 585	54	895 438	36	245 299	10	2 462 322	2 739	100
Työlliset	1 306 690	55	854 863	36	229 628	10	2 391 181	2 650	100
Työttömät	14 895	21	40 575	57	15 671	22	71 142	89	100
Työvoiman ulkopuoliset	204 872	27	383 233	51	170 483	22	758 589	865	100
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	967 939	51	734 320	39	192 725	10	1 894 985	2 017	100
Taajaan asuttu	229 611	46	197 783	40	67 451	14	494 844	561	100
Maaseutumainen	328 906	40	346 569	42	155 607	19	831 082	1 026	100
Yhteensä	1 526 457	47	1 278 672	40	415 783	13	3 220 911	3 604	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista.

Liitetaulukko 6**Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1980 (18–64-vuotias väestö)**

	Osallistunut aikuiskoulutukseen lukuvuonna 79/80		Osallistunut aikuiskoulutukseen syksyllä 1980 tai ennen lukuvuotta 1979/80		Ei ole osallistunut koskaan		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	%	N	n	%
Ikä									
18–24-vuotiaat	153 022	30	191 556	38	166 114	33	510 693	518	100
25–34-vuotiaat	338 454	38	410 200	46	133 926	15	882 581	887	100
35–44-vuotiaat	206 322	36	276 151	48	91 968	16	574 441	582	100
45–54-vuotiaat	173 512	31	261 182	47	117 504	21	552 198	556	100
55–64-vuotiaat	69 471	15	210 374	46	175 600	39	455 445	458	100
Sukupuoli									
Mies	400 121	27	671 971	45	426 268	28	1 498 360	1 512	100
Nainen	540 660	37	677 492	46	258 845	18	1 476 998	1 489	100
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	25 314	20	51 787	42	46 771	38	123 872	127	100
Muut yrittäjät	15 697	19	49 932	59	19 104	23	84 733	86	100
Ylemmät toimihenkilöt	134 375	56	97 538	41	8 044	3	239 956	239	100
Alemmat toimihenkilöt	364 766	50	308 748	43	51 008	7	724 522	728	100
Työntekijät	232 508	23	476 724	48	287 212	29	996 444	1 005	100
Opiskelijat	56 827	33	73 420	42	43 766	25	174 013	176	100
Eläkeläiset	30 104	11	123 483	45	121 653	44	275 239	277	100
Muu tai tuntematon	81 190	23	167 831	47	107 556	30	356 578	363	100
Yhteensä	940 781	32	1 349 463	45	685 113	23	2 975 357	3 001	100

Aikuiskoulutuksella tarkoitetaan erityisesti aikuisia varten järjestettyä ja organisoitua koulutusta. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Aikuiskoulutukseen osallistumista kuvaaviin taulukoihin ei ole otettu mukaan opiskelua autokouluissa eikä radion ja television opetusohjelmien seuraamista.

Vuoden 1980 tutkimuksessa kysyttiin osallistumista syyslukukaudella 1980 tai lukuvuonna 1979/80. Vertailukelpoisimmaksi tiedoksi vuosien 1990 ja 1995 tutkimuksiin nähden katsottiin osallistuminen lukuvuonna 1979/80, koska se kuvaa parhaiten osallistumista vuoden (12 kuukauden) aikana.

Liitetaulukko 7

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana					
	Kyllä		Ei		Yhteensä	
	N	%	N	%	N	n
Ikä						
18–24-vuotiaat	86 655	48	94 017	52	180 672	81
25–34-vuotiaat	287 470	57	212 727	43	500 197	568
35–44-vuotiaat	354 718	61	229 586	39	584 305	725
45–54-vuotiaat	374 717	55	302 790	45	677 507	875
55–64-vuotiaat	213 344	42	300 345	58	513 688	724
Sukupuoli						
Mies	616 471	47	682 540	53	1 299 010	1 548
Nainen	700 433	61	456 925	39	1 157 358	1 425
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	22 940	31	52 081	69	75 021	100
Muut yrittäjät	69 282	32	149 152	68	218 433	275
Ylemmät toimihenkilöt	433 298	73	159 001	27	592 299	803
Alemmat toimihenkilöt	496 019	66	259 980	34	755 999	913
Työntekijät	277 302	38	445 701	62	723 003	795
Muu tai tuntematon	18 062	20	73 550	80	91 612	87
Koulutusaste						
Perusaste	148 235	36	259 245	64	407 480	350
Keskiaste	540 803	48	589 077	52	1 129 879	1 304
Korkea-aste	627 865	68	291 143	32	919 009	1 319
Työvoimaan kuuluminen						
Työllinen	1 268 587	57	945 971	43	2 214 558	2 711
Työtön	48 316	20	193 494	80	241 810	262
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	929 003	57	714 541	43	1 643 544	1 955
Taajaan asuttu	202 160	50	198 626	50	400 786	509
Maaseutumainen	185 741	45	226 298	55	412 039	509
Yhteensä	1 316 903	54	1 139 465	46	2 456 368	2 973

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 8

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	69 120	36	124 939	64	194 060	106	100
25–34-vuotiaat	274 747	54	235 555	46	510 301	1 049	100
35–44-vuotiaat	374 510	57	277 336	43	651 846	788	100
45–54-vuotiaat	375 150	54	324 734	46	699 884	884	100
55–64-vuotiaat	173 208	40	260 807	60	434 014	573	100
Sukupuoli							
Mies	592 984	45	714 845	55	1 307 829	1 763	100
Nainen	673 750	57	508 526	43	1 182 276	1 637	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	32 725	34	64 091	66	96 817	132	100
Muut yrittäjät	70 809	32	151 388	68	222 197	293	100
Ylemmät toimihenkilöt	401 833	72	155 193	28	557 026	828	100
Alemmat toimihenkilöt	435 750	62	264 768	38	700 518	972	100
Työntekijät	292 609	36	521 764	64	814 372	1 055	100
Opiskelijat	1 921	10	17 519	90	19 441	20	100
Muu tai tuntematon	31 087	39	48 647	61	79 734	100	100
Koulutusaste							
Perusaste	187 419	34	358 140	66	545 559	578	100
Keskiaste	486 276	45	603 494	55	1 089 770	1 515	100
Korkea-aste	593 040	69	261 736	31	854 776	1 307	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	1 226 247	55	1 019 084	45	2 245 331	3 088	100
Työtön	40 487	17	204 287	83	244 774	312	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	847 807	55	697 710	45	1 545 517	2 093	100
Taajaan asuttu	193 235	45	235 962	55	429 198	584	100
Maaseutumainen	225 692	44	289 698	56	515 390	723	100
Yhteensä	1 266 735	51	1 223 371	49	2 490 105	3 400	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 9

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana							
	Kyllä		Ei		Yhteensä			
	N	%	N	%	N	n	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	77 432	41	112 245	59	189 677	194	100	
25–34-vuotiaat	298 999	56	239 536	44	538 535	566	100	
35–44-vuotiaat	388 827	56	306 341	44	695 168	736	100	
45–54-vuotiaat	379 929	52	354 670	48	734 599	762	100	
55–64-vuotiaat	85 988	34	165 620	66	251 608	266	100	
Sukupuoli								
Mies	602 702	47	680 761	53	1 283 463	1 343	100	
Nainen	628 473	56	497 651	44	1 126 124	1 181	100	
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	24 551	26	70 531	74	95 082	101	100	
Muut yrittäjät	69 687	31	158 528	69	228 216	240	100	
Ylemmät toimihenkilöt	433 289	75	143 298	25	576 587	622	100	
Alemmat toimihenkilöt	376 886	59	259 096	41	635 981	656	100	
Työntekijät	312 254	39	498 272	61	810 527	836	100	
Muu tai tuntematon	14 507	23	48 687	77	63 194	69	100	
Koulutusaste								
Perusaste	206 641	35	381 276	65	587 917	560	100	
Keskiaste	472 495	46	562 703	54	1 035 198	1 094	100	
Korkea-aste	552 039	70	234 432	30	786 471	870	100	
Työvoimaan kuuluminen								
Työllinen	1 157 178	55	950 216	45	2 107 395	2 206	100	
Työtön	73 996	24	228 195	76	302 192	318	100	
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	783 659	55	650 507	45	1 434 166	1 474	100	
Taajaan asuttu	197 581	49	207 147	51	404 728	432	100	
Maaseutumainen	249 935	44	320 758	56	570 693	618	100	
Yhteensä	1 231 175	51	1 178 411	49	2 409 586	2 524	100	

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 10

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	50 555	27	135 736	73	186 291	252	100
25–34-vuotiaat	260 675	44	333 984	56	594 659	807	100
35–44-vuotiaat	325 990	45	398 197	55	724 187	908	100
45–54-vuotiaat	317 436	47	361 156	53	678 592	819	100
55–64-vuotiaat	77 434	33	159 897	67	237 331	288	100
Sukupuoli							
Mies	503 639	39	777 960	61	1 281 599	1 604	100
Nainen	528 452	46	611 009	54	1 139 461	1 470	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	38 384	31	84 976	69	123 360	159	100
Muut yrittäjät	55 912	23	191 599	77	247 511	308	100
Ylemmät toimihenkilöt	289 534	68	133 893	32	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	407 848	55	337 663	45	745 511	947	100
Työntekijät	229 509	29	575 361	71	804 870	1 025	100
Muu tai tuntematon	10 903	14	65 478	86	76 380	107	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	192 530	28	504 599	72	697 129	869	100
Keskiaste	375 871	39	597 919	61	973 790	1 248	100
Korkea-aste	463 690	62	286 451	38	750 141	957	100
Työvoimaan kuuluminen							
Työllinen	969 066	50	983 233	50	1 952 299	2 465	100
Työtön	63 024	13	405 737	87	468 761	609	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	669 133	46	772 344	54	1 441 477	1 813	100
Taajaan asuttu	167 898	40	251 505	60	419 403	531	100
Maaseutumainen	195 059	35	365 120	65	560 179	730	100
Yhteensä	1 032 090	43	1 388 969	57	2 421 059	3 074	100

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 11

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990 (18–64-vuotias työvoima)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana								
	Kyllä		Ei		Yhteensä			n	%
	N	%	N	%	N	n	%		
Ikä									
18–24-vuotiaat	97 831	36	172 753	64	270 584	297	100		
25–34-vuotiaat	329 104	50	335 036	50	664 140	739	100		
35–44-vuotiaat	373 050	48	407 284	52	780 334	864	100		
45–54-vuotiaat	234 914	44	299 525	56	534 439	604	100		
55–64-vuotiaat	57 283	27	155 542	73	212 826	235	100		
Sukupuoli									
Mies	535 048	41	764 170	59	1 299 218	1 444	100		
Nainen	557 134	48	605 970	52	1 163 104	1 295	100		
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	19 922	12	140 905	88	160 827	196	100		
Muut yrittäjät	50 762	27	139 800	73	190 562	209	100		
Ylemmät toimihenkilöt	293 271	73	108 036	27	401 307	425	100		
Alemmat toimihenkilöt	499 215	59	343 368	41	842 582	927	100		
Työntekijät	228 270	26	634 410	74	862 680	977	100		
Muu tai tuntematon	4 363	5	100		
Koulutusaste (luokitus 1997)									
Perusaste	226 979	27	605 038	73	832 017	935	100		
Keskiaste	405 888	41	580 432	59	986 320	1 108	100		
Korkea-aste	459 315	71	184 670	29	643 985	696	100		
Työvoimaan kuuluminen									
Työlliset	1 083 547	45	1 307 634	55	2 391 181	2 650	100		
Työttömät	8 635	12	62 507	88	71 142	89	100		
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	722 787	50	731 240	50	1 454 027	1 537	100		
Taajaan asuttu	163 528	42	227 945	58	391 473	442	100		
Maaseutumainen	205 866	33	410 956	67	616 822	760	100		
Yhteensä	1 092 182	44	1 370 140	56	2 462 322	2 739	100		

Tähän luetaan sellainen aikuiskoulutusorganisaatioissa järjestetty koulutus, jonka vastaaja itse koki liittyvän työhön tai ammattiin. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 12

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2012
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	74 049	52	68 360	48	142 409	64	100
25–34-vuotiaat	244 715	61	158 852	39	403 567	469	100
35–44-vuotiaat	310 112	66	158 595	34	468 707	589	100
45–54-vuotiaat	320 955	59	221 141	41	542 096	697	100
55–64-vuotiaat	187 453	51	181 949	49	369 402	523	100
Sukupuoli							
Mies	521 107	54	438 794	46	959 902	1 147	100
Nainen	616 178	64	350 103	36	966 280	1 195	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	410 312	71	165 100	29	575 412	780	100
Alemmat toimihenkilöt	468 476	66	242 504	34	710 980	855	100
Työntekijät	255 248	40	380 103	60	635 351	701	100
Muu tai tuntematon	3 248	73	1 191	27	4 439	6	100
Koulutusaste							
Perusaste	116 253	45	144 114	55	260 367	225	100
Keskiaste	459 188	52	417 723	48	876 911	996	100
Korkea-aste	561 844	71	227 060	29	788 904	1 121	100
Työnantajasektori							
Valtio	140 098	71	58 249	29	198 347	258	100
Kunta	323 398	66	168 339	34	491 738	637	100
Yksityinen	642 114	54	544 887	46	1 187 001	1 388	100
Muu/Ei osaa sanoa	31 674	65	17 421	35	49 096	59	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	217 904	44	280 800	56	498 704	583	100
50–99 henkeä	71 793	55	57 943	45	129 736	157	100
100–249 henkeä	107 090	58	77 821	42	184 912	235	100
250–499 henkeä	115 227	71	47 017	29	162 244	202	100
500 henkeä tai enemmän	571 913	67	285 528	33	857 441	1 060	100
Ei osaa sanoa	53 358	57	39 787	43	93 145	105	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	820 401	61	515 933	39	1 336 334	1 604	100
Taajaan asuttu	168 846	55	135 735	45	304 581	387	100
Maaseutumainen	148 038	52	137 229	48	285 267	351	100
Yhteensä	1 137 285	59	788 897	41	1 926 182	2 342	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Työpaikan henkilökuntamäärän luokitus poikkeaa hieman aiempien tutkimusten luokituksista.

Liitetaulukko 13

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2006
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						Yhteensä	
	Kyllä		Ei		N	n	%	
	N	%	N	%				
Ikä								
18–24-vuotiaat	68 919	46	82 531	54	151 450	83	100	
25–34-vuotiaat	242 893	57	184 498	43	427 391	886	100	
35–44-vuotiaat	317 475	61	206 450	39	523 925	633	100	
45–54-vuotiaat	323 426	60	217 101	40	540 527	686	100	
55–64-vuotiaat	154 957	52	141 496	48	296 453	392	100	
Sukupuoli								
Mies	523 178	53	464 700	47	987 878	1 350	100	
Nainen	584 492	61	367 377	39	951 869	1 330	100	
Sosioekonominen asema								
Ylemmät toimihenkilöt	390 650	73	143 049	27	533 700	797	100	
Alemmat toimihenkilöt	418 043	64	236 601	36	654 644	911	100	
Työntekijät	275 554	39	434 922	61	710 476	918	100	
Muu tai tuntematon	23 423	57	17 505	43	40 927	54	100	
Koulutusaste								
Perusaste	161 590	45	198 680	55	360 270	375	100	
Keskiaste	407 574	48	433 366	52	840 940	1 171	100	
Korkea-aste	538 506	73	200 031	27	738 537	1 134	100	
Työnantaja								
Valtio	123 768	79	32 751	21	156 520	228	100	
Kunta	335 424	68	156 874	32	492 298	704	100	
Yksityinen	630 679	50	631 121	50	1 261 799	1 706	100	
Muu/Ei osaa sanoa	17 798	61	11 331	39	29 130	42	100	
Työpaikan henkilökuntamäärä								
1–49 henkeä	234 388	42	322 634	58	557 022	748	100	
50–99 henkeä	65 134	55	53 394	45	118 528	166	100	
100–199 henkeä	90 060	61	57 419	39	147 479	208	100	
200–499 henkeä	140 925	68	66 895	32	207 820	291	100	
500 henkeä tai enemmän	541 365	66	273 866	34	815 231	1 142	100	
Ei osaa sanoa	35 798	38	57 869	62	93 666	125	100	
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	763 407	60	513 280	40	1 276 687	1 757	100	
Taajaan asuttu	165 272	54	143 054	46	308 326	426	100	
Maaseutumainen	178 990	50	175 743	50	354 734	497	100	
Yhteensä	1 107 670	57	832 077	43	1 939 747	2 680	100	

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 14

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 2000
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						Yhteensä	
	Kyllä		Ei		N	n	%	
	N	%	N	%				
Ikä								
18–24-vuotiaat	62 174	46	74 466	54	136 641	138	100	
25–34-vuotiaat	241 792	57	184 392	43	426 184	447	100	
35–44-vuotiaat	322 034	61	206 596	39	528 630	562	100	
45–54-vuotiaat	307 692	57	236 691	43	544 383	563	100	
55–64-vuotiaat	70 823	47	81 049	53	151 872	159	100	
Sukupuoli								
Mies	483 852	54	410 595	46	894 447	933	100	
Nainen	520 663	58	372 601	42	893 263	936	100	
Sosioekonominen asema								
Ylemmät toimihenkilöt	413 202	73	149 126	27	562 329	606	100	
Alemmat toimihenkilöt	341 123	60	230 518	40	571 642	588	100	
Työntekijät	250 189	38	403 551	62	653 740	675	100	
Koulutusaste								
Perusaste	154 706	41	222 107	59	376 812	354	100	
Keskiaste	358 260	49	373 659	51	731 919	769	100	
Korkea-aste	491 550	72	187 430	28	678 979	746	100	
Työnantaja								
Valtiosektori	157 180	74	54 934	26	212 113	221	100	
Kuntasektori	311 712	63	185 361	37	497 073	536	100	
Yksityissektori	512 853	49	531 041	51	1 043 894	1 075	100	
Muu/ Ei osaa sanoa	22 769	66	11 860	34	34 630	37	100	
Työpaikan henkilökuntamäärä								
1–49 henkeä	187 647	38	310 304	62	497 951	520	100	
50–99 henkeä	65 196	52	61 175	48	126 370	132	100	
100–199 henkeä	79 626	60	52 185	40	131 811	140	100	
200–499 henkeä	117 371	64	65 638	36	183 009	195	100	
500 henkeä tai enemmän	482 172	68	222 198	32	704 370	729	100	
Ei osaa sanoa	72 504	50	71 696	50	144 200	153	100	
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	660 169	59	458 061	41	1 118 230	1 147	100	
Taajaan asuttu	170 677	56	135 808	44	306 485	327	100	
Maaseutumainen	173 669	48	189 326	52	362 995	395	100	
Yhteensä	1 004 515	56	783 195	44	1 787 710	1 869	100	

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 15

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1995
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	37 360	33	77 584	67	114 944	154	100
25–34-vuotiaat	204 640	50	206 023	50	410 663	552	100
35–44-vuotiaat	264 282	53	234 419	47	498 701	621	100
45–54-vuotiaat	261 089	57	199 059	43	460 148	556	100
55–64-vuotiaat	63 460	51	61 806	49	125 266	151	100
Sukupuoli							
Mies	393 756	49	413 902	51	807 658	1 005	100
Nainen	437 075	54	364 989	46	802 064	1 029	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	271 750	69	124 683	31	396 433	495	100
Alemmat toimihenkilöt	365 676	58	262 557	42	628 233	795	100
Työntekijät	193 404	33	391 651	67	585 055	744	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	142 934	37	243 799	63	386 733	478	100
Keskiaste	287 583	46	340 002	54	627 584	796	100
Korkea-aste	400 314	67	195 090	33	595 404	760	100
Työnantaja							
Valtiosektori	152 708	60	103 203	40	255 911	324	100
Kuntasektori	269 328	63	161 162	37	430 490	552	100
Yksityissektori	359 558	43	476 766	57	836 324	1 048	100
Muu/ Ei osaa sanoa	49 237	57	37 760	43	86 997	110	100
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	147 319	33	305 003	67	452 322	574	100
50–99 henkeä	52 930	51	50 261	49	103 191	129	100
100–199 henkeä	67 699	59	46 793	41	114 492	142	100
200–499 henkeä	103 321	60	69 460	40	172 781	222	100
500 henkeä tai enemmän	425 722	63	250 831	37	676 553	853	100
Ei osaa sanoa	33 839	37	56 543	63	90 382	114	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	569 852	54	477 180	46	1 047 032	1 312	100
Taajaan asuttu	127 912	48	141 126	52	269 038	339	100
Maaseutumainen	133 067	45	160 584	55	293 651	383	100
Yhteensä	830 830	52	778 891	48	1 609 721	2 034	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 16

Työnantajan tukemaan koulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen vuonna 1990
(18–64-vuotiaat palkansaajat)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	82 445	34	162 865	66	245 310	267	100
25–34-vuotiaat	285 334	50	281 804	50	567 137	625	100
35–44-vuotiaat	338 924	52	311 650	48	650 574	714	100
45–54-vuotiaat	209 508	48	226 814	52	436 322	487	100
55–64-vuotiaat	52 524	37	89 728	63	142 252	154	100
Sukupuoli							
Mies	467 602	45	562 486	55	1 030 089	1 127	100
Nainen	501 131	50	510 375	50	1 011 506	1 120	100
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	288 100	72	109 732	28	397 832	420	100
Alemmat toimihenkilöt	467 208	57	358 812	43	826 019	907	100
Työntekijät	213 426	26	603 345	74	816 771	919	100
Muu tai tuntematon	973	1	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	198 026	32	427 118	68	625 144	689	100
Keskiaste	341 742	41	487 559	59	829 301	923	100
Korkea-aste	428 966	73	158 185	27	587 150	635	100
Työnantaja							
Valtiosektori	123 481	63	72 768	37	196 249	218	100
Kuntasektori	264 173	54	223 299	46	487 472	554	100
Yksityissektori	581 079	43	774 934	57	1 356 013	1 473	100
Tuntematon/ Tieto puuttuu	1 860	2	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	658 178	51	641 015	49	1 299 193	1 368	100
Taajaan asuttu	141 856	44	184 216	56	326 073	368	100
Maaseutumainen	168 699	41	247 630	59	416 329	511	100
Yhteensä	968 734	47	1 072 861	53	2 041 595	2 247	100

Henkilöstökoulutukseksi määriteltiin työnantajan joko osittain tai kokonaan tukema työhön tai ammattiin liittyvä aikuiskoulutus. Tuki on voinut koskea joko koulutuksen kustannuksia tai siihen käytettävää aikaa. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia.

Liitetaulukko 17

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2012
(18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		%
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	38 365	20	154 806	80	193 171	87	100
25–34-vuotiaat	127 861	22	454 040	78	581 900	656	100
35–44-vuotiaat	117 970	19	519 108	81	637 077	785	100
45–54-vuotiaat	126 913	17	604 079	83	730 992	939	100
55–64-vuotiaat	108 158	14	663 383	86	771 541	1 072	100
Sukupuoli							
Mies	157 455	11	1 339 525	89	1 496 980	1 804	100
Nainen	361 811	26	1 055 891	74	1 417 702	1 735	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	8 512	11	68 057	89	76 569	101	100
Muut yrittäjät	31 649	14	188 423	86	220 073	277	100
Ylemmät toimihenkilöt	168 362	28	423 937	72	592 299	803	100
Alemmat toimihenkilöt	151 466	20	604 533	80	755 999	913	100
Työntekijät	72 915	10	651 354	90	724 269	796	100
Eläkeläiset	32 809	11	256 797	89	289 605	377	100
Muu tai tuntematon	53 553	21	202 314	79	255 867	272	100
Koulutusaste							
Perusaste	72 583	13	493 659	87	566 243	511	100
Keskiaste	176 991	13	1 142 368	87	1 319 359	1 547	100
Korkea-aste	269 692	26	759 389	74	1 029 081	1 481	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	357 749	19	1 570 044	81	1 927 793	2 305	100
Taajaan asuttu	91 617	19	402 394	81	494 011	619	100
Maaseutumainen	69 901	14	422 977	86	492 878	615	100
Yhteensä	519 266	18	2 395 416	82	2 914 682	3 539	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 18

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006
(18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistunut tutkimushetkellä edeltävien 12 kuukauden aikana						Yhteensä	
	Kyllä		Ei		N	n		%
	N	%	N	%				
Ikä								
18–24-vuotiaat	44 530	21	165 149	79	209 678	115	100	
25–34-vuotiaat	107 223	19	470 616	81	577 839	1 189	100	
35–44-vuotiaat	121 623	17	580 663	83	702 286	848	100	
45–54-vuotiaat	132 888	17	628 656	83	761 544	963	100	
55–64-vuotiaat	114 114	16	599 019	84	713 133	944	100	
Sukupuoli								
Mies	178 242	12	1 324 808	88	1 503 050	2 020	100	
Nainen	342 136	23	1 119 294	77	1 461 430	2 039	100	
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	13 085	14	83 731	86	96 817	132	100	
Muut yrittäjät	37 789	17	184 408	83	222 197	293	100	
Ylemmät toimihenkilöt	124 472	22	433 659	78	558 131	829	100	
Alemmat toimihenkilöt	150 794	21	550 969	79	701 763	974	100	
Työntekijät	100 342	12	714 031	88	814 372	1 055	100	
Eläkeläiset	50 570	14	306 920	86	357 490	476	100	
Muu tai tuntematon	43 326	20	170 385	80	213 711	300	100	
Koulutusaste								
Perusaste	86 312	12	636 889	88	723 201	787	100	
Keskiaste	196 450	15	1 080 744	85	1 277 193	1 789	100	
Korkea-aste	237 616	25	726 470	75	964 086	1 483	100	
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	306 421	17	1 504 206	83	1 810 627	2 455	100	
Taajaan asuttu	94 563	18	416 690	82	511 253	701	100	
Maaseutumainen	119 394	19	523 207	81	642 601	903	100	
Yhteensä	520 378	18	2 444 103	82	2 964 481	4 059	100	

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 19

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2000
(18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	39 338	19	168 708	81	208 046	215	100
25–34-vuotiaat	121 145	20	483 622	80	604 767	635	100
35–44-vuotiaat	122 872	17	617 676	83	740 548	783	100
45–54-vuotiaat	139 374	17	685 077	83	824 451	852	100
55–64-vuotiaat	89 128	16	453 320	84	542 448	574	100
Sukupuoli							
Mies	173 898	12	1 325 846	88	1 499 744	1 566	100
Nainen	337 959	24	1 082 558	76	1 420 517	1 493	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	15 021	16	80 061	84	95 082	101	100
Muut yrittäjät	20 380	9	207 836	91	228 216	240	100
Ylemmät toimihenkilöt	126 603	22	449 985	78	576 587	622	100
Alemmat toimihenkilöt	140 082	22	495 899	78	635 981	656	100
Työntekijät	98 497	12	712 029	88	810 527	836	100
Eläkeläiset	68 022	17	321 967	83	389 989	405	100
Muu tai tuntematon	43 252	24	140 628	76	183 880	199	100
Koulutusaste							
Perusaste	119 823	14	728 838	86	848 661	823	100
Keskiaste	195 733	16	999 881	84	1 195 614	1 264	100
Korkea-aste	196 301	22	679 686	78	875 986	972	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	294 726	17	1 422 851	83	1 717 577	1 766	100
Taajaan asuttu	99 735	20	409 642	80	509 376	544	100
Maaseutumainen	117 396	17	575 912	83	693 308	749	100
Yhteensä	511 857	18	2 408 404	82	2 920 261	3 059	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulu, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 20

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1995
(18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	
Ikä							
18–24-vuotiaat	36 170	18	165 213	82	201 383	271	100
25–34-vuotiaat	126 507	19	532 164	81	658 672	895	100
35–44-vuotiaat	147 087	19	622 403	81	769 490	965	100
45–54-vuotiaat	131 040	17	617 971	83	749 011	903	100
55–64-vuotiaat	77 844	15	430 974	85	508 818	622	100
Sukupuoli							
Mies	154 190	11	1 309 364	89	1 463 553	1 830	100
Nainen	364 458	26	1 059 361	74	1 423 819	1 826	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	21 859	18	101 501	82	123 360	159	100
Muut yrittäjät	30 770	12	217 402	88	248 173	309	100
Ylemmät toimihenkilöt	83 155	20	340 272	80	423 427	528	100
Alemmat toimihenkilöt	179 806	24	565 705	76	745 511	947	100
Työntekijät	101 795	13	704 616	87	806 410	1 027	100
Eläkeläiset	61 107	18	280 189	82	341 296	421	100
Muu tai tuntematon	40 155	20	159 041	80	199 196	265	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	103 176	11	836 093	89	939 270	1 166	100
Keskiaste	211 331	19	908 013	81	1 119 344	1 431	100
Korkea-aste	204 141	25	624 619	75	828 759	1 059	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	304 698	18	1 388 029	82	1 692 727	2 124	100
Taajaan asuttu	88 582	17	417 845	83	506 427	639	100
Maaseutumainen	125 367	18	562 851	82	688 218	893	100
Yhteensä	518 648	18	2 368 725	82	2 887 373	3 656	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 21

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 1990
(18–64-vuotiaat, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Osallistunut tutkimushetkeä edeltävien 12 kuukauden aikana						
	Kyllä		Ei		Yhteensä		
	N	%	N	%	N	n	%
Ikä							
18–24-vuotiaat	49 301	17	232 780	83	282 080	310	100
25–34-vuotiaat	127 314	18	573 030	82	700 343	779	100
35–44-vuotiaat	172 371	21	659 432	79	831 802	921	100
45–54-vuotiaat	111 111	18	494 394	82	605 505	686	100
55–64-vuotiaat	85 202	16	452 991	84	538 193	610	100
Sukupuoli							
Mies	168 309	11	1 326 219	89	1 494 528	1 671	100
Nainen	376 988	26	1 086 407	74	1 463 395	1 635	100
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	40 113	25	120 714	75	160 827	196	100
Muut yrittäjät	23 507	12	167 056	88	190 562	209	100
Ylemmät toimihenkilöt	91 290	23	310 017	77	401 307	425	100
Alemmat toimihenkilöt	206 882	25	635 700	75	842 582	927	100
Työntekijät	103 737	12	758 943	88	862 680	977	100
Eläkeläiset	61 363	15	345 819	85	407 182	467	100
Muu tai tuntematon	18 404	20	74 377	80	92 782	105	100
Koulutusaste (luokitus 1997)							
Perusaste	160 626	14	1 017 557	86	1 178 183	1 336	100
Keskiaste	219 923	20	867 652	80	1 087 575	1 224	100
Korkea-aste	164 748	24	527 417	76	692 165	746	100
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	294 693	17	1 428 705	83	1 723 399	1 830	100
Taajaan asuttu	93 711	20	366 175	80	459 886	521	100
Maaseutumainen	156 893	20	617 746	80	774 639	955	100
Yhteensä	545 297	18	2 412 626	82	2 957 924	3 306	100

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen on laskettu toisiin opintoihin, luottamustehtäviin, harrastuksiin tms. vapaa-ajan toimintoihin liittyvät opinnot sekä peruskoulu-, lukio- tai muut yleissivistävät opinnot. Tällaisen aikuiskoulutuksen määrittely perustui vastaajan omaan ilmoitukseen. Vain sellainen koulutus on laskettu mukaan, johon on osallistuttu yhteensä vähintään kuusi tuntia. Tarkastelun ulkopuolelle on aikuiskoulutusorganisaatioista jätetty autokoulut, tv:n ja radion opetusohjelmasarjat, konferenssit, seminaarit tms. (osittain mittausteknisistä syistä).

Liitetaulukko 22

Aikuiskoulutukseen osallistuneiden osallistumispäivien keskimäärät erityyppisissä aikuiskoulutuksissa vuonna 2012

	Osallistumispäiviä keskimäärin (mediaanit)			
	Aikuiskoulutus (kaikki osallistuneet)	Amm./työhön liittyvä koulutus (osallistunut työvoima)	Henkilöstökoulutus (osallistuneet palkansaajat)	Muu aikuiskoulutus (kaikki osallistuneet, pl. opiskelijat ja varusmiehet)
Ikä				
18–24-vuotiaat	4,2	4,7	3,3	..
25–34-vuotiaat	5,8	4,0	3,5	8,3
35–44-vuotiaat	6,3	5,0	4,2	8,3
45–54-vuotiaat	6,0	4,0	4,0	7,3
55–64-vuotiaat	5,8	4,0	3,9	8,0
Sukupuoli				
Mies	5,3	4,0	4,0	7,0
Nainen	6,2	4,3	3,7	8,0
Sosioekonominen asema				
Maatalousyrittäjät	2,7	1,3	–	..
Muut yrittäjät	5,0	3,5	–	9,0
Ylemmät toimihenkilöt	7,5	5,5	5,3	8,0
Alemmat toimihenkilöt	5,3	4,0	3,7	8,0
Työntekijät	3,3	2,7	2,7	7,0
Opiskelijat	5,3	–	–	–
Eläkeläiset	8,7	–	–	8,0
Muu tai tuntematon	6,7	..	–	6,5
Koulutusaste				
Perusaste	4,3	3,0	3,0	7,0
Keskiaste	4,7	3,3	3,0	7,5
Korkea-aste	7,3	5,3	5,0	8,0
Työvoimaan kuuluminen				
Työllinen	5,3	4,0	–	7,7
Työtön	8,7	7,5	–	8,0
Työvoiman ulkopuoliset	6,2	–	–	7,5
Kuntaryhmä				
Kaupunkimainen	5,7	4,7	4,0	7,0
Taajaan asuttu	5,3	4,0	3,7	8,0
Maaseutumainen	5,0	3,5	2,8	9,0
Osallistumispäiviä osallistujaa kohden (mediaani)	5,3	4,2	4,0	7,7

Osallistumispäivillä tarkoitetaan niitä päiviä, jotka henkilö on ollut koulutuksessa. Tässä ei siis tarkoiteta koulutuksen tai kurssin kokonaiskestoa. Yhdeksi koulutuspäivän kestoksi on määritelty 6 tuntia. Parhaan kuvan keskimääräisestä osallistumispäivien määrästä henkeä kohti antaa mediaaniarvo eikä aritmeettinen keskiarvo, sillä osallistumispäivien määrissä esiintyy suurta hajontaa. Mediaani puolittaa aineiston arvot kahteen yhtä suureen osaan ja hakee keskimmäisen arvon niin, että kummallekin puolelle jää 50 prosenttia tapauksista.

Liitetaulukko 23

Aikuskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön¹⁾ mukaan vuonna 2012
(18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö)

	Liiketalous- ja oikeus- tieteet	Palvelut, harrastukset, turvallisuus- ala	Terveys- ja sosiaaliala, hyvinvointi	Tekniikka, tuotanto ja rakenta- minen	Tieto- tekniikka	Taide	Vieraat kielet	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	24	32	14	8	4	9	2	89
25–34-vuotiaat	27	23	16	16	10	9	5	458
35–44-vuotiaat	30	23	16	13	12	7	6	522
45–54-vuotiaat	31	26	15	10	12	11	8	566
55–64-vuotiaat	24	25	20	9	10	15	8	401
Sukupuoli								
Mies	26	30	9	21	11	5	5	887
Nainen	29	21	22	4	10	13	7	1 149
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	11	14	11	9	3	7		38
Muut yrittäjät	27	37	9	9	4	8	10	108
Ylemmät toimihenkilöt	35	16	11	11	17	8	7	624
Alemmät toimihenkilöt	34	21	27	8	13	10	5	649
Työntekijät	20	44	8	23	5	7	3	343
Opiskelijat	14	22	21	8	3	12	5	140
Eläkeläiset	9	13	10	5	6	27	33	50
Muu tai tuntematon	20	29	13	6	4	15	6	84
Koulutusaste								
Perusaste	24	29	10	16	5	12	8	181
Keskiaste	23	31	18	13	8	8	4	804
Korkea-aste	34	18	16	9	14	10	7	1 051
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	30	24	16	11	11	9	6	1 417
Taajaan asuttu	22	29	17	15	9	11	6	325
Maaseutumainen	20	27	19	14	8	14	4	294
Kaikki	28	25	16	12	10	10	6	2 036
Yhteensä (N)	476 016	428 077	279 664	200 919	177 539	167 186	103 386	1 715 520

1) Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

Liitetaulukko 24

Työntekijän tukemaan aikuiskoulutukseen (henkilöstökoulutukseen) osallistuminen koulutuksen sisällön¹⁾ mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotiaat ko. koulutukseen osallistuneet palkansaajat)

	Liiketalous- ja oikeustieteet	Palvelut, harrastukset, turvallisuusala	Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	Tieto- tekniikka	Tekniikka, tuotanto ja rakentaminen	Kasvatustieteet	Taide	Vieraat kielet	Osallistuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä									
18–24-vuotiaat	36	23	5	11	18	.	6	.	33
25–34-vuotiaat	34	25	15	14	16	3	4	2	290
35–44-vuotiaat	34	22	18	14	14	6	3	5	396
45–54-vuotiaat	35	22	17	14	11	6	5	6	421
55–64-vuotiaat	29	23	24	13	11	6	7	2	271
Sukupuoli									
Mies	31	30	9	14	24	3	3	3	631
Nainen	36	16	24	13	4	7	6	5	780
Sosioekonominen asema									
Ylemmät toimihenkilöt	38	14	11	18	11	11	5	6	561
Alemmat toimihenkilöt	36	18	27	14	9	2	5	4	565
Työntekijät	23	45	9	5	25	.	4	1	281
Muu tai tuntematon	4
Koulutusaste									
Perusaste	33	33	12	9	22	.	11	2	97
Keskiaste	29	31	19	11	15	2	3	3	521
Korkea-aste	38	14	17	17	10	8	5	6	793
Kuntaryhmä							4		
Kaupunkimainen	36	22	16	14	12	4		4	1 003
Taajaan asuttu	28	24	18	11	17	7	5	5	220
Maaseutumainen	25	27	22	11	17	5	6	2	188
Kaikki	33	23	17	14	13	5	5	4	1 411
Yhteensä (N)	380 455	258 353	195 446	153 609	151 189	55 206	54 252	46 045	1 137 285

1) Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

Liitetaulukko 25

Muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen koulutuksen sisällön¹⁾ mukaan vuonna 2012 (18–64-vuotias ko. koulutukseen osallistunut väestö, pl. opiskelijat ja varusmiehet)

	Taide- ja taidoaineet	Urheilu, liikunta	Liiketa- lous- ja oikeus- tieteet	Vieraat kielet	Terveys- ja sosiaali- ja hyvinvointi	Tietotek- niikka	Palvelut	Osallis- tuneet vastaajat yhteensä
	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	17
25–34-vuotiaat	16	10	18	5	16	2	3	152
35–44-vuotiaat	18	22	12	10	10	7	6	146
45–54-vuotiaat	31	24	12	13	7	4	3	168
55–64-vuotiaat	38	18	11	17	7	5	5	160
Sukupuoli								
Mies	18	12	11	11	6	6	5	196
Nainen	26	20	14	11	11	3	4	447
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	12
Muut yrittäjät	16	30	9	18	8	3	4	41
Ylemmät toimihenkilöt	17	15	18	8	9	5	3	223
Alemmät toimihenkilöt	31	21	14	12	11	5	5	182
Työntekijät	29	18	6	5	7	3	8	83
Eläkeläiset	28	8	3	35	8	4	3	44
Muu tai tuntematon	21	16	14	8	11	1	3	58
Koulutusaste								
Perusaste	25	10	12	12	1	4	7	58
Keskiaste	27	21	13	10	9	4	4	201
Korkea-aste	22	18	14	11	12	4	3	384
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	21	15	16	12	9	4	4	436
Taajaan asuttu	24	25	8	12	11	4	5	115
Mäaseutumainen	39	26	9	4	10	3	4	92
Kaikki	24	18	13	11	9	4	4	643
Yhteensä (N)	124 750	93 315	69 421	55 912	49 297	20 761	21 641	519 266

1) Mukana vain yleisimpiä sisältöalueita

Liitetaulukko 26

Työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistumiskerrat koko elämän aikana (18–64-vuotiaat, joilla on työkokemusta, vuosi 2012)

	Työhön liittyvään koulutukseen osallistuminen elämän aikana						Yhteensä %	Vastaajat yhteensä
	Ei kertaakaan	Kerran	2–3 kerta	4–10 kerta	Yli 10 kerta	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%	%	%	
Ikä								
18–24-vuotiaat	41	17	21	15	1	5	100	122
25–34-vuotiaat	16	8	19	29	24	2	100	611
35–44-vuotiaat	7	5	10	27	51	1	100	664
45–54-vuotiaat	6	3	11	23	57	0	100	801
55–64-vuotiaat	8	3	9	18	62	0	100	915
Sukupuoli								
Mies	12	6	14	24	43	1	100	1 534
Nainen	13	6	13	22	45	1	100	1 579
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjät	10	1	15	31	43	–	100	88
Muut yrittäjät	9	5	15	24	47	0	100	222
Ylemmät toimihenkilöt	2	2	4	19	71	1	100	696
Alemmat toimihenkilöt	4	3	9	26	57	1	100	780
Työntekijät	14	10	22	27	27	1	100	663
Opiskelijat	38	10	20	16	9	7	100	188
Eläkeläiset	19	5	11	17	47	0	100	298
Muu tai tuntematon	26	12	16	23	21	1	100	178
Koulutusaste								
Perusaste	22	10	17	21	29	1	100	411
Keskiaste	15	7	17	24	35	2	100	1 390
Korkea-aste	5	2	6	22	65	0	100	1 312
Työnantajasektori								
Valtiosektori	3	2	7	16	72	–	100	219
Kuntasektori	5	3	7	19	65	2	100	548
Yksityissektori	7	6	14	28	44	1	100	1 150
Muu/Ei osaa sanoa	8	6	4	17	65	–	100	55
Muut kuin palkansaajat	23	8	16	22	30	2	100	1 141
Yrityskoko								
1–49 henkeä	13	8	13	27	38	1	100	488
50–99 henkeä	5	4	16	28	47	–	100	134
100–199 henkeä	4	5	13	20	57	1	100	196
200–499 henkeä	1	4	12	23	58	2	100	167
500 henkeä tai enemmän	4	3	8	22	62	1	100	910
Muut kuin palkansaajat	23	8	16	22	30	2	100	1 141
Ei osaa sanoa	9	5	18	27	38	3	100	77
Kuntaryhmä								
Kaupunkimainen	12	6	13	23	45	2	100	2 029
Taajaan asuttu	12	6	11	24	46	1	100	543
Maaseutumainen	16	6	14	24	39	1	100	541
Yhteensä	12	6	13	23	44	1	100	3 113

Liitetaulukko 27

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset iän mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Ikä					Kaikki osallistuneet vastaajat
	18–24-vuotiaat	25–34-vuotiaat	35–44-vuotiaat	45–54-vuotiaat	55–64-vuotiaat	
	%	%	%	%	%	%
Lisänneet työmotivaatiota	67	76	81	86	83	81
Saanut uusia työtehtäviä	54	56	63	58	60	59
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	41	42	50	48	52	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	59	43	43	48	50	47
Saanut lisää palkkaa	29	29	31	35	36	33
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	24	29	33	39	38	34
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	10	14	18	22	21	18
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	27	24	18	15	14	18
Koulutusten muut vaikutukset	28	42	46	48	51	46
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	65	499	618	752	847	2 781

Liitetaulukko 28

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Sukupuoli		Koulutusaste			Kaikki osallistuneet vastaajat
	Mies	Nainen	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	
	%	%	%	%	%	
Lisänneet työmotivaatiota	74	87	67	77	90	81
Saanut uusia työtehtäviä	61	57	54	59	62	59
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	52	44	43	46	53	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	49	46	53	51	41	47
Saanut lisää palkkaa	38	28	31	32	35	33
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	35	34	30	36	34	34
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	17	20	14	18	20	18
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	15	21	15	22	15	18
Koulutusten muut vaikutukset	39	52	34	39	58	46
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	1 375	1 406	327	1 204	1 250	2 781

Liitetaulukko 29

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Sosioekonominen asema								
	Maatalous- yrittäjät	Muut yrittäjät	Ylemmät toimi- henkilöt	Alemmat toimi- henkilöt	Työn- tekijät	Opiskelijat	Eläkeläiset	Muu tai tunte- maton	Kaikki osallistuneet vastaajat
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Lisänneet työmotivaatiota	78	84	89	88	68	65	79	78	81
Saanut uusia työtehtäviä	29	62	65	60	58	53	61	47	59
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	20	52	56	49	46	32	54	36	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	48	48	40	49	52	43	56	39	47
Saanut lisää palkkaa	29	39	37	33	31	18	42	19	33
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	15	34	34	36	40	16	37	28	34
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	8	21	20	20	16	14	23	13	18
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	6	16	15	18	18	34	16	20	18
Koulutusten muut vaikutukset	44	47	59	50	33	34	44	42	46
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	80	201	676	750	581	113	246	134	2 781

Liitetaulukko 30

Kaiken työhön tai ammattiin liittyvän aikuiskoulutuksen vaikutukset työnantajasektorin mukaan vuonna 2012 (Kyllä-vastausten osuus) (18–64-vuotiaat, jotka osallistuneet joskus työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen)

Koulutusten vaikutukset	Palkansaajien työnantaja				Muut kuin palkansaajat	Kaikki osallistuneet vastaajat
	Valtiosektori	Kuntasektori	Yksityissektori	Muu/Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%		
Lisänneet työmotivaatiota	89	88	79	84	77	81
Saanut uusia työtehtäviä	70	54	64	68	53	59
Siirtynyt vaativampiin työtehtäviin	59	42	53	61	42	48
Saanut säilytettyä työpaikkansa	48	42	50	41	47	47
Saanut lisää palkkaa	43	24	36	47	31	33
Ollut apuna vakituisen työpaikan saamisessa	41	38	37	42	28	34
Vaihtanut työpaikkaa tai ammattia	18	21	18	26	17	18
Ollut apuna määräaikaisen työpaikan saamisessa	22	22	13	20	21	18
Koulutusten muut vaikutukset	54	56	44	58	41	46
Osallistuneet vastaajat yhteensä (n)	212	527	1 077	51	914	2 781

Liitetaulukko 31

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista iän mukaan vuonna 2012
(Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	18–24-	25–34-	35–44-	45–54-	55–64-	Kaikki vastaajat
	vuotiaat	vuotiaat	vuotiaat	vuotiaat	vuotiaat	
	%	%	%	%	%	%
Käyttää aikaisemmin oppimia tietoja ja taitoja	88	96	98	97	97	97
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	94	98	97	98	95	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	95	97	96	97	95	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	91	94	94	96	96	95
Kehittää kykyjä ja ammattitaitoa	92	95	96	94	93	94
Oppia uusia asioita	90	94	95	95	93	94
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	87	91	91	92	93	92
Säädellä itsenäisesti työtahtia	82	90	89	91	87	89
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	63	72	78	78	69	74
Siirtyä työtehtävästä toiseen	76	76	75	72	71	74
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	83	74	68	63	54	66
Vastaajat yhteensä (n)	54	380	493	588	462	1 977

Liitetaulukko 32:

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista sukupuolen ja koulutusasteen mukaan vuonna 2012 (Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Sukupuoli		Koulutusaste			Kaikki vastaajat
	Mies	Nainen	Perusaste	Keskiaste	Korkea-aste	
	%	%	%	%	%	
Käyttää aikaisemmin oppimia tietoja ja taitoja	96	97	91	96	99	97
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	97	96	93	96	98	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	96	96	91	96	98	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	96	94	93	93	97	95
Kehittää kykyjä ja ammattitaitoa	94	94	87	94	97	94
Oppia uusia asioita	93	94	87	92	98	94
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	90	93	85	89	96	92
Säädellä itsenäisesti työtahtia	91	87	85	87	93	89
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	72	75	59	67	85	74
Siirtyä työtehtävästä toiseen	76	71	71	78	69	74
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	70	62	55	66	70	66
Vastaajat yhteensä (n)	948	1 029	181	833	963	1 977

Liitetaulukko 33

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 2012
(Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Ylemmät toimihenkilöt	Alemmat toimihenkilöt	Työntekijät	Muu tai tuntematon	Kaikki vastaajat
	%	%	%	%	%
Käyttää aikaisemmin oppimia tietoja ja taitoja	100	97	94	..	97
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	99	97	94	..	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	98	97	93	..	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	99	94	92	..	95
Kehittää kykyjä ja ammattitaitoa	98	96	89	..	94
Oppia uusia asioita	99	96	86	..	94
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	98	93	84	..	92
Säädellä itsenäisesti työahtia	95	87	85	..	89
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	88	77	56	..	74
Siirtyä työtehtävästä toiseen	70	74	77	..	74
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	73	65	61	..	66
Vastaajat yhteensä (n)	674	722	575	6	1 977

Liitetaulukko 34

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työnantajan mukaan vuonna 2012
(Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Työnantaja				Kaikki vastaajat
	Valtiosektori	Kuntasektori	Yksityissektori	Muu/Ei osaa sanoa	
	%	%	%	%	%
Käyttää aikaisemmin oppimia tietoja ja taitoja	98	98	96	91	97
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	99	97	97	96	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	95	98	96	98	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	92	96	95	97	95
Kehittää kykyjä ja ammattitaitoa	95	95	94	92	94
Oppia uusia asioita	95	95	93	93	94
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	94	94	90	98	92
Säädellä itsenäisesti työahtia	93	87	89	97	89
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	79	78	71	75	74
Siirtyä työtehtävästä toiseen	70	71	75	71	74
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	70	57	69	63	66
Vastaajat yhteensä (n)	220	548	1 154	55	1 977

Liitetaulukko 35

Käsitykset nykyisen työn tarjoamista mahdollisuuksista työpaikan koon mukaan vuonna 2012
(Paljon tai jonkin verran mahdollisuuksia -vastausten osuus) (18–64-vuotiaat palkansaajat)

Nykyinen työ tarjoaa vähintäänkin jonkin verran mahdollisuuksia	Työpaikan henkilökuntamäärä						Kaikki vastaajat
	1–49	50–99	100–249	250–499	500	Ei osaa sanoa	
	henkeä	henkeä	henkeä	henkeä	henkeä tai enemmän		
	%	%	%	%	%	%	%
Käyttää aikaisemmin oppimia tietoja ja taitoja	97	98	96	100	97	90	97
Tehdä työtä yhdessä muiden kanssa	96	95	96	99	98	90	97
Kokea olevansa työyhteisön arvostettu jäsen	95	95	95	99	97	92	96
Valita omat työskentelytavat ja kehittää niitä	96	98	96	99	94	87	95
Kehittää kykyjä ja ammattitaitoa	93	93	95	97	96	83	94
Oppia uusia asioita	92	91	96	95	95	90	94
Saada arvostusta hyvin tehdystä työstä	90	89	90	94	93	88	92
Säädellä itsenäisesti työahtia	91	92	89	89	88	85	89
Vaikuttaa työpaikalla annettavaan koulutukseen	69	74	68	79	77	66	74
Siirtyä työtehtävistä toiseen	70	72	74	80	75	68	74
Siirtyä vaativampiin työtehtäviin	61	62	59	73	71	52	66
Vastaajat yhteensä (n)	491	134	197	168	910	77	1 977

Liitetaulukko 36

Saadun peruskoulutuksen ja työtehtävien vaatimustason suhde (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2012)

	Työtehtävissä vaaditaan		Vaatimustaso vastaa peruskoulutusta	Ei osaa sanoa	Yhteensä	Vastaajat yhteensä
	Vähemmän kuin peruskoulutus edellyttäisi	Enemmän kuin peruskoulutus edellyttäisi				
	%	%				
Ikä						
18–24-vuotiaat	14	33	53	.	100	54
25–34-vuotiaat	16	33	50	2	100	422
35–44-vuotiaat	12	35	52	1	100	556
45–54-vuotiaat	9	30	59	1	100	689
55–64-vuotiaat	6	31	62	1	100	557
Sukupuoli						
Mies	10	34	54	1	100	1 157
Nainen	11	30	58	1	100	1 121
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	5	34	60	1	100	86
Muut yrittäjät	7	41	51	0	100	215
Ylemmät toimihenkilöt	8	33	57	1	100	674
Alemmat toimihenkilöt	11	34	55	1	100	722
Työntekijät	15	27	57	2	100	575
Muu tai tuntematon	6
Koulutusaste						
Perusaste	9	35	54	2	100	222
Keskiaste	10	33	57	1	100	964
Korkea-aste	12	31	56	1	100	1 092
Työnantajasektori						
Valtiosektori	13	35	51	1	100	220
Kuntasektori	8	30	61	0	100	548
Yksityissektori	12	31	55	2	100	1 154
Muu/Ei osaa sanoa	19	24	55	1	100	55
Muut kuin palkansaajat	7	39	54	0	100	301
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	12	32	55	1	100	1 491
Taajaan asuttu	12	33	54	2	100	395
Maaseutumainen	7	32	60	1	100	392
Yhteensä	11	32	56	1	100	2 278

Liitetaulukko 37

Työtehtävien ja koettujen valmiuksien vastaavuus (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2012)

	Koetut valmiudet työtehtäviin				Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	Tarvitsee lisäkoulutusta selvitäkseen hyvin työtehtävistään	Työtehtävät vastaavat hyvin tämänhetkisiä valmiuksia	Työtehtävät liian yksinkertaisia	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%	n
Ikä						
18–24-vuotiaat	6	71	23	–	100	54
25–34-vuotiaat	8	73	19	0	100	422
35–44-vuotiaat	6	80	15	0	100	556
45–54-vuotiaat	7	80	13	0	100	689
55–64-vuotiaat	6	84	9	0	100	557
Sukupuoli						
Mies	6	78	15	0	100	1 157
Nainen	7	79	13	0	100	1 121
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjät	9	81	10	–	100	86
Muut yrittäjät	9	78	13	0	100	215
Ylemmät toimihenkilöt	7	83	10	0	100	674
Alemmat toimihenkilöt	8	78	14	0	100	722
Työntekijät	5	74	21	0	100	575
Muu tai tuntematon	6
Koulutusaste						
Perusaste	8	74	18	0	100	222
Keskiaste	6	78	16	0	100	964
Korkea-aste	7	80	12	0	100	1 092
Työnantajasektori						
Valtiosektori	6	82	12	–	100	220
Kuntasektori	7	83	10	–	100	548
Yksityissektori	6	77	17	0	100	1 154
Muu/Ei osaa sanoa	15	68	17	–	100	55
Muut kuin palkansaajat	9	79	12	0	100	301
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	7	78	15	0	100	1 491
Taajaan asuttu	6	77	16	1	100	395
Maaseutumainen	8	80	12	–	100	392
Yhteensä	7	79	14	0	100	2 278

Liitetaulukko 38

Mahdollisuudet saada työnantajan tukemaa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta (18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2012)

	Koulutusmahdollisuudet työpaikalla					Vastaajat yhteensä n
	Hyvät	Kohtalaiset	Heikot	Ei osaa sanoa	Yhteensä	
	%	%	%	%	%	
Ikä						
18–24-vuotiaat	41	38	21	-	100	54
25–34-vuotiaat	34	40	25	1	100	380
35–44-vuotiaat	34	43	22	1	100	493
45–54-vuotiaat	37	39	23	1	100	588
55–64-vuotiaat	31	41	27	1	100	462
Sukupuoli						
Mies	37	38	24	1	100	948
Nainen	33	43	23	1	100	1 029
Sosioekonominen asema						
Ylemmät toimihenkilöt	44	41	14	0	100	674
Alemmat toimihenkilöt	37	41	21	1	100	722
Työntekijät	24	39	36	1	100	575
Muu tai tuntematon	6
Koulutusaste						
Perusaste	28	40	31	1	100	181
Keskiaste	31	40	28	1	100	833
Korkea-aste	41	42	17	0	100	963
Työnantajasektori						
Valtiosektori	42	38	19	1	100	220
Kuntasektori	33	47	20	1	100	548
Yksityissektori	34	39	26	1	100	1 154
Muu/Ei osaa sanoa	46	30	23	-	100	55
Työpaikan henkilökuntamäärä						
1–49 henkeä	27	39	33	1	100	491
50–99 henkeä	39	37	23	1	100	134
100–249 henkeä	29	48	22	1	100	197
250–499 henkeä	40	37	23	1	100	168
500 henkeä tai enemmän	40	41	18	1	100	910
Ei osaa sanoa	17	44	38	1	100	77
Kuntaryhmä						
Kaupunkimainen	37	40	22	1	100	1 337
Taajaan asuttu	28	43	27	1	100	339
Maaseutumainen	31	42	26	2	100	301
Yhteensä	35	41	24	1	100	1 977

Liitetaulukko 39

Työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi
(18–64-vuotias työvoima, pl. työttömät, joilla ei ole työkokemusta, vuosi 2012)

	Tietojen ja taitojen kokeminen puutteelliseksi			Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	Usein/ Melko usein %	Joskus %	Ei juuri koskaan/ Ei osaa sanoa %		
Ikä					
18–24-vuotiaat	6	59	35	100	58
25–34-vuotiaat	13	52	35	100	453
35–44-vuotiaat	13	53	34	100	601
45–54-vuotiaat	11	56	33	100	736
55–64-vuotiaat	12	55	33	100	632
Sukupuoli					
Mies	11	49	40	100	1 255
Nainen	12	60	28	100	1 225
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	16	50	34	100	87
Muut yrittäjät	10	44	46	100	219
Ylemmät toimihenkilöt	16	57	27	100	696
Alemmat toimihenkilöt	11	62	27	100	780
Työntekijät	7	49	44	100	663
Muu tai tuntematon	26	44	30	100	35
Koulutusaste					
Perusaste	9	47	43	100	271
Keskiaste	8	55	38	100	1 073
Korkea-aste	17	57	26	100	1 136
Työvoimaan kuuluminen					
Työlliset	11	55	34	100	2 272
Työttömät	15	46	38	100	208
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	12	55	33	100	1 605
Taajaan asuttu	8	57	36	100	441
Maaseutumainen	14	51	35	100	434
Yhteensä	12	54	34	100	2 480

Liitetaulukko 40

Opiskelun ehdoksi asetettu sellaisen opintotuen suuruus, jota ei tarvitse maksaa takaisin (18–64-vuotiaat työlliset, vuosi 2012)

	Opintotuen pitäisi olla					Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n
	1/2 nykyisistä nettotuloista ¹⁾	3/4 nykyisistä nettotuloista	Vähintään nykyiset nettotulot	Ei ryhtyisi opiskelemaan ²⁾	Ei osaa sanoa		
	%	%	%	%	%	%	n
Ikä							
18–24-vuotiaat	53	23	18	7	–	100	54
25–34-vuotiaat	34	30	27	8	1	100	422
35–44-vuotiaat	22	43	28	7	1	100	556
45–54-vuotiaat	21	35	31	13	0	100	689
55–64-vuotiaat	18	23	24	33	2	100	557
Sukupuoli							
Mies	26	31	27	16	1	100	1 157
Nainen	25	34	28	13	0	100	1 121
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	17	16	22	40	4	100	86
Muut yrittäjät	25	23	29	22	1	100	215
Ylemmät toimihenkilöt	33	36	19	12	0	100	674
Alemmat toimihenkilöt	24	35	30	10	0	100	722
Työntekijät	20	31	31	16	1	100	575
Muu tai tuntematon	6
Koulutusaste							
Perusaste	18	21	34	26	1	100	222
Keskiaste	23	32	32	13	1	100	964
Korkea-aste	30	37	20	12	1	100	1 092
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	28	33	26	12	1	100	1 491
Taajaan asuttu	22	35	26	16	1	100	395
Maaseutumainen	19	26	31	22	2	100	392
Yhteensä	25	32	27	14	1	100	2 278

1) Sisältää myös henkilöt, jotka valmiita opiskelemaan 1/4 nettopalkasta. Tällaisia oli yhteensä 4 prosenttia työllisistä.

2) Ei ole kiinnostunut opiskelusta tai vastaajalla ei ole tuloja.

Liitetaulukko 41

Työhön tai ammattiin liittyvä koulutustarve vuonna 2012

(18–64-vuotiaat, pl. eläkeläiset, pitkäaikaisesti sairaat ja opiskelijat, joilla ei työkokemusta)

	Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarvetta				Vastaajat yhteensä n
	Kyllä %	Ei %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %	
Ikä					
18–24-vuotiaat	57	41	1	100	138
25–34-vuotiaat	57	43	1	100	615
35–44-vuotiaat	46	53	1	100	647
45–54-vuotiaat	43	57	0	100	762
55–64-vuotiaat	29	70	1	100	648
Sukupuoli					
Mies	42	57	1	100	1 357
Nainen	49	50	1	100	1 453
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	31	69	1	100	88
Muut yrittäjät	43	57	–	100	222
Ylemmät toimihenkilöt	50	49	0	100	697
Alemmat toimihenkilöt	49	51	0	100	780
Työntekijät	32	67	1	100	669
Opiskelijat	60	37	2	100	189
Muu tai tuntematon	59	40	1	100	165
Koulutusaste					
Perusaste	39	60	1	100	331
Keskiaste	46	53	1	100	1 250
Korkea-aste	49	50	1	100	1 229
Työnantajasektori					
Valtiosektori	45	55	0	100	220
Kuntasektori	46	53	1	100	548
Yksityissektori	42	58	0	100	1 154
Muu/Ei osaa sanoa	49	51	–	100	55
Muut kuin palkansaajat	51	48	1	100	833
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä					
1–49 henkeä	41	58	1	100	491
50–99 henkeä	39	60	1	100	134
100–249 henkeä	43	57	–	100	197
250–499 henkeä	44	56	1	100	168
500 henkeä tai enemmän	45	55	0	100	910
Muut kuin palkansaajat	51	48	1	100	833
Ei osaa sanoa	48	51	1	100	77
Työvoimaan kuuluminen					
Työvoima	43	56	1	100	2 502
Työlliset	43	57	0	100	2 278
Työttömät	47	51	2	100	224
Työvoiman ulkopuoliset	60	38	2	100	308
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	49	51	1	100	1 861
Taajaan asuttu	42	57	1	100	477
Maaseutumainen	38	61	1	100	472
Kaikki	46	53	1	100	2 810

Liitetaulukko 42

Työn muuttuminen työtavoiltaan ja -välineiltään seuraavien 5 vuoden aikana
(18–64-vuotiaat palkansaajat, vuosi 2012)

	Todennäköisyys työtapojen ja -välineiden muuttumiseen seuraavien 5 vuoden aikana						Vastaajat yhteensä n
	Hyvin toden- näköistä	Melko toden- näköistä	Melko epätoden- näköistä	Hyvin epätoden- näköistä	Ei osaa sanoa	Yhteensä %	
	%	%	%	%	%	%	
Ikä							
18–24-vuotiaat	18	27	33	21	2	100	54
25–34-vuotiaat	16	30	34	19	2	100	380
35–44-vuotiaat	18	27	35	18	1	100	493
45–54-vuotiaat	14	31	32	23	1	100	588
55–64-vuotiaat	17	23	28	30	2	100	462
Sukupuoli							
Mies	15	27	34	24	1	100	948
Nainen	18	29	31	21	2	100	1 029
Sosioekonominen asema							
Ylemmät toimihenkilöt	21	31	31	17	1	100	674
Alemmät toimihenkilöt	18	31	31	19	1	100	722
Työntekijät	10	22	35	31	2	100	575
Muu tai tuntematon	6
Koulutusaste							
Perusaste	15	24	30	25	5	100	181
Keskiaste	12	26	34	27	1	100	833
Korkea-aste	21	31	31	16	1	100	963
Työnantajasektori							
Valtiosektori	26	30	25	18	1	100	220
Kuntasektori	16	28	31	24	1	100	548
Yksityissektori	14	27	34	23	1	100	1 154
Muu/Ei osaa sanoa	22	25	30	21	2	100	55
Työpaikan henkilökuntamäärä							
1–49 henkeä	11	22	36	29	2	100	491
50–99 henkeä	18	25	28	26	3	100	134
100–249 henkeä	16	31	29	23	1	100	197
250–499 henkeä	13	27	39	20	1	100	168
500 henkeä tai enemmän	19	31	32	17	1	100	910
Ei osaa sanoa	17	28	20	32	3	100	77
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	18	27	32	21	1	100	1 337
Taajaan asuttu	12	30	32	23	2	100	339
Maaseutumainen	14	27	32	26	1	100	301
Kaikki	16	28	32	22	1	100	1 977

Liitetaulukko 43

Vapaa-aikaan tai harrastuksiin liittyvä koulutustarve vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

	Kyllä	Ei	Ei osaa sanoa	Yhteensä	Vastaaajat yhteensä
	%	%	%	%	n
Ikä					
18–24-vuotiaat	29	71	1	100	184
25–34-vuotiaat	44	56	–	100	633
35–44-vuotiaat	40	60	0	100	670
45–54-vuotiaat	32	67	0	100	807
55–64-vuotiaat	33	67	0	100	919
Sukupuoli					
Mies	31	68	0	100	1 585
Nainen	40	60	0	100	1 628
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	28	71	1	100	88
Muut yrittäjät	38	62	–	100	222
Ylemmät toimihenkilöt	45	55	0	100	697
Alemmat toimihenkilöt	36	64	–	100	780
Työntekijät	31	69	1	100	669
Opiskelijat	34	65	1	100	244
Eläkeläiset	28	72	–	100	309
Muu tai tuntematon	38	62	–	100	204
Koulutusaste					
Perusaste	28	72	0	100	460
Keskiaste	32	67	0	100	1 434
Korkea-aste	45	55	0	100	1 319
Työvoimaan kuuluminen					
Työvoima	37	63	0	100	2 502
Työlliset	37	62	0	100	2 278
Työttömät	32	68	–	100	224
Työvoiman ulkopuoliset	33	67	0	100	711
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	38	62	0	100	2 103
Taajaan asuttu	34	65	1	100	555
Maaseutumainen	28	72	0	100	555
Kaikki	36	64	0	100	3 213

Liitetaulukko 44

Aikomukset osallistua koulutukseen seuraavien 12 kuukauden aikana vuonna 2012
(18–64-vuotias väestö)

	Aikoo osallistua koulutukseen tai kursseille seuraavien 12 kk aikana				Vastajat yhteensä n
	Kyllä %	Ei %	Ei osaa sanoa %	Yhteensä %	
Ikä					
18–24-vuotiaat	82	18	1	100	184
25–34-vuotiaat	66	33	1	100	633
35–44-vuotiaat	65	34	1	100	670
45–54-vuotiaat	57	42	0	100	807
55–64-vuotiaat	42	58	0	100	919
Sukupuoli					
Mies	54	46	0	100	1 585
Nainen	67	32	1	100	1 628
Sosioekonominen asema					
Maatalousyrittäjät	37	63	–	100	88
Muut yrittäjät	54	45	1	100	222
Ylemmät toimihenkilöt	79	21	0	100	697
Alemmat toimihenkilöt	65	34	1	100	780
Työntekijät	45	55	1	100	669
Opiskelijat	92	8	1	100	244
Eläkeläiset	25	75	–	100	309
Muu tai tuntematon	47	52	1	100	204
Koulutusaste					
Perusaste	50	50	1	100	460
Keskiaste	58	42	1	100	1 434
Korkea-aste	71	28	1	100	1 319
Työvoimaan kuuluminen					
Työvoima	60	39	1	100	2 502
Työlliset	62	38	1	100	2 278
Työttömät	45	53	2	100	224
Työvoiman ulkopuoliset	61	38	1	100	711
Kuntaryhmä					
Kaupunkimainen	65	35	1	100	2 103
Taajaan asuttu	54	45	1	100	555
Maaseutumainen	50	50	–	100	555
Yhteensä	61	39	1	100	3 213

Liitetaulukko 45

Käyttänyt tietokonetta tai internetiä vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

	On käyttänyt tietokonetta tai internetiä				Yhteensä		Vastaaajat yhteensä n
	Kyllä		Ei		N	%	
	N	%	N	%			
Ikä							
18–24-vuotiaat	470 297	100	–	–	470 297	100	214
25–34-vuotiaat	678 848	100	2 209	0	681 057	100	766
35–44-vuotiaat	649 674	99	5 732	1	655 406	100	808
45–54-vuotiaat	719 430	97	25 855	3	745 285	100	957
55–64-vuotiaat	659 390	85	113 739	15	773 129	100	1 074
Sukupuoli							
Mies	1 596 277	95	86 628	5	1 682 905	100	1 923
Nainen	1 581 361	96	60 907	4	1 642 269	100	1 896
Sosioekonominen asema							
Maatalousyrittäjät	66 251	87	10 318	13	76 569	100	101
Muut yrittäjät	213 596	97	6 476	3	220 073	100	277
Ylemmät toimihenkilöt	592 299	100	–	–	592 299	100	803
Alemmat toimihenkilöt	747 053	99	8 946	1	755 999	100	913
Työntekijät	692 988	96	31 282	4	724 269	100	796
Opiskelijat	397 750	100	–	–	397 750	100	273
Eläkeläiset	217 080	75	72 526	25	289 605	100	377
Muu tai tuntematon	250 621	93	17 987	7	268 608	100	279
Koulutusaste							
Perusaste	612 486	89	77 622	11	690 108	100	573
Keskiaste	1 504 352	96	66 432	4	1 570 784	100	1 721
Korkea-aste	1 060 800	100	3 480	0	1 064 281	100	1 525
Pääasiallinen toiminta							
Työvoima	2 394 226	97	62 142	3	2 456 368	100	2 973
Työlliset	2 172 946	98	41 612	2	2 214 558	100	2 711
Työttömät	221 280	92	20 530	8	241 810	100	262
Työvoiman ulkopuoliset	783 413	90	85 393	10	868 805	100	846
Kuntaryhmä							
Kaupunkimainen	2 171 742	97	70 675	3	2 242 417	100	2 524
Taajaan asuttu	509 977	95	28 416	5	538 393	100	649
Maaseutumainen	495 920	91	48 444	9	544 364	100	646
Yhteensä	3 177 639	96	147 535	4	3 325 174	100	3 819

Liitetaulukko 46

Vieraiden kielten osaaminen ja osattujen kielten määrä vuonna 2012 (18–64-vuotias väestö)

	Osaako kieliä						Yhteensä %	Vastaajat yhteensä n	
	Kyllä	Osattujen kielten määrä (osuus väestöstä)							Ei osaa %
		1 kieli %	2 kieltä %	3 kieltä %	Vähintään 4 kieltä %				
Ikä									
18–24-vuotiaat	100	5	44	30	20	–	100	214	
25–34-vuotiaat	98	11	32	24	31	2	100	766	
35–44-vuotiaat	98	11	33	29	26	2	100	808	
45–54-vuotiaat	94	13	30	25	27	6	100	957	
55–64-vuotiaat	79	16	24	20	18	21	100	1 074	
Sukupuoli									
Mies	91	16	33	25	18	9	100	1 923	
Nainen	95	8	30	25	31	5	100	1 896	
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjät	78	28	32	12	6	22	100	101	
Muut yrittäjät	94	11	33	26	24	6	100	277	
Ylemmät toimihenkilöt	100	4	20	33	43	0	100	803	
Alemmat toimihenkilöt	96	9	33	29	25	4	100	913	
Työntekijät	89	20	39	18	12	11	100	796	
Opiskelijat	100	4	37	29	29	0	100	273	
Eläkeläiset	76	20	24	17	16	24	100	377	
Muu tai tuntematon	92	13	33	23	22	8	100	279	
Koulutusaste									
Perusaste	86	19	35	17	15	14	100	573	
Keskiaste	92	14	37	22	19	8	100	1 721	
Korkea-aste	99	4	22	35	39	1	100	1 525	
Pääasiallinen toiminta									
Työvoima	94	12	32	25	25	6	100	2 973	
Työlliset	95	12	32	26	25	5	100	2 711	
Työttömät	88	16	31	20	22	12	100	262	
Työvoiman ulkopuoliset	90	11	32	24	23	10	100	846	
Kuntaryhmä									
Kaupunkimainen	96	10	30	27	29	4	100	2 524	
Taajaan asuttu	88	15	35	24	14	12	100	649	
Maaseutumainen	86	17	36	19	14	14	100	646	
Kaikki	93	12	32	25	24	7	100	3 819	
Yhteensä (N)	3 092 446	395 159	1 049 430	835 841	812 016	232 727	100	3 325 174	

Aikuiskoulutustutkimus 2012 on Tilastokeskuksen kuudes aikuiskoulutukseen osallistumista kartoittava tutkimus. Aikuiskoulutustutkimuksia on tehty Tilastokeskuksessa vuodesta 1980 alkaen noin viiden vuoden välein.

Julkaisuun on koottu tietoja mm. osallistumisesta aikuiskoulutukseen, koulutuksen sisällöstä, osallistumisen muutoksista vuosina 1980–2012, itseohjatusta opiskelusta, koulutustarpeista ja -aikomuksista sekä aikuisten tietokoneen käytöstä ja kielitaidosta.

ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISBN 978-952-244-499-8 (pdf)
ISBN 978-952-244-486-8 (print)
Tuotenumero 3008 (print)

Tietopalvelu ja viestintä
Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset:
Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

Kommunikation och informationstjänst
Statistikcentralen
tfn 029 551 2220
www.stat.fi

Beställning av publikationer:
Edita Publishing Oy
tfn 020 450 05
www.editapublishing.fi

Communication and Information Services
Statistics Finland
tel. +358 29 551 2220
www.stat.fi

Publication orders:
Edita Publishing Oy
tel. +358 20 450 05
www.editapublishing.fi